วัดเกตุมดีศรีวราราม

ต.บางโทรัด อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

หนังสือสวดมนต์ฉบับอุบาสก อุบาสิกา

วัดเกตุมดีศรีวราราม

๑๒๕๓/๓๐

แผนที่ธรรม

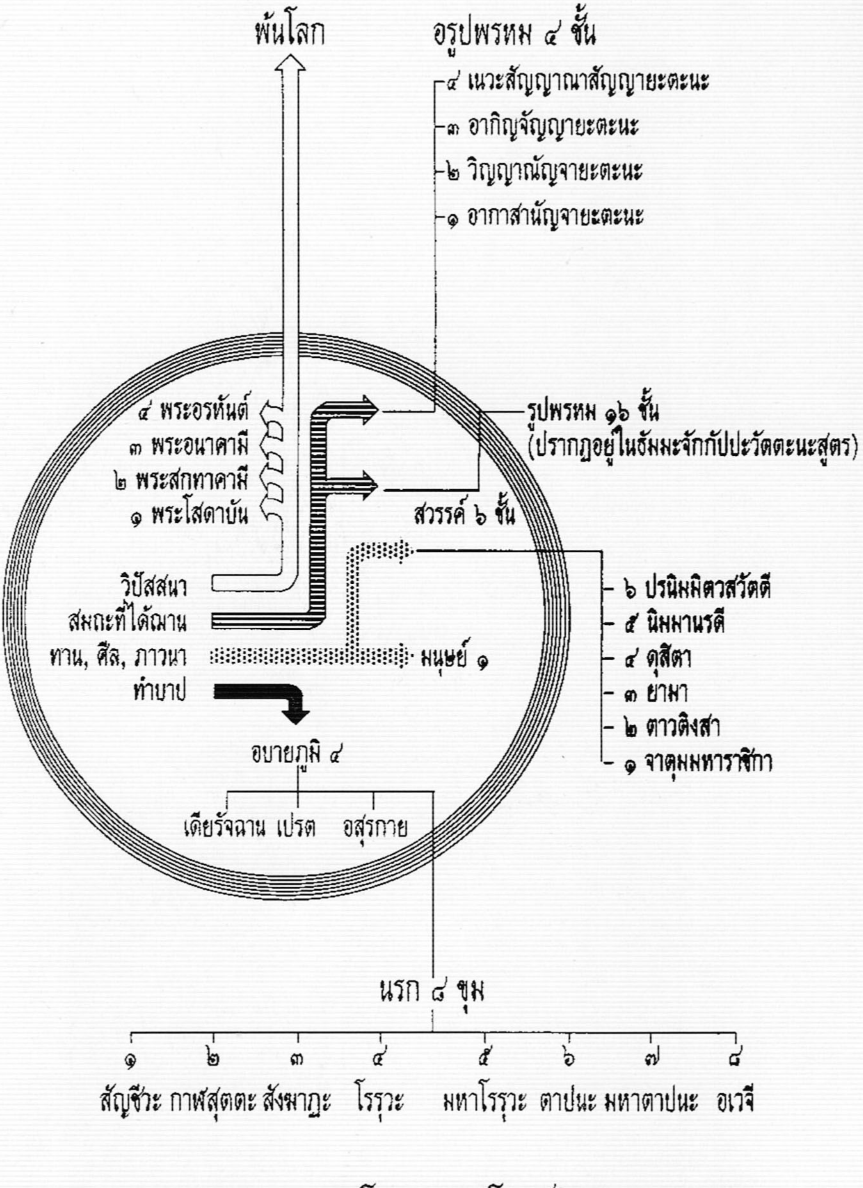

พระโอวาทปาฏิโมกข์

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง
(อย่าทำบาป จงทุกกรณีย์)

กุสะลัสสูปะสัมปะทา
(จงทำบุญ)

สะจิตตะปะริโยทะปะนัง
(จงทำจิตให้ผ่องแผ้ว)

วัดเกตุมดีศรีวราราม

ต.บางโทรัด อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

หนังสือสวดมนต์

ฉบับ อุบาสก อุบาสิกา

นามผู้สร้าง

ข้าพเจ้า ....

บ้านเลขที่ .... หมู่ที่ .... ถนน .... ตำบล ....

อำเภอ .... จังหวัด ....

ขอสร้างหนังสือสวดมนต์เล่มนี้ถวายไว้แด่

....

วัด ....

ตำบล .... อำเภอ ....

จังหวัด ....

ตั้งแต่ วันที่ .... เดือน .... พ.ศ. ....

ขอส่วนกุศลผลบุญของธรรมทานนี้ จงประสบผลสำเร็จแห่งความปรารถนาของข้าพเจ้าด้วยเทอญฯ

พระบรมธาตุเกตุมวดีย์

(องค์ที่ ๔)

พระพุทธสิหิงค์สุรสิงหนาทวรราชสกลโลกมหาบารมีเรืองฤทธิ์

สถิตย์เกตุมดีศรีสาครสมุทร
วิสุทธิมหาราชบพิตร

พระประทานที่ประดิษฐานใน
พระอุโบสถหลังใหม่

พระสีวลี

คาถาบูชาพระสีวลี

สีวลี จะ มะหาเถโร ชัยยะสิทโธ มะหิทธิโก
เถรัสสะ นุภาเวนะ

หลวงพ่อเกตุมดี

พระครูภาวนาวรคุณ

อดีตเจ้าอาวาสวัดเกตุมดีศรีวราราม (พ.ศ. ๒๕๐๗ - พ.ศ. ๒๕๒๘)

อิมินา สักกาเรนะ ภาวนาวรคุณัง ปิตะรัง อภิปูชะยามิ

ทุติยัมปิ อิมินา สักกาเรนะ ภาวนาวรคุณัง ปิตะรัง อภิปูชะยามิ

ตะติยัมปิ อิมินา สักกาเรนะ ภาวนาวรคุณัง ปิตะรัง อภิปูชะยามิ

ท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต
(เจิม คุณาบุตร)

ท้าวเวสสุวัณมหาราช

คาถาบูชา

อิติปิ โส ภะคะวา ยมมะราชาโน ท้าวเวสสุวัณโณ

มะระณังสุขขัง อะระหัง สุคะโต นะโมพุทธายะ

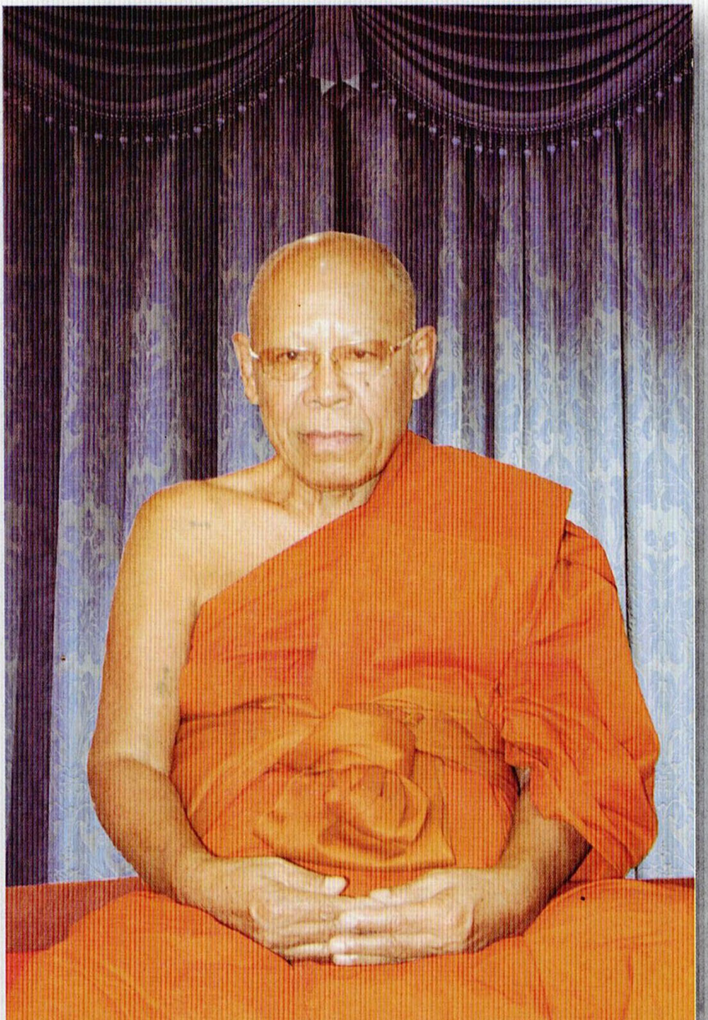

พระภาวนาวิสุทธิคุณวิ.

เจ้าอาวาสวัดเกตุมดีศรีวราราม

คำปรารภ

คณะบัณฑิต อุบาสก อุบาสิกา วัดเกตุมดีฯ ได้พร้อมกัน เห็นควรจัดพิมพ์ หนังสือสวดมนต์ของวัดเกตุมดีฯ ขึ้นอีกเป็นครั้งที่ ๑๐ นับว่ามีผู้สนใจมากขึ้น จึงขออนุโมทนาต่อบุคคลผู้ใคร่ในการสวดสาธยาย อันเป็นเครื่องนำพาสู่ความเจริญทางจิตใจ ไปตามลำดับถึงสมาธิ ตลอดจนเกิดสติปัญญาถึงมรรคผลได้

ขอให้ท่านผู้ใคร่ในการสวดสาธยาย จงเจริญด้วยสิ่งที่ปรารถนาเทอญ

เจริญพร

(พระครูไพศาลสาครกิจ)
เจ้าอาวาสวัดเกตุมดีศรีวราราม

สารบัญ

หน้า

ภาคพิเศษ

คาถาบูชาองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ (๑)
สังเขปประวัติพระบรมธาตุเกตุมวดีย์ (๒)
คาถาบูชาพระพุทธสิหิงค์ (๔)
สังเขปตำนานพระพุทธสิหิงค์ (๕)
สังเขปประวัติพระสีวลี (๖)
สังเขปประวัติท้าวเวสสุวัณมหาราช (๘)
คาถาบูชาท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต (๙)

ภาคที่ ๑

คำประกาศองค์อุโบสถ ๓
สะระณะคะมะนานุสสะระณะคาถา ๘
ทำวัตรเช้า ๑๑
คำนมัสการพระรัตนตรัย ๑๑
ปัจจะเวกขะณะอุโปสะถะ ๑๕
พุทธชัยมงคลคาถา ๑๘
มงคลจักรวาฬน้อย ๒๐
วันทาใหญ่ ๒๑
วันทาพระ ๒๒
รับอรุณ ๒๒
เทวตาทิปัตติทานะคาถา ๒๓

หน้า
พระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน ๒๔
สัญโญชน ๑๐ ๒๕
สรรพสัตว์ไม่สามารถกำหนดนิมิตหมายได้ ๕ ประการ ๒๖
พระพุทธคุณ ๓ ๒๗
บาปอกุศล ๔ ที่พระโสดาบันบุคคลละได้เด็ดขาด ๒๘
อานิสงส์ที่พระโสดาบันบุคคลพึงได้รับ ๒๙
เหตุที่ศาสนาจะอันตรธาน ๓๐

ภาคที่ ๒

ทำวัตรเย็น ๓๓
คำอาราธนาพระปริตร ๓๘
ชุมนุมเทวดา ๓๙
ทวาทะสะปริตตัง (สิบสองตำนาน) ๓๙
สะระณะคะมะนะปาฐะ ๔๐
นะมะการะสิทธิคาถา ๔๐
สัมพุทเธ ๔๑
นะโมการะอัฏฐะกะ ๔๒
บทขัดต้นตำนาน ๔๓
๑. มงคลสูตร ๔๔
๒. รตนสูตร ๔๖
๓. กรณียเมตตสูตร ๔๙
๔. ขันธปริตร ๕๐
๕. โมรปริตร ๕๒

หน้า

๖. วัฏฏกปริตร ๕๓
๗. ธชัคคปริตร-ธชัคคสูตร ๕๔
๘. อาฏานาฏิยปริตร ๕๗
๙. องคุลิมาลปริตร ๖๓
๑๐. โพชฌงคปริตร ๖๔
๑๑. อภยปริตร ๖๕
๑๒. ชยปริตร ๖๖
ฉัททันตปริตร ๖๘
มงคลโสตถิคาถา ๖๙
ปริตตานุภาวคาถา ๗๐
วันทาพระธาตุ ๗๑
เทวธรรม, ความตาย ๗๒
ตำนานมงคลสูตร ๗๔
ตำนานรัตนสูตร ๗๖
ตำนานกะระณียะเมตตะสูตร ๘๓
ตำนานขันธปริตร ๘๗
ตำนานโมรปริตร ๘๙
ตำนานวัฏฏกปริตร ๙๓
ตำนานธชัคคปริตร ๙๖
ตำนานอาฏานาฏิยปริตร ๑๐๐
ตำนานองคุลิมาลปริตร ๑๐๔
ตำนานโพชฌังคปริตร ๑๑๑
ตำนานอภยปริตร ๑๑๒

หน้า

ตำนานชยปริตร ๑๑๓
ตำนานฉัททันตปริตร ๑๑๕

ภาคที่ ๓

คำอาราธนาพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร ๑๒๕
บทขัดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร ๑๒๖
ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง ๑๒๗
มงคลจักรวาฬใหญ่ ๑๓๔
นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ ๑๓๕
นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๖ พระองค์ ๑๓๗
นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๐ ทิศ ๑๓๘
นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ ๑๓๘
พระบารมี ๓๐ ทัศ ๑๓๙
เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ ๑๔๐
ทะวัตติงสาการะปาโฐ ๑๔๑
อาการ ๓๒ (แปล) ๑๔๓
นมัสการรอยพระพุทธบาท ๑๔๕
บังคมลายลักษณ์พระพุทธบาท ๑๔๗
คำพรรณนาพระบรมธาตุ ๑๔๙
มะหาสะมะยะสุตตัง ๑๕๓

ภาคที่ ๔

คาถาบูชาพระเมตตา, พระมหานิยม ๑๖๖

หน้า

คาถาบูชาพระพุทธกวัก	๑๖๖
คาถาบูชาพระศรีอริยเมตไตร	๑๖๖
คาถาบูชาเรียกเงิน	๑๖๖
คาถามงกุฎพระเจ้า	๑๖๖
คาถาอุณหิศวิชัย	๑๖๗
คาถาต่ออายุ	๑๖๘
คาถาโพธิบาท	๑๖๙
คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
คาถาสวดบูชาพระราหูเสวยอายุ	๑๗๐
คาถาบูชาเทวดาเสวยอายุ	๑๗๑
คาถาบูชาพระสมเด็จฯ	๑๗๑
คาถาเสกของกินมีปัญญา	๑๗๑
การบูชาเทวดาเสวยอายุ	๑๗๒
คาถาปล่อยสรรพสัตว์	๑๗๒
พระชินะบัญชรคาถา	๑๗๓
พระคาถาอิติปิโสถอยหลัง	๑๗๕
พระอาการะวัตตาสูตรคาถา	๑๗๘
ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา	๑๘๖
วิปัสสิต, กรวดน้ำ	๑๙๒
พุทธานุสสติ	๑๙๓
พระพุทธคุณรัตนมาลา ๕๖	๑๙๔
พระธรรมคุณรัตนมาลา ๓๘	๒๐๐
พระสังฆคุณรัตนมาลา ๑๔	๒๐๓

หน้า

ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ๒๐๕

ภาษิตธรรมของท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต ๒๐๕

พระไตรลักษณ์คำกลอน ๒๐๘

พุทธทำนาย ๒๑๐

คุณลักษณะ ๖ ประการอันทำให้ทานที่ผู้ให้มีผลมาก ๒๑๒

ภาคที่ ๔

องค์แห่งศีล ๕ และศีล ๘ ๒๑๕

วิธีอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนาพระปริตร ๒๒๐

คำอาราธนาศีล ๕ ๒๒๑

คำอาราธนาธรรม ๒๒๒

คำอาราธนาพระปริตร ๒๒๒

วิธีกรวดน้ำ ๒๒๓

คำกรวดน้ำแบบสั้น ๒๒๔

คำกรวดน้ำแบบย่อ ๒๒๔

คำกรวดน้ำแบบยาว ๒๒๕

คำกรวดน้ำแบบยาว (พระราชนิพนธ์ใน ร.๔) ๒๒๗

คำกรวดน้ำแปล ๒๒๘

คำกรวดน้ำตอนเช้า ๒๒๙

ปัฏฐะนะฐะปะนะคาถา ๒๓๑

กรวดน้ำตอนเย็น ๒๓๓

บทแผ่เมตตา ๒๓๖

คำปรารถนา ๒๓๘

หน้า

คำภาวนาเมื่อยกมือขึ้นไหว้พระ ๒๔๐
คำถวายดอกไม้ธูปเทียนเพื่อบูชา ๒๔๐
คำอธิษฐานเมื่อจบของต่างๆ ถวายพระ ๒๔๐
คำภาวนาเวลาใส่บาตรพระ ๒๔๑
คำภาวนาเวลาจบขันข้าวใส่บาตรพระ ๒๔๑
คำถวายข้าวพระสงฆ์ ๒๔๑
คำลาข้าวพระพุทธ ๒๔๑
คำอุทิศผ้าไตรให้แก่นาคในโบสถ์ ๒๔๑
คำถวายผ้าไตรจีวร ๒๔๒
คำถวายจตุปัจจัย ๒๔๒
คำถวายปัจจัยตั้งเป็นมูลนิธิ ๒๔๒
คำถวายผ้าอาบน้ำฝน ๒๔๓
คำถวายผ้าจำนำพรรษา ๒๔๓
คำถวายผ้าอัจเจกจีวร ๒๔๔
คำถวายผ้ากฐิน ๒๔๔
คำถวายสลากภัตต์ ๒๔๕
คำอุทิศทานทั่วไป ๒๔๕
คำถวายข้าวสาร ๒๔๖
คำถวายเภสัช ๒๔๖
คำถวายธง ๒๔๗
คำถวายเภสัชทานมีน้ำผึ้งเป็นต้น ๒๔๗
คำถวายหนังสือธรรมะ ๒๔๘
คำถวายเสนาสนะ กุฎิ วิหาร ๒๔๙

หน้า

คำถวายศาลาโรงธรรม	๒๔๙
คำถวายเวจกุฎี	๒๕๐
คำถวายสะพาน	๒๕๐
คำถวายพระพุทธรูป	๒๕๑
คำถวายกำแพง	๒๕๑
คำถวายกระทงสำหรับลอยประทีป	๒๕๒
คำถวายผ้าไตรอุทิศผู้ตาย	๒๕๒
คำภาวนาเมื่อเวลาย่างเหยียบเข้าเขตวัด	๒๕๓
คำภาวนาเวลาก่อพระเจดีย์ทราย	๒๕๓
คำบูชาพระโพธิ์	๒๕๓
คำปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะ	๒๕๓
คำปรารถนาพุทธภูมิ	๒๕๓
คำสมาทานศีลพระโพธิสัตว์	๒๕๔
คำลาศีลพระโพธิสัตว์	๒๕๔
คำอาราธนาพระภูมิ	๒๕๔
คำบูชาพระภูมิ	๒๕๕
คำถวายข้าวพระภูมิ	๒๕๕
คำลาข้าวพระภูมิ	๒๕๕
คำขอพรจากพระภูมิ	๒๕๕
คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ	๒๕๖
คำภาวนาเวลารดน้ำศพ	๒๕๖
คำภาวนาเวลาทอดผ้าหน้าศพ	๒๕๖
คำภาวนาเวลาจุดศพ	๒๕๖

หน้า

คำถวายสังฆทานและพิธีการถวาย ๒๕๗
คำถวายผ้าป่า ๒๕๙
ยะถาแปล ๒๖๐
องค์แห่งอริยมรรคทั้ง ๘ ๒๖๑
ไตรสิกขา- ไตรยาน ๒๖๓
ลักษณะของศีล, ชั้นของศีล ๒๖๔
จิต-นิวรณ์ ๒๖๘

ปกิณกะ

ความมุ่งหมายในการอยู่ติถีปริวาสกัมมัฏฐานและธุดงควัตร ๒๗๑
วิธีการสมาทานรุกขมูล ธุดงควัตร อธิษฐานที่ ๒๗๑
การถอนที่ ๒๗๓
ข้อปฏิบัติในการอยู่ติถีปริวาสและธุดงควัตร ๒๗๕
สมบัติของอุบาสก ๕ ประการ ๒๗๗
ปัญจะมาเร, วิรัติ ๓ ๒๗๘
กำหนดการบำเพ็ญบารมีร่วมกัน ๒๗๙
สรรพคุณศักดิ์สิทธิ์ของยาที่มีปรากฏอยู่ในอาณาเขต
แห่งพระบรมธาตุเกตุมวดีย์ ๒๘๒
แนะนำปูชนียวัตถุที่ควรบูชาในวัดฯ ๒๘๔
การทำวัตรสวดมนต์ประจำวัน (อาทิตย์-เสาร์) ๒๘๗

✿ ✿✿✿ ✿

ข้อแนะนำ
การกราบนมัสการพระ

ขอให้น้อมกายใจถึง คุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ทางกาย แสดงออกด้วยการกราบเบญจางคประดิษฐ์ คือ นั่งกระหย่งพนมมือไว้ที่อกก่อนกราบ ยกมือขึ้นจรดเชิงผมหรือเหนือหน้าผากนิดหนึ่ง แล้วน้อมตัวก้มกราบลงวางมือให้ห่างกันพอให้หน้าผากจรดพื้น ข้อศอกทั้งสองข้างและหัวเข่าทั้งสองข้างให้จรดพื้น อย่าให้ก้นกระดกขึ้น คือให้ก้นติดอยู่กับส้นเท้าเสมอ ดังนี้สามครั้ง เพราะเป็นการแสดงความนอบน้อมด้วยเบญจางคประดิษฐ์ที่ถูกต้องตามหลักของพุทธศาสนิกชนมาช้านาน ควรที่จะรักษาไว้ให้จงดี

(เมื่อหลับตาก้มเงยกราบ ให้รูปพระพุทธรูปหรือปูชนียวัตถุที่เรากราบอยู่ในครองจักษุด้วย)

ภาคพิเศษ

๑. สังเขปประวัติพระบรมธาตุเกตุมวดีย์ - คาถาบูชา
๒. สังเขปประวัติพระพุทธสิหิงค์ - คาถาบูชา
๓. สังเขปประวัติพระสีวลี - คาถาบูชา
๔. สังเขปประวัติท้าวเวสสุวัณมหาราช - คาถาบูชา
๕. สังเขปประวัติท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต - คาถาบูชา

คุณธรรมของอุบาสก-อุบาสิกา

๑. *พูดดี*
๒. *ทำดี*
๓. *คิดดี*

มีกุศลจิตประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ

อาชีพ ๕
ที่อุบาสก-อุบาสิกาพึงหลีกเลี่ยง

๑. ค้าสุราเมรัย เครื่องดองของเมา ยาเสพติด
๒. ค้ายาพิษ
๓. ค้าอาวุธเครื่องประหัตประหาร
๔. ค้ามนุษย์
๕. ค้าสัตว์เพื่อนำไปสู่การฆ่า

คาถาบูชา
องค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

จะตุตาพิส สะมาทันตา เกสา โลมา นะขา ปิจะ เทวาหะรันติ เอเตกัง จักกะวาพัง ปะรัมปะวา ปูชิตา นะเทวหิ อะหังวันทามิ ธาตุโย อะหังวันทามิ สัพพะโส ฯ

อัชชะตัคเค ปะวะณฺเปตัง พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สะระณัง คะโตมิ มะหันตา ภินนะมุคคา จะ มัชฌิมา ภินนะตัณฑุลา ขุททะคา สาสะปะมัตตา เอวังธาตุโย สัพพัฏฐาเน วา คัจฉันตุ สีเสเม ปะตันตุ ฯ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ นะโม นะมัสการ พระบรมสารีริกธาตุ พระเกตุมวดีย์ พระจุฬามณี พันธุมเจดีย์ พระศรีอาริยะเมตไตร พระสังฆบัณฑิต เจ้าคุณเสวี เจ้าคุณจุลพรรณ์ เจ้าคุณบัณฑูรสิงห์ พระอิศวรนารายณ์เจ้า ท่านท้าวเวสายี พระกาฬเจ้าบัญชีใหญ่ ท่านท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ ท่านท้าวธตรฐ ท่านท้าววิรุฬหก ท่านท้าววิรูปักษ์ ท่านท้าวกุเวรุราช อาปามะจุปะ ทีมะสังอังคุ สังวิธา ปุกะยะปะ ขอจงเสด็จมาเป็นที่พึ่ง อะหัง วันทามิ นะมัสสามิ นิพพานะ-ปัจจะโย โหตุฯ

สังเขปประวัติ
พระบรมธาตุเกตุมวดีย์

เกตุมวดีย์ ถือกำเนิดดังปรากฏอยู่นี้ โดยอธิษฐานบารมีของท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต (เจิม คุณาบุตร) ตั้งขึ้นเมื่อเพ็ญเดือน ๑๒ ปีพุทธศักราช ๒๔๗๖ ขณะเมื่อท่านบวชเป็นภิกษุอยู่ ได้ปรากฏธรรมอันเห็นแจ้งและอาจรู้อดีตอนาคตได้รู้ว่าตนได้ปรารถนาพระโพธิญาณมา๒๘ กัลป์แล้วและได้รับพยากรณ์จากพระพุทธเจ้ามีพระสมณโคดมเป็นที่สุดว่า จักได้ตรัสรู้ในพุทธกัลป์ต่อไปข้างหน้า ท่านจึงค้นหาสถานที่ที่พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย ได้สร้างบารมีกันสืบเนื่องมาโดยการเดินธุดงค์ จาริกไปตามสถานที่ต่างๆ พบบ้างบางแห่ง แต่มีความเป็นไปในอนาคตยังยิ่งหย่อนกว่ากันไปบ้าง ยังไม่พร้อม เมื่อเข้ามาค้นหาสถานที่ซึ่งอยู่ในป่าลึกเข้าไป ห่างจากบ้านเกิดประมาณ ๒ กิโลเมตร ใช้การพิจารณาโดยญาณอย่างละเอียดถี่ถ้วนยังความประหลาดอัศจรรย์หลายประการเกิดขึ้นในญาณขณะพิจารณาของท่าน จึงได้ตั้งสัจจะอธิษฐานบารมี ณ สถานที่พระเกตุมวดีย์นี้ต่อไป เพื่อสร้างกุศลหวังสัมมาสัมโพธิญาณในภายหน้า เพราะสถานที่นี้มีสิ่งต่างๆมากมายในอดีต ดังที่ท่านทั้งหลายได้พบเห็นอยู่ในขณะนี้ ทั้งที่เป็นภายนอกและภายใน ท่านจึงได้ขอแบ่งทรัพย์ส่วนหนึ่งของบิดามารดา ให้มาร่วมตั้งองค์พระเจดีย์ขึ้น (ขณะนั้นอายุประมาณ ๓๐ ปีเศษ ยังไม่มีสอนกรรมฐานแก่ใคร) ครั้งแรกสูง ๕ ศอก และได้อัญเชิญพระบรมธาตุของท่านที่มีอยู่และมาโดยทางอากาศลงบรรจุไว้และขอให้บิดามารดาปลูกต้นโพธิ์อธิษฐานจิตไว้ ต่อมาได้สร้างขึ้นอีกโดยหุ้มองค์เดิม ๕ วา และได้ชักชวนสานุศิษย์เตรียมที่จะสร้างองค์ต่อไปท่านได้อธิษฐานไว้สูงอีกเท่าหนึ่ง คือ ๑๘ วา ถึงแม้ท่านจะต้องมรณะลงจำต้องทิ้งขันธ์เสียก่อนที่จะลงเข็มสร้างทั้งยังอธิษฐาน

ขอให้ผู้เคยเป็นญาติทั้งหลายในอดีตที่เกิดแล้ว มาร่วมสร้างบารมี ร่วมกันสร้างองค์พระธาตุเกตุมวดีย์ต่อไป แต่ธรรมดาสัจจะวาจาของพุทธพงษ์บรมโพธิสัตว์นั้นเมื่อตั้งสัจจะลงแล้วในมนุษยโลกก็ดี เทวดาโลกก็ดีย่อมนับเข้าในอธิษฐานบารมี สัจจะบารมี รวมในบารมี ๓๐ ทัศนี้ด้วย ดังนั้นท่านจึงแบ่งทิพย์บารมีมาปรากฏ ปกป้องคุ้มครองรักษาสถานเกตุมวดีย์ศรีมงคลมหาสถาน ตลอดจนสานุศิษย์ที่ประพฤติตามโอวาทของท่านได้ดังปรากฏประทับจิตใจแก่ท่านทั้งหลายอยู่แล้ว และองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์นี้จักสำเร็จตามปณิธานสัจจะอธิษฐานของท่านอย่างแน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย

(ขอย่อความไว้เพียงนี้ โอกาสต่อไปจะได้เขียนให้ละเอียดและพิสดารยิ่งให้ประจักษ์ เพราะมีเวลาจำกัด)

หลวงพ่อเกตุมดี
พระครูภาวนาวรคุณ
อดีตเจ้าอาวาสวัดเกตุมดีศรีวราราม
(พ.ศ. ๒๕๐๗ - พ.ศ. ๒๕๒๘)

คาถาบูชาพระพุทธสิหิงค์
(สวดทำนองสรภัญญะ)

การสวดบูชาสรรเสริญ พระพุทธคุณ ถือว่าเป็นมงคลอย่างยิ่งแก่ผู้สวดหากท่านพึงปรารถนาอุดมมงคลและความสุขสวัสดี ทั้งบังเกิดลาภผลโดยสุจริตธรรม ควรสวดทุกเช้าค่ำก่อนนอนและออกจากบ้าน หรือเมื่อจะไปประกอบกิจธุระให้ระลึกถึงแล้วสวด จะสัมฤทธิ์ผลอันบริสุทธิ์ที่พึงปรารถนา ก่อนสวดควรตั้งนะโมก่อน ๓ จบ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง พุทธะปะสังสา คาถาโย พุทธะสิหิงโค นามะ ภะณามะ เสฯ

รับ อิติ ปะวะระสิหิงโค อุตตะมะยะโสปิ เตโช
ยัตถะ กัตถะ จิตโตโส สักการะ อุปาโท
สะการะ พุทธะสาสะนัง โชตะยันโตวะ ทีโป
สุระนะเรหิ มะหิโต ธะระมาโนวะ พุทโธ ติ ฯ

พุทธสิหิงคา อุบัติมา ณ แดนใด
ประเสริฐ ธ เกริกไกร ดุจกายพระศาสดา
เป็นที่เคารพน้อม มนุษย์พร้อมทั้งเทวา
เปรียบเช่นชวาลา ศาสนาที่ยืนยง
เหมือนหนึ่งพระสัมพุทธ สุวิสุทธิ์พระชนม์คง
แดนใดพระดำรง พระศาสน์คงก็จำรูญ
ด้วยเดชสิทธิศักดิ์ ธ พิทักษ์อนุกูล
พระศาสน์บมิสูญ พระเพิ่มพูนมหิทธา

ข้าฯ ขอเคารพน้อม วจีค้อมขึ้นบูชา
พิทักษ์ ธ รักษา พระศาสน์มาตลอดกาล
ปวงข้าจะประกาศ พุทธศาสน์ให้ไพศาล
ขอพระอภิบาล ชินมารนิรันดร์ เทอญฯ

สังเขปตำนานพระพุทธสิหิงค์

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานได้ ๗๐๐ ปี พระพุทธสิหิงค์อุบัติขึ้นในโลกซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่หล่อด้วยทองสำริด นับว่าเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะองค์แรกเกิดขึ้นในโลก ประกอบพิธีโดยพระอรหันต์ ๒๐ พระองค์ ซึ่งมีพระราชา ๔ พระองค์เป็นผู้อุปถัมภ์ ประดิษฐานอยู่ที่ลังกาทวีป ครั้นล่วงพุทธศักราชได้ ๑๕๐๐ ปี พระเจ้าไสยรงค์แห่งราชวงศ์พระร่วงมอบให้เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชไปอัญเชิญมาจากลังกาทวีป และนำไปประดิษฐานอยู่ ณ เมืองสุโขทัย พ.ศ. ๑๘๒๐ ประดิษฐานอยู่พิษณุโลก ๕ ปี พ.ศ. ๑๘๒๕ ประดิษฐานอยู่อยุธยา ๕ ปี พ.ศ. ๑๘๓๐ ประดิษฐานอยู่กำแพงเพชร ๑ ปี พ.ศ. ๑๘๓๑ ประดิษฐานอยู่ ณ เมืองเชียงราย ๑๙ ปี พ.ศ. ๑๘๕๐ ประดิษฐานอยู่เชียงใหม่ ๒๕๕ ปี และอยุธยา ๑๐๕ ปี พ.ศ. ๒๓๑๐ กลับไปประดิษฐานอยู่ ณ เมืองเชียงใหม่อีก ๒๐ ปี จนถึง พ.ศ. ๒๓๓๐ เวลานั้นไทยมีเมืองเชียงใหม่อยู่ในราชอาณาจักร พม่ายกทัพมาล้อมเมืองเชียงใหม่ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้โปรดให้พระอนุชาธิราชกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ยกทัพหลวงไปตีพม่า พม่าแตกยับเยิน กรมพระราชวังบวรฯ จึงอัญเชิญพระพุทธสิหิงค์กลับกรุงเทพฯ และอุทิศพระราชมณเฑียรถวายเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธสิหิงค์ พระราชทานนามว่า "พระที่นั่งพุทไธยสวรรค์" ยังปรากฏประทับอยู่ ณ ที่นั้นจนถึงทุกวันนี้ฯ

สังเขปประวัติพระสิวลี

พระสิวลีเถระเจ้า ในอดีตชาติของท่านครั้งพุทธกาลแห่งพระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ท่านได้เกิดเป็นกุลบุตรผู้หนึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ ชายแดน ท่านได้มีโอกาสถวายทานแด่องค์พระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยน้ำผึ้งผสมกับดีปลีและเนยแข็งโดยกวนให้เข้ากัน ในโอกาสที่ชาวเมืองนั้นพร้อมกับพระราชาได้มีโอกาสถวายทานเป็นการใหญ่ แด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น และท่านได้อธิษฐานขอพรไว้ว่า ด้วยกุศลที่ตนกระทำแล้วนี้ ขอให้ตนเองเป็นผู้เลิศด้วยลาภเถิด พระองค์ก็ได้ทรงอนุโมทนาให้ตามปรารถนา

ครั้นในชาติต่อมาคือในสมัยพระโคดมพระพุทธเจ้าของเรานี้ กุลบุตรนั้นได้ถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระนางสุปปวาสาธิดาแห่งโกลิยวงศ์ พระนางต้องทรงครรภ์อยู่ถึง ๗ ปี จึงได้ประสูติพระกุมาร และก่อนการประสูติ ๗ วัน พระนางต้องได้รับทุกข์ทรมานในการเจ็บพระครรภ์เป็นอย่างมาก ครั้นครบ ๗ วัน แล้วก็ทรงประสูติได้อย่างง่ายดายเป็นที่เบาใจแก่พระญาติทั้งหลาย และในระหว่างที่พระนางทรงครรภ์อยู่นั้นก็บริบูรณ์ไปด้วยลาภสักการะ ด้วยมีผู้นำมาถวายทุกเช้าและเย็น พระนางจะทรงใช้สอยไปอย่างไรๆ ก็ไม่รู้จักพร่อง ทั้งนี้เป็นด้วยอำนาจของบุญกุศลของบุตรที่อยู่ในครรภ์นั้น อันเนื่องมาจากศุภนิมิตอันเป็นมงคลนี้ พระญาติทั้งหลายจึงได้ถวายพระนามพระราชโอรสของพระนางว่า **"สิวลีราชกุมาร"**

เนื่องจากพระสิวลีราชกุมารต้องอยู่ในครรภ์ถึง ๗ ปี ๗ วัน พอประสูติออกมาจึงมีความรอบรู้มาก ในวันที่เจ็ดพระสารีบุตรได้สนทนากับพระสิวลี พระนางสุปปวาสาเห็นพระโอรสประสูติได้เจ็ดวันพูดได้ก็ถามพระสารีบุตรว่า พระสิวลีกล่าวว่าอย่างไร พระสารีบุตรตอบว่า พระสีวลีบอกถึงการระลึกถึงทุกข์ที่อยู่ในครรภ์ตลอดมา ถ้าหากได้รับอนุญาต

ให้บรรพชาก็จะขอบรรพชา พระนางก็ทรงอนุญาต ขณะเมื่อบรรพชา พระสารีบุตรได้สอนให้พระสีวลีพิจารณาถึงทุกข์ที่อยู่ในครรภ์ โดยให้พิจารณาเป็นทุกขลักษณะขึ้น ในขณะที่จรดมีดโกนเพื่อปลงผมลงในครั้งแรกนั้น พระสีวลีก็ได้สำเร็จโสดาปัตติผล เวลาจรดมีดโกนลงในครั้งที่สองก็ได้สกทาคามิผล และได้อนาคามิผลในเวลาโกนผมเสร็จแล้วสำเร็จเป็นพระอรหันตขีณาสพ

นับแต่พระสิวลีได้บรรพชาไปแล้วก็มีปัจจัยเกิดขึ้นแก่หมู่สงฆ์ตามปรารถนาเสมอมา แม้ท่านจะไปอยู่ในที่ใดๆ ก็ย่อมบริบูรณ์ไปด้วยลาภสักการะ แม้แต่ในถิ่นที่กันดารเทพยเจ้าก็ยังต้องทรงอุปการะด้วยการถวายทานต่อท่านพร้อมทั้งหมู่สงฆ์เป็นเวลาหลายๆ วัน จากสาเหตุนี้เองพระพุทธองค์จึงทรงสรรเสริญและยกย่องพระสิวลีต่อหน้าหมู่สงฆ์ทั้งหลายด้วยพระวาจาว่า *"พระสิวลีเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้บริบูรณ์ด้วยลาภยกเว้นแต่พระตถาคตเจ้าแล้วไม่มีผู้ใดจะเลิศด้วยลาภเหมือนพระสิวลีเถรเจ้า"*

ส่วนการที่ท่านต้องทรมานอยู่ในครรภ์พระมารดาถึง ๗ ปี ๗ วันนั้นก็เนื่องมาจาก บุพกรรมในอดีตชาติเมื่อครั้งเสวยชาติเป็นพระราชาได้ทรงยกกองทัพไปล้อมเมืองๆ หนึ่งพร้อมด้วยพระมารดา ได้ทำการล้อมข้าศึกอยู่ถึง ๗ ปี แล้วพระมารดาได้สั่งให้ล้อมต่อไปอีก ๗ วัน จึงทรงรับการยอมแพ้ของข้าศึก บุพกรรมนั้นติดตามมาสนองท่านพร้อมกับพระมารดาพระนางสุปปวาสาเอาในชาตินี้

พระธาตุของท่านมีสัณฐานดังเมล็ดในพุทราอย่างหนึ่ง ผลยอป่าอย่างหนึ่งและเมล็ดมะละกออย่างหนึ่ง มีพรรณสีเขียวดังดอกผักตบบ้าง แดงดังสีหม้อดินใหม่บ้าง สีพิกุลแห้งบ้าง เหลืองดังหวายตะคร้า และขาวดังสีสังข์บ้าง

สังเขปประวัติ
ท้าวเวสสุวัณมหาราช

ท่านท้าวเวสสุวัณมหาราช เป็นผู้ทรงอิทธิฤทธิ์อานุภาพมาก เป็นที่ครั่นคร้ามแก่มนุษย์และเทพยดา ภูติผีปีศาจและวิญญาณทั้งหลาย ปัจจุบันท่านสถิตย์อยู่ ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์พิภพ สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติและบริวารอันล้วนแต่เป็นยักษ์และกุมภัณฑ์มากมาย ทรงมีหน้าที่ปกครองดาวดึงส์ด้านทิศเหนือสนองคุณท่านท้าวสักกะเทวราช และยังมีหน้าที่ดูแลปกครองมนุษยโลกทั้งหมดอีกด้วย มีพระนามเรียกขานต่างๆ ว่าท้าวจตุโลกบาล - เจ้ากรรม - นายเวร - ท้าวมหากาฬ - ท้าวกุเวรุราช - มหาราชทั้งสี่ และท้าวเวสสุวัณ

เมื่อพระพุทธเจ้าของเราพระองค์นี้ทรงอุบัติขึ้น ได้เสด็จสู่ดาวดึงส์โปรดด้วยพระธรรมเทศนา จนธรรมบังเกิดขึ้นแก่ท่านสำเร็จเป็นพระโสดาบันอริยผลเป็นเทพยดาที่มีจิตใจเมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน เที่ยงตรง รักความซื่อสัตย์สุจริตยิ่งนัก ย่อมรู้เห็นการกระทำของบุคคลทั้งหลายด้วยทิพย์ญาณ มีอำนาจในทางเที่ยงธรรม มนุษย์ ภูตผี ปีศาจ และวิญญาณทั้งหลายจึงเกรงกลัวมาก ย่อมเนรมิตกายได้ต่างๆ ตามหน้าที่ที่ทรงปฏิบัติ บางคราวเป็นเทพยดากายสีทองอร่าม บางคราวเป็นยักษ์สีเขียวมรกต บางคราวเป็นมนุษย์ทรงศีลสีขาวบริสุทธิ์ตามความเหมาะสมของแต่ละหน้าที่ที่ทรงจะต้องปฏิบัติในครั้งคราวนั้นๆ

คาถาบูชา
ท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต

อิมินา สักกาเรนะ บัณฑูรสิงหะปิตะรัง อะภิปูชะยามิ
ทุติยัมปิ อิมินา สักกาเรนะ บัณฑูรสิงหะปิตะรัง อะภิปูชะยามิ
ตะติยัมปิ อิมินา สักกาเรนะ บัณฑูรสิงหะปิตะรัง อะภิปูชะยามิ

สังเขปประวัติ

(ปรากฏอยู่ในประวัติพระบรมธาตุเกตุมวดีย์นั้นแล้ว)

ภาคที่ ๑

๑. ประกาศองค์อุโบสถ และการสมาทานอุโบสถศีล

๒. ทำวัตรเช้า

๓. ปัจจะเวกขะณะอุโบสถ (ยาวะชีวังฯ)

๔. พุทธชัยมงคลคาถา

๕. มงคลจักรวาฬน้อย

๖. วันทาใหญ่

๗. วันทาพระ

๘. รับอรุณ

๙. เทวะตาทิปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)

๑๐. พระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน และ สัญโญชน ๑๐

๑๑. บาปอกุศลที่พระโสดาบันบุคคลละได้

๑๒. อานิสงส์ที่พระโสดาบันพึงได้รับ

มนุษยธรรม

เบญจศีล

๑. ปาณาฯ
๒. อทินนาฯ
๓. กาเมฯ
๔. มุสาฯ
๕. สุราฯ

เบญจธรรม

๑. เมตตากรุณา.
๒. สัมมาอาชีวะ.
๓. สันทารสันโดษ.
๔. สัจจะวาจา.
๕. สติสัมปชัญญะ.

คำประกาศองค์อุโบสถ

อัชชะ โภนโต ปักขัสสะ <u>อัฏฐะมีทิวะโส,</u> เอวะรูโป โข โภนโต ทิวะโส, พุทเธนะ ภะคะวะตา ปัญญัตตัสสะ ธัมมัสสะวะนัสสะ เจวะ ตะทัตถายะ, อุปาสะกะอุปาสิกานัง อุโปสะถะกัมมัสสะ จะ กาโล โหติ, หันทะ มะยัง โภนโต สัพเพ อิธะ สะมาคะตา, ตัสสะ ภะคะวะโต ธัมมานุธัมมะปะฏิปัตติยา ปูชะนัตถายะ, อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง อุปะวะสิสสามาติ, กาละปะริจเฉทัง กัตวา ตัง ตัง เวระมะณิง อารัมมะณัง กะริตวา, อะวิกขิตตะจิตตา หุตวา สักกัจจัง อุโปสะถังคานิ สะมาทิเยยยามะ, อีทิสัง หิ อุโปสะถะ-กาลัง สัมปัตตานัง อัมหากัง ชีวิตัง มา นิรัตถะกัง โหตุ.ฯ

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ วันนี้เป็นวันอัฏฐมีดิถีที่แปดแห่งปักษ์ ได้มาถึงแล้ว ก็วันเช่นนี้แลเป็นวันที่พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติไว้ว่าเป็นวันที่พวกพุทธบริษัทคือ คฤหัสถ์อุบาสกอุบาสิกาจะรักษาอุโบสถศีล และเพื่อจะต้องการฟังพระสัทธรรมนั้นด้วย ก็บัดนี้เราท่านทั้งหลายมาประชุมพร้อมกันในที่นี้ พึงมีจิตยินดีคิดว่าจะรักษาอุโบสถตามกำหนดวันหนึ่งคืนหนึ่งให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ดี แล้วพึงมีวิรัติเจตนาว่าเราจะทำความเว้นเสียจากโทษนั้นๆ ให้เป็นอารมณ์ อย่าให้จิตฟุ้งซ่านส่งไปสู่ที่อื่นพึงสมาทานถือเอาอุโบสถทั้ง ๘ โดยเคารพเถิด เพื่อจะบูชาพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้านั้นด้วยธัมมานุธัมมะปฏิบัติอย่างยิ่ง ตามกำลังของเราทั้งหลาย ซึ่งเป็นคฤหัสถ์เพราะชีวิตของเราทั้งหลายได้เป็นมาถึงวันเช่นนี้ อย่าให้ล่วงไปเสียโดยปราศจากประโยชน์เลย.ฯ

หมายเหตุ คำประกาศนี้สำหรับวันพระ ๘ ค่ำ ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม

ถ้าเป็นวันพระ ๑๕ ค่ำ (กลางเดือน)
เปลี่ยนเป็นคำบาลีว่า ปัณณะระสีทิวะโส
เปลี่ยนเป็นคำไทยว่า วันปัณณะระสีดิถีที่สิบห้า
และถ้าเป็นวันพระ ๑๔ ค่ำ (สิ้นเดือน)
เปลี่ยนเป็นคำบาลีว่า จาตุททะสีทิวะโส
เปลี่ยนเป็นคำไทยว่า วันจาตุททะสีดิถีที่สิบสี่
และถ้าเป็นวันพระ ๑๕ ค่ำ (สิ้นเดือน)
เปลี่ยนเป็นคำบาลีว่า อะมาวาสีทิวะโส
เปลี่ยนเป็นคำไทยว่า วันอะมาวาสีดิถีที่สิบห้าแห่งกาฬปักษ์

เมื่อหัวหน้าประกาศจบลงแล้ว อุบาสกอุบาสิกาทุกคนพึงนั่งคุกเข่าประนมมือกราบลงพร้อมกันรวม ๓ ครั้ง แล้วจึงกล่าวคำอาราธนาอุโบสถศีลพร้อมกันว่า ดังนี้

มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง สีลัง ยาจามะ.

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง สีลัง ยาจามะ.

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง สีลัง ยาจามะ.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุโบสถศีลอันมาตามพร้อมแล้วด้วยองค์ ๘ กับสะระณะ ๓

ต่อจากนี้ คอยตั้งใจรับไตรสรณคมน์และศีลโดยเคารพ ด้วยการประนมมือ พึงว่าตามคำที่พระสงฆ์ท่านบอกเป็นตอนๆ ไปดังนี้:-

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

๑. ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง และมิใช้ให้ผู้อื่นฆ่า

๒. อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากถือเอาซึ่งสิ่งของ ที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย และมิใช้ให้ผู้ใดผู้หนึ่งลักและฉ้อ.

๓. อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากประพฤติอสัทธรรม คือกรรมอันเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์.

๔. มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการกล่าวคำเท็จ คือคำที่ไม่จริง และล่อลวงอำพรางผู้อื่น.

๕. สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการดื่มกินซึ่งสุรา และเมรัยเครื่องดองของทำใจให้คลั่งไคล้ไหลหลง อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทต่างๆ

๖. วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการบริโภคอาหารในยามวิกาลตั้งแต่พระอาทิตย์เที่ยงไปแล้ว จนถึงอรุณขึ้นมาใหม่.

๗. นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนา มาลาคันธะวิเลปะนะธาระณะมัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการดูฟ้อนรำ ขับร้องประโคม เครื่องดนตรีต่างๆ และดูการเล่นแต่บรรดาที่เป็นข้าศึกแก่การกุศล และทัดทรงตกแต่งประดับร่างกายด้วยระเบียบดอกไม้ของหอม เครื่องทาเครื่องย้อมผัดผิวต่างๆ

๘. **อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นที่นอนและที่นั่งอันสูง อันมีเท้าสูง เกินประมาณ ๘ นิ้ว พระสุคต (๑๐ นิ้ว ๓ กระเบียด ช่างไม้เวลานี้) และที่นอนอันมีภายในใส่นุ่นและสำลี และเครื่องปูลาดอันวิจิตรประณีต และงดงามต่างๆ

เมื่อรับมาถึงข้อที่ ๘ แล้ว พึงกล่าวคำรับพร้อมกันดังนี้

อิมัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง พุทธะปัญญัตตัง อุโปสะถัง, อัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง สัมมะเทวะ อะภิรักขิตุง สะมาทิยามิ.

ข้าพเจ้า ขอสมาทานซึ่งอุโบสถศีลอันประกอบด้วยองค์ ๘ ประการ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อจะรักษาไว้ด้วยดี มิให้ขาด มิให้ทำลาย สิ้นวันหนึ่ง คืนหนึ่ง ณ เวลาวันนี้.

เมื่อเสร็จในการรับศีลอุโบสถ ตลอดจนสมาทานท้ายศีลแล้ว ต่อจากนี้พระสงฆ์ท่านจะกล่าวต่อไปว่า

อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ, อัชชะกัง รัตตินทิวัง อุโปสะถะสีละวะเสนะ มะนะสิกะริตวา สาธุกัง อัปปะมาเทนะ รักขิตัพพานิ.

เมื่อท่านกล่าวจบมาถึงคำนี้แล้ว พึงรับพร้อมกันว่า

อามะ ภันเต

แล้วพระสงฆ์ท่านจะว่าอานิสงส์ของศีลต่อไป ดังนี้

สีเลนะ สุคะติง ยันติ **สีเลนะ โภคะสัมปะทา**
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ **ตัสมา สีลัง วิโสธะเย**

พอท่านกล่าวจบ พึงกราบพร้อมกัน ๓ ครั้ง ต่อจากนี้นั่งราบพับเพียบประนมมือเพื่อฟังธรรม ซึ่งท่านจะได้แสดงต่อไป* เมื่อแสดงธรรมจบลงแล้ว หัวหน้าอุบาสกกล่าวเชิญแสดงสาธุการว่า.

หันทะ มะยัง สาธุการัง กะโรมะ เส.

อุบาสกอุบาสิการับพร้อมกันว่า

สาธุ สาธุ สาธุ รวม ๓ หน

แล้วหัวหน้าอุบาสกกล่าวเชิญสวด สะระณะคะมะนานุสสะระณะคาถาต่อท้ายต่อไป ดังนี้

หันทะ มะยัง สะระณะคะมะนานุสสะระณะคาถาโย ภะณามะ เส.

อุบาสกอุบาสิกาสวดรับพร้อมกัน ดังนี้

สะระณะคะมะนานุสสะระณะคาถา

อะหัง พุทธัญจะ ธัมมัญจะ **สังฆัญจะ สะระณัง <u>คะโต</u>**
<u>อุปาสะกัตตัง</u> เทเสสิง **ภิกขุสังฆัสสะ สัมมุขา**
เอตัง เม สะระณัง เขมัง **เอตัง สะระณะมุตตะมัง**
เอตัง สะระณะมาคัมมะ **สัพพะทุกขา ปะมุจจะเย**
ยะถาพะลัง จะเรยยาหัง **สัมมาสัมพุทธะสาสะนัง**
ทุกขะนิสสะระณัสเสวะ **<u>ภาคี อัสสัง</u> อะนาคะเต**

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ.

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม.

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ.

เมื่อสวดจบลงแล้ว อุบาสกอุบาสิกาพึงนั่งคุกเข่าประนมมือแล้วกราบพระรัตนตรัยด้วยเบญจางคประดิษฐ์รวม ๓ ครั้ง จึงเป็นอันเสร็จพิธีในการรับศีลอุโบสถในวันธรรมสวนะ แต่เพียงนี้

หมายเหตุ คำที่พิมพ์ตัวดำไว้นั้น **อุบาสิกา**พึงเปลี่ยนคำสวดเสียใหม่ดังนี้

คะโต	เปลี่ยนเป็น	คะตา
อุปาสะกัตตัง	เปลี่ยนเป็น	อุปาสิกัตตัง
ภาคี อัสสัง	เปลี่ยนเป็น	ภาคินิสสัง.

** (จากหน้า ๘)*

หัวหน้าอุบาสกพึงนั่งคุกเข่า อาราธนาธรรมพิเศษโดยเฉพาะ ดังนี้

จาตุททะสี ปัณณะระสี ยา จะ ปักขัสสะ อัฏฐะมี อะมาวาสี
กาลา พุทเธนะ ปัญญัตตา สัทธัมมัสสะวะนัสสิเม
(อัฏฐะมี) โข อะยันทานิ สัมปัตตา อะภิลักขิตา
เตนายัง ปะริสา ธัมมัง โสตุง อิธะ สะมาคะตา
สาธุ อัยโย ภิกขุสังโฆ กะโรตุ ธัมมะเทสะนัง
อะยัญจะ ปะริสา สัพพา อัฏฐิกัตวา สุณาตุ ตันติ. ฯ

คำอาราธนานี้ใช้เฉพาะวันพระ ๘ ค่ำ ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ถ้าเป็นวันพระแรม ๑๔ ค่ำ ให้เปลี่ยนคำในวงเล็บเป็น "จาตุททะสี" ถ้าเป็นวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ ให้เปลี่ยนเป็น "ปัณณะระสี" และถ้าเป็นวันพระแรม ๑๕ ค่ำ ให้เปลี่ยนเป็น "อะมาวาสี"

สะกัมมุนา หัญญะติ ปาปะธัมโม

คนมีสันดานชั่ว ย่อมลำบากเพราะกรรมของตน

(ม.ม. ๑๓/๔๑๓ ขุ.เถร. ๒๖/๓๗๙)

ทำวัตรเช้า

ผู้เป็นหัวหน้าพึงนั่งคุกเข่าประนมมือ กล่าวคำนำบูชาพระรัตนตรัยเป็นวรรคๆ แล้วจึงรับว่าตามพร้อมกัน ดังนี้

ยะมะหัง สัมมาสัมพุทธัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะโต (ตา)
อิมินา สักกาเรนะ ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ
ยะมะหัง ส๎วากขาตัง ภะคะวะตา ธัมมัง สะระณัง คะโต (ตา)
อิมินา สักกาเรนะ ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
ยะมะหัง สุปะฏิปันนัง สังฆัง สะระณัง คะโต (ตา)
อิมินา สักกาเรนะ ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ

คำนมัสการพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา
ตัง พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ *(กราบ)*

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม
ตัง ธัมมัง นะมัสสามิ *(กราบ)*

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ตัง สังฆัง วันทามิ *(กราบ)*

ผู้นำว่า **หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส ฯ**

รับ **นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ** *(ว่า ๓ หน)*

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง พุทธาภิถุติง กะโรมะ เส.ฯ

รับ โย โส ตะถาคะโต อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวา, โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพ๎รัห๎มะกัง, สัสสะมะณะพ๎ราห๎มะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัต๎วา ปะเวเทสิ, โย ธัมมัง เทเสสิ อาทิกัล๎ยาณัง มัชเฌกัล๎ยาณัง ปะริโยสานะกัล๎ยาณัง, สาต๎ถัง สะพ๎ยัญชะนัง เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง พ๎รัห๎มะจะริยัง ปะกาเสสิ, ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ ตะมะหัง ภะคะวันตัง สิระสา นะมามิ.ฯ

(กราบ)

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง ธัมมาภิถุติง กะโรมะ เส.ฯ

รับ โย โส ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ, ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ ตะมะหัง ธัมมัง สิระสา นะมามิ.ฯ

(กราบ)

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง สังฆาภิถุติง กะโรมะ เส.ฯ

รับ โย โส สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย, อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ, ตะมะหัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ ตะมะหัง สังฆัง สิระสา นะมามิ.ฯ

(กราบ)
(นั่งพับเพียบ)

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ สังเวคะปะริกิตตะนะ ปาฐัญจะ ภะณามะ เส. ฯ

(ถ้าจะสวดครึ่งเดียว คือลงแค่ ปะภาวะสิทธิยา ไม่ต่อ อิธะ ตะถาคะโต ก็นำเพียงครึ่งเดียวว่า หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย ภะณามะ เส.ฯ)

รับ พุทโธ สุสุทโธ กะรุณามะหัณณะโว
โยจจันตะสุทธัพพะระญาณะโลจะโน
โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะฆาตะโก
วันทามิ พุทธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง
ธัมโม ปะทีโป วิยะ ตัสสะ สัตถุโน
โย มัคคะปากามะตะเภทะภินนะโก
โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตถะทีปะโน
วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ตัง
สังโฆ สุเขตตาภยะติเขตตะสัญญิโต
โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพธะโก
โลลัปปะหีโน อะริโย สุเมธะโส
วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง

อิจเจวะเมกันตะภิปูชะเนยยะกัง
วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง
ปุญญัง มะยา ยัง มะมะ สัพพุปัททะวา
มา โหนตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยาฯ

(ถ้ามีเวลาพอ ให้สวด สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐะ ต่อไปดังนี้)

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปปันโน อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, ธัมโม จะ เทสิโต นิยยานิโก อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก สัมโพธะคามี สุคะตัปปะเวทิโต, มะยันตัง ธัมมัง สุตวา เอวัง ชานามะ, ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ ทุกขา มะระณัมปิ ทุกขัง, โสกะปะริเทวะ ทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา, อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง, สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา, เสยยะถีทัง, รูปูปาทานักขันโธ, เวทะนูปาทานักขันโธ, สัญญูปาทานักขันโธ, สังขารูปาทานักขันโธ, วิญญาณูปาทานักขันโธ, เยสัง ปะริญญายะ, ธะระมาโน โส ภะคะวา เอวัง พะหุลัง สาวะเก วิเนติ, เอวัง ภาคา จะ ปะนัสสะ ภะคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนี พะหุลา ปะวัตตะติ, รูปัง อะนิจจัง, เวทะนา อะนิจจา, สัญญา อะนิจจา, สังขารา อะนิจจา, วิญญาณัง อะนิจจัง, รูปัง อะนัตตา, เวทะนา อะนัตตา, สัญญา อะนัตตา, สังขารา อะนัตตา, วิญญาณัง อะนัตตา, สัพเพ สังขารา อะนิจจา, สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ เต มะยัง โอติณณามะหะ ชาติยา ชะรามะระเณนะ, โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ, ทุกโขติณณา ทุกขะปะเรตา, อัปเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา ปัญญาเยถาติ, จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะตา ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ ตัสสะ

ภะคะวะโต สาสะนัง ยะถาสะติ ยะถาพะลัง มะนะสิกะโรมะ อะนุ-ปะฏิปัชชามะ สา สา โน ปะฏิปัตติ อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยายะ สังวัตตะตุ.ฯ

(อนึ่ง ถ้าหญิงสวดคำว่า เต มะยัง เปลี่ยนเป็น ตา มะยัง)

ปัจจะเวกขะณะอุโปสะถะ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง อุโปสะถะปัจจะเวกขะณะปาฐัง ภะณามะ เส.ฯ

รับ ๑. ยาวะชีวัง อะระหันโต ปาณาติปาตัง ปะหายะ ปาณาติปาตา ปะฏิวิระตา นิหิตะทัณฑา นิหิตะสัตถา ลัชชี ทะยาปันนา สัพพะปาณะภูตะหิตานุกัมปี วิหะระติ อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง ปาณาติปาตัง ปะหายะ ปาณาติปาตา ปะฏิวิระตา นิหิตะทัณฑา นิหิตะสัตถา ลัชชินี ทะยาปันนา สัพพะปาณะภูตะหิตานุกัมปินี วิหะรามิ อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๒. ยาวะชีวัง อะระหันโต อะทินนาทานัง ปะหายะ อะทินนาทานา ปะฏิวิระตา ทินนาทายี ทินนะปาฏิกังขี อะเถเนนะ สุจิภูเตนะ อัตตะนา วิหะรันติ อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อะทินนาทานัง ปะหายะ อะทินนาทานา ปะฏิวิระตา ทินนาทายินี ทินนะปาฏิกังขินี อะเถเนนะ สุจิภูเตนะ อัตตะนา วิหะรามิ อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๓. ยาวะชีวัง อะระหันโต อะพรัหมะจะริยัง ปะหายะ ปะฏิ-วิระตา พรัหมะจารี อาราจารี วิระตา เมถุนา คามะธัมมา อะหัมปัชชะ อิมัญจะรัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อะพรัหมะ-จะริยัง ปะหายะ พรัหมะจารินี อาราจารินี วิระตา เมถุนา คามะธัมมา อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๔. ยาวะชีวัง อะระหันโต มุสาวาทัง ปะหายะ มุสาวาทา ปะฏิวิระตา สัจจะวาที สัจจะสันธา เฐตา ปัจจะยิกา อะวิสัง-วาทะกา โลกัสสะ อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง มุสาวาทัง ปะหายะ มุสาวาทา ปะฏิวิระตา สัจจะ-วาทินี สัจจะสันธา เฐตา ปัจจะยิกา อะวิสังวาทิกา โลกัสสะ อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๕. ยาวะชีวัง อะระหันโต สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานัง ปะหายะ สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา ปะฏิวิระตา อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง สุราเมระยะ-มัชชะปะมาทัฏฐานัง ปะหายะ สุราเมระยะมัชชะปะมา-ทัฏฐานา ปะฏิวิระตา อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๖. ยาวะชีวัง อะระหันโต เอกะภัตติกา รัตตูปะระตา วิระตา วิกาละโภชะนา อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง เอกะภัตติกา รัตตูปะระตา วิระตา วิกาละโภชะนา อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๗. ยาวะชีวัง อะระหันโต นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนา

มาลาคันธะ วิเลปะนะธาระณะมัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา ปะฏิวิระตา อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนามาลาคันธะ วิเลปะนะ-ธาระณะมัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา ปะฏิวิระโต อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

๘.ยาวะชีวัง อะระหันโต อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนัง ปะหายะ อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา ปะฏิวิระตา นีจะเสยยัง กัปเปนติ มัญจะเก วา ติณะสันถะระเก วา อะหัมปัชชะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนัง ปะหายะ อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา ปะฏิวิระตา นีจะเสยยัง กัปเปมิ มัญจะเก วา ติณะสันถะระเก วา อิมินาปิ อังเคนะ อะระหะตัง อะนุกะโรมิ อุโปสะโถ จะ เม อุปะวุตโถ ภะวิสสะติ.ฯ

คำปัจจเวกขณะองค์อุโบสถ ๘ นี้ ถ้าเป็น หญิง สวดพึงเปลี่ยน ตามลำดับดังนี้

๑. ปะฏิวิระตา นิหิตะทัณฑา นิหิตะสัตถา ลัชชินี ทะยาปันนา สัพพะปาณะภูตะหิตา นุกัมปินี.ฯ

๒. ปะฏิวิระตา ทินนาทายินี ทินนาปาฏิกังขินี.ฯ

๓. ปะฏิวิระตา พรัหมะจารินี อาราจารินี วิระตา.ฯ

๔. ปะฏิวิระตา สัจจะวาทินี สัจจะสันธา เฐตา ปัจจะยิกา อะวิ-สังวาทิกา.ฯ

๕. ปะฏิวิระตา.ฯ

๖. เอกะภัตติกา รัตตูปะระตา วิระตา.ฯ

๗. ปะฏิวิระตา.ฯ

๘. ปะฏิวิระตา.ฯ

พุทธชัยมงคลคาถา
(ถวายพรพระ)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู, อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ.ฯ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ.ฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.ฯ

๑. พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.ฯ

๒. มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง ขันตี สุทันตะวิธินา ชิตวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.ฯ

๓. นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิต๎วา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ. ฯ

๔. อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง ธาวันติโยชะนะ-ปะถังคุลิมาละวันตัง อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิต๎วา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ. ฯ

๕. กัต๎วานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา จิญจายะ ทุฏฐะ-วะจะนัง ชะยะกายะมัชเฌ สันเตนะ โสมะวิธินา ชิต๎วา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ. ฯ

๖. สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิต๎วา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ. ฯ

๗. นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง ปุตเตนะ เถระ-ภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต อิทธูปะเทสะวิธินา ชิต๎วา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ. ฯ

๘. ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง พ๎รัห๎มัง วิสุทธิชุติ-มิทธิพะกาภิธานัง ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิต๎วา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ. ฯ

๙. เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที หิต๎วานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ. ฯ

มะหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรตวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.ฯ

ชะยันโต โพธิยา มูเล สักยานัง นันทิวัฑฒะโน
เอวัง ตวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปาฐะวิโปกขะเร
อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ.ฯ
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรัหมะจาริสุ
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ปะทักขิณานิ กัต๎วานะ ละภันตัตเถ ปะทักขิเณ.ฯ

มงคลจักรวาฬน้อย

สัพพะพุทธานุภาเวนะ สัพพะธัมมานุภาเวนะ สัพพะสังฆานุภาเวนะ พุทธะระตะนัง ธัมมะระตะนัง สังฆะระตะนัง ติณณัง ระตะนานัง อานุภาเวนะ, จะตุราสีติสะหัสสะธัมมักขันธานุภาเวนะ, ปิฏะกัตตะยานุภาเวนะ, ชินะสาวะกานุภาเวนะ, สัพเพ เต โรคา, สัพเพ เต ภะยา, สัพเพ เต อันตะรายา, สัพเพ เต อุปัททะวา, สัพเพ เต ทุนนิมิตตา, สัพเพ เต อะวะมังคะลา วินัสสันตุ อายุวัฑฒะโก ธะนะวัฑฒะโก สิริวัฑฒะโก ยะสะวัฑฒะโก พะละวัฑฒะโก วัณณะวัฑฒะโก สุขะวัฑฒะโก โหตุ สัพพะทา.ฯ

ทุกขะโรคะภะยา เวรา โสกา สัตตุ จุปัททะวา
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ จะ เตชะสา
ชะยะสิทธิ ธะนัง ลาภัง โสตถิ ภาคะยัง สุขัง พะลัง
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ โภคัง วุฑฒี จะ ยะสะวา
สะตะวัสสา จะ อายู จะ ชีวะสิทธี ภะวันตุ เต.ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

วันทาใหญ่

วันทามิ พุทธัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต
วันทามิ ธัมมัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต
วันทามิ สังฆัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

วันทามิ บิดามารดา ครูอุปัชฌาอาจาริยานัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

วันทามิ อาราเม พัทธะเสมายัง โพธิรุกขัง เจติยัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

วันทามิ ภันเต ภะคะวา ติโลกะนาถัง อะตีตัง เม โทสัง, อะนาคะตัง เม โทสัง, ปัจจุปันนัง เม โทสัง, ขะมะถะ เม ภันเต สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ.ฯ

วันทาพระ

วันทามิ ภันเต สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต มะยา กะตัง ปุญญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง สามินา กะตัง ปุญญัง มัยหัง ทาตัพพัง สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ.ฯ

รับอรุณ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

อะหัง ภันเต ภะคะวา อะรุโณ อุทะโย ปุจฉามิ
ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต ภะคะวา อะรุโณ อุทะโย ปุจฉามิ
ตะติยัมปิ อะหัง ภันเต ภะคะวา อะรุโณ อุทะโย ปุจฉามิ.ฯ

คำอำลากลับบ้าน

เมื่อสมาทานศีลจบแล้ว หรือเมื่อทำวัตรจบแล้ว หัวหน้ากล่าวนำแล้ว ผู้ประสงค์จะอำลาว่าตามเป็นตอน ๆ ดังนี้

"หันทะทานิ มะยัง ภันเต คัจฉามะ, พะหุกิจจา มะยัง พะหุกะระณียา."

พระสงฆ์กล่าวตอบรับรู้ว่า **"ยัสสะทานิ ตุมเห กาลัง มัญญะถะ"**

รับพร้อมกันว่า **"สาธุ ภันเต"**

เทวตาทิปัตติทานะคาถา

(นำ) หันทะ มะยัง เทวตาทิปัตติทานะ คาถาโย ภะณามะ เส ฯ

(รับ) ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสินี
ถูเป ฆะเร โพธิฆะเร ตะหิง ตะหิง
ตา ธัมมะทาเนนะ ภะวันตุ ปูชิตา
โสตถิง กะโรนเตธะ วิหาระมัณฑะเล
เถรา จะ มัชฌา นะวะกา จะ ภิกขะโว
สารามิกา ทานะปะตี อุปาสะกา
คามา จะ เทสา นิคะมา จะ อิสสะรา
สัปปาณะภูตา สุขิตา ภะวันตุ เต
ชะลาพุชา เยปิ จะ อัณฑะสัมภะวา
สังเสทะชาตา อะภะโวปะปาติกา
นิยยานิกัง ธัมมะวะรัง ปะฏิจจะ เต
สัพเพปิ ทุกขัสสะ กะโรนตุ สังขะยัง ฯ

ฐาตุ จิรัง สะตัง ธัมโม ธัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา
สังโฆ โหตุ สะมัคโค วะ อัตถายะ จะ หิตายะ จะ
อัม์เห รักขะตุ สัทธัมโม สัพเพปิ ธัมมะจาริโน
วุฑฒิง สัมปาปุเณยยามะ ธัมเม อะริยัปปะเวทิเต ฯ
ปะสันนา โหนตุ สัพเพปิ ปาณิโน พุทธะสาสะเน
สัมมา ธารัง ปะเวจฉันโต กาเล เทโว ปะวัสสะตุ
วุฑฒิภาวายะ สัตตานัง สะมิทธัง เนตุ เมทะนิง
มาตา ปิตา จะ อัต์ระชัง นิจจัง รักขันติ ปุตตะกัง
เอวัง ธัมเมนะ ราชาโน ปะชัง รักขันตุ สัพพะทาฯ

พระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน

พระโสดาบันท่านเป็นพระอริยบุคคลจำพวกแรก ในพระอริยบุคคล ๔ จำพวก ท่านเป็นผู้ที่ละ สักกายทิฏฐิ, วิจิกิจฉา, และสีลัพพตปรามาส อันเป็นสัญโญชนเบื้องต้นทั้ง ๓ ในจำนวนสัญโญชนทั้ง ๑๐ ได้ แต่การละได้นั้นย่อมมีอินทรีย์หรือกำลังวิปัสสนา แก่ - กลาง - อ่อน ต่างกันเป็น ๓ ระดับ ดังนั้นภูมิชั้นของท่านจึงแบ่งแยกออกได้เป็น ๓ ประเภท ตามกำลังแห่งอินทรีย์หรือกำลังแห่งวิปัสสนานั้น ดังนี้

๑. **พระโสดาบัน** ประเภท **เอกพีชี** ย่อมมาเกิดในภพมนุษย์อีกเพียงชาติเดียวแล้วบรรลุเป็นพระอรหันต์

๒. **พระโสดาบัน** ประเภท **โกลังโกละ** ท่องเที่ยวไปเกิดในมนุษยโลกและเทวโลกอีก ๒-๓ ครั้ง แล้วได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

๓. **พระโสดาบัน** ประเภท **สัตตักขัตตุงปรมะ** ท่องเที่ยวไปเกิดในมนุษยโลก และเทวโลกอีกไม่เกิน ๗ ครั้ง แล้วได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

(จาก อภิ. ป. ๓๖/๑๔๗)

ยา มะนุสเสสุ สัมปัตติ ยา จะ เทเวสุ สัมปัตติ
นะ สา สัมปันนะสีลัสสะ อิจฉะโต โหติ ทุลละภา

สมบัติใดในโลกมนุษย์ก็ดี สมบัติใดในเทวโลกก็ดี สมบัตินั้นเมื่อท่านผู้มีศีลปรารถนา ก็ย่อมจะได้ไม่ยาก

(วิสุทธิมัคค ปฐมภาค, น.๗๒)

สัญโญชน ๑๐

๑. **สักกายทิฏฐิ** ได้แก่ความเห็นผิดว่า กายใจเป็นของตน และเห็นว่า มีตัวมีตน.

๒. **วิจิกิจฉา** ได้แก่ความลังเลเคลือบแคลงสงสัย ในเรื่องการปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ เพื่อถึงพระนิพพาน.

๓. **สีลัพพตปรามาส** ได้แก่การประพฤติศีลและข้อปฏิบัติทั้งหลายด้วยความงมงาย และความเข้าใจผิดไปจากความมุ่งหมายเพื่อละกิเลส.

๔. **กามราคะ** ได้แก่ความหลงอาลัยติดใจอยู่กับกามหรือกามคุณ ๕ คือ รูป, รส, กลิ่น, เสียง, และสัมผัส.

๕. **ปฏิฆะ** ได้แก่ความขุ่นเคือง หงุดหงิดภายใน ความขุ่นใจ อันจะก่อตัวทำให้เกิดโทษะ คือ ความโกรธ และความพยาบาทคิดร้ายต่อผู้อื่น.

๖. **รูปราคะ** ได้แก่ความรักความพอใจกับความสุขอันเกิดจากการที่ได้รูปฌาน.

๗. **อรูปราคะ** ได้แก่ความรักความพอใจกับความสุขอันเกิดจากการที่ได้อรูปฌาน.

๘. **มานะ** ได้แก่ความรู้สึกถือตัวถือตนว่าต่ำกว่าคนอื่น ดีกว่าคนอื่นหรือเสมอกับคนอื่น อันเป็นต้นเหตุให้เกิดความน้อยใจ ความทะนงใจ ความคิดที่จะแข่งดี.

๙. **อุทธัจจะ** ได้แก่ความฟุ้งซ่านไปกับสิ่งที่มากระทบตาม

อำนาจความยั่วยวนใจของมัน ทำให้เกิดความอยากได้ (โลภะ) เมื่อไม่ได้ตามประสงค์ ก็ทำให้หาอุบายที่จะให้ได้มาจนเป็นเหตุทำให้ผิดศีล และก่อให้เกิดความสงสัย หวาดกลัว วิตกกังวล ระแวง ซึ่งในที่สุดก็ทำให้ต้องเป็นทุกข์.

๑๐. อวิชชา ได้แก่ความไม่รู้ หรือความปราศจากความรู้อันถูกต้อง คือ ความรู้ที่จะทำให้ดับทุกข์ได้แน่นอนเด็ดขาด.

สรรพสัตว์
ไม่สามารถกำหนดนิมิตหมายได้ ๕ ประการ

๑. กำหนดไม่ได้ว่าจะมีชีวิตยาวสั้นเพียงใด.
๒. กำหนดไม่ได้ว่าจะตายด้วยโรคภัยอย่างใด.
๓. กำหนดไม่ได้ว่าจะตายเมื่อใดเวลาใด.
๔. กำหนดไม่ได้ว่าจะตาย ณ สถานที่ใด.
๕. กำหนดไม่ได้ว่าจะต้องไปสู่ภพภูมิใด.

พระพุทธคุณ ๓

๑

พระปาริสุทธิคุณ

(ทรงบริสุทธิ์ผ่องแผ้วจากกิเลสทั้งมวล)

๒

พระปัญญาคุณ

(ทรงรู้แจ้งทุกสิ่งทั้งมวลด้วยพระองค์เองทั่วโลกและจักรวาฬ ตลอดทั้งพระนิพพาน)

๓

พระกรุณาคุณ

(ทรงมีพระมหากรุณาสั่งสอน หวังให้สัตว์ทั้งมวลพ้นจากทุกข์)

บาปอกุศล ๔
ที่พระโสดาบันบุคคลละได้เด็ดขาด

๑. นิวรณ์ ๕ ละได้ ๑ คือ วิจิกิจฉา

๒. สัญโญชน ๑๐ ละได้ ๓ คือ
๑. สักกยทิฏฐิ
๒. วิจิกิจฉา
๓. สีลัพพตปรามาส

๓. อกุศลกรรมบถ ๑๐ ละได้ ๖ คือ
๑. ปาณาติบาต
๒. อทินนาทาน
๓. กาเมสุมิจฉาจาร
๔. มุสาวาท
๕. ปิสุณาวาจา (พูดส่อเสียด)
๖. มิจฉาทิฏฐิ (มีความเห็นผิด)

๔. อุปกิเลส ๑๖ ละได้ ๖ คือ
๑. มักขะ (ลบหลู่คุณท่าน)
๒. ปลาสะ (ยกตนเทียมท่าน)
๓. อิสสา (เห็นเขาดีทนไม่ได้)
๔. มัจฉะริยะ (ตระหนี่)
๕. มายา (เจ้าเล่ห์)
๖. สาไถยะ (โอ้อวด)

หลักฐานอ้างอิง

๑. อภิ. ปุ. ๓๖/๑๔๗

๒. ปรมัตถทีปนี. นาม. ธาตุกถาทิปัญจัปปกรณัฏฐกถา. น. ๖๑

๓. ปรมัตถโชติกา สุตตนิปาตวัณณนา ทุติย. น. ๓๗

อานิสงส์ที่พระโสดาบันบุคคลพึงได้รับ

๑. ย่อมเกิดเป็นมนุษย์หรือเทพยดาอีกเพียง ๑ ชาติ, ๒-๓ ชาติ แต่ไม่เกิน ๗ ชาติ ย่อมได้บรรลุอรหัตตผลแล้วนิพพาน

๒. เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ย่อมไม่เกิดในตระกูลต่ำ และเมื่ออุบัติเป็นเทพยดาก็เป็นเทพยดาอันสูงศักดิ์

๓. ย่อมไม่ไปบังเกิดในอบายภูมิ ๔ นรก,เปรต, อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉาน

๔. ย่อมไม่ทำ อภิฐาน คือ อนันตริยกรรม ๕ มี มาตุฆาต ๑ ปิตุฆาต ๑ อรหันตฆาต ๑ โลหิตุปบาต ๑ และสังฆเภท ๑

๕. ย่อมไม่เปลี่ยนใจไปนับถือศาสดาอื่น (อัญญสัตถุทเทส)

๖. แม้จะมีความเป็นอยู่อย่างประมาทเลินเล่อเพียงใด ก็ย่อมจะไม่จงใจทำความชั่วมีฝ่าฝืนศีล ๕ เป็นต้น

๗. หากมีภาวะเป็นพระภิกษุอยู่ก็จะไม่ยอมล่วงละเมิด แม้เพียงสิกขาบทเล็กๆ น้อยๆ หากเผลอล่วงเข้าท่านก็จะไม่ปิดบังไว้ ภาวะนี้มิใช่เป็นแต่เพียงภพปัจจุบัน แม้หากต้องไปเกิดในภพอื่นและไม่ทราบว่าตนเป็นอริยสาวก ท่านก็ย่อมจะไม่ปิดบังไว้เช่นกัน

สัคคาโรหะณะโสปาณัง อัญญัง สีละสะมัง กุโต

บันไดอย่างอื่นที่จะก้าวขึ้นสู่สวรรค์ ที่ไหนจักเสมอด้วยศีล

(วิสุทธิมัคค ปฐมภาค, น.๑๒)

เหตุที่ศาสนาจะอันตรธาน

ก่อนที่พระศาสนาจะเสื่อมนั้นก็ต่อเมื่อเริ่มมีพระราชากลียุคทั้งหลายซึ่งไม่ตั้งอยู่ในธรรมจะมีขึ้น เมื่อพระราชาเหล่านั้นไม่ตั้งอยู่ในธรรม คนทั้งหลายมีอำมาตย์ เป็นต้น ของพระราชาเหล่านั้น ก็ย่อมไม่ตั้งอยู่ในธรรมเหมือนกัน ลำดับนั้นคนทั่วทั้งแว่นแคว้นชนบท ก็ไม่ตั้งอยู่ในธรรมตามกัน เพราะเหตุที่คนทั้งหลายไม่ตั้งอยู่ในธรรม ฝนก็ตกไม่ดี เพราะฝนไม่ดี ข้าวกล้าทั้งหลายก็ไม่ดี เมื่อข้าวกล้าไม่ดี พวกทายกก็ไม่อาจถวายปัจจัยแก่ภิกษุสงฆ์ได้ เมื่อภิกษุสงฆ์ทั้งหลายลำบากด้วยปัจจัย ก็ไม่อาจสงเคราะห์พวกอันเตวาสิกได้ เมื่อกาลล่วงไป ปริยัติก็เสื่อมไป อันชื่อว่า ปริยัติอันตรธาน และก็เสื่อมไปเรื่อยๆ อีก ๔ ประการดังนี้ ปฏิบัติอันตรธาน, ปฏิเวธอันตรธาน, ลิงคอันตรธาน, ธาตุอันตรธาน, รวมเรียกว่า เหตุ ๕ ประการอันจะทำให้พระพุทธศาสนาอันตรธานเสื่อมสูญไปซึ่งจะพอดีกับการสิ้นกาลพระศาสนา ๕,๐๐๐ พระวัสสา พอดี

(จากพระวินัยปิฎก. จุลวรรคเล่ม ๒ กัณฑ์ที่ ๘๑ และพระปฐมสมโพธิกถา)

ภาคที่ ๒

๑. ทำวัตรเย็น
๒. คำอาราธนาพระปริตร
๓. บทชุมนุมเทวดา
๔. ทวาทะสะปริตร
๕. ปุพพะภาคะนะมะการะ. (นะโม ฯ)
๖. สะระณะคะมะนะปาฐะ. (ไตรสรณาคมณ์)
๗. นะมะการะสิทธิคาถา. (โย จักขุมา ฯ)
๘. สัมพุทเธ
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ. (นะโม ๘ บท)
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เยสันตา. ฯ ราชะโตวา.ฯ)
๑๑. มงคลสูตร
๑๒. รัตนสูตร
๑๓. กรณียะเมตตะสูตร
๑๔. ขันธปริตร
๑๕. โมรปริตร
๑๖. วัฏฏกปริตร
๑๗. ธชัคคปริตร

๑๘. อาฏานาฏิยะปริตร
๑๙. องคุลิมาลปริตร
๒๐. โพชฌงคปริตร
๒๑. อภยปริตร
๒๒. ชยปริตร
๒๓. ฉัททันตปริตร
๒๔. มงคลโสตถิคาถา
๒๕. ปริตตานุภาวคาถา
๒๖. วันทาใหญ่
๒๗. วันทาพระ
๒๘. เทวธรรม
๒๙. ตำนานพระสูตรและพระปริตร ๑๒ บท

สิ่งที่ห้ามไม่ได้ในชีวิตมี ๕

๑. ชรา	ความแก่ห้ามไม่ได้
๒. พยาธิ	ความเจ็บห้ามไม่ได้
๓. มรณะ	ความตายห้ามไม่ได้
๔. นัสสะ	ความเสียหายห้ามไม่ได้
๕. ขยะ	ความเสื่อมสิ้นห้ามไม่ได้

ทำวัตรเย็น

ผู้เป็นหัวหน้าพึงนั่งคุกเข่าประนมมือ กล่าวคำนำบูชาพระรัตนตรัย เป็นวรรคๆ แล้วจึงรับว่าตามพร้อมกัน ดังนี้.

โย โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,
ส๎วากขาโต เยนะ ภะคะวะตา ธัมโม,
สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง,
อิเมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ อะภิปูชะยามะ,
สาธุ โน ภันเต ภะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ,
ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา,
อิเม สักกาเร ทุคคะตะปัณณาการะภูเต ปะฏิคคัณหาตุ,
อัม๎หากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

คำนมัสการพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา
พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ *(กราบ)*

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม
ธัมมัง นะมัสสามิ *(กราบ)*

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
สังฆัง นะมามิ *(กราบ)*

ผู้นำว่า **หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะกา-รัญเจวะ พุทธานุสสะตินะยัญจะ กะโรมะ เสฯ**

(บางแห่งนำว่า) ยะมัมหะ โข มะยัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะตา อะระหันตัง สัมมาสัมพุทธัง, ยัง ภะคะวันตัง อุททิสสะ ปัพพะชิตา ยัส์มิง ภะคะวะติ พรัหมะจะริยัง จะรามะ, ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยิต์วา อะภิวาทะนัง กะริม์หา, หันทะทานิ มะยัง ตัง ภะคะวันตัง วาจายะ อะภิคายิตุง ปุพพะภาคะนะมะการัญเจวะ พุทธานุสสะตินะยัญจะ กะโรมะ เสฯ

รับ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

บทพุทธานุสสติ

ตัง โข ปะนะ ภะคะวันตัง เอวัง กัลยาโณ กิตติสัทโท อัพภุคคะโต อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ.ฯ

(หยุดระลึกถึงพระพุทธคุณพอสมควร)

บทพุทธาภิคีติ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง พุทธาภิคีติง กะโรมะ เส.ฯ

รับ พุทธ์วาระหันตะวะระตาทิคุณาภิยุตโต
สุทธาภิญาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัตโต
โพเธสิ โย สุชะนะตัง กะมะลังวะ สูโร
วันทามะหัง ตะมะระณัง สิระสา ชิเนนทัง.ฯ

พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง
ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหังฯ
พุทธัสสาหัสมิ ทาโส วะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร
พุทโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะเมฯ
พุทธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง
วันทันตีหัง* จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตังฯ
นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเนฯ
พุทธัง เม วันทะมานายะ** ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.ฯ

(กราบหมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ.ฯ

บทธัมมานุสสติ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส. ฯ

รับ ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก, โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ.ฯ

(หยุดระลึกถึงพระธรรมคุณพอสมควร)

---

* ชาย = วันทะมาโน หญิง = วันทะมานา ** หญิง = วันทะมานายะ ชาย = วันทะมาเนนะ

บทธัมมาภิคีติ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง ธัมมาภิคีติง กะโรมะ เส.ฯ

รับ ส๎วากขาตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะ เสยโย
โยมัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท
ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี
วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง ฯ

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง
ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง ฯ
ธัมมัสสาหัสมิ ทาโส วะ ธัมโม เม สามิกิสสะโร
ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม ฯ
ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง
วันทันตีหัง จะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตังฯ
นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม สะระณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเนฯ
ธัมมัง เม วันทะมาเนยะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.ฯ

(กราบหมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
ธัมโม ปะฏิคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม.ฯ

บทสังฆานุสสติ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส. ฯ

รับ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆฯ, ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลาฯ, เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย, อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.ฯ

(หยุดระลึกถึงพระสังฆคุณพอสมควร)

บทสังฆาภิคีติ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง สังฆาภิคีติง กะโรมะ เส.ฯ

รับ สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคุณาภิยุตโต
โยฏฐัพพิโธ อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏโฐ
สีลาทิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต
วันทามะหัง ตะมะริยานะ คะณัง สุสุทธัง.ฯ

สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง
ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง ฯ
สังฆัสสาหัสมิ ทาโส วะ สังโฆ เม สามิกิสสะโร
สังโฆ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม ฯ
สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง
วันทันตีหัง จะริสสามิ สังฆัสโสปะฏิปันนะตังฯ

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สังโฆ เม สะระณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเนฯ
สังฆัง เม วันทะมานายะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.ฯ

(กราบหมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ.ฯ

(สตรีเล่าบ่นและสวดแปลออกไปอย่างนี้ **พุทธัสสาหัสมิ ทาสีวะฯ, ธัมมัสสาหัสมิ ทาสีวะฯ, สังฆัสสาหัสมิ ทาสีวะฯ, วันทันตีหังฯ พุทธัง เม วันทะมานายะฯ, ธัมมัง เม วันทะมานายะฯ, สังฆัง เม วันทะมานายะฯ** ถ้าคฤหัสถ์ทั้งบุรุษสตรีสวดมีความรังเกียจด้วยอสภาวะนิรุตนิ่งอยู่ บุรุษจะสวดว่า **วันทะมาโน จะริสสามิ** สตรีจะสวดว่า **วันทะมานา จะริสสามิ** ดังนี้พร้อมกันไปดัง **คะโต คะตา** ฉะนั้นก็ควรแปลว่าไหว้อยู่เหมือนกัน อนึ่ง พึงนั่งคุกเข่าสวดจนกว่าจะจบ)

คำอาราธนาพระปริตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ ปะริตตัง พ๎รูถะมังคะลัง.
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะภะยะวินาสายะ ปะริตตัง พ๎รูถะมังคะลัง.
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พ๎รูถะมังคะลัง.

บทชุมนุมเทวดา

สะมันตา จักกะวาเฬสุ อัตราคัจฉันตุ เทวะตา
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุณันตุ สัคคะโมกขะทัง
สะรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง
ปะริตตานุภาโว สะทา รักขะตูติ
ผะริตวานะ เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา
อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภะณันตุฯ

๑. สัคเค กาเม จะ รูเป, คิริสิขะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมาเน,
ทีเปรัฏเฐ จะ คาเม, ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต,

๒. ภุมมา จายันตุ เทวา, ชะละถะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา,
ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุ.ฯ
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา

ทวาทะสะปริตตัง
(สิบสองตำนาน)

ปุพพะภาคะนะมะการะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

สะระณะคะมะนะปาฐะ

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

นะมะการะสิทธิคาถา

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏโฐ
สามัง วะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต
มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต
ปาเปสิ เขมัง ชะนะตัง วิเนยยัง ฯ
พุทธัง วะรันตัง สิระสา นะมามิ
โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

ธัมโม ธะโช โย วิยะ ตัสสะ สัตถุ
ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธิมัคคัง

นิยยานิโก ธัมมะธะรัสสะ ธารี
สาตาวะโห สันติกะโร สุจิณโณ ฯ
ธัมมัง วะรันตัง สิระสา นะมามิ
โมหัปปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

สัทธัมมะเสนา สุคะตานุโค โย
โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะเชตา
สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ
สวากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติฯ
สังฆัง วะรันตัง สิระสา นะมามิ
พุทธานุพุทธัง สะมะสีละทิฏฐิง
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

สัมพุทเธ

(คำนมัสการพระพุทธเจ้า ๓,๕๘๔,๑๙๒ พระองค์)

๑. สัมพุทเธ อัฏฐะวีสัญจะ ทวาทะสัญจะ สะหัสสะเก
ปัญจะสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง

๒. นะมะการานุภาเวนะ หันต๎วา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโตฯ

๓. สัมพุทเธ ปัญจะปัญญาสัญจะ จะตุวีสะติสะหัสสะเก
ทะสะสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง

๔. นะมะการานุภาเวนะ หันต๎วา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

๕. สัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต อัฏฐะฐัตตาพีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง

๖. นะมะการานุภาเวนะ หันต๎วา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

(โย จักขุมาฯ และ สัมพุทเธฯ นั้น สวดเพียงบทใดบทหนึ่ง ไม่ต้องสวดทั้งสองบท)

นะโมการะอัฏฐะกะ

นะโม อะระหะโต สัมมา- สัมพุทธัสสะ มะเหสิโน
นะโม อุตตะมะธัมมัสสะ ส๎วากขาตัสเสวะ เตนิธะ
นะโม มะหาสังฆัสสาปิ วิสุทธะสีละทิฏฐิโน
นะโม โอมาต๎ยารัทธัสสะ ระตะนัตตะยัสสะ สาธุกัง
นะโม โอมะกาตีตัสสะ ตัสสะ วัตถุตยัสสะปิ
นะโม การัปปะภาเวนะ วิคัจฉันตุ อุปัททะวา
นะโม การานุภาเวนะ สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา
นะโม การัสสะ เตเชนะ วิธิมหิ โหมิ เตชะวา.ฯ

บทขัดต้นตำนาน

เย สันตา สันตะจิตตา ติสะระณะสะระณา เอตถะ โลกันตะเร วา ภุมมา ภุมมา จะ เทวา คุณะคะณะคะหะณัพ๎ยาวะฏา สัพพะกาลัง เอเต อายันตุ เทวา วะระกะนะกะมะเย เมรุราเช วะสันโต สันโต สันโต สะเหตุง มุนิวะระวะจะนัง โสตุมัคคัง สะมัคคัง.ฯ

๑. สัพเพสุ จักกะวาเฬสุ ยักขา เทวา จะ พรัหมุโน
ยัง อัมเหหิ กะตัง ปุญญัง สัพพะสัมปัตติสาธะกัง

๒. สัพเพ ตัง อะนุโมทิต๎วา สะมัคคา สาสะเน ระตา
ปะมาทะระหิตา โหนตุ อารักขาสุ วิเสสะโต

๓. สาสะนัสสะ จะ โลกัสสะ วุฑฒี ภะวะตุ สัพพะทา
สาสะนัมปิจะ โลกัญจะ เทวา รักขันตุ สัพพะทา

๔. สัทธิง โหนตุ สุขี สัพเพ ปะริวาเรหิ อัตตะโน
อะนีฆา สุมะนา โหนตุ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ. ฯ

ราชะโต วา โจระโต วา มะนุสสะโต วา อะมะนุสสะโต วา อัคคิโต วา อุทะกะโต วา ปิสาจะโต วา ขาณุกะโต วา กัณฏะกะโต วา นักขัต-ตะโต วา ชะนะปะทะโรคะโต วา อะสัทธัมมะโต วา อะสันทิฏฐิโต วา อะสัปปุริสะโต วา จัณฑะหัตถิอัสสะมิคะ โคณะกุกกุระอะหิวิจฉิกะ-มะณิสัปปะทีปิอัจฉะตะรัจฉะสุกะระมะหิสะยักขะรักขะสาทีหิ นานาภะยะโต วา นานาโรคะโต วา นานาอุปัททะวะโต วา อารักขัง คัณหัณตุ.ฯ

๑. มงคลสูตร

(พระสูตรว่าด้วยมงคล)

บทขัด

ยัญจะ ทวาทะสะ วัสสานิ จินตะยิงสุ สะเทวะกา
จิรัสสัง จินตะยันตาปิ เนวะ ชานิงสุ มังคะลัง
จักกะวาฬะสะหัสเสสุ ทะสะสุ เยนะ ตัตตะกัง
กาลัง โกลาหะลัง ชาตัง ยาวะ พรัหมะนิเวสะนา
ยัง โลกะนาโถ เทเสสิ สัพพะปาปะวินาสะนัง
ยัง สุตวา สัพพะทุกเขหิ มุจจันตาสังขิยา นะรา
เอวะมาทิคุณูเปตัง มังคะลันตัมภะณามะ เห.ฯ

มังคะละสุตตัง

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเมฯ อะถะ โข อัญญะตะรา เทวะตา อะภิกกันตายะ รัตติยา อะภิกกันตะวัณณา เกวะละกัปปัง เชตะวะนัง โอภาเสตวา เยนะ ภะคะวา เตนุปะสังกะมิ อุปะสังกะมิตวา ภะคะวันตัง อะภิวาเทตวา เอกะมันตัง อัฏฐาสิฯ เอกะมันตัง ฐิตา โข สา เทวะตา ภะคะวันตัง คาถายะ อัชฌะภาสิ.ฯ

๑. พะหู เทวา มะนุสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง
อากังขะมานา โสตถานัง พรูหิ มังคะละมุตตะมัง.ฯ
๒. อะเสวะนา จะ พาลานัง ปัณฑิตานัญจะ เสวะนา
ปูชา จะ ปูชะนียานัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๓. ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๔. พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ วินะโย จะ สุสิกขิโต
สุภาสิตา จะ ยา วาจา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๕. มาตาปิตุอุปัฏฐานัง ปุตตะทารัสสะ สังคะโห
อะนากุลา จะ กัมมันตา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๖. ทานัญจะ ธัมมะจะริยา จะ ญาตะกานัญจะ สังคะโห
อะนะวัชชานิ กัมมานิ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๗. อาระตี วิระตี ปาปา มัชชะปานา จะสัญญะโม
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๘. คาระโว จะ นิวาโต จะ สันตุฏฐี จะ กะตัญญุตา
กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๙. ขันตี จะ โสวะจัสสะตา สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง
กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๑๐. ตะโป จะ พรัหมะจะริยัญจะ อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๑๑. ผุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.ฯ

๑๒. เอตาทิสานิ กัต๎วานะ สัพพัตถะมะปะราชิตา
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ ตันตัสสะ มังคะละมุตตะมันติ.ฯ

๒. รตนสูตร
(พระสูตรว่าด้วยรัตนะ)
บทขัด

ปะณิธานะโต ปัฏฐายะ, ตะถาคะตัสสะ ทะสะ ปาระมิโย ทะสะ อุปะปาระมิโย ทะสะ ปะระมัตถะปาระมิโย, ปัญจะ มะหาปะริจจาเค, ติสโส จะริยา, ปัจฉิมัพภะเว คัพภาวักกันติง ชาติง อะภินิกขะมะนัง ปะธานะจะริยัง โพธิปัลลังเก มาระวิชะยัง สัพพัญญุตะญาณัปปะฏิเวธัง นะวะโลกุตตะระธัมเมติ, สัพเพปิเม พุทธะคุเณ อาวัชชิตวา เวสาลิยา ตีสุ ปาการันตะเรสุ, ติยามะรัตติง ปะริตตัง กะโรนโต, อายัส๎มา อานันทัตเถโร วิยะ, การุญญะ จิตตัง อุปัฏฐะเปต๎วา.ฯ

โกฏิสะตะสะหัสเสสุ จักกะวาเฬสุ เทวะตา
ยัสสาณัมปะฏิคคัณหันติ ยัญจะ เวสาลิยัมปุเร
โรคามะนุสสะทุพภิกขะ สัมภูตันติวิธัมภะยัง
ขิปปะมันตะระธาเปสิ ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

ระตะนะสุตตัง

๑. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
สัพเพ วะ ภูตา สุมะนา ภะวันตุ อะโถปิ สักกัจจะ สุณันตุ ภาสิตัง.ฯ

๒. ตัส๎มา หิ ภูตา นิสาเมถะ สัพเพ เมตตัง กะโรถะ มานุสิยา ปะชายะ
ทิวา จะ รัตโต จะ หะรันติ เย พะลิง, ตัส๎มา หิ เน รักขะถะ
อัปปะมัตตา.ฯ

๓. ยังกิญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา สัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณีตัง

นะโม สะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๔. ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณีตัง
ยะทัชฌะคา สัก๎ยะมุนี สะมาหิโต
นะ เตนะ ธัมเมนะ สะมัตถิ กิญจิ
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๕. ยัมพุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยี สุจิง
สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ
สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ,
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๖. เย ปุคคะลา อัฏฐะ สะตัง ปะสัตถา
จัตตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนติ
เต ทักขิเณยยา สุคะตัสสะ สาวะกา
เอเตสุ ทินนานิ มะหัปผะลานิ
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๗. เย สุปปะยุตตา มะนะสา ทัฬหะนะ
นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ
เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
ลัทธา มุธา นิพพุติง ภุญชะมานา
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๘. ยะถินทะขีโล ปะฐะวิง สิโต สิยา
จะตุพภิ วาเตภิ อะสัมปะกัมปิโย
ตะถูปะมัง สัปปุริสัง วะทามิ
โย อะริยะสัจจานิ อะเวจจะ ปัสสะติ
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๙. เย อะริยะสัจจานิ วิภาวะยันติ
คัมภีระปัญเญนะ สุเทสิตานิ
กิญจาปิ เต โหนติ ภุสัปปะมัตตา
นะเต ภะวัง อัฏฐะมะมาทิยันติ
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๑๐. สะหาวัสสะ ทัสสะนะสัมปะทายะ
ต๎ยัสสุ ธัมมา ชะหิตา ภะวันติ
สักกายะทิฏฐิ วิจิกิจฉิตัญจะ
สีลัพพะตัง วาปิ ยะทัตถิ กิญจิ
จะตูหะปาเยหิ จะ วิปปะมุตโต
ฉะ จาภิฐานานิ อะภัพโพ กาตุง
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ

๑๑. กิญจาปิ โส กัมมัง กะโรติ ปาปะกัง กาเยนะ วาจายุทะ เจตะสา วา
อะภัพโพ โส ตัสสะ ปะฏิจฉะทายะ อะภัพพะตา ทิฏฐะปะทัสสะ วุตตา
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๑๒. วะนัปปะคุมเพ ยะถา ผุสสิตัคเค คิมหานะมาเส ปะฐะมัส์มิง คิมเห
ตะถูปะมัง ธัมมะวะรัง อะเทสะยิ นิพพานะคามิง ปะระมัง หิตายะ
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๑๓. วะโร วะรัญญู วะระโท วะราหะโร อะนุตตะโร ธัมมะวะรัง อะเทสะยิ
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๑๔. ขีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง วิรัตตะจิตตายะติเก ภะวัส์มิง
เต ขีณะพีชา อะวิรุฬหิฉันทา นิพพันติ ธีรา ยะถายัมปะทีโป
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๑๕. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง พุทธัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๑๖. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง ธัมมัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๑๗. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง สังฆัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ.ฯ

๓. กรณียเมตตสูตร
(พระสูตรว่าด้วยการเจริญเมตตา)

บทขัด

ยัสสานุภาวะโต ยักขา เนวะ ทัสเสนติ ภิงสะนัง
ยัมหิ เจวานุยุญชันโต รัตตินทิวะมะตันทิโต
สุขัง สุปะติ สุตโต จะ ปาปัง กิญจิ นะ ปัสสะติ
เอวะมาทิคุณูเปตัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

กะระณียะเมตตะสุตตัง

๑. กะระณียะมัตถะกุสะเลนะ ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ
สักโก อุชู จะ สุหุชู จะ สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี.ฯ

๒. สันตุสสะโก จะ สุภะโร จะ อัปปะกิจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
สันตินท์ริโย จะ นิปะโก จะ อัปปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุคิทโธ.ฯ

๓. นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิญจิ เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง
สุขิโน วา เขมิโน โหนตุ สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา.ฯ

๔. เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
ทีฆา วา เย มะหันตา วา มัชฌิมา รัสสะกา อะนุกะถูลา.ฯ

๕. ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร
ภูตา วา สัมภะเวสี วา สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา.ฯ

๖. นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพถะ นาติมัญเญถะ กัตถะจิ นัง กิญจิ
พ์ยาโรสะนา ปะฏีฆะสัญญา นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ.ฯ

๗. มาตา ยะถา นิยัง ปุตตัง อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข
เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง.ฯ
๘. เมตตัญจะ สัพพะโลกัสมิง มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง.
อุทธัง อะโธ จะ ติริยัญจะ อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง.ฯ
๙. ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทโธ
เอตัง สะติง อะธิฏเฐยยะ พรัหมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ.ฯ
๑๐. ทิฏฐิญจะ อะนุปะคัมมะ สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง นะ หิ ชาตุ คัพภะเสยยัง ปุนะเรตีติ.ฯ

๔. ขันธปริตร

(พระปริตรว่าด้วยการป้องกันตัว)

บทขัด

สัพพาสีวิสะชาตีนัง ทิพพะมันตาคะทัง วิยะ
ยันนาเสติ วิสัง โฆรัง เสสัญจาปิ ปะริสสะยัง
อาณักเขตตัมหิ สัพพัตถะ สัพพะทา สัพพะปาณินัง
สัพพะโสปิ นิวาเรติ ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

ขันธะปะริตตะคาถา

๑. วิรูปักเขหิ เม เมตตัง เมตตัง เอราปะเถหิ เม
ฉัพ๎ยาปุตเตหิ เม เมตตัง เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ.ฯ

๒. อะปาทะเกหิ เม เมตตัง เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม.ฯ
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม.ฯ

๓. มา มัง อะปาทะโก หิงสิ มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท.ฯ

๔. สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
สัพเพ ภัทรานิ ปัสสันตุ มา กิญจิ ปาปะมาคะมา.ฯ

๕. อัปปะมาโณ พุทโธ, อัปปะมาโณ ธัมโม, อัปปะมาโณ สังโฆ, ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ, อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี สะระภู มูสิกา.ฯ

๖. กะตา เม รักขา, กะตา เม ปะริตตา, ปะฏิกกะมันตุ ภูตานิ โสหัง นะโม ภะคะวะโต นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง.ฯ

ปาปานัง อะกะระณัง สุขัง
การไม่ทำบาป นำสุขมาให้

(ขุ.ธ. ๒๕/๕๘)

๕. โมรปริตร

(พระปริตรของนกยูงทอง)

บทขัด

ปูเรนตัมโพธิสัมภาเร นิพพัตตัง โมระโยนิยัง
เยนะ สังวิหิตารักขัง มะหาสัตตัง วะเนจะรา
จิรัสสัง วายะมันตาปิ เนวะ สักขิงสุ คัณหิตุง
พรัหมะมันตันติ อักขาตัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

โมระปะริตตัง

(เช้า) ๑. อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง.ฯ

๒. เย พ๎ราห๎มะณา เวทะคู สัพพะธัมเม
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา
อิมัง โส ปะริตตัง กัต๎วา โมโร จะระติ เอสะนา. ฯ

(เย็น) ๓. อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง.ฯ

๔. เย พ๎ราห๎มะณา เวทะคู สัพพะธัมเม
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา
อิมัง โส ปะริตตัง กัต๎วา โมโร วาสะมะกัปปะยีติ.ฯ

๖. วัฏฏกปริตร

(พระปริตรของนกคุ่ม)

บทขัด

ปูเรนตัมโพธิสัมภาเร นิพพัตตัง วัฏฏะชาติยัง
ยัสสะ เตเชนะ ทาวัคคิ มะหาสัตตัง วิวัชชะยิ
เถรัสสะ สาริปุตตัสสะ โลกะนาเถนะ ภาสิตัง
กัปปัฏฐายิ มะหาเตชัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

วัฏฏะกะปะริตตัง

๑. อัตถิ โลเก สีละคุโณ สัจจัง โสเจยยะนุททะยา
เตนะ สัจเจนะ กาหามิ สัจจะกิริยะมะนุตตะรัง
๒. อาวัชชิต๎วา ธัมมะพะลัง สะริต๎วา ปุพพะเก ชิเน
สัจจะพะละมะวัสสายะ สัจจะกิริยะมะกาสะหัง.ฯ
๓. สันติ ปักขา อะปัตตะนา สันติ ปาทา อะวัญจะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา ชาตะเวทะ ปะฏิกกะมะ.ฯ

๔. สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง มะหาปัชชะลิโต สิขี
วัชเชสิ โสฬะสะ กะรีสานิ อุทะกัง ปัต์วา ยะถา สิขี.ฯ
๕. สัจเจนะ เม สะโม นัตถิ เอสา เม สัจจะปาระมีติ.ฯ

๗. ธชัคคปริตร - ธชัคคสูตร

(พระปริตรยอดธง)

บทขัด

ยัสสานุสสะระเณนาปิ อันตะลิกเขปิ ปาณิโน
ปะติฏฐะมะธิคัจฉันติ ภูมิยัง วิยะ สัพพะทา
สัพพูปัททะวะชาลัมหา ยักขะโจราทิสัมภะวา
คะณะนานะ จะ มุตตานัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

ธะชัคคะปะริตตัง - ธะชัคคะสุตตัง

เอวัมเม สุตัง ฯ

๑. เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะ-ปิณฑิกัสสะ อาราเม.ฯ ตัต์ระ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ ภิกขะโวติ.ฯ ภะทันเตติ เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง.ฯ ภะคะวา เอตะทะโวจะ.ฯ

๒. ภูตะปุพพัง ภิกขะเว เทวาสุระสังคาโม สะมุปัพพ์ยุฬ์โห อะโหสิ.ฯ อะถะ โข ภิกขะเว สักโก เทวานะมินโท เทเว ตาวะติงเส อามันเตสิ สะเจ มาริสา เทวานัง สังคามะคะตานัง อุปปัชเชยยะ

ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา มะเมวะ ตัส๎มิง สะมะเย ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ มะมัง หิ โว ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๓. โน เจ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ อะถะ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ปะชาปะติสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๔. โน เจ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ อะถะ วะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ วะรุณัสสะ หิโว เทวะ ราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๕. โน เจ วะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ อะถะ อีสานัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ อีสานัสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๖. ตัง โข ปะนะ ภิกขะเว สักกัสสะ วา เทวานะมินทัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ปะชาปะติสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง วะรุณัสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง อีสานัสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยเยถาปิ โนปิ ปะหิยเยถะ.ฯ

๗. ตัง กิสสะ เหตุ สักโก หิ ภิกขะเว เทวานะมินโท อะวีตะราโค อะวีตะโทโส อะวีตะโมโห ภิรุ ฉัมภี อุตราสี ปะลายีติ.ฯ

๘. อะหัญจะ โข ภิกขะเว เอวัง วะทามิ สะเจ ตุมหากัง ภิกขะเว อะรัญญะคะตานัง วา รุกขะมูละคะตานัง วา สุญญาคาระคะตานัง วา อุปปัชเชยยะ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา มะเมวะ ตัส์มิง สะมะเย อะนุสสะเรยยาถะ อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ มะมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๙. โน เจ มัง อะนุสสะเรยยาถะ อะถะ ธัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ ส์วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ธัมมัง หิ โว ภิกขะเว อนุสสะระตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๑๐. โน เจ ธัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ อะถะ สังฆัง อะนุสสะเรยยาถะ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริปุริสะยุคานิ อัฏฐะปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ สังฆัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.ฯ

๑๑. ตัง กิสสะ เหตุ ตะถาคะโต หิ ภิกขะเว อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วีตะราโค วีตะโทโส วีตะโมโห อะภิรุ อัจฉัมภี อะนุต์ราสี อะปะลายีติ.ฯ

๑๒. อิทะมะโวจะ ภะคะวา อิทัง วัต์วานะ สุคะโต อะถาปะรัง เอตะ-ทะโวจะ สัตถา.ฯ

อะรัญเญ รุกขะมูเล วา　　สุญญาคาเร วะ ภิกขะโว
อะนุสสะเรถะ สัมพุทธัง　　ภะยัง ตุมหากะ โน สิยา
โน เจ พุทธัง สะเรยยาถะ　　โลกะเชฏฐัง นะราสะภัง
อะถะ ธัมมัง สะเรยยาถะ　　นิยยานิกัง สุเทสิตัง
โน เจ ธัมมัง สะเรยยาถะ　　นิยยานิกัง สุเทสิตัง
อะถะ สังฆัง สะเรยยาถะ　　ปุญญักเขตตัง อะนุตตะรัง
เอวัมพุทธัง สะรันตานัง　　ธัมมัง สังฆัญจะ ภิกขะโว
ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา　　โลมะหังโส นะ เหสสะตีติ.ฯ

๘. อาฏานาฏิยปริตร
(พระปริตรแห่งนครอาฏานาฏา)

บทขัด

อัปปะ สันเนหิ นาถัสสะ　　สาสะเน สาธุสัมมะเต
อะมะนุสเสหิ จัณเฑหิ　　สะทา กิพพิสะการิภิ
ปะริสานัญจะตัสสันนะ　　มะหิงสายะ จะ คุตติยา
ยันเทเสสิ มะหาวีโร　　ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

อาฏานาฏิยะปะริตตัง

๑. วิปัสสิสสะ นะมัตถุ จักขุมันตัสสะ สิรีมะโต
สิขิสสะปิ นะมัตถุ สัพพะภูตานุกัมปิโน

๒. เวสสะภุสสะ นะมัตถุ นะหาตะกัสสะ ตะปัสสิโน
นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ มาระเสนัปปะมัททิโน

๓. โกนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ พราหมะณัสสะ วุสีมะโต
กัสสะปัสสะ นะมัตถุ วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ

๔. อังคีระสัสสะ นะมัตถุ สักยะปุตตัสสะ สิรีมะโต
โย อิมัง ธัมมะเทเสสิ สัพพะทุกขาปะนูทะนัง

๕. เย จาปิ นิพพุตา โลเก ยะถาภูตัง วิปัสสิสุง
เต ชะนา อะปิสุณา มะหันตา วีตะสาระทา

๖. หิตัง เทวะมะนุสสานัง ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
วิชชาจะระณะสัมปันนัง มะหันตัง วีตะสาระทัง.ฯ
(วิชชาจะระณะสัมปันนัง พุทธัง วันทามะ โคตะมันติ)

๗. นะโม เม สัพพะพุทธานัง อุปปันนานัง มะเหสินัง
ตัณหังกะโร มะหาวีโร เมธังกะโร มะหายะโส

๘. สะระณังกะโร โลกะหิโต ทีปังกะโร ชุตินธะโร
โกณฑัญโญ ชะนะปาโมกโข มังคะโล ปุริสาสะโภ

๙. สุมะโน สุมะโน ธีโร
โสภิโต คุณะสัมปันโน
เรวะโต ระติวัฑฒะโน
อะโนมะทัสสี ชะนุตตะโม

๑๐. ปะทุโม โลกะปัชโชโต
ปะทุมุตตะโร สัตตะสาโร
นาระโท วะระสาระถี
สุเมโธ อัปปฏิปุคคะโล

๑๑. สุชาโต สัพพะโลกัคโค
อัตถะทัสสี การุณิโก
ปิยะทัสสี นะราสะโภ
ธัมมะทัสสี ตะโมนุโท

๑๒. สิทธัตโถ อะสะโม โลเก
ปุสโส จะ วะ ระโทพุทโธ
ติสโส จะ วะทะตัง วะโร
วิปัสสี โส จะ อะนูปะโม

๑๓. สิขี สัพพะหิโต สัตถา
กะกุสันโธ สัตถะวาโห
เวสสะภู สุขะทายะโก
โกนาคะมะโน ระณัญชะโห

๑๔. กัสสะโป สิริสัมปันโน
โคตะโม สักยะปุงคะโว.ฯ

๑๕. เอเต จัญเญ จะ สัมพุทธา
สัพเพ พุทธา อะสะมะสะมา
อะเนกะสะตะโกฏะโย
สัพเพ พุทธา มะหิทธิกา

๑๖. สัพเพ ทะสะพะลูเปตา
สัพเพ เต ปะฏิชานันติ
เวสารัชเชหุปาคะตา
อาสะภัณฐานะมุตตะมัง

๑๗. สีหะนาทัง นะทันเต เต
พรัหมะจักกัง ปะวัตเตนติ
ปะริสาสุ วิสาระทา
โลเก อัปปะฏิวัตติยัง

๑๘. อุเปตา พุทธะธัมเมหิ
ท๎วัตติงสะลักขะณูเปตา
อัฏฐาระสะหิ นายะกา
สีต๎ยานุพ๎ยัญชะนาธะรา

๑๙. พ๎ยามัปปะภายะ สุปปะภา
พุทธา สัพพัญญุโน เอเต
สัพเพ เต มุนิกุญชะรา
สัพเพ ขีณาสะวา ชินา

๒๐. มะหัปปะภา มะหาเตชา มะหาปัญญา มะหัพพะลา
มะหาการุณิกา ธีรา สัพเพสานัง สุขาวะหา

๒๑. ทีปา นาถา ปะติฎฐา จะ ตาณา เลณา จะ ปาณินัง
คะตี พันธู มะหัสสาสา สะระณา จะ หิเตสิโน

๒๒.สะเทวะกัสสะ โลกัสสะ สัพเพ เอเต ปะรายะนา
เตสาหัง สิระสา ปาเท วันทามิ ปุริสุตตะเม

๒๓.วะจะสา นะมะสา เจวะ วันทาเมเต ตะถาคะเต
สะยะเน อาสะเน ฐาเน คะมะเน จาปิ สัพพะทา

๒๔.สะทา สุเขนะ รักขันตุ พุทธา สันติกะรา ตุวัง
เตหิ ตุ๎วัง รักขิโต สันโต มุตโต สัพพะภะเยนะ จะ

๒๕.สัพพะโรคะวินิมุตโต สัพพะสันตาปะวัชชิโต
สัพพะเวระมะติกกันโต นิพพุโต จะ ตุวัง ภะวะฯ

๒๖. เตสัง สัจเจนะ สีเลนะ ขันติเมตตาพะเลนะ จะ
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ อาโรค๎เยนะ สุเขนะ จะฯ

๒๗.ปุรัตถิมัส๎มิง ทิสาภาเค สันติ ภูตา มะหิทธิกา
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ อาโรค๎เยนะ สุเขนะ จะ

๒๘.ทักขิณัส๎มิง ทิสาภาเค สันติ เทวา มะหิทธิกา
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ อาโรค๎เยนะ สุเขนะ จะ

๒๙. ปัจฉิมัส๎มิง ทิสาภาเค สันติ นาคา มะหิทธิกา
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ อาโรค๎เยนะ สุเขนะ จะ

๓๐. อุตตะรัส์มิง ทิสาภาเค | สันติ ยักขา มะหิทธิกา
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ | อาโรค์เยนะ สุเขนะ จะ

๓๑. ปุริมะทิสัง ธะตะรัฏโฐ | ทักขิเณนะ วิรุฬหะโก
ปัจฉิเมนะ วิรูปักโข | กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง

๓๒. จัตตาโร เต มะหาราชา | โลกะปาลา ยะสัสสิโน
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ | อาโรค์เยนะ สุเขนะ จะ

๓๓. อากาสัฏฐา จะ ภุมมัฏฐา | เทวา นาคา มะหิทธิกา
เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ | อาโรค์เยนะ สุเขนะ จะ

๓๔. นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง | พุทโธ เม สะระณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ | โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

๓๕. นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง | ธัมโม เม สะระณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ | โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

๓๖. นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง | สังโฆ เม สะระณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ | โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

๓๗. ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก | วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ระตะนัง พุทธะสะมัง นัตถิ | ตัส์มา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

๓๘. ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก | วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ระตะนัง ธัมมะสะมัง นัตถิ | ตัส์มา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

๓๙. ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก | วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ระตะนัง สังฆะสะมัง นัตถิ | ตัส์มา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

๔๐. สักกัต์วา พุทธะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
หิตัง เทวะมะนุสสานัง พุทธะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ ทุกขา วูปะสะเมนตุ เต.ฯ

๔๑. สักกัต์วา ธัมมะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
ปะริฬาหูปะสะมะนัง ธัมมะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ ภะยา วูปะสะเมนตุ เต.ฯ

๔๒. สักกัต์วา สังฆะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง สังฆะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ โรคา วูปะสะเมนตุ เต. ฯ

๔๓. สัพพีติโย วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ
มา เต ภะวัต์วันตะราโย สุขี ทีฆายุโก ภะวะ.ฯ

๔๔. อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน
จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.ฯ

๙. อังคุลิมาลปริตร
(พระปริตรของท่านองคุลิมาล)

บทขัด

ปะริตตัง ยัมภะณันตัสสะ นิสันนัฏฐานะโธวะนัง
อุทะกัมปิ วินาเสติ สัพพะเมวะ ปะริสสะยัง
โสตถินา คัพภะวุฏฐานัง ยัญจะ สาเธติ ตังขะเณ
เถรัสสังคุลิมาลัสสะ โลกะนาถะนะ ภาสิตัง
กัปปัฏฐายิ มะหาเตชัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

อังคุลิมาละปะริตตัง

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยายะ ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา.ฯ เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ.ฯ

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยายะ ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา.ฯ เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ.ฯ

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยายะ ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา.ฯ เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ.ฯ

๑๐. โพชฌังคปริตร
(พระปริตรว่าด้วยโพชฌงค์)

บทขัด

สังสาเร สังสะรันตานัง สัพพะทุกขะวินาสะเน
สัตตะ ธัมเม จะ โพชฌังเค มาระเสนัปปะมัททิโน
พุชฌิต๎วา เยปิเม สัตตา ติภะวามุตตะกุตตะมา
อะชาติง อะชะราพ๎ยาธิง อะมะตัง นิพภะยัง คะตา
เอวะมาทิคุญเปตัง อะเนกะคุณะสังคะหัง
โอสะถัญจะ อิมัง มันตัง โพชฌังคันตัมภะณามะ เห.ฯ

โพชฌังคะปะริตตัง

๑. โพชฌังโค สะติสังขาโต ธัมมานัง วิจะโย ตะถา
วิริยัมปีติปัสสัทธิ โพชฌังคา จะ ตะถาปะเร

๒. สะมาธุเปกขะโพฌังคา สัตเตเต สัพพะทัสสินา
มุนินา สัมมะทักขาตา ภาวิตา พะหุลีกะตา

๓. สังวัตตันติ อะภิญญายะ นิพพานายะ จะ โพธิยา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.ฯ

๔. เอกัส๎มิง สะมะเย นาโถ โมคคัลลานัญจะ กัสสะปัง
คิลาเน ทุกขิเต ทิส๎วา โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ

๕. เต จะ ตัง อะภินันทิต๎วา โรคา มุจจิงสุ ตังขะเณ
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.ฯ.

๖. เอกะทา ธัมมะราชาปิ เคลัญเญนาภิปีฬิโต
จุนทัตเถเรนะ ตัญเญวะ ภะณาเปตวานะ สาทะรัง

๗. สัมโมทิตะวา จะ อาพาธา ตัมหา วุฏฐาสิ ฐานะโส
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.ฯ

๘. ปะหีนา เต จะ อาพาธา ติณณันนัมปิ มะเหสินัง
มัคคาหะตะกิเลสาวะ ปัตตานุปปัตติธัมมะตัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.ฯ

๑๑. อภยปริตร
(พระปริตรว่าด้วยการไม่มีภัย)

บทชัด

ปุญญะลาภัง มะหาเตชัง วัณณะกิตติมะหายะสัง
สัพพะสัตตะหิตัง ชาตัง ตัง สุณันตุ อะเสสะโต
อัตตัปปะระหิตัง ชาตัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

อะภะยะปะริตตัง

๑. ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.ฯ

๒. ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.ฯ

๓. ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.ฯ

๔. ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา ภะยัปปัตตา จะ นิพภะยา
โสกัปปัตตา จะ นิสโสกา โหนตุ สัพเพปิ ปาณิโน.ฯ

๕. เอตตาวะตา จะ อัมเหหิ สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมทันตุ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา.ฯ

๖. ทานัง ทะทันตุ สัทธายะ สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวะนาภิระตา โหนตุ คัจฉันตุ เทวะตาคะตา.ฯ

๗. สัพเพ พุทธา พะลัปปัตตา ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานัญจะ เตเชนะ รักขัง พันธามิ สัพพะโส.ฯ

๑๒. ชยปริตร
(พระปริตรว่าด้วยชัยชนะ)

บทขัด

ชะยัง เทวะมะนุสสานัง ชะโย โหตุ ประราชิโต
มาระเสนา อะภิกกันตา สะมันตา ท๎วาทะสะโยชะนา
ขันติเมตตาอะธิฏฐานา วิทธังเสตะวานะ จักขุมา
ภะวาภะเว สังสะรันโต ทิพพะจักขุง วิโสธะยิ
ประริยาปันนาทิโสตถานัง หิตายะ จะ สุขายะ จะ
พุทธะกิจจัง วิโสเธต๎วา ประริตตันตัมภะณามะ เห.ฯ

ชะยะปะริตตัง

๑. มะหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรตฺวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.ฯ

๒. ชะยันโต โพธิยา มูเล สักฺยานัง นันทิวัฑฒะโน
เอวัง ตฺวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล.ฯ

๓. อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวิโปกขะเร
อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ.ฯ

๔. สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุกขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรัหมะจาริสุ.ฯ

๕. ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณีธี เต ปะทักขิณา.ฯ

๖. ปะทักขิณานิ กัตฺวานะ ละภันตัตเถ ปะทักขิเณ.ฯ

๗. โส อัตถะลัทโธ สุขิโต วิรุฬโห พุทธะสาสะเน
อะโรโค สุขิโต โหหิ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ.ฯ

๘. สา อัตถะลัทธา สุขิตา วิรุฬหา พุทธสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหหิ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ.ฯ

๙. เต อัตถะลัทธา สุขิตา วิรุฬหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหถะ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ.ฯ

ฉัททันตปริตร

(พระปริตรของพญาช้างฉัททันต์)

๑. วะธิสสะเมนันติ ปะรามะสันโต กาสาวะมัททักขิ ธะชัง อิสีนัง
ทุกเขนะ ผุฏฐัสสุทะปาทิ สัญญา อะระหัทธะโช สัพภิ อะวัชฌะรูโป.ฯ

๒. สัลเลนะ วิทโธ พ๎ยะถิโตปิ สันโต กาสาวะวัตถัมหิ มะนัง นะ ทุสสะยิ
สะเจ อิมัง นาคะวะเรนะ สัจจัง มา มัง วะเน พาละมิคา อะคัญฉุนติ.

กุศลกรรมบถ ๑๐

๑. กายกรรม (กายสุจริต ๓)

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่า

๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์

๓. กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากการผิดในกาม

๒. วจีกรรม (วจีสุจริต ๔)

๑. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ

๒. ปิสุณาย วาจาย เวรมณี เว้นจากการพูดส่อเสียด

๓. ผรุสาย วาจาย เวรมณี เว้นจากการพูดคำหยาบ

๔. สัมผัปปลาปา เวรมณี เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓. มโนกรรม (มโนสุจริต ๓)

๑. อนภิชฌา ไม่คิดนึกจดจ้องเอาของๆ เขา

๒. อพยาบาท ไม่พยาบาทปองร้ายเขา

๓. สัมมาทิฏฐิ มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

มงคลโสตถิคาถา

๑. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

ขอมงคลทุกประการจงมี ขอเทวดาทั้งปวงจงคุ้มครองรักษา ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ด้วยอานุภาพของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์เทอญ.ฯ

๒. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

ขอมงคลทุกประการจงมี ขอเทวดาทั้งปวงจงคุ้มครองรักษา ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ด้วยอานุภาพของพระธรรมทั้งปวงเทอญ.ฯ

๓. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.ฯ

ขอมงคลทุกประการจงมี ขอเทวดาทั้งปวงจงคุ้มครองรักษา ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ด้วยอานุภาพของพระสงฆ์ทั้งปวงเทอญ.ฯ

ปริตตานุภาวคาถา

๑. นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปัคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ หันต๎วา เตสัง อุปัททะเว.ฯ

พระปริตรเป็นเครื่องห้ามเสียซึ่งบาปเคราะห์ (อันเกิดด้วยอำนาจ) ของดาวนักษัตร ของยักษ์ และของภูตผีทั้งหลาย ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตร ขอจงขจัดเสียซึ่งอุปัททวะทั้งหลาย ของดาวนักษัตร ของยักษ์ และของภูตผีทั้งหลายเหล่านั้นด้วยเถิด.

๒. นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปัคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ หันต๎วา เตสัง อุปัททะเว.ฯ

พระปริตรเป็นเครื่องห้ามเสียซึ่งบาปเคราะห์ (อันเกิดด้วยอำนาจ) ของดาวนักษัตร ของยักษ์ และของภูตผีทั้งหลาย ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตร ขอจงขจัดเสียซึ่งอุปัททวะทั้งหลาย ของดาวนักษัตร ของยักษ์ และของภูตผีทั้งหลายเหล่านั้นด้วยเถิด.

๓. นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปัคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ หันต๎วา เตสัง อุปัททะเว.ฯ

พระปริตรเป็นเครื่องห้ามเสียซึ่งบาปเคราะห์(อันเกิดด้วยอำนาจ)ของดาวนักษัตร ของยักษ์และของภูตผีทั้งหลาย ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตรขอจงขจัดเสียซึ่งอุปัททวะทั้งหลาย ของดาวนักษัตร ของยักษ์ และของภูตผีทั้งหลายเหล่านั้นด้วยเถิด.

วันทาพระธาตุ

วันทามิ เจติยัง สัพพะฐาเน สุปะติฏฐิตัง สารีริกะธาตุ มะหาโพธิง พุทธะรูปัง สะกะลัง สัตถา.ฯ

วันทามิ พุทธัง ภะวะปาระติณณัง ติโลกะเกตุง ติภะเวกะนาถัง โย โลกะเสฏโฐ สะกะลัง กิเลสัง เฉต๎วานะ โพเธสิ ชะนัง อะนันตัง ยัง นัมมะทายะ นะทิยา ปุลิเน จะ ตีเร ยัง สัจจะพันธะคิริเก สุมะนา จะลัคเค ยัง ตัตถะ โยนะกะปุเร มุนิโน จะ ปาทัง ตัง ปาทะลัญชะนะมะหัง สิระสา นะมามิ สุวัณณะมาลิเก สุวัณณะปัพพะเต สุมะนะกูเฏ โยนะกะปุเร นัมมะทายะ นะทิยา ปัญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง วันทามิ ทูระโต, อะหัง วันทามิ ธาตุโย, อะหัง วันทามิ สัพพะโส.ฯ

อิจเจวะมัจจันตะนะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง
ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโย.ฯ
อามันตะยามิ โว ภิกขะเว ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว
ขะยะวะยะธัมมา สัพเพ สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ.ฯ

เทวธรรม

หิริโอตตัปปะสัมปันนา สุกกะธัมมะสะมาหิตา
สันโต สัปปุริสา โลเก เทวะธัมมาติ วุจจะเร.ฯ

ความตาย

โดยกาล (๒)

๑. กาลมรณะ

๒. อกาลมรณะ

โดยเหตุ (๔)

๑. สิ้นอายุ
(เหมือนตะเกียงหมดไส้)

๒. สิ้นบุญสิ้นกรรม
(เหมือนตะเกียงหมดน้ำมัน)

๓. สิ้นอายุสิ้นบุญ
(เหมือนตะเกียงหมดทั้งไส้ทั้งน้ำมัน)

๔. ด้วยกรรมเข้าตัดรอน
(เหมือนตะเกียงถูกลมพัดดับ)

อัตถัมปิ ปาลิมปิ วิสังวาเทต๎วา สัพพะโส วา ปะนะ อะปะคุณัง กัต๎วา ภะณันตัสสะ หิ ปะริตตัง เตชะวันตัง นะ โหติ. สัพพะโส ปะคุณัง กัต๎วา ภะณันตัสเสวะ เตชะวันตัง โหติ. ลาภะเหตุ อุคคะเหต๎วา ภะณันตัสสาปิ อัตถัง นะ สาเธติ นิสสะระณะปักเข ฐัต๎วา เมตตัง ปุเรจาริกัง กัต๎วา ภะณันตัสเสวะ อัตถายะ โหติ.

ด้วยว่า ผู้สวดพระปริตร กล่าวผิดอรรถบ้าง ผิดบาลีบ้าง หรือว่า สวดไม่คล่องเสียเลย พระปริตรก็ไม่มีเดช ท่านผู้ที่สวดได้คล่องแคล่ว ชำนิชำนาญเท่านั้นพระปริตรจึงมีเดช ถึงแม้ผู้ที่เล่าเรียนพระปริตรแล้ว สวดเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ พระปริตรนั้นก็หาอำนวยประโยชน์ไม่ ท่านผู้ที่ตั้งใจจะช่วยให้พ้นทุกข์ มีเมตตา จิตเป็นปุเรจาริก แล้วสวดนั่นแล พระปริตรจึงจะอำนวยประโยชน์

(คำของท่านพระพุทธโฆสเถระ
ใน สุมังคะละวิลาสินี ตะติยะภาค
น. ๒๐๐ - ๒๐๑)

๑. ตำนานมงคลสูตร
(พระสูตรว่าด้วยมงคล)

ตามคัมภีร์อรรถกถา* เล่าถึงมูลเหตุที่เกิดปัญหาเรื่องมงคลว่า ประชาชนในชมพูทวีปคือ ในอินเดียสมัยโบราณ นิยมฟังนิทาน พากันไปประชุมตามประตูเมือง ตามสัณฐาคารและในสภาแล้วจ่ายเงินทองเป็นค่าจ้างให้เล่านิทานต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องราวนอกพระพุทธศาสนา เช่น เรื่องทศกัณฐ์ลักนางสีดา คือ เรื่องรามายณะ หรือรามเกียรติ์ เป็นต้น กล่าวไว้ว่านิทานแต่ละเรื่องกว่าจะเล่าจบก็กินเวลาตั้ง ๔ เดือน ครั้นวันหนึ่งในที่ประชุมเล่านิทานนั้น เกิดมีปัญหาเรื่องมงคลขึ้นว่า อะไรเป็นมงคล? สิ่งที่เห็นเป็นมงคล หรือเสียงที่ได้ยินเป็นมงคล? หรือกลิ่น รส สัมผัส ที่แตะต้องเป็นมงคล? แล้วเกิดมีหัวหน้าแสดงความคิดเห็นจำแนกได้เป็น ๓ พวก พวกหนึ่งถือว่ารูปที่เห็นเป็นมงคล พวกหนึ่งถือว่าเสียงที่ได้ยินเป็นมงคล อีกพวกหนึ่งถือว่า กลิ่น รส สัมผัส เป็นมงคล ชาวมนุษย์ ๓ พวกต่างโต้เถียงกันมิสามารถตกลงกันได้ พวกอารักขเทวดาของมนุษย์พวกไหนก็ถือข้างพวกนั้น พวกเทวดาพื้นดินที่เป็นพวกของอารักขเทวดาฝ่ายใดก็เข้ากับฝ่ายนั้น พวกเทวดาอยู่ในอากาศที่เป็นพวกของเทวดาอยู่พื้นดินฝ่ายใด ก็มีความเห็นเข้ากับฝ่ายนั้น แบ่งพวกแบ่งความเห็นกันเช่นนี้ตลอดขึ้นไป จนถึงพรหมโลกชั้นอกนิฏฐ์ ต่างแตกพรรคแตกพวกค้นคิดหามงคลเป็นโกลาหลไปทั่ว และไม่สามารถที่จะวินิจฉัยตกลงกันได้เป็นเวลานานถึง ๑๒ ปี เมื่อไม่มี

---

* ปรมัตถโชติกา ขุททกปาฐวัณณนา, น. ๑๐๓ ฯลฯ และ สุตตนิปาตวัณณนา, น. ๗๖ ฯลฯ

ทางจะตกลงกันได้ พวกเทวดาจึงพากันไปเฝ้าท้าวสักกะผู้เป็นจอมเทพ ซึ่งขณะนั้นประทับนั่งอยู่บนบัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ ณ โคนต้นปาริฉัตตก์ ท่ามกลางนางอัปสรสองโกฏิกึ่งห้อมล้อมอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ พวกเทวดาต่างยืนอยู่ ณ ที่ควร ส่วนข้างหนึ่งแล้วกราบทูลว่า "ขอเดชะข้าแต่พระองค์ผู้ไร้ทุกข์ โปรดทรงทราบ บัดนี้ ปัญหาว่าอะไรเป็นมงคลเกิดขึ้นแล้ว พวกหนึ่งว่ารูปที่เห็นเป็นมงคล พวกหนึ่งว่าเสียงที่ได้ยินเป็นมงคล อีกพวกหนึ่งว่า กลิ่น รส สัมผัสที่แตะต้องเป็นมงคล ต่างไม่ตกลงกันได้ในปัญหานั้น ขอพระองค์ได้โปรดทรงพยากรณ์ปัญหานั้นตามความเป็นจริงด้วยเถิดพระพุทธเจ้าข้า" ท้าวสักกะผู้จอมเทพจึงตรัสซักไซร้ว่า ปัญหาเรื่องมงคลนี้เกิดขึ้นที่ไหนก่อน? เมื่อทรงทราบว่าเกิดขึ้นในมนุษยโลก จึงตรัสถามว่า เวลานี้สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ที่ไหน? เมื่อได้ทรงทราบว่า สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ ณ มนุษยโลก จึงตรัสถามว่า มีใครไปทูลถามปัญหาเรื่องนี้กับสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วหรือยัง? ครั้นทรงทราบว่ายังไม่มีผู้ใดไปทูลถาม ท้าวสักกะผู้จอมเทพจึงตรัสมอบหมายให้เทวบุตรองค์หนึ่ง ทำหน้าที่เป็นผู้กราบทูลถามแทนทวยเทพทั้งปวง แล้วเทวดามารพรหมทั้งสิ้นในหมื่นจักรวาฬก็พากันมาประชุมในจักรวาฬนี้เพื่อฟังมงคล ปัญหาที่พระพุทธเจ้าจะทรงวิสัชนา เทวบุตรผู้ได้รับมอบหน้าที่ ครั้นแต่งองค์ทรงเครื่องเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมด้วยคณะเทวดาผู้ติดตามก็พากันมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ดังที่ได้กล่าวไว้ในบาลีมงคลสูตรต่อไปนั้นแล้ว.

ท่านพระอรรถกถาจารย์เล่าเสริมไว้ว่า เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสมงคลสูตรจบลงครั้งนั้น เทวดาทั้งหลายในแสนโกฏิจักรวาฬได้บรรลุ

พระอรหันต์เป็นจำนวนมาก ส่วนที่บรรลุโสดาบัน สกทาคามี และอนาคามีนั้นนับไม่ถ้วนรุ่งขึ้นในวันต่อมาพระพุทธเจ้าจึงทรงมีพระดำรัสตรัสเรียกพระอานนท์เถระเข้ามาเฝ้า แล้วตรัสเล่าเรื่องที่ตรัสมงคล ๓๘ ประการแก่ทวยเทพทั้งหลายนั้นให้พระอานนท์เรียนรู้ แล้วให้นำไปบอกเล่าพระภิกษุทั้งหลายต่อไป

พระโบราณาจารย์ได้พิจารณานำเอามงคลสูตรมาเป็นพระปริตรและประพันธ์คาถาเล่าประวัติโดยสังเขปไว้ ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

๒. ตำนานรัตนสูตร
(พระสูตรว่าด้วยรัตน)

ณ พระนครเวสาลี ในสมัยพุทธกาลนั้น เป็นนครอันมั่งคั่งสมบูรณ์มีอาณาเขตกว้างขวาง มีประชาชนอยู่หนาแน่น เป็นเมืองมีกำแพง ๓ ชั้น ห่างกันชั้นละ ๑ คาวุต (หนึ่งคาวุตเท่ากับ ๑ ใน ๔ ของโยชน์ คือ ๑๐๐ เส้น หรือเท่ากับ ๔ กิโลเมตร) เป็นราชธานีของอาณาจักรที่ปกครองโดยระบอบสมาพันธรัฐ เป็นที่ประทับของบรรดากษัตริย์ลิจฉวี มีฐานะเป็นราชา ซึ่งกล่าวไว้ว่ามีจำนวน ถึง ๗,๗๐๗ องค์ มีปราสาท มีกูฏาคาร มีอุทยาน มีสระโบกขรณีและอื่นๆ จำนวนเท่ากันกับราชาเหล่านั้น ณ ตอนเหนือนครเวสาลีมีป่าใหญ่ เป็นพืดขึ้นไปทางเหนือ จนถึงภูเขาหิมาลัยเรียกว่าป่ามหาวัน ซึ่งมีผู้ศรัทธาสร้างกูฏาคารศาลาถวาย ไว้เป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้า และเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ กษัตริย์ลิจฉวีนั้น มีความสัมพันธ์ใกล้

ชิดกับกษัตริย์แห่งอาณาจักรมคธโดยทางอภิเษกสมรส เช่น ปรากฏว่าพระนางจัลลนาพระธิดาของพระราชาเจฏกะแห่งนครเวสาลี เป็นพระมเหสีองค์หนึ่งของพระเจ้าพิมพิสาร และน้องสาวของเจ้าเจฏกะนั้นเป็นมารดาของพระมหาวีระศาสดาแห่งศาสนาเชน นอกจากนั้นกษัตริย์ลิจฉวียังเป็นบรรพบุรุษของกษัตริย์แห่งประเทศเนปาล แห่งราชวงศ์โมริยะ และแห่งราชวงศ์คุปตะสืบต่อมาอีก นับว่านครเวสาลีเป็นศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมทางสังคมและการเมืองที่สำคัญแห่งหนึ่งในสมัยนั้น*

**ต่อมาในสมัยพุทธกาลนั้นเอง นครเวสาลีเกิดข้าวแพง ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ข้าวกล้าแห้งเหี่ยวตาย เกิดทุพภิกขภัยใหญ่ และมีโรคระบาดเกิดขึ้นด้วย พวกคนยากคนจนอดอยากล้มตายลงก่อน จนซากศพที่ทิ้งอยู่นอกเมืองส่งกลิ่นเหม็นคลุ้มตลบไปทั่ว พวกอมนุษย์ก็พากันเข้าสู่เมือง ผู้คนก็ยิ่งพากันล้มตายมากขึ้นจึงเกิดอหิวาตกโรคระบาดติดตามมา เมื่อภัย ๓ ประการ คือ ทุพภิกขภัย อมนุษยภัย และพยาธิภัย เกิดขึ้นพร้อมกันในนครเวสาลีเช่นนี้ พวกประชาชนจึงพากันไปกราบทูลพระราชาว่า ภัย ๓ ประการนี้ไม่เคยมีมาในรัชกาลก่อนๆ ตลอดเวลา ๗ ชั่วรัชกาลมาแล้วเพราะพระราชาในครั้งก่อนๆ ทรงเป็นผู้ประกอบด้วยธรรม เมื่อทรงสดับเช่นนั้น พระราชาจึงโปรดให้ประชาชนประชุมกันในสัณฐาคาร ร่วมพิจารณาสอดส่องในจริยาของพระราชา ก็มองไม่เห็นสิ่งที่เป็นโทษอย่างไรๆ จึงปรึกษากันที่จะ

---

* Buddhist India, P.41

**เก็บความจากอัตถในปุพพกัมมวัตถุ ในธัมมปทัฏฐกถา สัตตมภาค, น. ๘๕-๑๐๐ และ ปรมัตถโชติกา ขุททกปาฐวัณณนา, น. ๑๗๔ ฯลฯ สุตตนิปาตวัณณนา, น. ๑-๕๐

หาทางระงับภัยทั้ง ๓ ที่เกิดขึ้น ในที่สุดมีความเห็นร่วมกันว่า ควรกราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าให้เสด็จมานครเวสาลี แล้วภัยทั้งหลายคงจะสงบระงับไปเองด้วยบารมีของพระองค์ท่าน ขณะนั้นพระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ในนครราชคฤห์ และพระเจ้าพิมพิสารพระราชาแห่งแคว้นมคธทรงถวายอุปถัมภ์อยู่ จึงตกลงกันส่งเจ้าลิจฉวี ๓ องค์เป็นทูตนำเครื่องราชบรรณาการไปถวายพระเจ้าพิมพิสาร ณ กรุงราชคฤห์ กราบทูลเรื่องราวแก่พระเจ้าพิมพิสารให้ทรงทราบ แล้วทูลว่าจะกราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าเสด็จนครเวสาลี พระเจ้าพิมพิสารตรัสให้เจ้าลิจฉวีไปกราบทูลนิมนต์เอง เจ้าลิจฉวีทั้งสองจึงไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากราบทูลว่า บัดนี้มีภัย ๓ ประการเกิดขึ้นในนครเวสาลี ถ้าพระผู้มีพระ-ภาคเจ้าเสด็จไปก็เชื่อว่าภัยเหล่านั้นจะสงบระงับลงได้ และความสุขสวัสดีจะมีแก่ชาวนครเวสาลีทั่วไป พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาแล้วทรงเห็นว่า การเสด็จไปนครเวสาลีครั้งนี้จะมีประโยชน์แก่ประชาชนหลายประการ จึงทรงรับนิมนต์ ครั้นพระเจ้าพิมพิสารทรงทราบว่าพระพุทธเจ้าทรงรับแล้ว จึงตรัสสั่งให้โฆษณาให้ชาวนครราชคฤห์ทราบทั่วกัน แล้วเสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากราบทูลขอให้รอเวลาจนกว่าจะตกแต่งมรรคาที่จะเสด็จเรียบร้อยเสียก่อน แล้วพระเจ้าพิมพิสารก็สั่งให้ปราบพื้นที่ทำมรรคาให้เสมอราบเรียบตั้งแต่นครราชคฤห์ไปจนจดฝั่งใต้ของแม่น้ำคงคาเป็นระยะทางยาว ๕ โยชน์ แล้วโปรดให้สร้างวิหารไว้สำหรับพักตามระยะทางโยชน์ละ ๑ หลัง โปรดให้ตั้งธงชัย ธงปฏาก หม้อน้ำดื่ม และตั้งต้นกล้วย เป็นต้น ประดับประดาตลอดระยะทาง และตรัสสั่งให้โรยดอกไม้ ๕ สี สูงถึงเข่า แล้วกราบทูลพระพุทธเจ้าเสด็จพระพุทธดำเนินพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ รูปไปตามมรรคา พระเจ้าพิมพิสารโปรด

ให้กางเศวตฉัตรกั้นถวายพระพุทธเจ้า ๒ คัน และให้กาง ถวายพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ รูปๆ ละ ๑ คัน พระเจ้าพิมพิสารเสด็จดำเนินพร้อมด้วยข้าราชบริพาร ทรงถวายสักการบูชาด้วยดอกไม้และของหอมเป็นต้น และกราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าเสด็จประทับพักพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ ตามวิหารที่ทรงสร้างไว้เป็นระยะแห่งละ ๑ วันทุกๆ โยชน์ ทรงบำเพ็ญกุศลถวายทานแห่งละมากมาย เสด็จประทับพักไปทุกวิหารทั้ง ๕ แห่งทุกๆ โยชน์ เป็นเวลา ๕ วัน จึงนำเสด็จพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ ไปตามมรรคาจนถึงฝั่งแม่น้ำคงคา แล้วทรงส่งข่าวสาส์นไปยังชาวนครเวสาลีให้ทราบว่า บัดนี้พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาแล้ว พระเจ้าพิมพิสารโปรดให้จัดนาวา ๒ ลำ ตรึงขนานเข้าด้วยกันแล้วให้สร้างมณฑปขึ้นบนเรือขนานตกแต่งประดับประดาด้วยดอกไม้เป็นต้น และจัดตั้งอาสนะสำหรับพระพุทธเจ้าประทับ ประดับด้วยรัตนะ ๗ ประการ กราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าเสด็จขึ้นประทับ และทรงนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ รูป ขึ้นนั่งบนเรือตามอาสนะที่สมควร พระเจ้าพิมพิสารเสด็จลงไปส่งในแม่น้ำคงคา ทรงดำเนินลงไปในน้ำลึกถึงพระศอแล้วกราบทูลแด่พระพุทธเจ้าว่าหม่อมฉันจะรอคอยอยู่ที่ฝั่งน้ำคงคานี้จนกว่าพระองค์จะเสด็จกลับ ขณะนั้นทั้งพวกเทวดาและพรหม ตลอดขึ้นไปถึงชั้นอกนิฏฐ์ในเบื้องบน และพวกนาคมีพญานาคชื่อกัมพัสสตระเป็นต้น ณ เบื้องล่าง ต่างก็พากันถวายสักการบูชาด้วยความพร้อมเพรียงกัน.

ฝ่ายทางนครเวสาลี เมื่อทราบข่าวว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมาพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ จึงช่วยกันปราบที่ทำมรรคาให้ราบเรียบ ตั้งแต่ฝั่งแม่น้ำคงคาขึ้นไปจนถึงเมืองเวสาลีระยะทาง ๓ โยชน์ และสร้างวิหาร

ไว้ประจำทุกโยชน์รวม ๓ หลัง สำหรับพระพุทธเจ้าเสด็จพักพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ที่ตามเสด็จเพื่อถวายทาน เตรียมทำการบูชาเป็น ๒ เท่าของพระเจ้าพิมพิสารที่ทำมาแล้ว เรือขนานนำพระพุทธเจ้ากับพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ มาในแม่น้ำคงคาเป็นระยะทาง ๑ โยชน์ถึงเขตแดนเวสาลี บรรดาราชาลิจฉวีพากันลุยน้ำลงมารับเสด็จพระพุทธเจ้าในแม่น้ำคงคาลึกถึงพระศอเช่นกัน ครั้นเรือขนานเทียบถึงฝั่ง พอพระพุทธเจ้าทรงยกพระบาทแรกเหยียบฝั่งแม่น้ำคงคา กลุ่มเมฆมหึมาซึ่งแผ่กระจายมืดมิดมีสายฟ้าแลบแปลบปลาบ และคำรณเสียงสนั่นครั่นครื้นอยู่นั้น ก็บันดาลให้ฝนโบกขรพรรษตกลงมาห่าใหญ่ ผู้ใดต้องการให้เปียกก็เปียก น้ำฝนไหลนองท่วมพื้นดินระดับสูงถึงเข่าบ้าง ถึงขาบ้าง ถึงเอวบ้าง ถึงคอบ้าง พัดพาเอาซากศพลอยลงแม่น้ำคงคาไปหมด ทำให้ภาคพื้นดินบริสุทธิ์สะอาดโดยทั่วไป พวกราชาลิจฉวีก็นำเสด็จพระพุทธเจ้า พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ เข้าพัก ณ วิหารซึ่งสร้างประจำไว้ทุกโยชน์ และถวายทานมากมายทุกแห่ง ถวายการสักการบูชาเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่าของพระเจ้า-พิมพิสาร ให้กางเศวตฉัตรกั้นถวายพระพุทธเจ้า ๔ คัน และกั้นถวายพระภิกษุสงฆ์ ๕๐๐ นั้นรูปละ ๒ คัน นำเสด็จพระพุทธดำเนินเป็นเวลา ๓ วัน ก็ถึงนครเวสาลี ขณะนั้นท้าวสักกะเทวราช ก็เสด็จพร้อมด้วยฝูงทวยเทพมาชุมนุมด้วย เมื่อเทวดาผู้มีศักดิ์ใหญ่พากันมาประชุมในนครเวสาลีเช่นนี้ พวกอมนุษย์ก็เกรงกลัวอำนาจ พากันหนีซุกซ่อนไปโดยมาก พระพุทธเจ้าเสด็จถึงประตูเมืองเวสาลีเป็นเวลาเย็น จึงตรัสแก่พระอานนท์เถระว่า ดูก่อนอานนท์ เธอจงเรียนระตะนะสูตรนี้แล้วเดินจาริกทำปริต (ความคุ้มครองป้องกัน) ไปในระหว่างกำแพง ๓ ชั้นเมืองเวสาลีกับพวกกุมารลิจฉวีเถิด แล้วจึงตรัสระตะนะสูตรขึ้น

ในกาลครั้งนั้น พระอานนท์เถระก็เรียนระตะนะสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสประทานแล้วเอาบาตรศิลาของพระพุทธเจ้า ใส่น้ำถือไปยืนที่ประตูเมืองพลางรำลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ทรงตั้งความปรารถนาที่จะได้บรรลุพระโพธิญาณจนถึงทรงแสดงพระธรรมจักกัปปวัตตนสูตรและโลกุตรธรรม ๙ แล้วเข้าไปภายในพระนครเดินทำปริตรไปในระหว่างกำแพงเมือง ๓ ชั้น พอพระเถระเริ่มต้นพระสูตร ว่า "ยัง กิญจิ" เท่านั้นพวกอมนุษย์ที่ยังไม่หนีไปและเที่ยวหลบซ่อนอยู่ตามกองขยะบ้าง หลบอยู่ที่ฝาเรือนเป็นต้นบ้าง ก็พากันหนีซอกซอนยัดเยียด แย่งกันออกทางประตูเมืองทั้ง ๔ ประตู เมื่อประตูเมืองทั้ง ๔ ประตูไม่พอกันออกอมนุษย์บางพวกก็ทะลายกำแพงเมืองพังแล้วพากันหนีออกไปทางนั้นครั้นพวกอมนุษย์หนีกันไปหมดแล้ว โรคภัยไข้เจ็บของชาวเมืองก็สงบลงพวกชาวเมืองจึงออกจากเหย้าเรือนของตน ถือดอกไม้และของหอมเป็นต้น พากันตามบูชาพระอานนท์เถระ แห่ห้อมล้อมท่านมา พระเถระเดินทำพระปริตรไปทั้งคืน ตลอด ๓ ยาม ขณะนั้น ประชาชนได้ช่วยกันตกแต่งสัณฐาคารกลางพระนคร ด้วยของหอม และผูกเพดานประดับด้วยระตะนะ ตกแต่งด้วยเครื่องอลังการต่างๆ และตั้งอาสนะสำหรับพระพุทธเจ้าไว้ แล้วเชิญเสด็จพระพุทธองค์มาประทับในสัณฐาคารกลางพระนครนั้น พระภิกษุสงฆ์และพวกเจ้าลิจฉวีตลอดจนชาวเมืองก็พากันมานั่งล้อมพระพุทธเจ้า ท้าวสักกะเทวราชพร้อมด้วยเทพบริษัทในเทวโลก ๒ ชั้นฟ้า ก็พากันมาชุมนุมเฝ้าอยู่ ครั้นพระอานนท์เถระไปทำอารักขาทั่วพระนครแล้วก็กลับมาพร้อมกับชาวเมืองที่หายจากโรคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ถวายบังคมแล้วพากันนั่งอยู่ พระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นพวกที่มาประชุมพร้อมกันอยู่แล้ว จึงตรัสระตะนะสูตร

ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ครั้นจบเทศนา ความสวัสดีได้มีแก่ราชตระกูลลิจฉวี ภัยอุปัทวันตรายทั้งปวงก็สงบ สัตว์ ๘๔,๐๐๐ ได้บรรลุธรรมาภิสมัย.

ณ โอกาสนี้ ท้าวสักกะเทวราชได้ผูกพระคาถาอิงอาศัยคุณพระรัตนตรัยเป็นสัจจะวาจาขึ้นทำความสวัสดีแก่ชาวเมืองไว้ ๓ พระคาถา (คือคาถาหมายเลข ๑๕, ๑๖, และ ๑๗) ซึ่งพระสังคาหกาจารย์ได้นำมาต่อลำดับไว้ท้ายระตะนะสูตรและในอรรถกถาขุททกปาฐะ (ปรมัตถโชติกา)ได้อ้างคำของพระอาจารย์พวกหนึ่งกล่าวไว้ว่าระตะนะสูตรนี้พระพุทธเจ้าตรัสเฉพาะ ๕ พระคาถาแรก นอกนั้นเป็นคำกล่าวของพระอานนท์เถระ แต่ดูเหมือนท่านผู้แต่งอรรถกถาขุททกปาฐะ (คือพระพุทธโฆส) จะยังมิสู้เห็นด้วยนัก

พระพุทธเจ้าประทับอยู่ในนครเวสาลี และตรัสเทศนาระตะนะสูตรทุกวัน ซึ่งมีผู้บรรลุธรรมาภิสมัยทุกวัน วันละ ๘๔,๐๐๐ ตลอดเวลา ๑ สัปดาห์ (บางแห่งว่าประทับอยู่ครึ่งเดือน) เมื่อทรงเห็นว่าภัยทุกอย่างสงบเรียบร้อยแล้ว จึงตรัสลาพวกชาวลิจฉวีเสด็จกลับนครราชคฤห์ ในโอกาสเสด็จพระพุทธดำเนินกลับนครราชคฤห์ครั้งนี้ ทั้งมนุษย์ เทวดา พรหม นาค ต่างพากันมาทำบูชาสักการะ ถวายแด่พระพุทธเจ้าเป็นการยิ่งใหญ่ นับเป็นมหาสมาคม ซึ่งท่านกล่าวไว้ว่า มหาสมาคมเช่นนี้มีขึ้นในครั้งพุทธกาลแต่เพียง ๓ ครั้งเท่านั้น คือ **ยะมะกะปาฏิหาริยะ-สมาคม** ได้แก่ชุมนุมใหญ่ในคราวพระพุทธเจ้าทรงทำยมกปาฏิหาริย์ ๑ **เทโวโรหะนะสมาคม** ได้แก่ชุมนุมใหญ่ในสมัยพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์เทวโลก ๑ และ **คังโคโรหะนะสมาคม** ได้แก่ชุมนุมใหญ่ในโอกาสที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงแม่น้ำคงคา คือการเสด็จกลับจากนครเวสาลีคราวที่กล่าวถึงนี้ ๑

พระโบราณาจารย์ ได้พิจารณาเห็นความศักดิ์สิทธิ์สำคัญของระตะนะสูตรตามเรื่องดังกล่าวมา จึงนำเอาระตะนะสูตรมาทำเป็นพระปริตรสำหรับสวดคุ้มครองป้องกันอันตราย และได้ประพันธ์เล่าเรื่องแสดงอานิสงส์ไว้โดยสังเขปในบทขัดนั้นแล้ว

๓. ตำนานกะระณียะเมตตะสูตร
(พระสูตรว่าด้วยการเจริญเมตตา)

*สมัยหนึ่งเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ พระนครสาวัตถี ครั้นใกล้วันเข้าพรรษา พวกพระภิกษุก็พากันเข้าเรียนกัมมัฏฐานในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วแยกย้ายเป็นหมู่เป็นพวกๆ หรือเฉพาะตัวไปเที่ยวหาเสนาสนะที่อยู่สบายเพื่อบำเพ็ญสมณธรรมและอยู่จำพรรษาตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีหมู่บ้านที่จะเข้าไปบิณฑบาตได้สะดวก คราวนั้นพระภิกษุ ๕๐๐ รูป เข้าเรียนกัมมัฏฐานในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วพากันเดินทางออกจากนครสาวัตถีขึ้นไปทางทิศเหนือไกลประมาณ ๑๐๐ โยชน์ ไปถึงหมู่บ้านชายแดนใกล้ภูเขาซึ่งเป็นเขาเทือกเดียวกันกับ ภูเขาหิมพานต์ ณ ที่ใกล้หมู่บ้านนั้น มีป่าสูงร่มรื่น มีสระน้ำใสสะอาดเย็นสบาย พวกพระภิกษุจึงเข้าไปพักในป่านั้นคืนหนึ่งก่อน รุ่งขึ้นจึงเข้าไปในหมู่บ้าน พวกชาวบ้านได้เห็นก็พากันดีใจ เพราะเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนาอยู่แล้ว จะได้พบเห็นพระภิกษุสงฆ์ต่อนานๆ ครั้ง จึงนิมนต์ให้ท่านพัก แล้วร่วมกันจัดภัตตาหารถวายและนิมนต์พระภิกษุทั้งหมด

---

* เก็บความจากคัมภีร์ปรมัตถโชติกา ขุททกปาฐวัณณนา, น. ๑๗๕ ฯลฯ และ อารัทธวิปัสสกภิกขุ ในธัมมปทัฏฐกถา ทุติยภาค น. ๑๔๖-๑๕๑

ให้อยู่จำพรรษาที่นั่นตลอดไตรมาส พวกพระภิกษุเห็นว่าได้เสนาสนะสบายและสะดวกในเรื่องภิกขาจารจึงรับนิมนต์ พวกชาวบ้านก็ช่วยกันสร้างกุฏิขึ้น ๕๐๐ หลัง และจัดเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เสื่อสาด เตียงตั่ง และจัดตั้งหม้อน้ำฉันน้ำใช้ไว้ถวายพร้อมหมดทุกอย่าง พวกภิกษุเมื่ออยู่จำพรรษา ณ ที่นั้น ต่างก็ใช้เวลาส่วนมากทำความเพียรบำเพ็ญกัมมัฏฐานเจริญโยนิโสมนสิการ อยู่ตามโคนไม้ราวป่าทั้งกลางวันและกลางคืน ฝ่ายพวกรุกขเทวดาซึ่งเคยอยู่สบายในวิมานบนต้นไม้ในราวป่านั้น ก็พากันเดือดร้อนเพราะเมื่อพระภิกษุผู้ทรงศีลมาอยู่ ณ โคนต้นไม้พวกเทวดาก็ต้องพาลูกเต้าลงมาอยู่ตามพื้นดิน ล่วงมาหลายวันเข้าพวกเทวดาก็จึงร่วมกันคิดอุบายหาทางให้พวกพระภิกษุที่เข้าไปอยู่ ณ ที่นั้นอยู่ต่อไปไม่ได้ แล้วจะได้พากันไปอยู่ ณ ที่อื่น พวกตนจะได้กลับขึ้นไปอยู่ในวิมานบนต้นไม้ได้ตามเดิม ปรึกษาตกลงกันแล้วพวกเทวดาก็แสดงอารมณ์ที่น่าหวาดกลัวหลอกหลอนพระภิกษุทั้งหลาย เมื่อพระภิกษุบำเพ็ญสมณธรรมในเวลากลางคืน เทวดาก็แสดงรูปยักษ์ที่สะพึงกลัวให้เห็นบ้าง ทำเสียงที่น่ากลัวให้ได้ยินบ้าง ทำให้มีกลิ่นเหม็นบ้าง ครั้นพวกพระภิกษุได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ก็พากันตกใจสะดุ้งกลัว จนผิวพรรณเศร้าหมองเกิดโรคผอมเหลือง มิสามารถประคองจิตให้มีอารมณ์เป็นหนึ่งได้ สติก็ฟั่นเฟือนหลงลืม แต่ก็มิได้บอกเล่าให้กันและกันทราบ จนต่อมาวันหนึ่งเป็นเวลาที่พวกพระภิกษุทุกรูปมาประชุมทำกิจวัตรแก่พระสังฆเถระ ท่านสังฆเถระได้สังเกตเห็นพระภิกษุทั้งหลายซูบผอม เป็นโรค จึงถามว่า ดูก่อนอาวุโส เมื่อแรกพวกท่านเข้าไปบำเพ็ญเพียรในป่า ดูผิวพรรณบริสุทธิ์สะอาด อินทรีย์ก็ผ่องใสเหลือเกิน แต่มาเดี๋ยวนี้ดูเศร้าหมอง เนื้อตัวซูบซีดผ่ายผอมไป

มีอะไรในป่าที่ทำให้พวกท่านไม่สบายหรือ? พระภิกษุแต่ละพวกจึงต่างเล่าถึงอารมณ์ที่ตนได้เห็น ได้ยิน และได้กลิ่นนั้นให้พระสังฆเถระและพวกพระภิกษุด้วยกันทราบ แล้วกล่าวว่าเพราะเหตุนี้แหละจิตใจของพวกเราจึงไม่เป็นสมาธิ แล้วต่างปรึกษาตกลงพากันกลับมายังนครสาวัตถีภายในพรรษานั้นเอง แล้วเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าและได้กราบทูลเรื่องราวทั้งสิ้นให้ทรงทราบ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรำพึงดูก็ไม่เห็นมีที่อื่นใดในสากลชมภูทวีปแม้สักเท่าเนื้อที่พอตั้งขาทั้งสี่ของตั่งรองนั่ง ซึ่งจะเป็นเสนาสนะที่สบายแก่พวกภิกษุเหล่านั้น พระองค์จึงตรัสบอกว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราไม่พิจารณาเห็นสถานที่อื่นซึ่งจะเป็นเสนาสนะที่สบายแก่พวกเธอทั้งหลาย ขอให้พวกเธอทั้งหลายจงกลับไปอยู่ ณ สถานที่นั้น และอาศัยเสนาสนะแห่งนั้นนั่นแหละ แล้วพวกเธอจะบรรลุความสิ้นอาสวะ แต่ถ้าพวกเธอปรารถนาจะไม่มีภัยจากพวกเทวดาทั้งหลาย พวกเธอจงเรียนเอาพระปริตรนี้ไป พระปริตรนี้จะเป็นทั้งเครื่องคุ้มครองป้องกันและเป็นทั้งกัมมัฏฐานของพวกเธอทั้งหลายด้วย แล้วจึงตรัสบอก กรณียเมตตสูตร ประทานแก่พระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น.

แต่มีอาจารย์อีกพวกหนึ่งกล่าวว่า ในโอกาสนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงกลับไปอาศัยอยู่ ณ เสนาสนะแห่งนั้นแหละแล้วตรัสแนะนำต่อไปว่าอีกประการหนึ่งนั้น ภิกษุผู้อยู่ป่าควรรู้หลักการรักษาตัว หลักการนี้คืออย่างไร? คือการเข้าถึงวัตถุแห่งการสังเวชใหญ่ ๘ ครั้ง ทั้งเวลาเช้าและเวลาเย็น ได้แก่ การเจริญเมตตา ๒ ครั้ง เจริญพระปริตร ๒ ครั้ง เจริญ อสุภะ ๒ ครั้ง เจริญมรณสติ ๒ ครั้ง ครั้นตรัสบอกหลักการรักษาตัวแล้วจึงตรัสพระสูตรนี้แก่พระภิกษุ

ทั้งหลายเหล่านั้น เพื่อใช้ในการเจริญเมตตา เพื่อคุ้มครองป้องกันตัว และเพื่อใช้ฌานเป็นบาทของวิปัสสนา.

ครั้นตรัสพระสูตรนี้จบลงแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงกลับไปอยู่ในป่าสูงแห่งนั้นแหละ ไปถึงแล้วให้ตีระฆัง ประกาศพระสูตรนี้ ใช้พระสูตรนี้แสดงธรรมกถา ใช้พระสูตรนี้เป็นธรรมสากัจฉาใช้เป็นคำอนุโมทนา ในวันธรรมสวนะ ๘ วันต่อเดือน พวกเธอทั้งหลายจงใช้ให้เป็นประจำ จงเจริญและทำให้มากๆ ซึ่งพระสูตรนี้และใช้เป็นกัมมัฏฐานด้วยอมนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้น นอกจากจะไม่แสดงอารมณ์ที่น่ากลัวหลอกหลอนพวกเธอทั้งหลายแล้ว ยังปรารถนาจะทำประโยชน์และเกื้อกูลแก่พวกเธอทั้งหลายโดยแท้จริงด้วย พระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นทูลรับแล้วกราบลาเดินทางกลับไปยังราวป่าแห่งนั้น และปฏิบัติตามพระพุทธโอวาท พวกเทวดาทั้งหลายก็พากันปีติโสมนัสต้อนรับและปฏิบัติต่อพระภิกษุทั้งหลายโดยเอื้อเฟื้อและจัดการอารักขาเป็นอย่างดีด้วย พระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นก็มีใจสงบและเจริญเมตตากัมมัฏฐานจนได้บรรลุฌานแล้วทำฌานให้เป็นบาทเจริญวิปัสสนาต่อไป ก็ได้บรรลุพระอรหันต์ถ้วนทั่วทุกองค์ภายในพรรษานั้นนั่นเอง.

ด้วยเหตุนี้ พระโบราณาจารย์ทั้งหลายจึงนำเอากรณียเมตตาสูตรนี้มาเป็นพระปริตร สำหรับสวดเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันภยันตรายจากอมนุษย์และภูตผีปีศาจทั้งหลาย และได้ผูกประพันธ์คาถาแสดงคุณานิสงส์โดยย่อของพระปริตรบทนี้ไว้ในบทขัดนั้นแล้ว.

๔. ตำนานขันธปริตร
(พระปริตรว่าด้วยการป้องกันตัว)

*สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าบรมศาสดาเสด็จประทับอยู่ในพระเชตวันอารามของท่านอนาถบิณฑิกะเศรษฐี ณ พระนครสาวัตถี พระภิกษุรูปหนึ่งกำลังผ่าฟืนอยู่ใกล้ประตูเรือนไฟในบริเวณพระเชตวัน งูเลื้อยออกมาในระหว่างต้นไม้ผุกัดพระภิกษุนั้นที่นิ้วเท้า พระภิกษุนั้นทนต่อพิษไม่ได้ก็สิ้นชีวิตลง มีผู้พูดถึงเรื่องพระภิกษุตายนี้แพร่หลายไปทั่วพระวิหาร พวกพระภิกษุก็ตั้งเรื่องสนทนากันในที่ประชุมสนทนาธรรม พอดีพระพุทธเจ้าเสด็จมา แล้วได้ตรัสถามถึงเรื่องที่กำลังสนทนากัน พวกภิกษุเหล่านั้นจึงกราบทูลให้ทรงทราบ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ถ้าภิกษุแผ่เมตตาจิตไปยังตระกูลพญางูทั้ง ๔ ตระกูลแล้ว งูจะไม่กัดภิกษุตายเป็นแน่ ซึ่งในขันธปริตรชาดกได้กล่าวรายละเอียดต่อไปอีกว่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสเล่าเรื่องราวในครั้งอดีตว่าเมื่อพระองค์เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ดาบส เป็นหัวหน้าของคณะฤษีทั้งหลายอยู่ในบริเวณป่าหิมพานต์ ตรงคุ้งแม่น้ำคงคาไหลโค้งเลี้ยว ก็เคยสอนให้ฤษีผู้เป็นศิษย์แผ่เมตตาจิตไปยังตระกูลพญางูทั้ง ๔ ตระกูล เหมือนกัน เมื่อบรรดาฤษีผู้เป็นศิษย์ของพระโพธิสัตว์แผ่เมตตาจิตและรำลึกถึงพระพุทธเจ้าตามคำสอนของพระโพธิสัตว์ในครั้งนั้น บรรดาสัตว์ทีฆชาติทั้งหลายก็พากันหลบหลีกไปหมด ไม่มาทำร้าย ที่ทรงตรัสเล่าเรื่องราวในอดีตนี้

---

* ชาตกัฏฐกถา ตติยภาค น. ๑๙๒-๑๙๗, อัง. จะตุกกะ น. ๔๔ ฯลฯ และ ขันธปริตร-ชาดก

เข้าใจว่ามีพระพุทธประสงค์จะทรงยืนยันให้พวกภิกษุทั้งหลายเห็นเป็นพยานหลักฐานว่า การแผ่เมตตาจิตไปยังตระกูลพญางูทั้ง ๔ นั้น เคยใช้ได้ผลชะงัดมาแต่ก่อนแล้ว ตระกูลพญางูทั้ง ๔ นั้นคือ ตระกูลพญางู ชื่อวิรูปักข์ ๑. ตระกูลพญางู ชื่อ เอราบถ ๑. ตระกูลพญางู ชื่อฉัพยาบุตร ๑. และตระกูลพญางู ชื่อกัณหาโคตมกะ ๑. เฉพาะพญางู ชื่อ วิรูปักข์นั้น เรามักจะได้พบว่ามีกล่าวถึงอยู่ในพระคัมภีร์ต่างๆ เนืองๆ ว่าเป็นมหาราชผู้หนึ่งในมหาราชทั้ง ๔ และเป็นท้าวโลกบาลประจำทิศตะวันตก เป็นอธิบดีของบรรดาหมู่นาคทั้งหลาย ส่วนอีก ๓ ตระกูลพญางู ไม่เคยพบว่ามีกล่าวรายละเอียดไว้ แต่ในคัมภีร์ ปัญจะสูทนี (ทุติยภาค น. ๔๑๑) ได้กล่าวไว้ว่า พวกสัตว์มีพิษทั้งหมด เป็นสัตว์อยู่ภายใน (อำนาจ) ของตระกูลพญางู ทั้ง ๔ นี้ ซึ่งคงจะหมายถึงว่า เมื่อแผ่เมตตาจิตไปถึงตระกูลพญางู ทั้ง ๔ แล้ว เป็นอันรวมไปถึงทั่วกันหมด เพราะอสรพิษทั้งสิ้นอยู่ในอำนาจของพญางู ๔ ตระกูลนี้ ทั้งนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสอนุญาตให้พระภิกษุแผ่เมตตาจิตไปยังตระกูลพญางู ทั้ง ๔ ตระกูล เพื่อคุ้มครองป้องกันตนเองมิให้ถูกงูกัด

พระโบราณาจารย์ได้นำเอาขันธปริตรนี้ มาใช้เป็นบทสวดมนต์และประพันธ์คาถาแสดงอานิสงส์ไว้ในบทขัดนั้นแล้ว

๕. ตำนานโมรปริตร
(พระปริตรของนกยูงทอง)

*ในรัชสมัยพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติอยู่ในพระนครพาราณสีครั้งอดีตกาล พระโพธิสัตว์เกิดเป็นนกยูง มีสีเหมือนสีทองงดงามน่ารัก มีริ้วสีแดงเป็นเส้นงามอยู่ใต้ปีกทั้งสอง อาศัยอยู่ ณ ที่ราบบนภูเขาทัณฑกะหิรัญ เทือกเขาลูกที่ ๔ ตั้งอยู่ในดงลึกเลยเทือกเขาอื่นเข้าไป ๓ ลูก นกยูงทองนั้น ระวังรักษาชีวิตของตนเป็นอย่างดี และเพื่อคุ้มครองป้องกันตัวในขณะออกหาอาหารในเวลากลางวันทุกๆ รุ่งเช้านกยูงทองจะขึ้นไปบนยอดเขาสูงเฝ้ามองดูดวงอาทิตย์กำลังขึ้น แล้วผูกพระปริตรเป็นพรหมมนต์ ขึ้นกล่าวนมัสการพระอาทิตย์กำลังอุทัยและกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ซึ่งเสด็จปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งพระคุณของพระองค์ด้วย เสร็จแล้วจึงออกเที่ยวหาอาหาร เมื่อเที่ยวหาอาหารไปตลอดวันครั้นตกเย็น นกยูงทองนั้นจะกลับมาและขึ้นไปอยู่บนยอดเขาสูง เฝ้ามองดูดวงอาทิตย์กำลังตก แล้วผูกพรหมมนต์ ขึ้นกล่าวนมัสการพระอาทิตย์กำลังอัสดง และกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายซึ่งเสด็จปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งพระคุณของพระองค์ด้วยแล้วก็เข้าพักนอน ด้วยอานุภาพพระปริตรที่กล่าวนมัสการอยู่ทุกเช้าทุกเย็นเช่นนี้ นกยูงทองก็อยู่เย็นเป็นสุขและปลอดภัยมาช้านาน.

ครั้นภายหลังมีนายพรานผู้หนึ่งอยู่ในหมู่บ้านพรานใกล้พระนครพาราณสี ได้ท่องเที่ยวไปในป่าหิมพานต์ ไปเห็นนกยูงทองบนภูเขา

---

* โมรชาดก ทุกนิบาต ชาตกัฏฐกถา ตติยภาค, น. ๔๒-๔๘ และ มโนรถปูรณี ปฐมภาค, น. ๒๕-๒๖

ทัณฑกะหิรัญนั้น ครั้นกลับมาบ้านจึงเล่าให้ลูกชายของตนฟัง ต่อมาพระนางเขมามเหสีของพระเจ้าพาราณสี ทรงพระสุบินเห็นนกยูงทองแสดงธรรมถวายแก่พระนาง ครั้นตื่นบรรทมก็กราบทูลพระเจ้าพาราณสีให้ทรงทราบ แล้วกราบทูลวิงวอนว่า พระนางปรารถนาจะได้สดับธรรมของนกยูงทองเหมือนดังในฝัน พระเจ้าพาราณสีจึงโปรดให้ประชุมหมู่อำมาตย์แล้วตรัสถาม พวกอำมาตย์กราบทูลว่า เรื่องนี้พวกพราหมณ์คงจะทราบ จึงตรัสถามพวกพราหมณ์ พวกพราหมณ์ก็กราบทูลว่านกยูงทองนั้นได้ยินว่ามีอยู่ แต่อยู่ที่ไหนนั้นพวกนายพรานคงจะทราบ พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสสั่งให้เรียกพวกพรานมาประชุมแล้วทรงมีพระราชดำรัสถาม บุตรชายของนายพรานผู้ทราบเรื่องจึงกราบทูลว่า "ขอเดชะ นกยูงทองนั้นอาศัยอยู่บนเขาทัณฑกะหิรัญพะยะค่ะ" พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสสั่งนายพรานให้ไปจับเป็นมาอย่าฆ่าให้ตาย นายพรานก็ไปทอดบ่วงดักตามสถานที่ที่นกยูงทองออกหากิน แต่แม้ว่านกยูงทองจะเหยียบบ่วงที่พรานดักไว้บ่วงก็ไม่คล้องเท้า นายพรานพยายามอยู่ถึง ๗ ปี ก็จับนกยูงทองไม่ได้จนตัวเองตายอยู่ในป่า พระนางเขมาก็มิได้ทรงสดับพระธรรม จนสิ้นพระชนม์ พระเจ้าพาราณสีจึงทรงอาฆาตว่า พระมเหสีของพระองค์ต้องสิ้นพระชนม์เพราะนกยูง จึงโปรดให้จารึกอักขระลงลานทองไว้ว่า "ในประเทศป่าหิมพานต์ มีภูเขาชื่อทัณฑกะหิรัญ มีนกยูงทองอาศัยอยู่ที่ภูเขานั้น ผู้ใดได้กินเนื้อของนกยูงทอง ผู้นั้นจะไม่แก่ตายและมีอายุยืน" แล้วโปรดให้บรรจุลานทองจารึกนั้น ใส่ในผอบสุวรรณเก็บรักษาไว้

เมื่อพระเจ้าพาราณสีพระองค์นั้นสิ้นพระชนม์แล้ว พระราชาองค์อื่นสืบราชสมบัติต่อมา ได้ทรงอ่านจารึกลานทองนั้น ก็มีพระ

ราชประสงค์จักไม่แก่ไม่ตายบ้าง จึงโปรดส่งนายพรานอีกคนหนึ่งไปจับนกยูงทอง พรานผู้นั้นไปพยายามอยู่หลายปีก็จับไม่ได้จนตัวตายอยู่ในป่า เป็นดังนี้สืบมาถึง ๖ ชั่วพระราชา ก็จับนกยูงทองไม่ได้ ครั้นมาถึงรัชกาลของพระเจ้าพาราณสีองค์ที่ ๗ ก็โปรดส่งนายพรานอีกคนหนึ่งไปจับ นายพรานผู้นี้รู้เรื่องที่ว่านกยูงทองเหยียบบ่วงแล้วไม่คล้องขา และรู้ด้วยว่านกยูงทองร่ายพระปริตรป้องกันตัวก่อนออกหากิน นายพรานจึงจับนกยูงตัวเมียมาตัวหนึ่ง เอามาฝึกหัดให้ฟ้อนรำขับร้องชำนาญดีแล้วก็นำเอาไปด้วย พอรุ่งเช้าก่อนที่นกยูงทองจะร่ายพระปริตร นายพรานก็ปักหลักทอดบ่วงไว้เสร็จแล้วให้นางนกยูงขับร้องขึ้น ฝ่ายนกยูงทองได้ยินเสียงมาตุคาม ก็มีใจเร่าร้อนด้วยกิเลส มิสามารถร่ายพระปริตรได้เช่นเคย แล่นถลันเข้าไปหา เลยติดบ่วง นายพรานจึงจับตัวได้พาไปถวายพระเจ้าพาราณสี พระเจ้าพาราณสีทอดพระเนตรเห็นรูปสมบัติก็ชอบพระทัย โปรดให้จัดอาสนะประทานแก่นกยูงทอง พระโพธิสัตว์ขึ้นบนอาสนะที่จัดไว้แล้วทูลถามว่า "มหาราชะ เหตุไรพระองค์จึงตรัสสั่งให้จับข้าพเจ้ามา" พระเจ้าพาราณสีตรัสว่า "เขาว่าผู้ใดได้กินเนื้อของท่านผู้นั้นจะไม่แก่ไม่ตาย เพราะฉะนั้นฉันก็อยากจะกินเนื้อท่านและไม่แก่ไม่ตายบ้าง จึงให้จับเอาท่านมา" นกยูงทองทูลว่า "ผู้ที่กินเนื้อของข้าพเจ้าไม่แก่ไม่ตาย แต่ตัวข้าพเจ้าต้องตาย" พระราชาตรัสว่า "ถูกแล้วท่านต้องตาย" นกยูงทองจึงว่า "ก็เมื่อข้าพเจ้าเองยังตาย แล้วทำไมคนที่กินเนื้อข้าพเจ้าจักไม่ตาย?" พระราชาตรัสว่า "เพราะท่านมีสีเหมือนสีทองคนที่กินเนื้อท่านแล้วจักไม่ตาย" นกยูงทองทูลว่า "มหาราชะ การที่ข้าพเจ้าเกิดมามีสีเหมือนสีทองนั้นมิใช่จะไม่มีเหตุผล ในชาติก่อนข้าพเจ้าเคยเป็นพระราชาจักรพรรดิอยู่ในพระนครนี้แหละ ตัวข้าพเจ้า

เองรักษาศีล ๕ และชักชวนประชาชนทั่วจักรวาฬให้รักษาศีล ๕ ด้วย ครั้นตายแล้วข้าพเจ้าไปเกิดในภพดาวดึงส์จนตลอดอายุจึงจุติ จากนั้นด้วยอกุศลกรรมบางอย่าง จึงมาเกิดเป็นนกยูง แต่ด้วยอานุภาพของศีล ๕ ในครั้งก่อนจึงมีสีเหลืองดังทอง" พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสว่า "ที่ท่านพูดว่าท่านเคยเป็นพระราชาจักรพรรดิรักษาศีล ๕ แล้วเกิดมาเป็นนกยูงมีสีเหมือนสีทองด้วยผลของศีล ๕ นั้นเราจะเชื่อได้อย่างไร? มีใครเป็นพยานบ้าง?" นกยูงทองทูลว่า "มีสิมหาราชะ" "คือใคร?" "มหาราชะเมื่อข้าพเจ้าเป็นพระราชาจักรพรรดินั้น เคยนั่งรถประดับด้วยรัตนะ ๗ ประการ ท่องเที่ยวไปในอากาศ รถคันนั้นเวลานี้ฝังอยู่ใต้สระมงคลโบกขรณี โปรดให้ขุดขึ้นมา จะได้เป็นสักขีพยานของข้าพเจ้า" พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสสั่งให้ไขน้ำออกจากสระแล้วให้นำเอารถนั้นขึ้นมา ครั้นได้ทอดพระเนตรเห็นก็ทรงเชื่อคำพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์จึงแสดงธรรมถวายแด่พระเจ้าพาราณสีเป็นความว่า "ดูก่อน มหาราชะ นอกจากอมตะมหานิพพานแล้ว สิ่งทั้งหลายนอกนั้นล้วนเป็นสิ่งผสมปรุงแต่งขึ้น เป็นของไม่ยั่งยืนถาวร เพราะมีขึ้นแล้วก็หามีไม่ เป็นของสิ้นไปเสื่อมไปโดยธรรมชาติ" แล้วทูลให้พระเจ้าพาราณสีทรงรักษาศีล ๕ พระเจ้าพาราณสีจึงทรงยกสมบัติมอบให้แก่พระโพธิสัตว์แล้วทรงทำสักการะพระโพธิสัตว์เป็นการใหญ่ พระโพธิสัตว์ก็รับราชสมบัติไว้ แล้วกลับถวายคืนแก่พระเจ้าพาราณสี พักอยู่สองสามราตรี แล้วถวายโอวาทกำชับว่า "**ขอพระองค์อย่าทรงประมาท**" แล้วบินขึ้นสู่อากาศกลับไปยังภูเขาทัณฑกะหิรัญตามเดิม

พระโบราณาจารย์ได้นำเอาโมรปริตรนี้มาใช้เป็นบทสวดและได้แต่งคาถาแสดงอานิสงส์ของพระปริตรบทนี้ไว้ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

๖. ตำนานวัฏฏกปริตร
(พระปริตรของนกคุ่ม)

วัฏฏกปริตร เป็นเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ในจริยาปิฎก เรียกว่า วัฏฏกโปตกจริยา* และมีกล่าวไว้ในคัมภีร์ชาดกซึ่งมีรายละเอียดในอรรถกถาชาดก* ว่า ครั้งหนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จจาริกอยู่ในแคว้นมคธ ได้เสด็จเข้าไปทรงรับบิณฑบาตในหมู่บ้านเล็กๆ ทรงดำเนินไปตามมรรคาขณะนั้น เกิดไฟไหม้ป่าลุกลามมาล้อมอยู่ พวกพระภิกษุที่ตามเสด็จจึงหนีไฟเข้ามาห้อมล้อมพระพุทธองค์ ทั้งเบื้องพระพักตร์และเบื้องพระปฤษฎางค์ ไฟก็ไหม้จนควันและเปลวลุกโชติช่วงเป็นอันเดียวกันลุกลามใกล้เข้ามา พวกภิกษุที่เป็นปุถุชนก็กลัวตายจึงให้จุดไฟโต้ แต่พระภิกษุอีกพวกหนึ่งได้พูดขึ้นว่าพวกเรามากับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะต้องไปจุดไฟโต้ทำไมพากันเข้าไปอยู่ใกล้ๆ พระพุทธองค์เถิด แล้วพระภิกษุทั้งหมดก็พากันเข้าไปห้อมล้อมอยู่ใกล้ๆ พระพุทธเจ้า ไฟป่าไหม้ลุกลามมาเสียงสนั่นหวั่นไหว ครั้นไหม้มาใกล้ภูมิประเทศที่พระพุทธเจ้าประทับยืนอยู่ห่างประมาณ ๑๖ กรีสโดยรอบ ไฟก็ดับลงเหมือนคบเพลิงที่จุ่มลงไปในน้ำ เหลือเนื้อที่ซึ่งไฟไม่ไหม้วัดผ่าศูนย์กลางได้ประมาณ ๓๒ กรีส** พระภิกษุทั้งหลายเห็นดังนั้นจึงพูดกันว่า "พระพุทธคุณนี้ช่างมหัศจรรย์จริงหนอ ไฟซึ่งหาจิตใจมิได้ ยังมิอาจไหม้ลุกลามมาถึงที่ซึ่งพระพุทธเจ้าประทับยืน ดับไปเหมือนเอาคบเพลิงจุ่มลงในน้ำ พุทธานุภาพนี้น่า

---

* จริยาปิฎก ๓๓ น. ๕๘๘-๕๘๙ ชาตกัฏฐกถา ปฐมภาค, น. ๓๑๖-๓๒๑

**กรีส มาตราวัดพื้นที่ (๑ กรีส = ๔ อัมมณะ หรือเท่ากับ ๑๒๕ ศอก)

มหัศจรรย์จริงๆ พระพุทธเจ้าได้ทรงสดับคำที่พระภิกษุทั้งหลายสนทนากันจึงตรัสว่า "ที่ไฟไหม้มาถึงภูมิประเทศนี้แล้วดับลงนั้น หาใช่เป็นอานุภาพของเราในบัดนี้ไม่ การที่ไฟดับลงนี้ เป็นพลานุภาพของสัจจะในครั้งโบราณกาลของเรา และตลอดไปจนสิ้นกัปป์นี้ ไฟจะไม่ลุกขึ้นในภูมิประเทศนี้เลย" เรื่องนี้นับเป็นกัปปัฏฐิติปาฏิหาริย์ คือ **ปาฏิหาริย์ที่ดำรงอยู่ตลอดกัปป์** นับมาแต่ครั้งพระพุทธเจ้าทรงกำเนิดเป็นนกคุ่มแล้ว ทำสัจจกิริยาไว้ *พระอานนท์จึงจัดปูผ้าสังฆาฏิหนา ๔ ชั้นถวายเป็นที่ประทับนั่ง ครั้นพระพุทธเจ้าทรงประทับนั่งขัดบัลลังก์แล้ว พระภิกษุทั้งหลายจึงพากันถวายบังคมแล้วนั่งล้อมพระพุทธองค์ กราบทูลถามถึงเรื่องในอดีตพระพุทธเจ้าจึงทรงนำเรื่องวัฏฏกชาดก มาตรัสเล่าว่า

เมื่อครั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ และทรงถือกำเนิดเป็นลูกนกคุ่ม นกพ่อแม่ทำรังอยู่ในป่านี้ แล้วทิ้งให้ลูกนกนอนอยู่ในรัง ส่วนนกสองตัวผัวเมียก็ออกไปหาเหยื่อมาป้อน ยังมิทันที่ลูกนกจะมีกำลังกางปีกบินและยกเท้าก้าวเดินได้ ก็พอดีถึงฤดูไฟไหม้ป่า ซึ่งเกิดขึ้นในภูมิประเทศแห่งนี้เป็นประจำทุกๆ ปี ขณะที่ไฟป่าไหม้ลุกลามมาเสียงสนั่นหวั่นไหวนั้น บรรดาฝูงนกทั้งหลายต่างกลัวตายพากันส่งเสียงร้องเอ็ดอึงบินออกจากรังของตนหนีไป นกคุ่มพ่อแม่ทั้งสองของพระโพธิสัตว์ก็กลัวตายจึงทิ้งพระโพธิสัตว์ไว้ในรัง แล้วพากันบินหนีไปเช่นกัน พระโพธิสัตว์นอนอยู่ในรังยืดคอออกดูเห็นไฟป่ากำลังลุกท่วมท้นมาจึงรำพึงว่า "ถ้าข้าพเจ้ามีกำลังกางปีกบินในอากาศได้ข้าพเจ้าก็จะบินไปที่อื่น ถ้าข้าพเจ้ามีแรงยกขาเดินไปบนพื้นได้ ข้าพเจ้า

---

* นอกจากวัฏฏกปริตรนี้แล้ว ก็มีอังคุลิมาลปริตรอีกพระปริตรหนึ่ง ที่มีเดชานุภาพตั้งอยู่ตลอดกัปป์

ก็จะก้าวเดินไปที่อื่น ทั้งพ่อและแม่ของข้าพเจ้าก็กลัวตายทิ้งข้าพเจ้าไว้แต่ผู้เดียว ต่างเอาตัวรอดบินหนีไปแล้ว บัดนี้ข้าพเจ้าไม่มีที่พึ่งอื่น ตัวเองก็หาคุ้มครองตัวเองได้ไม่ ตัวเองหาเป็นที่พึ่งแก่ตัวไม่ วันนี้ข้าพเจ้าควรทำอย่างไรดีหนอ?" ครั้นแล้วก็คิดว่า "ในโลกนี้มีคุณคือ ศีล มีคุณคือ สัจจะ พระสัพพัญญูพุทธเจ้าทั้งหลาย ซึ่งทรงบำเพ็ญพระบารมีมาแล้วในอดีตได้ประทับนั่ง ณ โคนไม้โพธิพฤกษ์ และทรงตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และ วิมุตติญาณทัสสนะ ประกอบด้วย สัจจะ ด้วยความเอ็นดู ด้วยความกรุณาและขันติ ทรงเจริญเมตตาในสรรพสัตว์ทั้งหลายบรรดามีอยู่ในโลกมาแต่อดีตกาล อนึ่งคุณธรรมทั้งหลายที่พระสัพพัญญูพุทธเจ้าทรงรู้แจ้งแทงตลอดก็มีอยู่ เรื่องนี้เป็นสัจจะคือความจริง แม้ในตัวข้าพเจ้าเองก็มีสัจจะ ๓ ประการปรากฏอยู่ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าควรจะระลึกถึงพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วงลับไปแล้วพร้อมทั้งพระธรรมคุณที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงบรรลุแล้วนั้น ยึดเอาสัจจะที่มีอยู่ในตัวข้าพเจ้ามาทำสัจจะกิริยาขอให้ไฟป่าถอยกลับไป ทำความสวัสดีให้เกิดแก่ตนเองและฝูงนกทั้งหลายด้วย ครั้นแล้วลูกนกคุ่มก็ทำสัจจะกิริยา ซึ่งพระธรรมสังคาหกาจารย์เรียกว่า วัฏฏกปริตร ไฟไหม้ป่าก็ดับไป เหมือนเอาคบเพลิงจุ่มลงในน้ำ พระปริตรนี้จะมีเดชหรือความขลัง ตั้งอยู่ชั่วกัปป์ ในบริเวณที่นั้นไฟจะไม่ลุกหรือแม้จุดไฟก็ไม่ติดไปตลอดกัปป์ด้วย ดังที่กล่าวมาข้างต้น

พระโบราณาจารย์ ได้นำเอาวัฏฏกปริตรนี้ มาใช้เป็นบทสวดสำหรับคุ้มครองป้องกันไฟ และภยันตรายอื่นรวมอยู่ในสิบสองตำนานหรือทวาทสปริตรและได้ประพันธ์คาถาแสดงอานิสงส์เป็นบทขัดโดยย่ออยู่นั้นแล้ว

๗. ตำนานธชัคคปริตร
(พระปริตรยอดธง)

พระปริตรนี้ โดยปรกติเรียกว่า ธชัคคสูตร แต่ในที่บางแห่ง แม้ในอรรถกถาของพระสูตรนี้เอง เรียกว่า ธชัคคปริตร เห็นจะเป็นเพราะการนำเอามาทำพระปริตรนั้นเอง

มีเรื่องเล่าว่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนพระภิกษุทั้งหลายให้ระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ โดยทรงนำเอาเรื่องสงครามระหว่างพวกเทวดาและพวกอสูร เมื่อครั้งกำลังติดพันกันในสมัยก่อน มาตรัสเล่าเป็นตัวอย่างว่า ในสงครามครั้งนั้น ได้มีพระอินทร์ หรือท้าวสักกะ ผู้เป็นใหญ่ของพวกเทวดาทั้งหลาย ได้ตรัสแนะนำให้พวกเทวดาที่เข้าสงคราม ถ้าเกิดความหวาดกลัว ก็ให้ดูยอดธงที่งอนรถ เพื่อให้หายหวาดกลัว หายความครั่นคร้าม หายความสยดสยองต่อข้าศึก ซึ่งมีมูลเหตุมาจากการแย่งที่อยู่กันบนสวรรค์ เพราะแต่เดิมนั้น* เทวโลกบนยอดเขาสุเมรุเป็นที่อยู่ของเทวดาพวกหนึ่งเรียกว่า เนวาสิกเทวบุตร (เทวบุตรผู้อยู่ประจำ) มีท้าวเวปจิตติเป็นหัวหน้า ต่อมาเมื่อมฆะมาณพชาวบ้านอจลคามในอาณาจักรมคธ ผู้บำเพ็ญวัตตบท ๗ ประการ กับภรรยา ๔ คน ได้ชักชวนเพื่อนอีก ๓๒ คน ร่วมกันสร้างกุศลกรรมต่างๆ ครั้นตายลง มฆะมาณพกับพวกเพื่อน ๓๒ คน และภรรยาของตนอีก ๓ คน ได้ขึ้นไปเกิดในเทวโลกบนยอดเขาสุเมรุ

---

* เก็บความจาก สักกสังยุตตะ ในสังยุตตนิกาย สคาถวัคคะ ล. ๑๕ น. ๓๑๕ ฯลฯ คัมภีร์สารัตถทีปนี ปฐมภาค, น. ๓๘๖ ฯลฯ และ สักกะวัตถุ ในคัมภีร์ธัมมปทัฏฐกถา ทุติยภาค, น. ๘๙-๑๖๕

ที่พวกเนวาสิกเทวบุตรอยู่ มฆะมาณพไปเกิดเป็นพระอินทร์ คือ ท้าวสักกะ ผู้เป็นใหญ่ของเทวดา ส่วนนายช่างของมฆะมาณพไปเกิดเป็นวิสสุกรรมเทวบุตร นายช่างเทวดา ภรรยา ๓ คนของมฆะมาณพคือ นางสุธัมมา นางสุนันทา และนางสุจิตรา ก็ไปเกิดเป็นมเหสีของพระอินทร์ ฝ่ายพวกเนวาสิกเทวบุตรเมื่อเห็นพวกเทวดามาเกิดใหม่ ก็จัดเครื่องดื่ม (คงจะเป็นน้ำเมา เรียกไว้ว่า ทิพพปานะ บ้าง คันธปานะบ้าง) เลี้ยงต้อนรับผู้มาใหม่ แต่ท้าวสักกะนัดหมายมิให้พวกพ้องของตนร่วมดื่ม พวกเนวาสิกเทวบุตรพากันดื่มฝ่ายเดียวจนเมามายนอนหลับไหลอยู่ตามภาคพื้น ท้าวสักกะจึงบอกแก่พรรคพวกของตนว่า เราไม่ต้องการให้ราชสมบัติ ณ ที่นี้ เป็นสาธารณะแก่พวกเนวาสิกเทวบุตร จึงสั่งให้พรรคพวกของตนจับพวกเทวบุตรขี้เมาขว้างลงไปในมหาสมุทร ณ เชิงเขาพระสุเมรุ พอตกลงมาถึงกลางช่วงเขา พวกเนวาสิกเทวบุตรได้สติ จึงปรารภกันว่า แต่นี้ไปเราจะไม่ดื่มสุรากันอีกแล้ว แต่นั้นมาพวกเนวาสิกเทวบุตรจึงมีนามว่า "อสุรา" แปลว่า "ผู้ไม่ดื่มสุรา" และด้วยบุญญานุภาพของพวกเนวาสิกเทวบุตร จึงดลบันดาลให้มีอสูรพิภพเกิดขึ้น ณ เบื้องล่างภูเขาสุเมรุ มีต้นไม้ชื่อจิตตาปาลี (แปลว่า ต้นแคฝอย) เกิดขึ้นเป็นต้นไม้ประจำพิภพของอสูร ส่วนเทวโลกบนยอดเขาสุเมรุก็กลายเป็นสุทัศนเทพนครของพระอินทร์กับพรรคพวกผู้เป็นสหาย มีวิมาน มีอุทยาน มีสระโบกขรณี มีเวชยันต์ปราสาท เวชยันต์ราชรถและอื่นๆ เกิดขึ้นด้วยอานุภาพบุญของท้าวสักกะกับมเหสี และเทวดา ๓๒ องค์ผู้เป็นพรรคพวก ซึ่งสร้างกุศลร่วมกันมา ตั้งแต่นั้นสวรรค์ชั้นนี้จึงมีนามว่า ดาวดึงส์เทพนคร (นครของเทวดา ๓๒ องค์) ท่านกล่าวว่าเทพนครกับอสูรนครนั้น มีสมบัติเท่าเทียมเสมอกัน

ส่วนนางสุชาดา ภรรยาอีกคนหนึ่งของมฆะมาณพนั้น เมื่อภรรยาอีก ๓ คือ นางสุธัมมา นางสุนันทา นางสุจิตรา เขาสร้างกุศลกัน ตนเองก็มิได้ร่วมสร้างด้วย เพราะคิดเสียว่าตัวเป็นภรรยา เมื่อมฆะมาณพผู้สามีทำแล้วก็เท่ากับตนเองได้ทำด้วย จึงสาละวนอยู่แต่การแต่งตัว มิได้ขวนขวายก่อสร้างสิ่งกุศลใดๆ ครั้นตายลงจึงไปเกิดเป็นนกยาง วันหนึ่งพระอินทร์ทรงรำพึงว่า เมื่อครั้งเราก่อสร้างสิ่งกุศลอยู่ในเมืองมนุษย์ เคยมีภรรยา ๔ คน บัดนี้ก็มาเกิดอยู่ร่วมกัน ๓ คนแล้ว ส่วนนางสุชาดาอีก ๑ คน ไปอยู่ไหน เมื่อตรวจดูไปก็ทรงทราบว่านางสุชาดาไปเกิดเป็นนกยาง จึงลงมาแนะนำให้รักษาศีล มิให้กินปลาเป็น ให้กินได้แต่ปลาตาย เมื่อหาปลาตายกินไม่ได้ นางนกยางนั้นก็ต้องอดอาหารและซูบผอมลงแล้วก็ตายไปเกิดเป็นธิดาช่างหม้อ พระอินทร์ก็ลงมาแนะนำให้รักษาศีล ครั้นนางสิ้นชีพในชาตินั้น ก็ไปเกิดเป็นธิดาผู้งดงามของท้าวเวปจิตติ ราชาแห่งอสูร ผู้เป็นศัตรูคู่แค้นกับท้าวสักกะ ครั้นเจริญวัยบิดาก็จัดงานสยุมพรให้พระธิดา ประกาศให้พวกอสูรมาชุมนุมให้พระธิดาเสี่ยงพวงมาลัยเลือกคู่ครอง พอดีพระอินทร์ทรงทราบ จึงแปลงองค์เป็นอสูรแก่มายืนอยู่ท้ายที่สุดของที่ชุมนุม แล้วด้วยบุพเพสันนิวาส นางก็โยนพวงมาลัยมาให้อสูรชราคือท้าวสักกะ ที่ชุมนุมอสูรก็อลเวงพวกอสูรหนุ่มก็หาว่านางไปเลือกอสูรแก่ไม่คู่ควรกัน พระอินทร์ผู้เป็นอสูรแก่ปลอมจึงอุ้มนางพาไปขึ้นเวชยันต์ราชรถ ซึ่งพระมาตุลีเทวบุตร นำมาซุ่มรอไว้ พากันเหาะหนีไปยังสุทัศนเทพนคร ซึ่งเป็นมูลเหตุอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้พวกอสูรแค้นเคืองพวกเทวดามาก

ตั้งแต่นั้นมา ครั้นถึงฤดูที่ต้นจิตตาปาลี ต้นไม้ประจำพิภพอสูร

ผลิดอกบานพวกอสูรก็ยกทัพมารบกับเทวดาพวกของพระอินทร์ เป็นสงครามประจำฤดูกาลและผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ ด้วยเหตุนี้ท้าวสักกะผู้เป็นราชาของเทวดาทั้งหลายจึงตรัสแนะนำให้เทวดาทั้งหลายที่เข้าสงครามดูยอดธงของพระองค์ ถ้าไม่ดูยอดธงของพระองค์ ก็ให้ดูยอดธงของเทวราชอีก ๓ องค์ ซึ่งมาในกองทัพของเทวดาคือ เทวราชผู้มีพระนามว่า ปชาบดี เทวราชผู้มีพระนามว่า วรุณ และเทวราชผู้มีพระนามว่า อีสาน ซึ่งพระอรรถกถาจารย์ (พระพุทธโฆสฯ) อธิบายว่า เทวราชผู้มีพระนามว่า ปชาบดี นั้นมีผิวพรรณและอายุเท่ากันกับท้าวสักกะ และประทับนั่งมา ณ อาสนะเป็นอันดับ ๒ ส่วนเทวราชวรุณและอีสานก็อยู่เป็นอันดับที่ ๓ และที่ ๔ ถัดไป

พระพุทธเจ้า ได้ทรงยกเอาเรื่องสงครามระหว่างเทวดากับอสูรและคำแนะนำของท้าวสักกะที่ตรัสแนะนำแก่พวกเทวดาเป็นแนวเทียบแล้วตรัสสอนให้พระภิกษุทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติกัมมัฏฐานหรือสมาทานธุดงค์ไปอยู่ตามป่าตามโคนไม้ หรือในอาคารที่สงัด ให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้าพระธรรมและพระสงฆ์เพื่อระงับความกลัว ความครั่นคร้าม และความสยดสยอง เช่น ข้อความในธชัคคปริตร ซึ่งพระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ว่า อานุภาพของพระปริตรบทนี้แผ่ไปทั่วอาณาจักรเขตแสนโกฏิจักรวาฬ ผู้ที่ระลึกพระปริตรนี้แล้วรอดพ้นจากทุกข์ที่เกิดจากภัยมียักษ์และโจรเป็นต้น นับไม่ถ้วน และมิใช่แต่จะเป็นเครื่องดับทุกข์อื่นๆ เท่านั้น ผู้มีจิตเลื่อมใสระลึกถึงพระปริตรนี้จะพลาดพลั้งตกจากที่สูงในอากาศ ก็ย่อมจะได้หลักพึ่งพิงรอดตายได้

พระโบราณาจารย์ได้แต่งเป็นคาถา บอกอานิสงส์ของพระปริตรบทนี้ไว้ ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว.

๘. ตำนานอาฏานาฏิยปริตร
(พระปริตรแห่งนครอาฏานาฏา)

อาฏานาฏิยสูตร มีอยู่ในคัมภีร์ทีฆนิกาย ปาฏิกวัคค์* แล้วท่านโบราณาจารย์นำมาทำเป็นพระปริตร เรียกว่า อาฏานาฏิยปริตร และรวมไว้เป็นบทสวดในคัมภีร์จตุภาณวารด้วย

มีเรื่องเล่าถึงพระสูตรนี้ไว้ว่า ครั้งหนึ่งเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่บนเขาคิชฌกูฏ ในนครราชคฤห์ ครั้นกลางคืน มหาราชทั้ง ๔ ผู้เป็นท้าวโลกบาล ได้วางอารักขาจัดหมู่เสนาลาดตระเวนทั้งสี่ทิศ ด้วยเสนายักษ์ เสนาคนธรรพ์ เสนากุมภัณฑ์ และเสนานาค เป็นอันมาก แล้วมหาราชทั้ง ๔ และพวกยักษ์ผู้ใหญ่ก็พากันเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระ-ภาคเจ้า แต่โดยที่ท้าวเวสสุวัณมหาราชคุ้นเคยกับพระผู้มีพระภาคเจ้าและฉลาดในการสนทนา จึงเป็นผู้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเจริญ ยังมีพวกยักษ์ชั้นผู้ใหญ่ ชั้นกลาง และชั้นต่ำ ที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคเจ้าก็มี ที่เลื่อมใสก็มี พวกยักษ์ที่ไม่เลื่อมใสนั้น ส่วนมากเป็นเพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงหลักธรรมเป็นข้อห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามลักทรัพย์ ห้ามประพฤติผิดในกาม ห้ามพูดเท็จ และห้ามดื่มสุราเมรัย เพราะฉะนั้น ยักษ์พวกนั้นจึงไม่รักไม่ชอบในหลักธรรมเหล่านั้น และยังมีบรรดาสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่พำนักอยู่ในเสนาสนะสงัดตามดงลึกที่เงียบเสียง ไม่มีผู้คน ลี้ลับจากพวกมนุษย์ เหมาะแก่ผู้ต้องการปลีกตัวอยู่ในราวป่าในสถานที่เช่นนั้น ย่อมจะมี

---

* ทีฆนิกาย ปฏิกวัคคะ, น. ๒๐๘-๒๒๑

พวกยักษ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคเจ้าอาศัยอยู่ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าโปรดทรงรับการรักษาชื่อ **อาฏานาฏิยะ** ไว้ เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสแก่พวกยักษ์เหล่านั้นด้วย และเพื่อคุ้มครองรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียนและเพื่ออยู่สุขสบายของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายเถิด พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับด้วยอาการดุษณียภาพ ท้าวเวสสุวัณมหาราชจึงกล่าวคำคุ้มครองรักษาชื่อ **อาฏานาฏิยะ** ถวาย ซึ่งขึ้นต้นด้วยคำนมัสการ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ พระองค์ ทั้งที่เสด็จนิพพานไปแล้วและพระองค์ปัจจุบัน ด้วยคาถา ๖ คาถา คือ

๑. วิปัสสิสสะ นะมัตถุ จักขุมันตัสสะ สิรีมะโต
ฯลฯ ฯลฯ
วิชชาจะระณะสัมปันนัง มะหันตัง วีตะสาระทัง

คาถาที่ท้าวเวสสุวัณกล่าวต่อไปจากนี้ เป็นเนื้อความเล่าถึงมหาราชทั้ง ๔ ท่าน เป็นท้าวโลกบาลผู้คุ้มครองรักษาอยู่ประจำทิศนั้นๆ คือ ท้าวธตรฐเป็นอธิบดีของพวกคนธรรพ์ และเป็นมหาราชประจำทิศบูรพา ท้าววิรุฬหก เป็นอธิบดีของพวกกุมภัณฑ์ และเป็นมหาราชประจำทิศทักษิณ ท้าววิรูปักข์ เป็นอธิบดีของพวกนาคและเป็นมหาราชประจำทิศปัจจิม แล้วกล่าวพิสดารถึงนครของท้าวเวสสุวัณเอง ผู้มีอีกนามหนึ่งว่า ท้าวกุเวร ผู้เป็นอธิบดี ของพวกยักษ์และเป็นมหาราชประจำทิศอุดร จบคาถาแล้วท้าวเวสสุวัณกล่าวย้ำเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้าอีกว่า เมื่อภิกษุ ภิกษุณี หรืออุบาสก อุบาสิกา ผู้หนึ่งผู้ใด รับเอาอาฏานาฏิยรักขานี้ไว้ดีแล้ว เล่าเรียนท่องบ่นถูกถ้วนแล้ว ถ้ามีอมนุษย์ (กล่าวคือ ยักษ์ หรือ คนธรรพ์ หรือ กุมภัณฑ์หรือนาค)

ผู้มีจิตคิดประทุษร้าย เดินตามภิกษุ ภิกษุณี หรืออุบาสก อุบาสิกา ที่กำลังเดินอยู่ หรือเข้าไปยืนใกล้ นั่งใกล้ หรือนอนใกล้ภิกษุ หรือภิกษุณี หรือ อุบาสก อุบาสิกา ที่ยืนอยู่ นั่งอยู่ หรือนอนอยู่ อมนุษย์นั้นจะไม่ได้รับสักการะหรือเคารพในคามหรือในนิคมทั้งหลาย จะถูกห้ามเข้าอยู่ในราชธานี ชื่อว่า อาฬกมนทา (ของท้าวเวสสุวัณ) ห้ามเข้าที่ประชุมของพวกยักษ์ พวกอมนุษย์ด้วยกันจะไม่แต่งงานด้วย ทั้งจะถูกพวกอมนุษย์ด้วยกันบริภาษ จะถูกพวกอมนุษย์ด้วยกันเอาบาตรครอบหัว จะถูกผ่าศีรษะ ๗ เสี่ยง จะถูกกล่าวโทษว่าไม่เชื่อฟังมหาราช (ทั้ง ๔) ไม่เชื่อฟังเสนาบดีและอำมาตย์ผู้ใหญ่ของมหาราช ในที่สุดจะถูกกล่าวหาว่าเป็นขบถต่อมหาราชทั้ง ๔ ถ้ายังมีอมนุษย์ตนหนึ่งตนใดผู้มีประทุษจิต เดินตาม ยืนใกล้ นั่งใกล้ หรือนอนใกล้ ภิกษุ ภิกษุณี หรืออุบาสก อุบาสิกา ที่กำลังเดินอยู่ ยืนอยู่ นั่งอยู่ หรือนอนอยู่อีก พึงกล่าวโทษฟ้องร้องบอกกล่าวแก่ยักษ์ แก่ยักษ์ผู้ใหญ่ แก่ยักษ์เสนาบดี แก่ยักษ์มหาเสนาบดีว่าอมนุษย์ตนนี้ จับต้อง สิงสู่เบียดเบียน ประทุษร้ายไม่ยอมปล่อย ครั้นแล้วท้าวเวสสุวัณได้กล่าวย้ำเป็นคำกลางๆ ต่อพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้าอีกว่า "ดูก่อนสหายผู้นิรทุกข์ คาถาชื่ออาฏานาฏิยรักขา นี้นั้น เพื่อคุ้มครองรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สุขสบายของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ทั้งหลายเถิด" กล่าวจบแล้ว มหาราชทั้ง ๔ พร้อมคณะของตนก็พากันหายตัวไป

ครั้นรุ่งราตรี พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสเรียกพระภิกษุทั้งหลายมาประชุมแล้วตรัสเล่าถึงมหาราชทั้ง ๔ และคณะมาเฝ้า และตรัสถ้อยคำที่ท้าวเวสสุวัณกราบทูล ตลอดจนตรัสถึง อาฏานาฏิยรักขา ที่ท้าวเวสสุวัณกล่าวในที่เฉพาะพระพักตร์ แล้วตรัสแนะนำภิกษุทั้งหลายว่า "ดูก่อน

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอทั้งหลายจงรับไว้ จงเล่าเรียน จงทรงจำไว้ซึ่ง อาฏานาฏิยรักขา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาฏานาฏิยรักขา นี้ มีประโยชน์ เพื่อคุ้มครองรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สุขสบายของภิกษุ ภิกษุณี ทั้งหลาย ของอุบาสก อุบาสิกา ทั้งหลาย"

พระโบราณาจารย์ท่านได้ประพันธ์คาถาแสดงอานิสงส์ของ อาฏานาฏิยปริตรไว้ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

๙. ตำนานองคุลิมาลปริตร
(พระปริตรของท่านองคุลิมาล)

*ท่านองคุลิมาล เป็นพระเถระองค์หนึ่งที่มีชื่อเสียงและมีความศักดิ์สิทธิ์เป็นพิเศษเกี่ยวกับพระปริตร โดยไม่ซ้ำแบบใคร เดิมท่านมิได้ชื่ออย่างนี้ ท่านเป็นบุตรของพราหมณ์ชื่อ อัคคะ ผู้เป็นปุโรหิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล กับนางมันตานีพราหมณี เมื่อวันท่านเกิดบรรดาศาสตราวุธในพระนครสาวัตถี มีแสงไฟลุกโพลงไปทั่วพระนคร ท่านปุโรหิตผู้บิดาพิจารณาดูก็รู้ว่าลูกชายของท่านตกในฤกษ์ดาวโจรด้วย จึงตั้งชื่อลูกเป็นการแก้เคล็ดเสียว่า "อหิงสกะ" (แปลว่า ผู้ไม่เบียดเบียน) ครั้นเติบโตขึ้น มารดาบิดาได้ส่งไปเรียนศิลปะกับอาจารย์ทิศาปาโมกข์ในนครตักกศิลา ปรากฏว่า อหิงสกะมาณพมีปัญญาดี เรียนเก่ง เอาใจใส่ปฏิบัติอาจารย์ อาจารย์ก็รักใคร่โปรดปรานมาก แต่บรรดาเพื่อนศิษย์ด้วยกันริษยา จึงหาทางยุยงส่อเสียดให้อาจารย์เกลียดชังอหิงสกะมาณพ ครั้งแรกๆ อาจารย์ก็ไม่เชื่อพวกศิษย์เหล่านั้น แต่เมื่อได้ฟังคำยุแหย่หนักเข้าก็เกิดความเชื่อถือเห็นจริงเห็นจังขึ้น จึงคิดหาทางกำจัดอหิงสกะมาณพผู้เป็นศิษย์รักของตนเอง โดยออกอุบายบอกให้อหิงสกะมาณพไปเที่ยวฆ่าคนให้ครบหนึ่งพันคน จึงจะได้เคล็ดศิลป์ เพราะอาจารย์คิดว่าในจำนวนคนที่จะถูกฆ่าตั้งพันนั้นคงจะมีสักคนหนึ่งที่สามารถต่อสู้และกำจัดอหิงสกะมาณพเสียได้ ครั้งแรกเมื่ออาจารย์บอกอุบายนั้น อหิงสกะมาณพก็ไม่ยอมรับ แต่เมื่ออาจารย์บอกว่า เป็นเคล็ดของศิลป์

---

* เก็บความจาก องคุลิมาลสุตตะ ในมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก ๑๓ น. ๔๗๖-๔๘๔ และปัญจสูทนี ตติยภาค, น. ๓๐๔-๓๑๙

ที่อหิงสกะมาณพเรียนไว้ ถ้าอหิงสกะมาณพไม่ทำเคล็ดโดยฆ่าคนตามที่อาจารย์กำหนด ศิลป์ที่เรียนนั้นจะไม่บังเกิดผล เป็นอันเสียเวลาที่เรียนมาเปล่า เมื่อเป็นเช่นนั้น อหิงสกะมาณพก็จำต้องยอมตกลงและรับอาวุธจากอาจารย์ กราบลาเดินทางเข้ามาอยู่ในดงภายในอาณาจักรโกศล ดักฆ่าคนอยู่ทางเข้าดงบ้าง ทางออกจากดงบ้าง ที่กลางดงบ้าง ตอนแรกๆ เมื่อฆ่าแล้วก็มิได้นับไว้ ซึ่งท่านกล่าวว่าอหิงสกะมาณพนั้นเป็นคนมีปัญญาอยู่โดยปรกติ แต่เมื่อมาฆ่าคนเข้า จิตใจก็ไม่ปรกติ จึงนับคลาดเคลื่อน เมื่อตัดเอานิ้วมือของคนที่ตนฆ่ามาวางๆ ไว้ นิ้วมือนั้นๆ ก็มักจะหายไป หรือจำที่เก็บไม่ได้ภายหลังจึงเจาะร้อยเป็นพวงห้อยไว้กับตัวตั้งแต่นั้นมา อหิงสกะมาณพจึงมีชื่อใหม่ว่า **"องคุลิมาล"** (โจรผู้มีพวงนิ้วมือ) ระยะแรกก็ฆ่าเฉพาะคนที่เข้าไปในดง แต่ต่อมาหาคนที่จะฆ่าได้ยาก เพราะไม่มีใครกล้าเข้าไปในดงนั้น องคุลิมาลจึงตามหาฆ่าคนเข้ามาในบ้านเมือง จนผู้คนหวาดกลัวทิ้งเหย้าเรือนบ้านช่อง พาลูกเมียหนีเข้ามาตั้งที่พักอาศัยอยู่ตามชานเมือง รอบๆ พระนครสาวัตถี แล้วพากันไปชุมนุมในพระลานหลวงตรงหน้าประตูพระราชวังร้องกราบทูลพระเจ้าปเสนทิโกศลถึงเรื่องโจรองคุลิมาล ฝ่ายพราหมณ์ปุโรหิตผู้เป็นบิดาขององคุลิมาล เมื่อได้ยินเสียงประชาชนร้องกราบทูลพระเจ้าปเสนทิโกศล ก็นึกรู้ว่าโจรผู้นั้นเห็นจะเป็นลูกชายของเราเอง จึงบอกแก่นางพราหมณีผู้มารดาว่า นี่แน่ะเธอ บัดนี้มีโจรชื่อ องคุลิมาลเกิดขึ้นแล้วคงมิใช่ใครอื่น ต้องเป็นอหิงสกะลูกชายของเธอเป็นแน่ ไม่ช้าพระราชาก็คงเสด็จออกไปจับตัว และเราจะทำอย่างไรดี นางพราหมณีจึงบอกแก่สามีว่า ดิฉันจะออกไปพบเอง แล้วจะพาตัวลูกชายของเรามา ท่านพราหมณ์ปุโรหิตผู้สามีจึงกล่าวเตือนภรรยาว่า ขึ้นชื่อว่าคน ๔ จำพวกไม่ควรวางใจสนิทสนมด้วย

คือ ไม่ควรวางใจว่าโจรนี้เป็นเพื่อนเก่าของเรา ๑ ไม่ควรวางใจว่า เพื่อนผู้นี้ของเราเคยมีความสนิทสนมกันมา ๑ ไม่ควรวางใจว่าพระราชาเคยนับถือยกย่องเรา ๑ ไม่ควรวางใจว่าสตรีผู้นี้เคยอยู่ในอำนาจเรา ๑ แม้สามีจะกล่าวเตือนดังนั้น แต่วิสัยแม่ยอมมีใจอ่อนไหวและรักลูก นางพราหมณีจึงบอกสามีว่า เอาเถอะ ดิฉันจะไปพาลูกของเรามาเอง แล้วก็ออกจากบ้านไป

ในเช้าวันนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรวจดูสัตว์โลก ในเวลาปัจจุสมัยได้ทอดพระเนตรเห็นโจรองคุลิมาลเข้ามาในข่ายแห่งเวไนยสัตว์ จึงทรงพระดำริว่า ถ้าเราไปพบ ความสวัสดีจักมีแก่โจรผู้นั้น เพราะจะได้ฟังคาถา ๔ บาทจากเรา แล้วขอบรรพชาในกลางป่า เธอก็จะได้อภิญญา ๖ แต่ถ้าเราไม่ไปโจรผู้นี้จะต้องฆ่ามารดาของตนเอง ซึ่งเป็นกรรมหนักที่แก้ไขไม่ได้ จำเราจะต้องไปสงเคราะห์โจรผู้นี้ ทรงครองผ้าแต่เช้า เสด็จเข้าไปบิณฑบาตในนครสาวัตถี เสร็จฉันภัตตาหารแล้วก็เสด็จดำเนินพระองค์เดียวจากพระเชตวันมหาวิหาร โดยมิให้ใครรู้ ทรงบ่ายพระพักตร์เสด็จดำเนินไปตามทางที่จะไปยังที่พักของโจรองคุลิมาล พวกคนเลี้ยงโค คนเลี้ยงสัตว์ ชาวนา และคนเดินทางได้พบเห็นก็ทูลเตือนและห้ามปรามถึง ๓ ครั้ง มิให้พระพุทธองค์เสด็จไปทางนั้น แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงนิ่งเสีย คงเสด็จดำเนินต่อไป ขณะนั้น โจรองคุลิมาลฆ่าคนตัดนิ้วมาร้อยเป็นพวงไว้ได้ ๙๙๙ นิ้ว แล้วขาดอีกนิ้วเดียวก็จะครบพันตามจำนวนที่อาจารย์กำหนดไว้ แต่ขาดนิ้วเดียวรู้สึกว่าหาให้ครบยากเหลือเกิน องคุลิมาลจึงขะมักเขม้นและตั้งใจอยู่มากที่จะหาให้พบ จึงออกจากที่พักในกลางดงมาคอยดักอยู่ที่ปากทาง ครั้นได้เห็นพระพุทธเจ้าเสด็จมาแต่ไกลก็ติดตามไปข้างหลังอย่างรีบด่วนจะทำให้ทันพระพุทธเจ้า

พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงบันดาลให้โจรองคุลิมาลเห็นเป็นว่า พระองค์ทรงพระดำเนินไปอย่างปรกติธรรมดา แต่องคุลิมาลต้องเร่งฝีเท้าเรียบติดตามอย่างสุดแรงจนเหน็ดเหนื่อย น้ำลายแห้ง เหงื่อแตกรักแร้ ก็มิสามารถตามทันพระพุทธเจ้า โจรองคุลิมาลจึงนึกประหลาดมหัศจรรย์ใจว่า แต่ก่อนเราเคยตามจับช้างจับม้า จับมฤคที่กำลังวิ่งก็ตามจับได้ทัน เคยวิ่งขับรถกำลังแล่นก็วิ่งตามทัน สมณะผู้นี้เดินไปตามปรกติธรรมดาแท้ๆ แต่เราวิ่งตามสุดกำลังจนเหน็ดเหนื่อยไฉนจึงตามไม่ทัน คิดแล้วจึงหยุดยืนร้องบอกพระพุทธเจ้าว่า **"หยุดก่อน สมณะ หยุดก่อน สมณะ"** พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จดำเนินพลางตรัสตอบว่า **"เราหยุดแล้ว องคุลิมาล ท่านจงหยุดด้วยเถิด"** โจรองคุลิมาลนึกประหลาดใจ ว่าธรรมดาพวกสมณะศากยบุตรเป็นคนพูดจริงทำจริง แต่ไฉนสมณะผู้นี้กำลังเดินอยู่แท้ๆ ยังกล่าวว่า **"เราหยุดแล้ว องคุลิมาล ท่านจงหยุดด้วยเถิด"** จำเราจะถามดู คิดแล้วองคุลิมาลจึงถามขึ้นมาว่า

ดูก่อนสมณะ ท่านกำลังเดินอยู่ แต่พูดว่า เราหยุดแล้ว
ส่วนเราหยุดยืนอยู่กับที่ ท่านกล่าวว่า เราไม่หยุด
ดูก่อนสมณะ เราขอถามความเรื่องนี้กะท่าน
ท่านเป็นผู้หยุดแล้วอย่างไร เราเป็นผู้ไม่หยุดอย่างไร

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า

ดูก่อนองคุลิมาล เราเลิกทำร้ายสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ จึงเป็นผู้หยุดแล้ว
ส่วนท่านเป็นผู้ไม่สำรวม ยังฆ่าสัตว์ทั้งหลายอยู่
เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้หยุดอยู่แล้ว แต่ท่านยังไม่หยุด

โจรองคุลิมาลได้ฟังพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดังนั้น ก็โยนอาวุธ

ของตนลงเหวไปหมด แล้วเข้าไปกราบ ณ พระยุคลบาทพระผู้มีพระ-ภาคเจ้ากราบทูลขอบรรพชา พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงประทานให้องคุลิมาลบวชด้วยเอหิอุปสมบทแล้วเสด็จดำเนินออกจากดง โดยมีท่านองคุลิมาลเป็นปัจฉาสมณะ เสด็จกลับเข้าประทับในพระเชตวันวิหาร ส่วนนางพราหมณี มารดาของท่านองคุลิมาลออกเที่ยวตามหาลูกชายไม่พบ ก็กลับเข้าเมือง

ฝ่ายพระเจ้าปเสนทิโกศล เมื่อประชาชนชุมนุมร้องกราบทูลอยู่ที่ประตูพระราชวัง ก็เสด็จด้วยกองพลม้า ๕๐๐ ออกจากพระนครเสด็จแวะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ พระเชตวันวิหาร เพื่อทรงนมัสการและเพื่อทรงฟังลาดเลาจากพระพุทธเจ้าด้วยพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามพระเจ้าปเสนทิโกศลถึงเหตุที่เสด็จมาด้วยพลม้า พระเจ้าปเสนทิโกศลกราบทูลว่าจะไปปราบโจรองคุลิมาล พระพุทธเจ้าจึงตรัสถามว่า ถ้ามหาบพิตรได้ทรงพบองคุลิมาลปลงผมโกนหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ บวชเป็นบรรพชิตผู้ไม่ครองเรือน งดเว้นจากฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ เว้นมุสาวาท ฉันอาหารวันละครั้งเดียว ประพฤติพรหมจรรย์ มีศีล มีกัลยาณธรรม มหาบพิตรจะทำอย่างไรกับองคุลิมาลนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลกราบทูลว่า หม่อมฉันจะกราบ หรือลุกขึ้นยืนต้อนรับ หรือนิมนต์ให้นั่งอาสนะ หรือจัดบริขาร คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัชถวาย หรือจัดการคุ้มครองป้องกันถวายอย่างเป็นธรรม แต่คนทุศีลมีบาปกรรมอย่างนั้น จะมีความสำรวมด้วยศีลเช่นที่ทรงตรัสได้หรือ? เวลานั้นท่านองคุลิมาลนั่งอยู่ไม่ไกลจากพระพุทธองค์ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงยกพระพาหาเบื้องขวาไปทางท่านองคุลิมาล แล้วตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า “นั่นไงล่ะ องคุลิมาล มหาบพิตร!” ครั้น

พระเจ้าปเสนทิโกศลได้ทอดพระเนตรเห็นท่านองคุลิมาล ก็ทรงสะดุ้งหวาดกลัว พระพุทธองค์ทรงทราบพระอาการของพระเจ้าปเสนทิโกศล จึงตรัสว่าอย่าทรงหวาดกลัวเลยมหาบพิตร พระองค์จะไม่ทรงมีภัยจากองคุลิมาลนี้แล้ว พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงระงับความกลัว แล้วเสด็จเข้าไปหาท่านองคุลิมาลตรัสถามถึงว่า บิดามารดาเป็นใคร? ครั้นทรงทราบก็ตรัสปวารณาจะถวายปัจจัยบริขาร แต่ท่านองคุลิมาลได้สมาทานธุดงค์ ๑๓ ไว้ ท่านจึงทูลถวายพระพรพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า มหาบพิตร ไตรจีวรของอาตมาเพียงพอบริบูรณ์แล้ว พระเจ้าปเสนทิโกศลจึงเสด็จกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ตรัสชมเชยพระพุทธองค์ว่า มิต้องใช้ศาสตราวุธเข้าช่วยก็ทรงสามารถฝึกคนให้ดีได้ แล้วทูลลากลับเข้าพระนคร

ฝ่ายองคุลิมาล ทุกครั้งที่เข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี พอพวกชาวบ้านเห็นท่าน ก็พากันหวาดหลัว หนีไปบ้าง ปิดประตูบ้านเสีย บางพวกเพียงแต่ได้ยินว่า "องคุลิมาลมา" ก็หนีเข้าป่าเข้าดงไปหรือเข้าเรือนปิดประตูเรือนเสียพวกที่หนีไม่ทันก็ยืนให้หลังเสีย ท่านจึงไม่ได้อาหารบิณฑบาต ต้องได้รับความลำบากในเรื่องภิกษาหารอยู่มาก วันหนึ่งขณะท่านไปเที่ยวบิณฑบาตในเมือง ไปเห็นสตรีมีครรภ์แก่คนหนึ่ง ท่าทางจะคลอดยาก แสดงอาการลำบากลำบน ท่านก็มีจิตเมตตาสงสาร เมื่อกลับจากบิณฑบาต จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วกราบทูลเรื่องสตรีมีครรภ์แก่นั้นให้ทรงทราบ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสสอนให้ท่านทำสัจจกิริยา โดยเข้าไปใกล้สตรีผู้มีครรภ์แก่นั้น แล้วกล่าวสัจวาจาว่า **"ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตา เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส"** ท่านองคุลิมาลก็กราบถวายบังคมรับเอาไปปฏิบัติ

แต่ตามปรกติเรื่องผู้หญิงคลอดลูกนั้น พวกผู้ชายมักจะไม่มีโอกาสเข้าไปอยู่ใกล้ชิด ยิ่งเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าก็ไม่น่าจะเข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่ท่านองคุลิมาล ท่านมีเรื่องที่จะเข้าไปช่วยนั้น ท่านจึงบอกให้ทราบล่วงหน้าว่าท่านจะมาช่วยให้คลอดลูกง่ายชาวบ้านเขาก็หาม่านมากั้นแล้วจัดตั่งรองนั่งไว้นอกม่าน ท่านก็มานั่งบนตั่งนอกม่านแล้วทำสัจจกิริยาและพร้อมกับสัจวาจานั้นเอง เด็กก็คลอดออกจากครรภ์สะดวกง่ายดายเหมือนเทน้ำออกจากธรรมกรก ทั้งมารดาและบุตรก็มีความสุขสวัสดีด้วย นับถือกันว่า สัจจกิริยาของท่านองคุลิมาลเป็นมหาปริตรอันศักดิ์สิทธิ์ พวกชาวบ้านต่างพากันทำตั่งรองนั่งไว้ตามสถานที่ซึ่งท่านองคุลิมาลมาทำสัจจกิริยา เวลามีสตรีคลอดลูก ตั่งที่ท่านนั่งนั้นก็พลอยศักดิ์สิทธิ์ไปด้วย แม้แต่สัตว์เดรัจฉานตัวเมียที่ท้องแก่ กลัวจะออกลูกยาก เขาก็เอามันมานอนบนตั่งนั้น ก็ออกลูกได้สะดวกง่ายดาย แต่ถ้าคนหรือสัตว์ใดๆ ที่ไม่แข็งแรงนำมาไม่ได้ เขาก็เอาน้ำมาล้างตั่งรองนั่งของท่านองคุลิมาล แล้วเอาน้ำที่ล้างตั่งนั้นไปรดศีรษะ ก็จะคลอดหรือออกลูกได้สะดวกในทันที ทั้งโรคอื่นก็ไม่มีด้วย ตั้งแต่นั้นมา พวกมนุษย์ทั้งหลายก็มิได้คิดหวาดกลัวท่านองคุลิมาล ทั้งท่านเองก็ไม่ต้องลำบากด้วยเรื่องอาหารบิณฑบาตอีกต่อไป และพระปริตรนี้จะดำรงความศักดิ์สิทธิ์ให้ความคุ้มครองอยู่ไปตลอดกัปป์ เช่นเดียวกับวัฏฏกปริตร

ด้วยเหตุนี้ ท่านโบราณาจารย์จึงแต่งเป็นคาถาบอกอานิสงส์ของพระปริตรนี้ไว้ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

๑๐. ตำนานโพชฌังคปริตร
(พระปริตรว่าด้วยโพชฌังค์)

คำว่า **โพชฌังค์** มาจากคำ ๒ คำ คือ **โพธิ + องค์** แปลว่า องค์แห่งธรรมสามัคคีเป็นเครื่องตรัสรู้ หรือธรรมเป็นไปเพื่อตรัสรู้ (พธาย สํวตฺตนฺตีติ โพชฌงฺคา)บางทีก็เรียกว่า **สัมโพชฌังค์** ธรรมที่เรียกว่าโพชฌังค์ ๗ ประการคือ **สติ** - ความระลึกได้ ๑ **ธัมมวิจยะ** - ความสอดส่องธรรม ๑ **วิริยะ** - ความเพียร ๑ **ปิติ** - ความอิ่มใจ ๑ **ปัสสัทธิ** - ความสงบใจ ๑ **สมาธิ** - ความตั้งใจมั่น ๑ **อุเบกขา** - ความวางเฉย ๑ โพชฌังค์ ๗ นี้ ท่านรวมกล่าวไว้เป็นหมวดเรียกว่า โพชฌังคสังยุตต์ใน สังยุตตนิกาย มหาวารวัคค์ และมีพระสูตรในมหาวารวัคค์นั้นกล่าวถึง โพชฌังค์ ๗ นี้ว่า ครั้งหนึ่ง เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเวฬุวัน ใกล้กรุงราชคฤห์ ท่านพระมหากัสสปเถระมีอาพาธเป็นไข้หนักอยู่ในปิปผลิคูหา (ถ้ำดีปลี) พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เสด็จไปทรงเยี่ยมและตรัสโพชฌังค์ ๗ ประทาน พอตรัสจบท่านพระมหากัสสปก็หายจากอาพาธ อีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเวฬุวันเหมือนกัน พระมหาโมคคัลลานะเถระมีอาพาธเป็นไข้หนักอยู่บนเขาคิชฌกูฏ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงเสด็จขึ้นไปทรงเยี่ยมและตรัสโพชฌังค์ ๗ ประทานเช่นกัน พอได้ฟังจบท่านพระมหาโมคคัลลานะก็หายจากอาพาธนั้น และอีกครั้งหนึ่งเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเวฬุวัน ทรงประชวรอาพาธหนัก ท่านพระมหาจุนทเถระเข้าไปเฝ้าเยี่ยมพระประชวร พระผู้มีพระ-ภาคเจ้าจึงโปรดให้ท่านมหาจุนทเถระสวดโพชฌังค์ ๗ ถวาย พอทรง

สดับโพชฌังค์ ที่ท่านมหาจุลสวดถวายจบ ก็ทรงหายพระประชวร เรื่องการสวดโพชฌังค์ ๗ สามครั้งนี้เป็นพระสูตรเรียกชื่อโดยลำดับตามนามพระเถระว่า มหากัสสปโพชฌังคสูตร มหาโมคคัลลานะโพชฌังคสูตร และมหาจุนทโพชฌังคสูตร มีผู้กล่าวว่า โพชฌังคสูตร ทั้ง ๓ นี้ ได้มีผู้นำเอามาทำเป็นพระปริตร สำหรับสวดคุ้มครองและป้องกันทุกข์ภัยไข้เจ็บมาแต่ครั้งพุทธกาล เคยถือเป็นประเพณีกันมา เมื่อมีญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวป่วยหนัก และลูกหลานเห็นว่าเป็นมรณาสันนกาล (จะสิ้นชีวิตในไม่ช้า) ก็ทำพิธีนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาสวดโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นี้ ให้ฟังเรียกกันว่า "สวดต่อนาม"

พระโบราณาจารย์ได้นำเอาพระสูตรทั้ง ๓ นั้นมาประมวลเข้าด้วยกันประพันธ์เป็นคาถาเรียกชื่อว่า **โพชฌงคปริตร** กล่าวอ้างเป็นสัจจกิริยาอำนวยความสามัคคี แสดงคุณอานิสงส์ไว้ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

๑๑. ตำนานอภยปริตร
(พระปริตรว่าด้วยการไม่มีภัย)

พระปริตร ที่เรียกไว้ในสิบสองตำนานว่า อภยปริตร นี้เป็นความ ๓ ตอน ตอนต้น (คาถา ๑, ๒ และ ๓) เป็นคำสวดขอให้ล้างร้าย สิ่งไม่เป็นมงคลเสียงนกเสียงกาที่ไม่พึงใจ บาปเคราะห์ และฝันร้าย พินาศไปด้วยอานุภาพของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า และพระสงฆ์เจ้า ตอนสอง (คาถา ๔, ๕ และ ๖) เรียกกันว่า เทวตาอุยโยชนคาถา แปลว่าคาถากล่าวส่งเทวดา ซึ่งมีเรื่องรับความกับเรื่องข้างต้นของการสวด

พระปริตร เพราะเมื่อแรกเริ่มมีพิธีสวดพระปริตรนั้นได้กล่าวคำเชื้อเชิญบรรดาหวยเทพทั้งหลายให้มาร่วมในมงคลพิธีการ ร่วมฟังสวดและร่วมรับสิ่งเป็นมงคลและสุขสวัสดิ์ จากการสวดพระปริตร ที่เรียกว่า "ชุมนุมเทวดา" ดังกล่าวมาข้างต้น ครั้นสวดมาถึงพระปริตรบทนี้ เห็นเป็นการสมควรแก่เวลาแล้ว จึงกล่าวคำอัญเชิญเทวดาทั้งหลายนั้นให้กลับวิมานได้ แต่ก็มิเว้นที่จะกล่าวเตือนให้เทวดาทั้งหลายอนุโมทนาบุญ เพื่อรับผลบุญเป็นอนุโมทนาด้วย แล้วกล่าวฝากในเรื่องบำเพ็ญทานศีลภาวนาไปด้วย และตอนท้าย (คาถา ๗) เป็นการผูกมนต์คุ้มครองรักษาด้วยเดชแห่งพลานุภาพของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ ทั้งหลาย

พระโบราณาจารย์ได้ประพันธ์เป็นคาถาไว้ ดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

๑๒. ตำนานชยปริตร
(พระปริตรว่าด้วยชัยชนะ)

พระปริตรบทสุดท้ายในสิบสองตำนาน ท่านเรียกว่า ชยปริตร มีบางท่านกล่าวว่า พระเถระลาวองค์หนึ่งเป็นผู้แต่งขึ้น ถ้าเป็นเช่นนั้นอาจเป็นพระเถระชาวอาณาจักรล้านนาก็ได้ แต่ได้พบในหนังสือสวดมนต์ที่ชาวลังการวบรวมขึ้นไว้ เรียกว่า "มหาชัยมงคลคาถา"

ตอนต้นของพระปริตรนี้ เป็นคำอวยชัยให้พรมงคล โดยทำสัจจกิริยาด้วยการกล่าวอ้างถึงเรื่องพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระบารมีจนมีชัยชนะมารและเสนามาร แล้วบรรลุพระปรมาภิเษกสัมโพธิญาณเหนืออปราชิตบัลลังก์(บัลลังก์ที่นั่งลงแล้วไม่พ่ายแพ้หรือบัลลังก์ชำนะ)

ณ ควงไม้พระศรีมหาโพธิ์และตอนท้ายท่านได้นำเอาคาถาท้ายสุปุพพัณหสูตร ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต* มาต่อเข้า แต่ประพันธ์คาถาอำนวยพรเฉพาะตัวแก่บุคคลชายและหญิง เพิ่มขึ้น อีก ๒ บท คือ โส อตฺถลทฺโธ ฯลฯ และ สา อตฺถลทฺธา ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นเพราะนำเอาคาถาจากสุปุพพัณหสูตรมาต่อท้ายเช่นนี้ ในหนังสือสวดมนต์ของพม่าจึงเรียกรวมกันตั้งแต่ อภยปริตร (จนถึง เต อตฺถลทฺธา ฯลฯ สห สพฺเพหิ ญาติภิ) ว่า ปุพพัณหสูตร เพื่อเข้าใจความในคาถาต่อท้ายสุปุพพัณหสูตรดีขึ้น ขอนำความมากล่าวไว้โดยย่อ พระสูตรนั้นมีข้อความสั้นๆ ว่า พระพุทธเจ้าตรัสถึงสัตว์ทั้งหลายผู้ประพฤติสุจริตโดยไตรทวาร คือ การประพฤติสุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ถ้าประพฤติในเวลาเช้าๆ เป็น**สุปุพพัณหะ** คือ เวลาเช้าดี ของพวกเขาผู้นั้น ถ้าประพฤติสุจริตด้วย กาย วาจา ใจ ในเวลาเที่ยงวันๆ ก็เป็น**สุมัชฌันติกะ** คือเวลาเที่ยงดีของพวกเขา ถ้าประพฤติสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ ในเวลาเย็นๆ ก็เป็น**สุสายัณหะ** คือ เวลาเย็นดีของพวกเขา แล้วสรุปด้วยคาถาว่า **สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ ฯลฯ** เช่นตอนท้ายพระปริตร

พระโบราณาจารย์ได้ประพันธ์คาถาเป็นบทขัดไว้ เนื้อความในบทขัดมิใช่บอกคุณานิสงส์หรือเล่าเรื่องเบื้องต้นเช่นบทขัดของพระปริตรอื่นๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ดูจะเป็นให้รายละเอียดเพิ่มเติมข้อความในพระปริตรบทนี้และมีท่านผู้รู้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า บทขัดของพระปริตรนี้แม้จะใช้ภาษาง่ายๆ ต่างวางคำสับสน แปลตามรูปประโยคออกจะขลุกขลักจึงต้องเอาความเข้าใจเข้าช่วยดังปรากฏอยู่ในบทขัดนั้นแล้ว

---

* อัง. ติก. ๓๗๙

ตำนานฉัททันตปริตร

(พระปริตรของพญาช้างฉัททันต์)

*มีเรื่องอยู่ในฉัททันตชาดกว่า เมื่อพระโพธิสัตว์เกิดเป็นพญาช้างชื่อว่า ฉัททันต์ เป็นหัวหน้าของฝูงช้าง ๘,๐๐๐ เชือก อาศัยอยู่ ณ บริเวณสระใหญ่กว้างยาว ๕๒ โยชน์ ชื่อว่า สระฉัททันต์ เหมือนกัน มีภูเขา ๗ ลูกล้อมสระออกมาเป็นชั้นๆ สูงต่ำไล่ลำดับกันลงมา ห่างไกลจากแดนมนุษย์มาก ณ บริเวณทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสระฉัททันต์ มีต้นไทรใหญ่มีย่านไทร ๘,๐๐๐ ห้อยย้อยลงมา ตั้งรับลมเย็นจากผิวน้ำที่พัดมาจากสระฉัททันต์ ส่วนทางทิศตะวันตกของสระมีถ้ำทองกว้างยาว ๑๒ โยชน์ เป็นที่อยู่ของพญาช้างฉัททันต์กับช้างบริวาร พญาช้างฉัททันต์นั้นมีนางพญาช้างพังเป็นมเหสีอยู่ ๒ นาง ชื่อจุลสุภัททา กับมหาสุภัททา ในฤดูร้อน พญาช้างจะออกมายืนรับลมเย็นจากผิวน้ำอยู่ระหว่างย่านไทรใกล้โคนต้นไทรใหญ่เป็นประจำ ครั้นฤดูป่าไม้รังออกดอกบานสะพรั่ง พญาช้างก็พามเหสีทั้งสองกับฝูงช้างบริวารไปเล่นในป่ารัง และเมื่อไปถึงเป็นขณะที่นางจุลสุภัททา ยืนอยู่ด้านเหนือลม ส่วนนางมหาสุภัททายืนอยู่ด้านใต้ลมของต้นรังที่มีดอกบานสะพรั่งต้นหนึ่ง พญาช้างจึงเอาตระพองของตนเข้ากระแทกต้นรังนั้น ใบไม้แก่กับกิ่งแห้งและมดแดงก็สะท้อนปลิวมาตกลงที่ร่างของนางจุลสุภัททา แต่ดอกไม้และเรณูเกสรปลิวไปตกที่ร่างของนางมหาสุภัททา นางจุลสุภัททาเห็นเช่นนั้น ก็คิดแค้นผูกเวรกับพญาช้างฉัททันต์ผู้เป็นสามี ว่ามีใจลำเอียงและกลั่นแกล้งนาง ครั้นต่อมา พญาช้างพาฝูงบริวารและมเหสีทั้งสองลงอาบน้ำในสระฉัททันต์ ช้างหนุ่ม ๒ เชือกก็เอางวงของตนจับมัดหญ้า

---

* ฉัททันตชาดก ชาตกัฏฐกถา สัตตมภาค, น. ๒๒๖-๒๕๕

มาขัดสีร่างกายของพญาช้าง แล้วขัดสีให้นางพญาช้างพังทั้งสองด้วย ฝูงช้างที่ลงเล่นน้ำก็หักเก็บดอกไม้น้ำนานาพรรณ มาประดับพญาช้างและมเหสีทั้งสอง และมีช้างเชือกหนึ่งเอาดอกปทุมดอกใหญ่มี ๘ เต้า มาให้พญาช้างๆ จึงเอางวงรับมาขยี้โรยเรณูลงบนตระพองของตน แล้วส่งให้นางมหาสุภัททา นางจุลสุภัททาเห็นดังนั้นก็คิดแค้นผูกเวรในพญาช้างอีกครั้งหนึ่ง

อยู่มาวันหนึ่ง พญาช้างฉัททันต์ได้นำเอาผลไม้มีรสอร่อย และเหง้าบัวผสมน้ำผึ้งอังคาสพระปัจเจกพุทธเจ้า ๕๐๐ องค์ นางจุลสุภัททาก็นำผลไม้ต่างๆ ที่ตนได้มาถวายแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายด้วย แล้วนางตั้งความปรารถนาว่า "ขอให้ข้าพเจ้าจุติจากชาตินี้แล้วไปเกิดเป็นพระราชธิดาในราชตระกูลแคว้นมัททะ มีนามว่าสุภัททา เมื่อเจริญวัยขึ้น ขอให้ได้เป็นอัครมเหสีที่รักและโปรดปรานของพระเจ้าพาราณสีสามารถทำอะไรได้ตามชอบใจของตนแล้วมีโอกาสได้ส่งนายพรานคนหนึ่งมาฆ่าพญาช้างเชือกนี้ให้ตายด้วยลูกธนูอาบยาพิษ นำเองาทั้งคู่ซึ่งมีรัศมี ๖ สีของพญาช้างเชือกนี้มาด้วย" ตั้งแต่วันตั้งความปรารถนาแล้วนางจุลสุภัททาก็ไม่กินอาหาร ร่างกายซูบผอมลงๆ มิช้าก็ตาย แล้วไปเกิดในครรภ์ของพระอัครมเหสีของกษัตริย์ในแคว้นมัททะ เมื่อประสูติแล้ว ได้นามว่าสุภัททา ครั้นเจริญวัยก็ไปเป็นอัครมเหสีที่รักและโปรดปรานของพระเจ้ากรุงพาราณสี เป็นใหญ่ในหมู่สนมนารี ๑๖,๐๐๐ นาง พระนางนั้นมีญาณระลึกชาติหนหลังได้ด้วยจึงทรงดำริว่าความปรารถนาของฉันสำเร็จแล้วบัดนี้ฉันจะให้พรานไปเอางาทั้งคู่ของพญาช้างเชือกนั้นมา ดำริแล้วพระนางก็แสร้งเอาน้ำมันทาพระวรกายทรงนุ่งห่มผ้าเก่าๆ แสร้งทำเป็นทรงประชวร ประทับบรรทมอยู่แต่บนพระแท่นในห้องบรรทมพระราชาได้ทรงทราบจึงเสด็จเข้าไปทรงเล้าโลมเอาพระทัยแล้วตรัสถาม พระนางจึงกราบทูลว่า เธอได้ฝันเห็นสิ่งที่ยาก

จะเอามาได้ ขอให้พระราชาโปรดเรียกประชุมพวกพรานทั้งหมดบรรดาที่มีในพระราชอาณาจักรแล้วนางจะแจ้งสิ่งที่ต้องการนั้นด้วยตนเอง พระราชาจึงโปรดสั่งให้เรียกประชุมตามที่พระมเหสีต้องพระประสงค์ เมื่อพวกพรานประมาณ ๖๐,๐๐๐ คนมาประชุมกัน พระนางสุภัททาจึงเสด็จออกแล้วมีรับสั่งกับพรานทั้งหลายว่า พระนางทรงสุบินนิมิตเห็นพญาช้างเผือกมีงาเป็นรัศมี ๖ สี พระนางอยากได้งาช้างนั้น ถ้าไม่ได้ก็จักไม่ขอมีชีวิตอยู่ต่อไป พวกพรานทั้งหลายจึงพากันกราบทูลว่า ตั้งแต่ชั่วพ่อชั่วปู่ตลอดมายังไม่เคยได้ทราบว่ามีใครได้เคยเห็นพญากุญชรเผือกมีงา ๖ สี นั้นเลย พญาช้างที่ทรงฝันเห็นนั้นมีอยู่ทางทิศไหน?

ขณะที่พวกพรานกำลังถกถามกันอยู่นั้น พระนางสุภัททาได้ทอดพระเนตรทรงตรวจดูพวกพรานทั่วทุกตัวคน ก็ทรงเห็นนายพรานผู้หนึ่งชื่อว่า โสณุตตระ มีรูปร่างพิกล เท้ากาง ลำแข้งโปเหมือนห่อข้าว เข่าโต ซี่โครงใหญ่ เคราดก หนวดแดง นัยน์ตาโปนเหลือง ปรากฏชัดกว่านายพรานทุกคน ทั้งเป็นคนมีเวรกันมากับพญาช้างฉัททันต์ในปางก่อนด้วย เมื่อพระนางได้ทอดพระเนตรเห็นเช่นนั้น ก็ทรงดำริว่านายพรานคนนี้คงจักสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของเราได้จึงกราบทูลขอพระราชทานอนุญาต แล้วพาตัวนายพรานโสณุตตระขึ้นไปชั้นบนของปราสาท ๗ ชั้น ทรงเปิดสีหบัญชรทิศอุดร แล้วทรงเหยียดพระกรชี้ไปทางทิศเหนือ ตรัสบอกให้นายพรานทราบทิศทางถ้วนทั่วทุกอย่างเหมือนตาเห็น เพราะพระนางทรงระลึกชาติได้ จึงสามารถตรัสบอกได้ถ้วนถี่ พลางตรัสปลอบใจนายพรานว่าเมื่อนำงาทั้งคู่ของพญาช้างมาได้แล้ว จะทรงประทานบ้านส่วย ๕ หมู่บ้าน ซึ่งมีรายได้ปีละ ๕ แสน แล้วทรงพระราชทานทรัพย์ ๑,๐๐๐ กหาปณะแก่นายพรานตรัสบอกให้กลับไปบ้านเสียก่อน อีก ๗ วันจึงออกเดินทาง แล้วพระนางก็โปรดให้เตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ทุกอย่างที่นายพรานจำต้องใช้ บรรจุ

กะทอหนังเตรียมไว้ ถึงวันที่ ๗ โสณุตตระพรานก็เข้ามาเฝ้า พระนางจึงทรงประทานกะทอบรรจุเครื่องมือเครื่องใช้ให้ไป

มีคำกล่าวไว้ว่า นายพรานโสณุตตระนั้นมีกำลังเท่ากับช้าง ๕ เชือก จึงสามารถสะพายกะทอหนังบรรจุเครื่องมือเครื่องใช้ และนำเสบียงอาหารไปได้อย่างสบาย

นายพรานโสณุตตระรับกะทอหนังบรรจุสัมภาระแล้วกราบทูลลาพระเจ้าพาราณสีกับพระนางสุภัททา ออกจากพระราชวังมาขึ้นรถออกจากพระนคร มีผู้คนแวดล้อมตามไปส่งเป็นอันมาก ผ่านหมู่บ้านน้อยใหญ่ไปตามลำดับจนถึงชายแดนพระราชอาณาจักร นายพรานจึงให้ผู้ติดตามมาจากในเมืองเดินทางกลับ พวกชาวชายแดนก็ตามส่งต่อไป จนเลยทางที่มนุษย์จะพึงไปได้ จึงให้พวกชาวชายแดนเดินทางกลับ พรานโสณุตตระผู้เดียวเดินทางต่อไปอีก ๓๐ โยชน์ ผ่านป่าชัฏรกเลี้ยว ๑๘ แห่ง ต้องถางป่าตัดต้นไม้ข้ามห้วย ข้ามน้ำ ห้อยโหนขึ้นลงภูเขาและหน้าผา ไปโดยลำดับด้วยความลำบากยากเย็น ข้ามภูเขาที่ล้อมสระฉัททันต์เข้าไปได้ ๖ ลูก จนไต่ขึ้นไปอยู่บนยอดเขาลูกที่ ๗ ซึ่งเป็นทิวเขาชั้นในสูง ๗ โยชน์ ตรงตามที่พระนางตรัสบอกไว้ เมื่อมองลงไปทางเชิงเขาก็เห็นต้นไทรใหญ่ มีย่านไทร ๘,๐๐๐ สีเหมือนก้อนเมฆ ตั้งอยู่ ณ เบื้องล่าง เห็นพญาช้างเผือกผู้มีงา ๖ สี พญาช้างอยู่ ณ บริเวณโคนต้นไทรใหญ่มองดูต่อไปก็เห็นสระฉัททันต์อันกว้างใหญ่ที่พญาช้างกับบริวารลงอาบน้ำ ตั้งอยู่ไม่ห่างไกล มีท่าขึ้นลงสะดวกน้ำเต็มเปี่ยม มีดอกไม้น้ำบานสะพรั่ง ฝูงแมลงภู่บินเวียนว่อนเคล้ารสเรณูอยู่ตามเกสรดอกไม้ ครั้นแล้วนายพรานก็ไต่ลงจากภูเขา พอพวกช้างพากันออกไปจากบริเวณต้นไทร นายพรานจึงเข้าไปตรวจดูสถานที่ และกำหนดที่ที่จะขุดหลุมหลบซ่อนตัวให้ปลอดภัย นับเวลาตั้งแต่นายพรานโสณุตตระเดินทางออกจากพระนครพาราณสีจนมาถึงต้นไทรใหญ่ ซึ่ง

เป็นที่อยู่ของพญาช้างฉัททันต์นี้ ใช้เวลาถึง ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน

เมื่อโสณุตตระพรานตรวจตราสังเกตที่อยู่ของพญาช้าง และกำหนดที่ที่จะขุดหลุม กับสถานที่ที่ตนจะยืนแอบหลบซ่อนอยู่ในหลุมแล้วยิงพญาช้างให้สิ้นชีวิต เสร็จแล้วก็เข้าป่าตัดไม้สำหรับทำเสายันและอื่นๆ จัดแจงทัพสัมภาระเตรียมพร้อมไว้ พอฝูงช้างพากันออกไปอาบน้ำ นายพรานก็ออกมา เอาจอบใหญ่ขุดหลุม ๔ เหลี่ยมลงตรงที่ใกล้ที่พญาช้างเคยอยู่ แล้วเกลี่ยดินที่ขุดออกเอาน้ำรดเหมือนเขาปลูกพืชผัก ตั้งเสาขึ้นบนหลุมหิน วางคานรับเหนือหัวเสา เอากระดานปูปิดทำเป็นพื้น เจาะรูทำเป็นช่องไว้ขนาดเท่าลำคอคน แล้วเอาดินฝุ่นและหญ้าแห้งกลบไว้ และขุดช่องทำเป็นรูสำหรับตนเองจะเข้าไปหลบซ่อนอยู่ในหลุมไว้อีกด้านหนึ่ง พอใกล้รุ่งเช้า นายพรานก็เอาผ้าคลุมหัวนุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ถือคันธนูและธนูอาบยาพิษลงไปแอบซ่อนตัวอยู่ในหลุม รุ่งขึ้น วันนั้นเองพญาช้าง ก็ลงอาบน้ำในสระฉัททันต์ ขึ้นจากน้ำแล้วก็ยืนอยู่ตรงลานกว้างใหญ่ใกล้หลุม น้ำที่ติดตัวมาก็ไหลตามลำตัวลงมาทางสะดือ แล้วตกลงไปทางรูกระดานที่นายพรานเจาะไว้ นายพรานก็กำหนดรู้ได้ว่า พญาช้างมายืนอยู่ตรงนั้นแล้ว จึงลั่นลูกธนูอาบยาพิษขึ้นไปตามรูกระดาน ถูกพญาช้างเจาะเข้าทางสะดือตัดลำไส้ใหญ่และม้าม เป็นต้น ทะลุขึ้นไปออกสันหลัง พญาช้างได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส จนไม่สามารถอดกลั้นความเจ็บปวดไว้ได้ จึงส่งเสียงร้องลั่นสนั่นก้องไปตลอดภูเขา ๗ ลูก พวกช้างบริวารและนางพญาช้างพังต่างพากันวิ่งค้นหาศัตรูเป็นจ้าละหวั่นไปรอบทุกทิศ ครั้นช้างบริวารและนางพญาช้างตามหาศัตรูออกไปหมดแล้ว พญาช้างฉัททันต์ก็ระงับทุกขเวทนาไว้ แล้วมองลอดลงไปตามรูกระดานที่นายพรานเจาะไว้ ก็เห็นนายพรานโสณุตตระแอบอยู่ในหลุมจึงคิดจะจับฆ่าเสีย แต่เมื่อยื่นงวงไปคลำถูกผ้ากาสาวพัสตร์ที่นายพรานนั้นใช้นุ่งห่ม พญาช้างก็เกิด

ความสำนึกขึ้นว่า "ธรรมดาสัตบุรุษหาบังควรฆ่าคนที่มีธงชัยของพระอรหันต์ไม่" แล้วระงับความคิดไว้ พลางกล่าวถามนายพรานว่า "นี่แน่ะสหาย ท่านมายิงเราทำไม? เป็นความประสงค์ของท่านเอง หรือมีคนใช้มา?" นายพรานจึงบอกว่า "พระนางสุภัททา อัครมเหสีของพระเจ้ากรุงพาราณสีได้ทรงฝันเห็นท่านในสุบินนิมิต แล้วใช้ให้ข้าพเจ้ามาพระนางตรัสว่าต้องพระประสงค์จะได้งาของท่านไปทำเครื่องประดับ" พอได้ฟังดังนั้น พระโพธิสัตว์ก็รู้ได้ทันทีว่า เป็นการกระทำของนางจุลสุภัททา (มเหสีเดิมของพระโพธิสัตว์) นั่นเอง จึงอดกลั้นทุกขเวทนาไว้แล้วบอกแก่นายพรานว่า "พระนางมิได้ต้องการงาของข้าพเจ้าจริงๆ หรอก หากต้องการที่จะฆ่าตัวข้าพเจ้า จึงส่งท่านมา ท่านจงมาตัดเอางาของข้าพเจ้าไปเถิด แล้วกลับไปทูลพระนางด้วยว่า ท่านได้ฆ่าพญาช้างตัวนั้นตายแล้ว" นายพรานก็ขึ้นมาจากหลุมเอาเลื่อยออกมาจะเข้าตัดงาแต่ตัดไม่ถึงเพราะพญาช้างตัวสูงมาก พญาช้างเห็นดังนั้นจึงงอขาโน้มลำตัวฟุบก้มศีรษะลงหมอบ นายพรานก็ปีนขึ้นไปเหยียบบนงวงคุกเข่าย่อกระแทกลงไปที่กระพองแล้วเอาเลื่อยสอดเข้าไปในปากเอามือจับเลื่อยชักไปชักมา จนพญาช้างเจ็บปวดสาหัสโลหิตไหลฟูมปาก นายพรานก็มิสามารถตัดเอางาออกได้ พญาช้างจึงเอางวงช่วยจับเลื่อยตัดให้ งาทั้งคู่จึงขาดแล้วมอบให้นายพราน พลางถามว่า "เมื่อคราวมาท่านเดินทางมานานเท่าไร?" นายพรานบอกว่า "เดินทางมานานถึง ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน" พญาช้างจึงบอกว่า "ด้วยอานุภาพของงาทั้งคู่นี้ท่านจะเดินทางกลับไปถึงพระนครพาราณสีภายใน ๗ วันเท่านั้น ขอให้ท่านสวดพระปริตรนี้ไปด้วย" ว่าแล้วพระมหาสัตว์ก็บอกพระปริตรให้แก่นายพราน

ครั้นบอกพระปริตรให้แล้ว พญาช้างฉัททันต์ก็สิ้นชีวิต โสณุตตระพรานจึงนำเอางาของพญาช้างฉัททันต์เดินทางกลับ ระหว่างทางพรานก็กล่าวพระปริตรดังที่พญาช้างได้สอนให้ไว้นั้นด้วย ไม่ทันถึงวันที่ ๗

ก็เดินทางถึงพระนครพาราณสี จึงส่งข่าวล่วงหน้าไปกราบทูลพระนางสุภัททา พระนางสุภัททาก็กราบทูลพระราชสวามีให้ทรงทราบ พระราชาจึงสั่งให้ตกแต่งประดับประดาพระนครต้อนรับงดงามดุจเทพนคร โสณุตตระพรานเดินทางเข้าพระนครแล้วตรงขึ้นสู่ปราสาทน้อมถวายงาทั้งคู่ของพญาช้างพลางกราบทูลว่า "ข้าแต่พระแม่เจ้า ขอได้โปรดทรงทราบ พญาช้างฉัททันต์นั้น ข้าพระพุทธเจ้าฆ่าตายแล้ว นี่คืองาของพญาช้างเชือกนั้น" พระนางสุภัททาทรงเอาแก้วมณีทำเป็นก้านตาลรองรับท่อนงาทั้งคู่อันงามมีรัศมี ๖ สีของพระมหาสัตว์ และทรงยกมาวางไว้บนพระเพลา ทรงพิศดูท่อนงาของผัวรักในชาติก่อนของพระนาง พลางทรงรำลึกถึงพระมหาสัตว์ว่า "โธ่เอ๋ย พญาช้างทรงโฉมโสภาคย์ถึงเพียงนั้น มาถูกนายพรานผู้อัปลักษณ์สังหารสิ้นชีวิตด้วยลูกธนูอาบยาพิษเสียแล้ว และตัดเอางาคู่นี้มา" พระนางสุภัททาก็ทรงกรรแสงโสกาดูร มิอาจทรงกลั้นความโศกไว้ได้ พระหทัยของพระนางก็แตกสลายสิ้นพระชนม์ลงในวันนั้นเอง

พระโบราณาจารย์ ได้เลือกคัดเอาพระบาลี ๒ คาถา ในเรื่องฉัททันตชาดก มาใช้เป็นบทสวดพระปริตรสำหรับคุ้มครองป้องกันภยันตราย มีปรากฏอยู่ในสิบสองตำนาน แต่สันนิษฐานว่าคงจะนำมาบรรจุเป็นบทสวดต่อภายหลัง จึงไม่มีบทขัดตำนาน โดยเฉพาะเช่นพระปริตรอื่นๆ แต่ใช้บทขัดและสวดควบต่อท้ายขันธปริตร ท่านจึงบอกชื่อควบไว้ต้นขันธปริตรว่า **ขันธะปะริตตัง ฉัททันตะปะริตตาปะรัง** หมายความว่า ขันธปริตรมีฉัททันตปริตรต่อท้าย ดังนี้.

ผู้ให้ทาน (ทายก) ๓ ประเภท

๑.	๒.	๓.
ทานทาโส.	**ทานสหาโย.**	**ทานปติ.**
(ผู้เป็นทาสแห่งทาน)	(ผู้เป็นสหายแห่งทาน)	(ผู้เป็นนายแห่งทาน)
- ให้ของเลวกว่าที่ตนบริโภคใช้สอย ประดุจให้แก่ทาส	- ให้ของเสมอกับที่ตนบริโภคใช้สอย ประดุจให้แก่มิตรสหายอันเป็นที่รัก	- ให้ของดีและประณีตกว่าที่ตนบริโภคใช้สอย ประดุจให้แก่ผู้อันเป็นที่เคารพนับถือและบูชา

ผู้ให้สิ่งประณีต ย่อมได้รับ สิ่งประณีต

ผู้ให้สิ่งหยาบกระด้าง ย่อมได้รับ สิ่งหยาบกระด้าง

ผู้ทำกรรมใด ย่อมได้รับ ผลแห่งกรรมนั้น

ภาคที่ ๓

๑. คำอาราธนาพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๒. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)

๓. สะระณะคะมะนะปาฐะ (ไตรสรณคมณ์)

๔. พระพุทธคุณ, พระธรรมคุณ, พระสังฆคุณ

๕. บทขัดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๖. พระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๗. มงคลจักรวาฬใหญ่

๘. นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ (นะกาโร สุวัณโณฯ)

๙. นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ (นะกาโร กุกกุสันโธฯ)

๑๐. นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๖ พระองค์

๑๑. นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๐ ทิศ

๑๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ

๑๓. พระบารมี ๓๐ ทิศ

๑๔. เมตตานิสังสะสุตตะปาฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)

๑๕. ทะวัตติงสาการะปาฐ (พิจารณาอาการ ๓๒)

๑๖. อาการ ๓๒ (แปล)

๑๗. นมัสการรอยพระพุทธบาท

๑๘. บังคมลายลักษณ์

๑๙. คำพรรณนาพระบรมธาตุ

๒๐. มหาสมัยสูตร

๒๑. กรรมที่ให้ผลต่างกัน ๘ ประเภท

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐

๑. ถวายทาน
๒. รักษาศีล
๓. เจริญภาวนา
๔. ให้ส่วนบุญ (ประกาศบุญที่ทำแล้ว)
๕. รับส่วนบุญ (อนุโมทนาสาธุการด้วย)
๖. อ่อนน้อม, ถ่อมตน, คารวะผู้ใหญ่
๗. ช่วยเหลือขวนขวายในกิจการที่ชอบที่ควร
๘. แสดงธรรม
๙. ฟังธรรม
๑๐. ทำความเห็นให้ตรงตามความเป็นจริง

๑. คำอาราธนาพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ ธัมมะจักกัง พรูถะมังคะลัง.
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะภะยะวินาสายะ ธัมมะจักกัง พรูถะมังคะลัง.
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ ธัมมะจักกัง พรูถะมังคะลัง.

๒. ปุพพะภาคะนะมะการะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

๓. สะระณะคะมะนะปาฐะ

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

๔. พระพุทธคุณ, พระธรรมคุณ, พระสังฆคุณ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะ มนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติฯ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติฯ

๕. บทขัดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง สัมพุชฌิตวา ตะถาคะโต
ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง
สัมมะเทวะ ปะวัตเตนโต โลเก อัปปะฏิวัตติยัง
ยัตถากขาตา อุโภ อันตา ปะฏิปัตติ จะ มัชฌิมา
จะตูสวาริยะสัจเจสุ วิสุทธัง ญาณะทัสสะนัง
เทสิตัง ธัมมะราเชนะ สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง
นาเมนะ วิสสุตัง สุตตัง ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง
เวยยากะระณะปาเฐนะ สังคีตันตัมภะณามะ เสฯ

๖. ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา, พาราณะสิยัง วิหะระติ อิสิปะตะเน มิคะทาเยฯ ตัต์ระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขู อามันเตสิฯ

ท์เวเม ภิกขะเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา, โย จายัง กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค, หีโน คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตถะสัญหิโต โย จายัง อัตตะกิละมะถานุโยโค, ทุกโข อะนะริโย อะนัตถะสัญหิโตฯ

เอเต เต ภิกขะเว อุโภ อันเต อะนุปะคัมมะ มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี, อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติฯ

กะตะมา จะ สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา, จักขุกะระณี ญาณะกะระณี, อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติฯ

อะยะเมวะ อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโคฯ เสยยะถีทังฯ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป, สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิฯ

อะยัง โข สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี, อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจังฯ ชาติปิทุกขา ชะราปิ ทุกขา มะระณัมปิ ทุกขัง, โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปา-ยาสาปิ ทุกขา, อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข, ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข,

ยัมปิจฉัง นะละภะติ ตัมปิ ทุกขัง, สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขาฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจังฯ ยายัง ตัณหา โปโนพภะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัต๎ระ ตัต๎ราภินันทินีฯ เสยยะถีทังฯ กามะตัณหา ภะวะตัณหา วิภะวะตัณหาฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจังฯ โย ตัสสาเยวะ ตัณหายะ อะเสสะวิราคะนิโรโธ จาโค ปะฏินิสสัคโค มุตติ อะนาละโยฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจังฯ

อะยะเมวะ อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโคฯ เสยยะถีทังฯ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิฯ (หยุด)

(ขึ้น) "อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ" เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญเญยยันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

ตังโข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง "ปะริญญาตันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"อิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา

อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหีนันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"อิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง สัจฉิกาตัพพันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"อิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาเวตัพพันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

"ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง

ภาวิตันติ" เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิฯ

ยาวะกีวัญจะ เม ภิกขะเว อิเมสุ จะตูสุ อะริยะสัจเจสุ, เอวันติ-ปะริวัฏฏัง ท๎วาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ,ฯ

เนวะ ตาวาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพ๎รัห๎มะเก, สัสสะมะณะพราหมะณิยา ปะชายะ สะเทวะมะนุสสายะ, อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิงฯ

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิเมสุ จะตูสุ อะริยะสัจเจสุ เอวันติ-ปะริวัฏฏัง ท๎วาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทธัง อะโหสิฯ

อะถาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรัหมะเก, สัสสะมะณะพราหมะณิยา ปะชายะ สะเทวะมะนุสสายะ, อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิงฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาทิ "อะกุปปา เม วิมุตติ, อะยะมันติมา ชาติ, นัตถิทานิ ปุนัพภะโวติ"ฯ

อิทะมะโวจะ ภะคะวา อัตตะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขู ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุงฯ อิมัส๎มิญจะ ปะนะ เวยยากะณัส๎มิง ภัญญะมาเน, อายัส๎มะโต โกณฑัญญัสสะ วิระชัง วีตะมะลัง ธัมมะจักขุง อุทะปาทิ "ยังกิญจิ สะมุทะยะธัมมัง, สัพพันตัง นิโรธะธัมมันติฯ"

ปะวัตติเต จะ ภะคะวะตา ธัมมะจักเก, ภุมมา เทวา สัททะ-มะนุสสาเวสุง "เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พ๎ราห๎มะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พ๎รัห๎มุนา วา เกนะจิ วา

โลกัสมินติ *(หยุด)*

(ขึ้น) ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา

๑. จาตุมมะหาราชิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ จาตุม-มะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา.

๒. ตาวะติงสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ ตาวะติงสานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา.

๓. ยามา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ ยามานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา.

๔. ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ ตุสิตานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา.

๕. นิมมานะระตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา.

๖. ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ ปะระนิมมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา.

(เมื่อจะสวดย่อเพียงสวรรค์ ๖ ชั้น ครั้นสวดมาถึงชั้นที่ ๖ แล้วให้สวดต่อว่า พ๎รัห๎มะกายิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ แล้วลง เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย ที่มีเครื่องหมายไปจนจบ เรียกว่าสวด "จักรเล็ก" ถ้าสวดเต็มบทโดยนำพรหม ๑๖ ชั้นเข้าสวดด้วย เรียกว่าสวด "จักรใหญ่" แล้วลงท้ายด้วย เอตัมภะคะวะตา ไปจนจบเช่นกัน)

๑. พรัหมะปาริสัชชา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง พ๎รัห๎มะปาริสัชชานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๒. พรัหมะปะโรหิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ พ๎รัห๎มะปะโรหิตานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๓. มะหาพ๎รัห๎มา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ มะหาพ๎รัห๎มานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๔. ปริตตาภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ ประริตตาภานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๕. อัปปะมาณาภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ อัปปะมาณาภานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๖. อาภัสสะรา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ อาภัสสะรานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๗. ประริตตะสุภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ ประริตตะสุภานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๘. อัปปะมาณะสุภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ อัปปะมาณะสุภานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๙. สุภะกิณหะกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ สุภะกิณหะกานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๑๐. เวหัปผะลา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ เวหัปผะลานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๑๑. อะสัญญี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ อะสัญญีนัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา, *(ปกติไม่ใช้สวด แต่นำมาแสดงไว้เพื่อให้ครบรูปพรหม ๑๖ ชั้นเท่านั้น)*

๑๒. อะวิหา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ อะวิหานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๑๓. อะตัปปา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ อะตัปปานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๑๔. สุทัสสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุงฯ สุทัสสานัง เทวานัง

สัททัง สุต๎วา,

๑๕. สุทัสสี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ สุทัสสีนัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา,

๑๖. อะกะนิฏฐะกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ

"เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พ๎ราห๎มะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พ๎รัห๎มุนา วา เกนะจิ วา โลกัสะมินติ ฯ" *(หยุด)*

(ขึ้น) อิติหะ เตนะ ขะเณนะ เตนะ มุหุตเตนะ, ยาวะ พ๎รัห๎มะโลกา สัททโท อัพภุคคัจฉิ อะยัญจะ ทะสะสะหัสสี โลกะธาตุ, สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ อัปปะมาโณ จะ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุระโหสิ, อะติกกัมเมวะ เทวานัง เทวานุภาวังฯ

อะถะ โข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ, "อัญญาสิ วะตะ โภ โกณฑัญโญ, อัญญาสิ วะตะ โภ โกณฑัญโญติ"

อิติหิทัง อายัส๎มะโต โกณฑัญญัสสะ "อัญญาโกณฑัญโญต๎เววะ" นามัง อะโหสีติ ฯ

ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง นิฏฐิตัง

๗. มงคลจักรวาฬใหญ่

สิริธิติมะติเตโช-ชะยะสิทธิ-มะหิทธิ-มะหาคุณา-ปะริมิตะ-ปุญญาธิการัสสะ สัพพันตะรายะนิวาระณะสะมัตถัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ทวัตติงสะมะหาปุริสะลักขะณานุภาเวนะ อะสีต์ยานุพ์ยัญชะนานุภาเวนะ อัฏฐุตตะระสะตะมังคะลานุภาเวนะ ฉัพพัณณะรังสิยานุภาเวนะ เกตุมาลานุภาเวนะ ทะสะปาระมิตานุภาเวนะ ทะสะอุปะปาระมิตานุภาเวนะ ทะสะปะระมัตถะปาระมิตานุภาเวนะ สีละสะมาธิปัญญานุภาเวนะ พุทธานุภาเวนะ ธัมมานุภาเวนะ สังฆานุ-ภาเวนะ เตชานุภาเวนะ อิทธานุภาเวนะ พลานุภาเวนะ เญยยะธัมมานุ-ภาเวนะ จะตุราสีติสะหัสสะธัมมักขันธานุภาเวนะ นะวะโลกุตตะระ-ธัมมานุภาเวนะ อัฏฐังคิกะมัคคานุภาเวนะ อัฏฐะสะมาปัตติยานุภาเวนะ ฉะพะภิญญานุภาเวนะ จะตุสัจจะญาณานุภาเวนะ ทะสะพะละญาณานุ-ภาเวนะ สัพพัญญุตะญาณานุภาเวนะ เมตตากะรุณามุทิตาอุเปกขานุ-ภาเวนะ สัพพะปะริตตานุภาเวนะ ระตะนัตตะยะสะระณานุภาเวนะ ตุยหัง สัพพะโรคะโสกุปัททะวะ ทุกขะโทมะนัสสุปายาสา วินัสสันตุ สัพพะอันตะรายาปิ วินัสสันตุ สัพพะสังกัปปา ตุยหัง สะมิชฌันตุ ทีฆายุกา ตุยหัง โหตุ สะตะวัสสะชีเวนะ สะมังคิโก โหตุ สัพพะทา อากาสะ-ปัพพะตะวะนะภูมิคังคามะหาสะมุททา อารักขะกา เทวะตา สะทา ตุมเห อะนุรักขันตุฯ

๘. นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์
(นะกาโร สุวัณโณฯ)

นะกาโร สุวัณโณ เจวะ นะมัสสิตะวา ญาณะสัมพุทธัง กิเลสัง นัตถิ ปาปะกัง หะทะยัง จิตตัง วิญญาณะลัพพะนัง ญาณะมามิหังฯ

โมกาโร มะณีโชตะกัง นะมัสสิตะวา ญาณะสัมพุทธัง กิเลสัง นัตถิ ปาปะกัง หะทะยัง จิตตัง วิญญาณะลัพพะนัง ญาณะมามิหังฯ

พุทกาโร สุริยา เจวะ นะมัสสิตะวา ญาณะสัมพุทธัง กิเลสัง นัตถิ ปาปะกัง หะทะยัง จิตตัง วิญญาณะลัพพะนัง ญาณะมามิหังฯ

ธากาโร สังฆะเมวะ จะ นะมัสสิตะวา ญาณะสัมพุทธัง กิเลสัง นัตถิ ปาปะกัง หะทะยัง จิตตัง วิญญาณะลัพพะนัง ญาณะมามิหังฯ

ยะกาโร มุขะกังภะเว นะมัสสิตะวา ญาณะสัมพุทธัง กิเลสัง นัตถิ ปาปะกัง หะทะยัง จิตตัง วิญญาณะลัพพะนัง ญาณะมามิหังฯ

๙. นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์
(นะกาโร กุกกุสันโธฯ)

นะกาโร กุกกุสันโธ ธัมมะการะกัง โกนาคะมะโน กายะพันธะนัง สาธะกัง กัสสะโป พุทโธ โคตะโม อัสสะเกตุธาตุโย สิงคุตะรัง อิทัง ถานัง นะมามิหังฯ

ชัยยะ ชัยยะ อิติปิ โส ภะคะวา จะรำพึงถึง พระกุกกุสันโธฯ

ชัยยะ ชัยยะ อิติปิ โส ภะคะวา จะรำพึงถึง พระโกนาคะมะโนฯ

ชัยยะ ชัยยะ อิติปิ โส ภะคะวา จะรำพึงถึง พระกัสสะโปพุทโธฯ

ชัยยะ ชัยยะ อิติปิ โส ภะคะวา จะรำพึงถึง พระสิริศากะยะมุนี-โคดมฯ

ชัยยะ ชัยยะ อิติปิ โส ภะคะวา จะรำพึงถึง พระศรีอาริยะไมตรี

อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ อะยังเมโทสังฯ

ชัยยะ ชัยยะ อิติปิ โส ภะคะวา จะรำพึงถึง พระศาสดาจารย์จะปราบมารกุลีฯ

ชัยยะ ชัยยะ ตะถามะเหสี จะรำพึงถึง พระชินะสีห์อันเป็นครูสั่งสอนแก่มนุษย์และเทวาฯ

ชัยยะ ชัยยะ พระเกตุมาลา จะรำพึงถึง พระรัศมีพระศาสดาจารย์เลื่อม เลื่อม พราย พราย ชัยยะ ชัยยะ สุคะโต พรรณราย สุริยะแสงสาย ทั่วท้องจักรวาลฯ

อุกาสะ สิริศักยะมุนิสัพพัญญู พุทธโคดมบรมครู เสด็จเข้าสู่ปรินิพพาน ในระหว่างนางรังทั้งคู่ อันมีอยู่แถบใกล้เมืองโกสินารายณ์มหานครบวรราชธานีในปีมะเส็ง นักษัตรอัฏฐะศก เดือน ๖ เพ็ญบูรณ์มูลคิมหันต์ วันอังคาร ยามอังคาร สมเด็จพระทศพลญาณจึงตรัสโปรดประทานอนุญาตพระพุทธศาสนาไว้ ๕,๐๐๐ พระวัสสา.ฯ

๑๐. นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๖ พระองค์

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ นะโม ข้าจะไหว้พระพุทธเจ้าทั้ง ๕ พระองค์ เมื่อใกล้ข้าจะดับจิตใจ ขออย่าให้ลืมหลง ขอให้ใจข้าจำนงค์ ตรงทางพระนิพพาน ขอให้ได้ดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ทันองค์พระศรีอาริย์ ข้าจะไปไหว้นมัสการ พระเกตจุฬามณี เจดียสถาน ขอให้ข้าไปพระนิพพาน มรรคญาณ ผลญาณ คุณศีล คุณทาน คุณพระบารมี ไมตรี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ศีล สมาธิ ปัญญา บารมี กุศลสัมปันโน ฯ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ นะโม ข้าจะไหว้พระพุทธเจ้าทั้ง ๑๐ พระองค์ เมื่อใกล้ข้าจะดับจิตใจ ขออย่าให้ลืมหลง ขอให้ใจข้าจำนงค์ ตรงทางพระนิพพาน ขอให้ได้ดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ทันองค์พระศรีอาริย์ ข้าจะไปไหว้นมัสการ พระเกศจุฬามณี เจดียสถาน ขอให้ข้าไปพระนิพพาน มรรคญาณ ผลญาณ คุณศีล คุณทาน คุณพระบารมี ไมตรี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ศีล สมาธิ ปัญญา บารมี กุศลสัมปันโน ฯ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ นะโม ข้าจะไหว้พระพุทธเจ้าทั้ง ๑๖ พระองค์ เมื่อใกล้ข้าจะดับจิตใจ ขออย่าให้ลืมหลง ขอให้ใจข้าจำนงค์ ตรงทางพระนิพพาน ขอให้ได้ดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ทันองค์พระศรีอาริย์ ข้าจะไปไหว้นมัสการ พระเกศจุฬามณี เจดียสถาน ขอให้ข้าไปพระนิพพาน มรรคญาณ ผลญาณ คุณศีล คุณทาน คุณพระบารมี ไมตรี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ศีล สมาธิ ปัญญา บารมี กุศลสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ติ. ฯ

๑๑. นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๐ ทิศ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง ทะสะทิสา พุทธมังคะละคาถาโย ภะณามะ เส.ฯ

รับ ปะทุมุตตะโร จะ ปุระพายัง อาคะเนยเย จะ เรวะโต
ทักขิเณ กัสสะโป พุทโธ หะระติเย จะ สุมังคะโล
ปัจฉิมเม พุทธสิขี จะ พายัพเพ จะ เมธังกะโร
อุตตะเร สากะยะมุนี เจวะ อิสาเณ จะ สะระณังกะโร
ปะถะวียัง กุกกุสันโธ อากาเส จะ ทีปังกะโร
เอเต ทะสะทิสา พุทธา ราชะธัมมัสสะ ปูชิตา
นัตถิ โรคะภะยัง โสกัง เขมังสัมปัตติทายะกัง
ทุกขะโรคะภะยัง นัตถิ สัพพะสัตตู วิธังเสนตุ
เตสัญญาเณนะ สีเลนะ สังยะเมนะ ทะเมนะ จะ
เตปิ มัง อะนุรักขันตุ อาโรคะเยนะ สุเขนะ จะ
อะนาคะตัสสะ พุทธัสสะ เมตเตยยัสสะ ยัสสะสิโน
มะหาเทโว มะหาเตโช สัพพะโสตถี ภะวันตุเม ฯ

๑๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง สะระภัญเญนะ อัฏฐะ พุทธะมังคะละคาถาโย ภะณามะ เสฯ

รับ สัมพุทโธ ทิปะทัง เสฏโฐ นิสินโน เจวะ มัชฌิเม
โกณฑัญโญ ปุพพะภาเค จะ อาคะเณยเย จะ กัสสะโป
สารีปุตโต จะ ทักขิเณ หะระติเย อุปาลี จะ
ปัจฉิเมปิ จะ อานันโท พายัพเพ จะ คะวัมปะติ

โมคคัลลาโน จะ อุตตะเร　　อิสาเณปิ จะ ราหุโล
อิเม โข มังคะลา พุทธา　　สัพเพ อิธะ ปะติฏฐิตา
วันทิตา เต จะ อัมเหหิ　　สักกาเรหิ จะ ปูชิตา
เอเตสัง อานุภาเวนะ　　สัพพะโสตถี ภะวันตุ โน.ฯ
อิจเจวะมัจจันตะนะมัสสะเนยยัง
นะมัสสะมาโน　　ระตะนัตตะยัง ยัง
ปุญญาภิสันทัง　　วิปุลัง อะลัตถัง
ตัสสานุภาเวนะ　　หะตันตะราโย.ฯ

๑๓. พระบารมี ๓๐ ทัศ

ปะฐะมัง ทานะปาระมี　　ทุติยัง สีละปาระมี
ตะติยัง เนกขัมมะปาระมี　　จะตุตถัง ปัญญาปาระมี
ปัญจะมัง วิริยะปาระมี　　ฉัฏฐะมัง ขันตีปาระมี
สัตตะมัง สัจจะปาระมี　　อัฏฐะมัง อะธิฏฐานะปาระมี
นะวะมัง เมตตาปาระมี　　ทะสะมัง อุเปกขาปาระมี
อะยันตุ โภนโต อิทะทา สีละสมาธิปัญญา ฯ

ทานะปาระมี ทานะอุปะปาระมี ทานะปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

สีละปาระมี สีละอุปะปาระมี สีละปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

เนกขัมมะปาระมี เนกขัมมะอุปะปาระมี เนกขัมมะปะระมัตถะ-ปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

ปัญญาปาระมี ปัญญาอุปะปาระมี ปัญญาปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวาฯ

วิริยะปาระมี วิริยะอุปะปาระมี วิริยะปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

ขันตีปาระมี ขันตีอุปะปาระมี ขันตีปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

สัจจะปาระมี สัจจะอุปะปาระมี สัจจะปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

อะธิฏฐานะปาระมี อะธิฏฐานะอุปะปาระมี อะธิฏฐานะปะระ-มัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

เมตตาปาระมี เมตตาอุปะปาระมี เมตตาปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

อุเปกขาปาระมี อุเปกขาอุปะปาระมี อุเปกขาปะระมัตถะปาระมี ไมตรี เมตตา กะรุณา มุทิตา อุเปกขา กุสะละสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา ติ ฯ

๑๔. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ

เอวัมเม สุตังฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเมฯ ตัตระ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ ภิกขะโวติฯ ภะทันเตติ เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุงฯ ภะคะวา เอตะทะโวจะฯ

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุฏฐิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขาฯ กะตะเม เอกาทะสะฯ สุขัง สุปะติ สุขัง ปะฏิพุชฌะติฯ นะ ปาปะกัง สุปินัง ปัสสะติ มะนุสสานัง ปิโย โหติฯ อะมะนุสสานัง ปิโย โหติฯ เทวะตา รักขันติฯ นาสสะ อิคคิ วา วิสัง วา สัตถัง วา กะมะติฯ ตุวะฏัง จิตตัง สะมาธิยะติฯ มุขะวัณโณ วิปปะสีทะติฯ อะสัมมุฬ์โห กาลัง กะโรติฯ อุตตะริง อัปปะฏิวิชฌันโต พรัหมะโลกูปะโคโหติฯ

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุฏฐิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ อิเมเอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขาติฯ อิทะมะโวจะ ภะคะวาฯ อัตตะมานะ เต ภิกขู ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุนติฯ

๑๕. ทะวัตติงสาการะปาโฐ

ผู้นำว่า หันทะ มะยัง ทะวัตติงสาการะปาฐัง ภะณามะ เส. ฯ
รับ อัตถิ อิมัส์มิง กาเย

๑. ปะถะวีธาตุ (ธาตุดิน-๒๐)

๑. เกสา	(ผม)	๒. โลมา	(ขน)
๓. นะขา	(เล็บ)	๔. ทันตา	(ฟัน)
๕. ตะโจ	(หนัง)	๖. มังสัง	(เนื้อ)
๗. นะหารู	(เอ็น)	๘. อัฏฐิ	(กระดูก)
๙. อัฏฐิมิญชัง	(เยื่อกระดูก)	๑๐. วักกัง	(ม้าม)
๑๑. หะทะยัง	(เนื้อหัวใจ)	๑๒. ยะกะนัง	(ตับ)
๑๓. กะโลมะกัง	(พังผืด)	๑๔. ปิหะกัง	(ไต)

๑๕. ปัปผาสัง (ปอด)
๑๖. อันตัง (ไส้ใหญ่)
๑๗. อันตะคุณัง (สายติดเหนี่ยวไส้ใหญ่)
๑๘. อุทะริยัง (อาหารนอนท้อง)
๑๙. กะรีสัง (ของที่กินค้างอยู่ในท้อง)
๒๐. มัตถะเกมัตถะลุง คัน ติ ฯ (เยื่อมันสมอง)

๒. อาโปธาตุ (ธาตุน้ำ-๑๒)

๑. ปิตตัง	(น้ำดี)	๗. อัสสุ	(น้ำตา)
๒. เสมหัง	(น้ำเสลด)	๘. วะสา	(น้ำมันเหลว)
๓. ปุพโพ	(น้ำเหลือง)	๙. เขโฬ	(น้ำลาย)
๔. โลหิตัง	(น้ำเลือด)	๑๐. สิงฆาณิกา	(น้ำมูก)
๕. เสโท	(น้ำเหงื่อ)	๑๑. ละสิกา	(น้ำไขข้อ)
๖. เมโท	(น้ำมันข้น)	๑๒. มุตตัง	(น้ำเยี่ยว)

๓. เตโชธาตุ (ธาตุไฟ-๔)

๑. สันตัปปัคคิ (ไฟที่เผากายให้อบอุ่น)
๒. ชิระณัคคิ (ไฟที่เผากายให้ทรุดโทรมแก่หง่อม)
๓. ปะริทัยหัคคิ (ไฟที่เผากายให้เร่าร้อนทุรนทุราย)
๔. ปะริคนามัคคิ (ไฟที่เผาผลาญอาหารบริโภค)

๔. วาโยธาตุ (ธาตุลม-๖)

๑. อุทธังคะมาวาตา (ลมพัดขึ้นเบื้องบน-หาว, เรอ)
๒. อะโธคะมาวาตา (ลมพัดลงเบื้องต่ำ-ขับถ่าย)

๓. **กุจฉิสะยาวาตา** (ลมพัดอยู่ในท้องนอกไส้-ทำให้ปวดเสียด)

๔. **โอฏฐะสะยาวาตา** (ลมพัดอยู่ในไส้-ทำให้เป็นลำแข็ง)

๕. **อังตะมังคานุสาริวาตา** (ลมพัดซ่านอยู่ทั่วกาย-เคลื่อนไหวอิริยาบถ)

๖. **อัสสาสะปัสสาโส** (ลมหายใจ-เข้าออก)

ทั้ง ๔ ธาตุนี้รวมเรียกว่า มะหาภูตะรูป ๔

๑๖. อาการ ๓๒ (แปล)

อิมัสมิง กาเย เกศาคือผม อย่าได้ชื่นชม ว่าผมโสภา ทั้งเก้าล้านเส้น ย่อมเป็นอนัตตา ครั้นแก่ชรา กลับขาวน่าชัง **โลมาคือขน** งอกทั่วตัวตนก็เป็นอนิจจัง ได้เก้าโกฏิเส้น ล้วนเป็นอสุภัง น่าเกลียดน่าชัง อย่าชมว่าดี **นักขาคือเล็บ** ถอดหักมักเจ็บ ว่าเล็บกระลี ทั้งยี่สิบทัศ วิบัติอัปรีย์ แก่นสารไม่มี วิปริตสาฑาล **ทันตาคือฟัน** สามสิบสองอัน ใช่แก่นใช่สาร คลอนคลุกงุกงัน หลุดหักสาฑาล ไม่ตั้งอยู่นาน ควรแก่อนิจจา **ตะโจคือหนัง** เปื่อยเน่าพองพัง ทั่วทั้งกายา ถ้าจะม้วนเข้า เท่าลูกพุทรา คนอันธพาลา นับถือว่าดี **มังสังว่าเนื้อ** เปื่อยเน่าบ่มีเหลือ ทั้งเส้นเกศี ทั้งเก้าร้อยชิ้น ในกายอินทรีย์ ตายแล้วเป็นผี รังเกียจเกลียดอาย **นะหารูว่าเอ็น** เก้าร้อยทำเขื่อน เมื่อยขบสรรพางค์ ลุกโอยนั่งโอย รัญจวนครวญคราง ให้โทษทุกอย่าง อย่าถือว่าดี **อัฐิว่ากระดูก** เส้นรัดมัดผูก สามร้อยท่อนมี ล้วนเป็นอนัตตา อย่าชมว่าดี แก่นสารไม่มี เครื่องถมแผ่นดิน หาปัญญาไม่ รักใคร่อาจิณ ที่จะเพิ่มพูนดิน บ่มิได้คิดถึง อวิชชาหุ้มห่อ ผูกรัดมัดรึง หลงรักตะบึง บ่มิคล้อยถอยหลัง **อัฏฐิมิญชัง เยื่อในกระดูก** เพลิงร้อนต้องถูก ละลายไหลหลั่งเหม็นขึ้น เหม็นเขียว น่าเกลียดน่าชัง ควรคิดอนิจจัง ทุกขังอนัตตา **วักกะว่าม้าม** แต่ล้วนไม่งาม โสโครกนักหนา เครื่องเปื่อยเครื่องเน่า ถมแผ่นพสุธา ครั้น

สิ้นชีวา กาแร้งแย่งกิน **หะทะยังว่าหัวใจ** ม้ามปกคลุมไว้ ในอกอาจิณ สิ้นลมระบาย สุนัขกากิน เครื่องเน่าทั้งสิ้น ไม่เหลือสักอัน **ยะกะนังว่าตับ** เป็นชิ้นประคับ กับหว่างนมนั้น กำหนดโดยสี สีแดงแสงฉัน เครื่องเน่าทั้งนั้นในกายอินทรีย์ **กิโลมะกัง พังผืดนั้นเล่า** พระสรรเพ็ชญ์เจ้า กำหนดโดยสีเหมือนทุกุลพัสต์ ที่ผ้าพอดี เก่าเก่าเศร้าสี มิสู้งามตา เป็นเครื่องสาธารณ์อาหารแร้งกา ควรคิดอนิจจา อย่าได้ละวาง **ปิหะกังว่าพุง** จงตั้งจิตมุ่ง อย่าเหินอย่าห่าง เอาเป็นกัมมัฏฐาน อย่าได้ละวาง พุงมีสีอย่าง ดอกคนทีสอสัณฐานพุงนั้น เหมือนสีโคมอ อาศัยอยู่ต่อ ที่ท้ายดวงใจ **ปับผาสังว่าปอด** เอาปัญญาสอด ส่องลงภายใน ให้เห็นอนิจจัง ประจักษ์แจ่มใส สีปอดนั้นไซร้แดงแดงสำราญ สามสิบสองชิ้น ติดกันสัณฐาน เหมือนขนมหวาน ตัดชิ้นเสี้ยวเลี้ยว **อันตังไส้ใหญ่** เป็นสายยาวเรียว เป็นขดลดเลี้ยว ยี่สิบแปดขด ไส้ชายกำหนด สามสิบสองศอก ว่ายืดยาวออก กว่าไส้สตรี ไส้หญิงสั้นกว่า สี่ศอกโดยมี กำหนดโดยสี เหมือนฉาบปูนขาว เบื้องบนนั้นยาวตลอดลำคอ เบื้องต่ำนั้นต่อ ทวารเบื้องใต้ **อันตะคุณัง ไส้น้อย**กำหนด รัดขดไส้ใหญ่ บางทีรัดไว้ บางทีโยนยาน **อุทะริยัง อาหารใหม่** เข้าอยู่ในไส้เหมือนได้ข้าวสาร **กะรีสังอาหารเก่า** ลงตามทวาร เหม็นพ้นประมาณรังเกียจเกลียดชัง **ปิตังว่าดี** เขียวเขียวโดยสี ดีมีสองอย่าง อย่างหนึ่งดีฟักซึมซาบสรรพางค์ ดีทั้งสองอย่าง **อสุจิอสุภัง** เสมหังเสลดค่น เป็นไขไหลล้นน่าเกลียดน่าชัง ท่านผู้บัณฑิต ควรคิดอนิจจัง เสลดนี้ปิดบัง อยู่บนอาหาร **บุพโพว่าหนอง** เกิดแต่พุพอง เปื่อยเน่าทุกประการ **โลหิตังคือเลือด** เหลวไหลซาบซ่าน ทั่วกายทวาร สีแดงดังชาด เลือดค่นนั้นไซร้ พอได้เต็มบาตรเป็นอาโปธาตุ ขังอยู่ในท้อง ทับท่วมหัวใจ ตับไตทั้งผอง พึงระลึกตรึกตรอง ให้เห็นอนัตตา **เสโทคือเหงื่อ** ซาบอยู่ในเนื้อ ทั่วทั้งสริรา ต้องร้อนไหลหลั่ง เทพังออกมา โซมทั่วกายา น่าเกลียดน่าอาย **เมโทมันข้น**

ซาบอยู่ในตน ทั่วทั้งสรรพางค์ สีเหมือนขมิ้น เหลืองอ่อนจางจาง เหม็นสาบเหม็นสาง โสโครกนักหนา **อัสสุน้ำเนตร** โทมนัสเป็นเหตุ ไหลหลั่งออกมาจากคลองจักษุ ทั้งสองซ้ายขวา เป็นท่อธารา หยดย้อยฟูมฟอง **วะสามันเหลว** ต้องร้อนไหลนอง ปลงสติตริตรอง ให้เห็นอนัตตา **เขโฬน้ำลาย** ที่เหลวอยู่ปลาย ประเทศชิวหา ค่นอยู่ปลายลิ้น ไหลออกอัตรา เร่งคิดอนิจจาอย่าหลงว่าดี **สิงคานิกาน้ำมูก** ออกช่องจมูก เห็นน่าบัดสี บ้างขังบ้างไหลมิใช่พอดี โสโครกเต็มที่ ที่เกลียดที่อาย **ละสิกาไขข้อ** อยู่ที่ข้อต่อ กระดูกร่างกาย เหมือนไขทาเพลา แห่งเกวียนทั้งหลาย อย่าได้มั่นหมาย ว่าเป็นของดี เร่งคิดสังเวช จิตตั้งสังเกต ถึงกายอินทรีย์ ปัญญาส่องมอง ตามคลองวิถีโดยพระบาลี ว่าไว้ในสูตร **มุตตังมูตรเน่า** **คืออาหารเก่า** แบ่งออกเป็นคูถ ยิ่งเก่ายิ่งเหม็น ยิ่งเน่ายิ่งบูด รู้ว่าเป็นมูตร แสยงขนพอง **มัตถะเกมัททะลุงคัง เยื่อในศีรษะ** คือแป้งสำปั้น อยู่ในสมอง ต้องร้อนเมื่อไรเหลวไหลออกนอง อย่าได้คิดปอง ว่าเป็นแก่นสาร เมื่อน้อยเมื่อหนุ่ม หน้าฉ่ำชื่นชุ่ม เห็นงามตระการ ครั้นถึงเฒ่าแก่ ปรวนแปรสาฑาล ชั่วถ่อยทุกสถานเห็นหน้าบัดสี ฟันหักแก้มตอบ หน้าตาเว้าวอก เรี่ยวแรงไม่มี ตามืดหูหนักอัปลักษณ์อัปรีย์ ไม่งามไม่ดี สักสิ่งสักอัน เนื้อหนังหู่เหี่ยว เส้นขึ้นเป็นเกลียวดูจดังเถาวัลย์ ผมดำก็หงอก กลับกลอกทุกอัน สิ้นทั้งตัวนั้น ย่อมเป็นอนัตตา.ฯ

๑๗. นมัสการรอยพระพุทธบาท

วันทามิ พุทธัง ภะวะปาระติณณัง ติโลกะเกตุง ติภะเวกะนาถัง โย โลกะเสฏโฐ สะกะลัง กิเลสัง เฉตะวานะ โพเธสิ ชะนัง อานันตังฯ นัมมะทายะนะทิยา ปูลิเน จะ ตีเร ยัง สัจจะพันธะคิริเก สุมะนา จะลัคเค ยัง ตัตถะ โยนะกะปุเร มุนิโน จะ ปาทัง ตัง ปาทะลัญชะนะมะหัง สิระสา นะมามิ สุวัณณะมาลิเก สุวัณณะปัพพะเต สุมะนะกูเฏ

โยนะกะปุเร นัมมะทายะ นะทิยา สิระสา นะมามิ ปัญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง วันทามิ ทูระโต อะหัง วันทามิ ธาตุโยฯ อะหัง วันทามิ สัพพะโส สีสัง เม ปะทุมัง กัตะวา ปัญจะนะยะนาทะวะยัง วะจะสา ธูปะกาเรนะ มะนะสา จะ สุคันธิกา สัตถุ คาระวะตา สังฆะคาระวะตา สิกขาคาระวะตา สะมาธิคาระวะตา อัปปะมาทะคาระวะตา ปฏิสันฐาระ-คาระวะตา กัลยาณะมิตตะตา โสวะจัสสะตา อะหัง ภันเต พุทธะรักขิโต ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต ธัมมะรักขิโต ยาวะชีวัง ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต สังฆะรักขิโต ยาวะชีวัง สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต ปัจเจกะพุทธะรักขิโต ยาวะชีวัง ปัจเจกะพุทธัง สะระณัง คัจฉามิฯ

วันทามิ พุทธัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต
วันทามิ ธัมมัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต
วันทามิ สังฆัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต
วันทามิ ครูอุปัชฌาย์อาจาริยานัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

วันทามิ อาราเม พัทธะเสมายัง โพธิรุกขัง เจติยัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

วันทามิ ภันเต ภะคะวา ติ โลกะนาถัง อะตีตัง เม โทสัง อะนาคะตัง เม โทสัง ปัจจุปันนัง เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต สาธุ สาธุ อะนุโมทามิฯ

อิจเจวะมัจจัน ตะนะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโยฯ

อามันตะยามิโว ภิกขะเว ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว ขะยะวะยะ-ธัมมา สัพเพ สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติฯ

๑๘. บังคมลายลักษณ์พระพุทธบาท

ข้าขอบังคม พระพุทธบาทบรม ทั้งคู่เรืองรอง สิบนิ้วสะพรั่ง ต่างธูปเทียนทอง นัยเนตรทั้งสอง ต่างประทีปเทียนถวาย ผมเผ้าเกล้าเกศ ต่างดอกประทุมเมศ บัวทองพรรณราย วาจาเพราะพร้อง ต่างฆ้องพิณถวาย ดวงใจข้าหมาย ต่างรสสุคนธา พระบาททศพล ทั้งคู่เลิศล้น ปรากฏรจนา ข้าไหว้ลายลักษณ์ มีวงกงจักร งามนักทั้งสอง กำแก้วกงทอง ทั้งสองคู่กัน งามเลิศเฉิดฉัน สารพันนานา มีทั้งฉัตรแก้ว พระขรรค์เลิศแล้ว ถาดทองพรรณราย มีนางชูแหวน อ้อนแอ้นเอววัล มีสัตตะบัวบัน สอดสร้อยสังวาล มีปราสาทพัชนี โบกปัดบาทแก้ว เรืองรองดวงแก้วมณี รัศมีขาวผ่อง กองเงินกองทอง กองแก้วแววไว มีจักรพรรดิตรา เสนาเกรียงไกร ถือธงไสวดูงามเยียรยง มีช่อฉกามา สิบหกชั้นฟ้า พระอินทร์จำนงค์ แสนสาวชาวสวรรค์ เหวัญล้อมองค์ เข้าเฝ้าเป็นกง ยังแท่นทิพย์วิมาน มีพรหมโสฬส สิบหกชั้นปรากฏ ย่อมแก้วแกมกัน ลดมุขทุกชั้น เบิกบานสิงหารพระพรหมชมฌาน ทุกชั้นพรหมา มีพระอาทิตย์ พระจันทร์เรืองฤทธิ์ ชักรถไคลคลา เวียนรอบราศี รัศมีรุ่งฟ้า ดวงดาวดารา ประดับในเมืองสวรรค์ มีทวีปใหญ่ทั้งสี่ ทวีปน้อยนั้นมี นับได้สี่พัน มีจักรวรรดิเวียนหัน เขาพระสุเมรุเฉิดฉัน หลักโลกโลกา มีเขาสัตตะภัณฑ์ ล้อมรอบเจ็ดชั้น เขาแก้วเมรุผา มีสีทันดร อยู่หว่างบรรพตา มีเจ็ดคงคา สายสินธุ์แสงใส มีเขาไกรลาส เงินยวงเดียรดาษ ขาวผ่องประไพ มีวิมานพระอิศวร พระนารายณ์เกรียงไกร เทวาไสว ข้าไหว้วันทา มีป่าหิมพานต์ ต้นพฤกษาสารตระการรจนา มีลูกแก่อ่อน แซมซ้อนบุปผา ครุฑธิราชอสุรา อยู่ป่าฉิมพลี มีทั้งไก่แก้ว การะเวกเสียงแจ้ว กระเรียนเลิศแล้ว กินรากินรี ร้อยกรองมาลาตระการงามดี สัตวาโนรี แขกเต้าเขาขัน มีทั้งมยุราช ไกรทองย่องยาตร

เจรจาพรายพรรณ มีพญานกกระหิศ วิจิตรแดงฉันท์ หงส์ทองผายผัน ยูงทอง พรรณราย งามเลิศเฉิดฉาย ช้างแก้วกุญชร ม้าแก้วพรรณราย สิงห์โตย่าง เยื้อง เสือเหลืองเรียงราย ราชสีห์ผันผาย นางโคคลาไคล ให้ลูกกินนม กล้อง แกล้งน่าชม ขาวผ่องประไพ มีเจ็ดสระศรี ชลธีหลั่งไหล บัวบานไสว ดู งามเบญจพรรณ มีห้าสมุทรไทย ลึกล้ำกว้างใหญ่ มัจฉาอนันต์ ปลาเงิน ปลาทอง ลอยล่องตามกัน มังกรผายผัน จรเข้เหรา มีทั้งเต่าทอง ปลา ตะเพียนลอยล่อง ในท้องคงคา มีสำเภาแก้วรจนา สำเภาเงินโสภา สำเภา ทองบรรจง มีสิ้นไตรภพ พรรณนามาจบ ลายลักษณ์พระองค์ มีสิ้นทุกสิ่ง งามยิ่งเยียรยง ในพื้นบาทบงส์ พระพุทธบาทบาทา พระศรีสรรเพชญ์ พระเจ้าท่านเสด็จ โปรดโลกโลกา มีดอกบัวทอง ทั้งสองโสภา ผุดจาก พระสุธา รองรับบาทา ทุกย่างพระบาท ดอกบัวประทุมชาติ มิได้คลาย จากสถาน ที่ใดไม่สบาย ลมพระพายพัดพาน หอบเอาสุมามาลย์ นมัสการ พระองค์ หอบเอาทรายแก้ว อันงามเลิศแล้ว มาโปรยปรายลง ให้ทางราบรื่น รองพื้นบาทบงส์ พระเจ้าเสด็จทรง โปรดสัตว์ให้สบาย พระเจ้าเสด็จไคล คลาด ดอกบัวประทุมชาติ จึงอันตรธานหาย จึงให้ปรากฏ แก่หมู่หญิงชาย อย่าเหยียบย่ำทำลาย จะเป็นโทษโทษา พระศรีศาสดาจารย์ เสด็จเข้านิพพาน ลับแล้วแลนา ยังแต่รอยบาทบงส์ อันทรงประดิษฐาน ไว้นี้นา บรรจบครบ ห้าประดิษฐานอันมี พระพุทธบาทหนึ่งปรากฏ อยู่บังบรรพต สุวรรณโมลี พระพุทธบาทสองเรืองศรี อยู่อยุธยานคร พระพุทธบาทสามนั้นโสด อยู่ บนยอดเขาบรมโกฏิ เกาะแก้วลังกา พระพุทธบาทสี่ศรีทศพล อยู่บนสิงขร ใกล้กรุงนคร ฝ่ายเบื้องอุดร นพรัตน์บุรี พระพุทธบาทห้าประดิษฐาน อยู่ ริมชลธาร แม่น้ำนัทที ตรงเมืองลังกา เป็นที่วันทา นาคาดุษฎี ฝูงปลากุมภีร์ มาไหว้หมื่นพัน พระพุทธบาททั้งห้าแห่ง พระเจ้าท่านสำแดงย่างเหยียบไว้นั้น เป็นที่วันทา นาคาทุกชั้น มนุษย์คนธรรพ์ ครุฑธิราชอสุรา ลายลักษณ์เลิศไตร

พระเจ้าสั่งสอนไว้ หญิงชายถ้วนหน้า เช้าค่ำไก่ขัน ทุกวันเวลา อุตส่าห์ภาวนา เป็นนิจนิรันดร์ ใครว่าลายลักษณ์ ได้บุญมากนัก แปดหมื่นสี่พัน ดังได้พบองค์ พระผู้ทรงธรรม์ ดังพรรณนาไว้นั้น จบแล้วบริบูรณ์ฯ

สิระสา นะมามิ ปัญจะ ปาทะวะรัง ฐานัง
อะหัง วันทามิ ทูระโต
อะหัง วันทามิ ธาตุโย
อะหัง วันทามิ สัพพะโสฯ

อิเจวะมัจจันตะนะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง
ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง ตัสสานุภาเวนะหะตันตะราโยฯ
อามันตะยามิ โว ภิกขะเว ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว
ขะยะวะยะธัมมา สัพเพ สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติฯ

๑๙. คำพรรณนาพระบรมธาตุ

อุกาสะ ข้าพระพุทธเจ้าขอประนมกร บวรวัฒนา น้อมหัตถาทั้งสองประคองเคียงชู เหนือเศียรเกล้าตามสัตย์ รัตนะประทีปเทียน ธูปแก้วเจ็ดประการ ประกอบด้วยเปลวปล่อง ช่องธรรมชาติ ชัชวาลสุวรรณวิจิตร แจ่มใสสุนทรบวรโอภาส เพียงพรรณดาวดารากร บวรไพบูลย์อดุลวิจิตร ข้าขออุทิศถวาย ประนมน้อมหัตถ์ นมัสการเคารพ พระบรมปราชญ์ สมเด็จพระสรรเพชญ์ ปางเมื่อพระองค์ จะดับขันธ์นฤพาน พระองค์จึงประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุทั้งหลายนี้ไว้ พระธาตุใหญ่เจ็ดทะนานทอง พระบรมธาตุเล็กสิบหกทะนานทอง คือพระรากขวัญทั้งสอง พระเขี้ยวแก้วทั้งสี่ กับพระอุณหิสธาตุหนึ่งนี่เป็นเจ็ดด้วยกัน พระบรมธาตุองค์ใหญ่นั้นจะแหลกพลันไปด้วยเพลิงสังหารนั้น หามิได้พระอัฐิน้อยใหญ่ ที่เหลือกว่านั้น พระเพลิงสังหาร ให้แหลกละเอียด ลงเป็นองค์เล็กคงแต่สามสถาน คือให้เล็ก

เป็นท่ามกลางประมาณ มีพรรณสัณฐานต่างๆ กัน พระบรมธาตุใหญ่นั้น ประมาณเท่าเม็ดถั่วแตก ตวงได้ห้าทะนานทอง ทรงพรรณสัณฐาน ประมาณแม้นเหมือน สีสุวรรณทองอุไร พระบรมธาตุขนาดใหญ่ ประมาณเท่าเม็ดข้าวสารหัก ตวงได้หกทะนานทอง มีพรรณสัณฐาน ประมาณแม้นเหมือนแก้วผลึกอันเลื่อนลอย พระบรมธาตุขนาดน้อย ประมาณเท่าเมล็ดพันธุ์ผักกาด ตวงไว้ได้ห้าทะนานทอง ทรงพรรณสัณฐาน ประมาณแม้นเหมือน บุปผาชาติดอกพิกุล อดุลไสยศรี พระบรมธาตุทั้งหลายนี้ นาคีกินนรสุบรรณ คนธรรพ์เทพนิกร มนุษย์อินทร์พรหม มารับเชื้อเชิญเสด็จพระบรมธาตุไปไว้ เป็นที่ไหว้ที่บูชา พระบรมธาตุรากขวัญเบื้องซ้าย สถิตย์อยู่ชั้นพรหมา พระบรมธาตุรากขวัญเบื้องขวา กับพระกะลาอุณหิส สถิตย์อยู่ ณ เมืองลังกาสิงหล พระเขี้ยวแก้วขวาเบื้องบน อยู่ ณ ชั้นดาวดึงส์สวรรค์ แต่พระเขี้ยวแก้วขวาเบื้องล่างนั้น อยู่ ณ เมืองลังกาสิงหล ส่วนพระเขี้ยวแก้วซ้ายเบื้องบนอยู่ ณ เมืองคันธารราฐวิสัย อีกพระเขี้ยวแก้วขวาเบื้องใต้นั้น อยู่ ณ เมืองนาควิฐาน แต่พระบรมธาตุทั้งสิบหกทะนานประดิษฐานไว้ยังสกลชมพูพื้น ภูมิภาคทั้งแปดเมือง คือ เมืองราชคฤห์บุรี เมืองไพสาลีศรีสวัสดิ์ เมืองอัลละกัปปะนะบุรีรัมย์ บ้านรามพราหมณ์ นิคมเขตเมืองเวธิปักกะ และเมืองปาวายะกะบุรี และเมืองโกสินารายณ์ แต่พระเกศา โลมา นะขา ทันตา ธาตุทั้งหลายนั้น รายอยู่ทั่วทิศจักรวาฬ แต่พระบริขาร คือบาตรและจีวร กับสันถัดรัดประคดในกับสมุกเหล็กไฟ และกล่องเข็ม ผ้ากรองน้ำ ธะมะกะระกะ กับหนังยิสิท มีดโกน ผ้าชุบสรง สายถลกบาตร กับเครื่องปูลาดที่บรรทม กับลูกตาลทอง ฉลองพระบาท และพระบรมธาตุ บริขาร ทั้งหลายนี้ขัตติยะคะหะบดีพราหมณ์ มหาศาล สาธุประกอบด้วยศรัทธายิ่ง จึงอัญเชิญพระบริขาร ของสิบเก้าสิ่งนี้ ไปไว้ ณ ที่สิบหกพระนครชนบท คือ กายะพันธะนัง พระรัดประคด อยู่ ณ เมือง

ปาตลีบุตรบุรีศรีสวัสดิ์ สุกะรังปาริสาทะกัง ผ้ากรองน้ำธะมะกะระกะ อยู่ ณ เมืองอินทราช ปัตตัง คือ บาตร อยู่ ณ เมืองอนุราฐบุรีศรีสิงหพลังกา อุทะกะสา ผ้าชุบสรง อยู่ ณ เมืองปัญจานคร จีวะรัง ผ้าจีวร อยู่ ณ เมืองพัตนีวิสัย วรณี คือสมุกเหล็กไฟ อยู่ ณ เมืองมิถิลาบุรี สุจิรังมิคาระวาสีกับกล่องเข็ม อยู่ ณ เมืองอินทปัตมไหสวรรย์ จัมมะวันทัง หนังยิสิทนั้น อยู่ ณ เมืองโกศลราช ทะวะกานัญจะ ถลกบาตรกับลูกดาลทอง และฉลองพระบาททั้งคู่อยู่ ณ บ้านอุสุพคาเมรุ ปัญจะกะวะนังมังกุเต เครื่องพุทธอาสน์ลาดปู ที่พระบรรทมนั้น อยู่ ณ เมืองมกุฏนิยมชนบท นิสีทะนังผ้ารองนั่งพระตถาคต อยู่ ณ เมืองกุรุราช ยังพระบรมธาตุ ทั้งหกสิ่งนั้นเล่า คือพระอังคารถ่านเถ้า เสาเชิงตะกอน อยู่ ณ เมืองโมลีนคร พระเกตุจุฬามณีและพระเขี้ยวแก้ว ขาวเบื้องบนนั้นอยู่ชั้นดาวดึงสาสวรรค์ ทุลังผ้าตราสังนั้นอยู่ชั้นพรหมบรมสถาน โททะนัง สุวรรรณทะนานทอง ที่ตวงพระบรมธาตุนั้น อยู่ ณ เมืองโกสินารายณ์รัตนมไหสวรรย์ อัฏฐเกสา พระเกสาทั้งแปดเส้นนั้นอยู่ ณ เกาะสิงคุสถานเจดีย์ และพระบรมธาตุทั้งหลายนี้ มีพระคุณอันยิ่งทุกสิ่งสิ้น ทุกพระองค์ประสงค์ไว้ เป็นที่ไหว้ที่บูชา แก่เทวาและมนุษย์กว่าจะเสื่อมสิ้นสุด พระพุทธศาสนานั้น ครั้นพระพุทธศาสนาล่วงเข้าห้าพันปีจึงพระสารีริกธาตุทั้งหลายนี้ เสด็จเข้ามาสันนิบาตประชุมกัน บันดาลเป็นองค์พระพุทธเจ้า สูงขึ้นได้สิบแปดศอก เปล่งพระรัศมีออกกลับกลอกเป็นฉัพพรรณรังษี พระรัศมีของสมเด็จพระพุทธเจ้านั้น มีหกประการ มีพรรณสัณฐานสีเขียว ขาว เหลือง แลหงสบาท ดังชาดหรคุณ แลมุกดาเลื่อมประภัสสร ออกจากพระองค์ เห็นงามเยียรยง ประดุจว่าพระองค์ทรงทรมานอยู่ในวัฏฏสงสาร ณ กาลครั้งนั้น จึงจะบังเกิดอัศจรรย์ ทุกแห่งห้องทั่วท้องสงสาร พระศาสดาจารย์ จึงจะมาตรัส พระสัทธรรมเทศนา โปรดสัตว์แลฝูงเทวาอีกทั้งหมู่ครุฑ และมนุษย์ทั่วทั้งเทพารักษ์ ทั้งหมู่ยักษ์แล

คนธรรพ์ ทั้งสุบรรณแลกินนร ทั้งฤาษีสิทธิ์วิทยาธร ทั้งอัปสรนางสวรรค์ ครั้นถ้วนเจ็ดวัด ปีชวดนักษัตรอัฏฐศก เพ็ญเดือนหก วันอังคาร อันเป็นคิมหันตฤดูกาล สมเด็จพระทศพลญาณจึงจะได้ตรัสพระธรรมเทศนาแล้วเสร็จ พระศรีสรรเพชญ์ จะเสด็จดับขันธ์ เข้าสู่ห้องแก้ว พระมหาปรินิพพานนะธาตุโยฯ

อะหัง วันทามิ ทูระโต
อะหัง วันทามิ ธาตุโย
อะหัง วันทามิ สัพพะโส

บทขัดมะหาสะมะยะสุตตัง

ทุลละภัง ทัสสะนัง ยัสสะ สัมพุทธัสสะ อะภิณหะโส
โลกัมหิ อันธะภูตัสมิง ทุลละภุปปาทะสัตถุโน
สักเกสุ กะปิละวัตถุสมิง วิหะรันตัง มะหาวะเน
ตันทัสสะนายะ สัมพุทธัง ภิกขุสังฆัญจะ นิมมะลัง
ทะสะธา สังคะเฌยยาสุ โลกะธาตูสุ เทวะตา
อะเนกา อัปปะเมยยา วะ โมทะมานา สะมาคะตา
ตาสัง ปิยัง มะนาปัญจะ จิตตัสโสทัคคิยาวะหัง
ยัง โส เทเสสิ สัมพุทโธ หาสะยันโตติ เม สุตัง
เทวะกายัปปะหาสัตถัง ตัง สุตตันตัง ภะณามะ เส ฯ

๒๐. มะหาสะมะยะสุตตัง

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สักเกสุ วิหะระติ กะปิละวัตถุส์มิง มะหาวะเน มะหะตา ภิกขุสังฆะนะ สัทธิง ปัญจะมัตเตหิ ภิกขุสะเตหิ สัพเพเหวะ อะระหันเตหิ. ทะสะหิ จะ โลกะธาตูหิ เทวะตา เยภุยเยนะ สันนิปะติตา โหนติ ภะคะวันตัง ทัสสะนายะ ภิกขุสังฆัญจะ. อะถะ โข จะตุนนัง สุทธาวาสะกายิกานัง เอตะทะโหสิ "อะยัง โข ภะคะวา สักเกสุ วิหะระติ กะปิละวัตถุส์มิง มะหาวะเน มะหะตา ภิกขุสังฆะนะ สัทธิง ปัญจะมัตเตหิ ภิกขุสะเตหิ สัพเพเหวะ อะระหันเตหิ. ทะสะหิ จะ โลกะธาตูหิ เทวะตา เยภุยเยนะ สันนิปะติตา โหนติ ภะคะวันตัง ทัสสะนายะ ภิกขุสังฆัญจะ. ยันนูนะ มะยัมปิ. เยนะ ภะคะวา, เตนุปะสังกะเมยยามะ, อุปสังกะมิต์วา ภะคะวะโต สันติเก ปัจเจกะคาถา ภาเสยยามาติ"ฯ อะถะโข ตา เทวะตา, เสยยะถาปิ นามะ พะละวา ปุริโส สัมมิญชิตัง วา พาหัง ปะสาเรยยะ, ปะสาริตัง วา พาหัง สัมมิญเชยยะ, เอวะเมวะ สุทธาวาเสสุ เทเวสุ อันตะระหิตา ภะคะวะโต ปุระโต ปาตุระหังสุ. อะถะโข ตา เทวะตา ภะคะวันตัง อะภิวาเทต์วา เอกะมันตัง อัฏฐังสุ, เอกะมันตัง ฐิตา โข เอกา เทวะตา ภะคะวะโต สันติเก อิมัง คาถัง อะภาสิ

"มะหาสะมะโย ปะวะนัส์มิง เทวะกายา สะมาคะตา
อาคะตัมหะ อิมัง ธัมมะสะมะยัง
ทักขิตาเยวะ อะปะราชิตะสังฆันติ." ฯ

อะถะ โข อะปะรา เทวะตา ภะคะวะโต สันติเก อิมัง คาถัง อะภาสิ.

"ตัต์ระ ภิกขะโว สะมาทะหังสุ

จิตตัง อัตตะโน อุชุกะมะกังสุ
สาระถีวะ เมตตานิ คะเหต๎วา
อินท๎ริยานิ รักขันติ ปัณฑิตาติ." ฯ

อะถะ โข อะปะรา เทวะตา ภะคะวะโต สันติเก อิมัง คาถัง อะภาสิ.

"เฉต๎วา ขีลัง เฉต๎วา ปะลีฆัง
อินทะขีลัง โอหัจจะมะเนชา
เต จะรันติ สุทธา วิมะลา
จักขุมะตา สุทันตา สุสู นาคาติ." ฯ

อะถะโข อะปะรา เทวะตา ภะคะวะโต สันติเก อิมัง คาถัง อะภาสิ

"เย เกจิ พุทธัง สะระณัง คะตา เส
นะ เต คะมิสสันติ อะปายะภูมิง
ปะหายะ มานุสัง เทหัง
เทวะกายัง ปะริปูเรสสันตีติ.ฯ"

อะถะ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ, "เยภุยเยนะ ภิกขะเว ทะสะสุ โลกะธาตูสุ เทวะตา สันนิปะติตา ตะถาคะตัง ทัสสะนายะ ภิกขุ-สังฆัญจะ. เยปิ เต ภิกขะเว อะเหสุง อะตีตะมัทธานัง อะระหันโต สัมมาสัมพุทธา, เตสัมปิ ภะคะวันตานัง เอตะปะระมาเยวะ เทวะตา สันนิปะติตา อะเหสุง. เสยยะถาปิ มัย๎หัง เอตะระหิ, เยปิ เต ภิกขะเว ภะวิสสันติ. อะนาคะตะมัทธานัง อะระหันโต สัมมาสัมพุทธา, เตสัมปิ ภะคะวันตานัง เอตะปะระมาเยวะ เทวะตา สันนิปะติตา ภะวิสสันติ. เสยยะถาปิ มัย๎หัง เอตะระหิ, อาจิกขิสสามิ ภิกขะเว เทวะกายานัง นามานิ. กิตตะยิสสามิ ภิกขะเว เทวะกายานัง นามานิ, เทสิสสามิ

ภิกขะเว เทวะกายานัง นามานิ ตัง สุณาถะ สาธุกัง มะนะสิกะโรถะ, ภาสิสสามีติ." "เอวัม ภันเตติ" โข เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง. ภะคะวา เอตะทะโวจะ.

สิโลกะมะนุกัสสามิ ยัตถะ ภุมมา ตะทัสสิตา
เย สิตา คิริคัพภะรัง ปะหิตัตตา สะมาหิตา
ปุถู สีหาวะ สัลลีนา โลมะหังสาภิสัมภุโน
โอทาตะมะนะสา สุทธา วิปปะสันนะมะนาวิลา
ภิยโย ปัญจะสะเต ญัตวา วะเน กาปิละวัตถะเว
ตะโต อามันตะยิ สัตถา สาวะเก สาสะเน ระเต.
"เทวะกายา อะภิกกันตา เต วิชานาถะ ภิกขะโว"
เต จะ อาตัปปะมะกะรุง สุต๎วา พุทธัสสะ สาสะนัง
เตสัมปาตุระหุ ญาณัง อะมะนุสสานะ ทัสสะนัง
อัปเปเก สะตะมัททักขุง สะหัสสัง อะถะ สัตตะริง
สะตัง เอเก สะหัสสานัง อะมะนุสสานะมัททะสุง
อัปเปเกนันตะมัททักขุง ทิสา สัพพา ผุฏา อะหุง.
ตัญจะ สัพพัง อะภิญญายะ วะวักขิต๎วานะ จักขุมา
ตะโต อามันตะยิ สัตถา สาวะเก สาสะเน ระเต.
"เทวะกายา อะภิกกันตา เต วิชานาถะ ภิกขะโว"
เย โวหัง กิตตะยิสสามิ คิราหิ อะนุปุพพะโส.ฯ
สัตตะสะหัสสา วะ ยักขา ภุมมา กาปิละวัตถะวา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
ฉะสะหัสสา เหมะวะตา ยักขา นานัตตะวัณณิโน
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน

โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
สาตาคิรา ติสะหัสสา ยักขา นานัตตะวัณณิโน
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิตัง วะนัง.ฯ
อิจเจเต โสฬ์สะสะหัสสา ยักขา นานัตตะวัณณิโน
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิตัง วะนัง.ฯ
เวสสามิตตา ปัญจะสะตา ยักขา นานัตตะวัณณิโน
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิจัง วะนัง
กุมภิโร ราชะคะหิโก เวปุลลัสสะ นิเวสะนัง
ภิยโย นัง สะตะสะหัสสัง ยักขานัง ปะยิรุปาสะติ.
กุมภิโร ราชะคะหิโก โสปาคะ สะมิตัง วะนัง.ฯ
ปุริมัญจะ ทิสัง ราชา ธะตะรัฏโฐ ปะสาสะติ
คันธัพพานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
ทักขิณัญจะ ทิสัง ราชา วิรุฬ์โห ตัปปะสาสะติ
กุมภัณฑานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
ปัจฉิมัญจะ ทิสัง ราชา วิรูปักโข ปะสาสะติ

นาคานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
อุตตะรัญจะ ทิสัง ราชา กุเวโร ตัปปะสาสะติ
ยักขานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยิสัสสิโน
โมทะนามา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
ปุริมะทิสัง ธะตะรัฏโฐ ทักขิเณนะ วิรุฬ์หะโก
ปัจฉิเมนะ วิรูปักโข กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง.
จัตตาโร เต มะหาราชา สะมันตา จะตุโร ทิสา
ทัททัลละมานา อัฏฐังสุ วะเน กาปิละวัตถะเว.
เตสัง มายาวิโน ทาสา อาคู วัญจะนิกา สะฐา
มายา กุเฏณฑุ เวเฏณฑุ วิฏู จะ วิฏูโต สะหะ
จันทะโน กามะเสฏโฐ จะ กินนุฆัณฑุ นิฆัณฑุ จะ
ปะนาโท โอปะมัญโญ จะ เทวะสูโต จะ มาตะลิ.
จิตตะเสโน จะ คันธัพโพ นะโฬราชา ชะโนสะโภ
อาคู ปัญจะสิโข เจวะ ติมพ์รู สุริยะวัจฉะสา.
เอเต จัญเญ จะ ราชาโน คันธัพพา สะหะ ราชุภิ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนังฯ
อะถาคู นะภะสา นาคา เวสาลา สะหะตัจฉะกา
กัมพะลัสสะตะรา อาคู ปายาคา สะหะ ญาติภิ.
ยามูนา ธะตะรัฏฐา จะ อาคู นาคา ยะสัสสิโน

เอราวัณโณ มะหานาโค โสปาคะ สะมิติง วะนัง.ฯ

เย นาคะราเช สะหะสา หะรันติ
ทิพพา ทิชา ปักขิ วิสุทธะจักขู
เวหายะสา เต วะนะมัชฌะปัตตา
"จิตรา สุปัณณา อิติ" เตสะนามัง.
อะภะยันตะทา นาคะราชานะมาสิ
สุปัณณะโต เขมะมะกาสิ พุทโธ
สัณ์หาหิ วาจาหิ อุปัทวหะยันตา
นาคา สุปัณณา สะระณะมะกังสุ พุทธัง

ชิตา วะชิระหัตเถนะ สะมุททัง อะสุรา สิตา
ภาตะโร วาสะวัสเสเต อิทธิมันโต ยะสัสสิโน.
กาละกัญชา มะหาภิสะมา อะสุรา ทานะเวฆะสา
เวปะจิตติ สุจิตติ จะ ปะหาราโท นะมุจี สะหะ.
สะตัญจะ พะลิปุตตานัง สัพเพ เวโรจะนามะกา
สันนัยหิตะวา พะลิง เสนัง ราหุภัททะมุปาคะมุง.
"สะมะโยทานิ ภัททันเต ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง."

อาโป จะ เทวา ปะฐะวี จะ เตโช วาโย ตะทาคะมุง
วะรุณา วารุณา เทวา โสโม จะ ยะสะสา สะหะ.
เมตตากะรุณากายิกา อาคู เทวา ยะสัสสิโน
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน.
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
เวณฑู จะ เทวา สะหะลี จะ อะสะมา จะ ทุเว ยะมา
จันทัสสูปะนิสา เทวา จันทะมาคู ปุรักขิตา.

สุริยัสสูปะนิสา เทวา สุริยะมาคู ปุรักขิตา
นักขัตตานิ ปุรักขิต๎วา อาคู มันทะพะลาหะกา.
วะสูนัง วาสะโว เสฏโฐ สักโก ปาคะ ปุรินทะโท
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน.
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
อะถาคู สะหะภู เทวา ชะละมัคคิสิขาริวะ
อะริฏฐะกา จะ โรชา จะ อุมมา ปุปผะนิภาสิโน.
วะรุณา สะหะธัมมา จะ อัจจุตา จะ อะเนชะกา
สุเลยยะรุจิรา อาคู อาคู วาสะวะเนสิโน
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน.
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
สะมานา มะหาสะมานา มานุสา มานุสุตตะมา
ขิฑฑาปะทูสิกา อาคู อาคู มะโนปะทูสิกา.
อะถาคู หะระโย เทวา เย จะ โลหิต๎วาสิโน
ปาระคา มะหาปาระคา อาคู เทวา ยะสัสสิโน.
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
สุกกา กะรุม๎หา อะรุณา อาคู เวฆะนะสา สะหะ
โอทาตะคัย๎หา ปาโมกขา อาคู เวทา วิจักขะณา.
สะทามัตตา หาระคะชา มิสสะกา จะ ยะสัสสิโน
ถะนะยัง อาคา ปะชุนโน โย ทิสา อะภิวัสสะติ.

ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน.
โมทะมานา อภิกกามุง ภิกขูนัง สุมิตัง วะนัง.ฯ
เขมิยา ตุสิตา ยามา กัฏฐะกา จะ ยะสัสสิโน
ลัมพิตะกา ละมะเสฏฐา โชตินามา จะ อาสะวา.
นิมมานะระติโน อาคู อะถาคู ประระนิมมิตา
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน.
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขูนัง สะมิติง วะนัง.ฯ
สัฏเฐเต เทวะนิกายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน
นามันวะเยนะ อาคัญฉุง เย จัญเญ สะทิสา สะหะ.
ปะวุตถะชาติมักขิลัง โอฆะติณณะมะนาสะวัง
ทักเขโมฆะตะรัง นาคัง จันทังวะ อะสิตาติตัง.
สุพรัหมา ประระมัตโต จะ ปุตตา อิทธิมะโต สะหะ
สันนังกุมาโร ติสโส จะ โสปาคะ สะมิติง วะนัง.ฯ
สะหัสสะพรัหมะโลกานัง มะหาพรัหมาภิติฏฐะติ
อุปะปันโน ชุติมันโต ภิสมากาโย ยะสัสสิ โส.
ทะเสตถะ อิสสะรา อาคู ปัจเจกะวะสะวัตติโน
เตสัญจะ มัชฌะโต อาคา หาริโต ปะริวาริโต.
เต จะ สัพเพ อะภิกกันเต สินเท เทเว สะพรัหมะเก
มาระเสนา อะภิกกามิ ปัสสะ กัณหัสสะ มันทิยัง
เอถะ คัณหะถะ พันธะถะ ราเคนะ พันธะมัตถุ โว
สะมันตา ปะริวาเรถะ มา โว มุญจิตถะ โกจิ นัง
อิติ ตัตถะ มะหาเสโน กัณหะเสนัง อะเปสะยิ

ปาณินา ตะละมาหัจจะ สะรัง กัต๎วานะ เภระวัง
ยะถา ปาวุสสะโก เมโฆ ถะนะยันโต สะวิชชุโก
ตะทา โส ปัจจุทาวัตติ สังกุทโธ อะสะยังวะเส
ตัญจะ สัพพัง อะภิญญายะ วะวักขิต๎วานะ จักขุมา.
ตะโต อามันตะยิ สัตถา สาวะเก สาสะเน ระเต
"มาระเสนา อะภิกกันตา เต วิชานาถะ ภิกขะโว."
เต จะ อาตัปปะมะกะรุง สุต๎วา พุทธัสสะ สาสะนัง
วีตะราเคหิ ปักกามุง เนสัง โลมัมปิ อิญชะยุง
"สัพเพ วิชิตะสังคามา ภะยาตีตา ยะสัสสิโน
โมทันติ สะหะ ภูเตหิ สาวะกา เต ชะเนสุตาติฯ"

๒๑. กรรมที่ให้ผลต่างกัน ๘ ประการ

๑. **ความมีอายุยืน** เพราะไม่ฆ่าสัตว์

๒. **ความมีโรคน้อย** เพราะไม่เบียดเบียนสัตว์

๓. **ความมีผิวพรรณงาม** เพราะอดทนไม่โกรธตอบ

๔. **ความมีเดชาอานุภาพ** เพราะไม่อิจฉาริษยา

๕. **ความมีสมบัติมาก** เพราะบริจาคทาน

๖. **ความมีบริวารมาก** เพราะบอกกล่าวฝูงชนให้เข้าร่วมในการกุศล

๗. **ความมีตระกูลสูง** เพราะมีความอ่อนน้อมถ่อมตน

๘. **ความมีปัญญาเฉลียวฉลาด** เพราะคบหาสมาคมกับสัตตบุรุษบัณฑิต

เมื่อท่านต้องการประเภทใดก็ควรปรับตนให้เข้าสู่ประเภทนั้นๆ

พระพินัยกรรม ของ พระสังฆบิดา

ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ตถาคตขอเตือนพวกเธอทั้งหลายไว้ว่า

"สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอทั้งหลาย จงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด" ดังนี้

นี่แลเป็นพระวาจาที่ตรัสครั้งสุดท้าย ของพระตถาคตเจ้าแห่งเราทั้งหลายฯ

ภาคที่ ๔

๑. คาถาบูชาพระเมตตา

๒. คาถาบูชาพระมหานิยม

๓. คาถาบูชาพระพุทธกวัก

๔. คาถาบูชาพระศรีอริยเมตไตร

๕. คาถาบูชาเรียกเงิน

๖. คาถามงกุฎพระเจ้า

๗. คาถาอุณหิสวิชัย

๘. คาถาต่ออายุ

๙. คาถาโพธิบาท

๑๐. คาถาโพธิบาท (ย่อ)

๑๑. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ

๑๒. คาถาสวดบูชาพระราหูเสวยอายุ

๑๓. คาถาบูชาเหวดาเสวยอายุ

๑๔. คาถาบูชาพระสมเด็จ ฯ

๑๕. คาถาเสกของกินมีปัญญา

๑๖. การบูชาเหวดาเสวยอายุ

๑๗. คาถาปล่อยสรรพสัตว์

๑๘. ชินบัญชรคาถา
๑๙. พระอาการะวัตตาสูตรคาถา
๒๐. ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา
๒๑. พุทธานุสสติ
- พระพุทธคุณรัตนมาลา
- พระธรรมคุณรัตนมาลา
- พระสังฆคุณรัตนมาลา
๒๒. ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์
๒๓. ภาษิตธรรมของท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต.
๒๔. พระไตรลักษณ์คำกลอน
๒๕. พุทธทำนาย

องค์ฌาณ (๕) ชื่อว่าเป็นเครื่องมือใช้กำจัด นิวรณ์ (๕)

การกำจัด

องค์ฌาน		นิวรณ์
๑. วิตก	กำจัด	๑. ถีนมิทธะ
๒. วิจาร	"	๒. วิจิกิจฉา
๓. ปีติ	"	๓. พยาบาท
๔. สุข	"	๔. อุทธัจจะ กุกกุจจะ
๕. เอกัคคตา	"	๕. กามฉันทะ

องค์แห่งฌาน

๑. **ปฐมฌาน** มี วิตก. วิจาร. ปีติ. สุข. เอกัคคตา.

๒. **ทุติยฌาน** มี ปีติ. สุข. เอกัคคตา. (ละ วิตก. วิจาร.)

๓. **ตติยฌาน** มี สุข. เอกัคคตา. (และอุเบกขา.)

(ละ วิตก. วิจาร. ปีติ.)

๔. **จตุตถฌาน** มี อุเบกขา. เอกัคคตา. (ละ วิตก. วิจาร. ปีติ. สุข.)

๑. คาถาบูชาพระเมตตา

เมตตัญจะ มะหาโภคังฯ

๒. คาถาบูชาพระมหานิยม

มะหาโภคัง จะ เมตตาฯ

๓. คาถาบูชาพระพุทธกวัก

มาตาวะปาริโต สันเต มานะพัตเถ ปะระมัตธิโน มานิโต เทวะสังเฆหิ มานะฆาตัง นะมามิ นะมัสสามิฯ

๔. คาถาบูชาพระศรีอริยเมตไตร

ธุระนะสิ ธุรินะสะ กะระ นะโมพุทธายะ กะระไมตรี เมตตัง จิตติธะนัง ชีวิตจุติฯ

๕. คาถาบูชาเรียกเงิน

ธะนังโภคัง มะมะ อาคัจฉัยยะ อาคัจฉัยหิ มะมะ มาทิมาฯ

๖. คาถามงกุฎพระเจ้า

อิติปิโส วิเสเสอิ อิเสเส พุทธะนาเมอิ

อิเมนา พุทธะตังโสอิ อิโสตัง พุทธะปิติอิ อิกะวิติฯ

๗. คาถาอุณหิสวิชัย

อัตถิ อุณหิสสะ วิชะโย ธัมโม โลเก อะนุตตะโร
สัพพะสัตตะหิตัตถายะ ตัง ต๎วัง คัณหาหิ เทวะเต
ปะริวัชเช ราชะทัณเฑ อะมะนุสเสหิปาวะเก
พะยัคเฆ นาเค วิเส ภูเต อะกาละมะระเณนะ วา
สัพพัสสะมา มะระณา มุตโต ฐะเปต๎วา กาละมาริตัง
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา
สุทธะสีลัง สะมาทายะ ธัมมัง สุจะริตัง จะเร
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา
ลิขิตัง จินติตัง ปูชัง ธาระณัง วาจะนัง คะรุง
ปะเรสัง เทสะนัง สุต๎วา ตัสสะ อายุ ปะวัฑฒะตีติ.ฯ

(ต่อด้วย **สักกัต๎วา** ทั้ง ๓ ตอน)

พระคาถาอุณหิสวิชัย เป็นคาถาที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาประทานให้เทพยดาชื่อ สุปติฏฐิตะ (สุประดิษฐ์) ซึ่งได้เข้าเฝ้าเพราะรู้กาลมรณะแห่งตน จากเพื่อนเทพยดาด้วยกันอันมีชื่อว่า "อากาศจารี" แต่เพราะที่ไม่อยากจักจุติจากเทวโลก จึงได้ไปเฝ้าทูลขอร้องต่อพระศาสดา และเมื่อพระองค์ได้ประทานพระคาถานี้แล้ว อำนาจของพระคาถาได้บันดาลให้เทพยดาอุณหิส ได้มีชีวิตยืนยาวอยู่ต่อไปในเทวโลกจนบัดนี้ ด้วยอำนาจของพระคาถานี้ ผู้ใดได้ท่องบ่นภาวนาจะแคล้วคลาดจากสรรพภัยอันตรายทั้งปวง มีอายุยืนยาวเป็นคาถาที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งได้ใช้สวดในพิธีและราชพิธีที่สำคัญๆ มาแต่โบราณกาล.ฯ

๘. คาถาต่ออายุ

อิติปิ โส ภะคะวา พระอาทิตย์เทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระจันทร์เทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระอังคารเทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระพุธเทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระพฤหัสเทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระศุกร์เทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระเสาร์เทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระราหูเทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พระเกตุเทวา วิญญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง
อิติปิ โส ภะคะวา สัมมาสัมพุทโธ
อิติปิ โส ภะคะวา วิชชาจะระณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สุคะโต
อิติปิ โส ภะคะวา โลกะวิทู
อิติปิ โส ภะคะวา อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ
อิติปิ โส ภะคะวา สัตถา เทวะมะนุสสานัง
อิติปิ โส ภะคะวา พุทโธ
อิติปิ โส ภะคะวา ภะคะวาติ.ฯ

๙. คาถาโพธิบาท

บูรพา รัสมิง พระพุทธะคุณัง บูระพา รัสมิง พระธัมเมตัง, บูระพา รัสมิง พระสังฆานัง ทุกขะโรคะภะยัง วิวัญชัยเย สัพพะทุกข์ สัพพะโศก สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์ เสนียดจัญไร วิวัญชัยเย สัพพะธานัง สัพพะลาภัง ภะวันตุ เม รักขันตุ สุรักขันตุ.ฯ

(ต่อไปพึงสวดเหมือนข้อความตามข้างต้น แต่เปลี่ยนคำว่า บูระพา เป็นทิศใหม่ไปตามลำดับ ดังนี้ อาคะเณ, ทักษิณ, หรดี, ประจิม, พายัพ, อุดร, อีสาน, ปะถะวี, อากาศ)

๑๐. คาถาโพธิบาท (ย่อ)

ทะสะ ทิสา รัสมิง พระพุทธะคุณัง

ทะสะ ทิสา รัสมิง พระธัมเมตัง

ทะสะ ทิสา รัสมิง พระสังฆานัง

ทุกขะโรคะภะยัง วิวัญชัยเย สัพพะทุกข์ สัพพะโศก สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์ เสนียดจัญไร วิวัญชัยเย สัพพะธานัง สัพพะลาภัง ภะวันตุเม รักขันตุ สุรักขันตุฯ

๑๑. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ

อิมัสสะมิง มงคลจักรวาฬ ทั้ง ๘ ทิศ ประสิทธิ จงมาเป็นกำแพงแก้วทั้ง ๗ ชั้น มาป้องกันห้อมล้อมรอบ ขอบทั่วอนัตตา จะเสมานา เขตเตสะมันตา สะตะโยชะนะ สะตะสะหัสสานิ พุทธัชชา ปาริกเขตเต รักขันตุ สุรักขันตุ. ฯ

(ต่อไปพึงสวดเหมือนข้อความตามข้างต้น แต่ให้เปลี่ยนคำว่า **พุทธัชชา** เป็นคำใหม่ไปตามลำดับ ดังนี้ **ธัมมัชชา, ปัจเจกะพุทธัชชา, สังฆัชชา**)

๑๒. คาถาสวดบูชาพระราหูเสวยอายุ

กินนุ สันตะระมาโน วะ ราหุ จันทัง ปะมุญจะสิ
สังวิคคะรูโป อาคัมมะ กินนุ ภีโตวะ ติฏฐะสีติ
สัตตะ ธาเม ผะเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
พุทธะคาถาภิคีโต มะหิ โน เจ มุญเจยยะ จันทิมันติ.ฯ

กินนุ สันตะระมาโน วะ ระหุ สุริยัง ปะมุญจะสิ
สังวิคคะรูโป อาคัมมะ กินนุ ภีโต วะ ติฏฐะสีติ
สัตตะ ธาเม ผะเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
พุทธะคาถาภิคีโต มะหิ โน เจ มุญเจยยะ สุริยันติ.ฯ

๑๓. คาถาบูชาเทวดาเสวยอายุ

อาทิตย์หกยกชี้มีคาถา สวดอุเทตะยัญจักขุมาฯ

จันทร์สิบห้า	ยันทุนฯ มีคุณดี
อังคารแปด	ยัสสานุภาวะโตฯ เสร็จ
พุธสิบเจ็ด	สวดว่า สัพพาสีฯ
เสาร์สิบทัศ	สวด ยะโตหังภะคินีฯ
พฤหัสบดีสิบเก้า	ปูเรนตัมโพฯ ยัน
ราหูสิบสอง	กินนุสันตะระมาฯ ยิบ
ศุกร์ยี่สิบเอ็ด	สวด อัปปะสันเนฯ
พระเกตุเก้า	สวด ชะยันโตฯ เช่น โสกันต์

กำลังวันจบวิธีเท่านี้ เอย.ฯ

๑๔. คาถาบูชาพระสมเด็จ ฯ

ปุตตะกาโม	ละเภปุตตัง
ธะนะกาโม	ละเภธะนัง
ธะนะโภคัง	ภะวันตุเม.
อัตถิกาเย	กายะญายะ
เทวานัง	ปิยะตัง สุต์วาฯ

๑๕. คาถาเสกของกินมีปัญญา

(ของท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ ฯ)

ภูริปัญญา มะหาญาณัง อาการะสะ วิยะสาคะรัง

จักกะวาฬัณ จะ ยาวะชีวัง ภะวันตุ เม.ฯ

๑๖. การบูชาเทวดาเสวยอายุ

วันเกิด	พระบูชา (ปาง)	คาถาสวด	จำนวนจบ
อาทิตย์	ถวายเนตร	อุเทตะ ฯ	๖
จันทร์	ห้ามญาติ	ยันทุน ฯ	๑๕
อังคาร	ไสยาสน์	ยัสสานุภา ฯ	๘
พุธ	อุ้มบาตร	สัพพาสี ฯ	๑๗
เสาร์	นาคปรก	ยะโตหัง ฯ	๑๐
พฤหัสบดี	สมาธิ	ปุเรนตัม ฯ	๑๙
ราหู	ป่าเลไลยก์	กินนุสัน ฯ	๑๒
ศุกร์	รำพึง	อัปปะสัน ฯ	๒๑
เกตุ	มารวิชัย	ชะยันโต ฯ	๙

ราหู คือผู้ที่เกิดวันพุธเวลากลางคืน
เกตุ นั้นท่านให้บูชาและสวดเป็นประจำ

๑๗. คาถาปล่อยสรรพสัตว์

คัจเฉวะ โข ตะวัง ตะระมานะรูโป
มา ตัง อะมิตตา ปุนะ อัคคะเหสุง
ทุกโข หิ ลุทโทหิ ปุมา สะมาคะโม
อัทสะนัง โภชะปุตตานัง คัจฉะฯ

(เวลาซื้อสัตว์ปล่อย ไม่ต้องต่อราคา)

พระชินบัญชรคาถา
ของ
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

ว่า นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ก่อนเจริญพระคาถาทุกครั้ง (๓ จบ)

ชะยาสะนากะตาพุทธา **เชตะวา มารัง สะวาหะนัง**
จะตุสัจจาสะภัง ระสัง **เย ปิวิงสุ นะราสะภา**
ตัณหังกะราทะโย พุทธา **อัฏฐะวีสะติ นายะกา**
สัพเพ ปะติฏฐิตา มัยหัง **มัตสะเก เต มุนิสสะรา**
สีเส ปะติฏฐิโต มัยหัง **พุทโธ ธัมโม ทะวิโลจะเน**
สังโฆ ปะติฏฐิโต มัยหัง **อุเร สัพพะคุณากะโร**
หะทะเย เม อนุรุทโธ **สารีปุตโต จะ ทักขิเณ**
โกณฑัญโญ ปิฏฐิภาคัสมิง **โมคคัลลาโน จะ วามะเก**
ทักขิเณ สะวะเน มัยหัง **อาสุง อานันทะราหุโล**
กัสสะโป จะ มหานาโม **อุภาสุง วามะโสตะเก**
เกเสนเต ปิฏฐิภาคัสมิง **สุริโยวะ ปะภังกะโร**
นิสสินโน สิริสัมปันโน **โสภิโต มุนิปุงคะโว**
กุมาระกัสสะโป เถโร **มะเหสี จิตตะวาทะโก**
โสมัยหัง วะทะเน นิจจัง **ปะติฏฐาสิ คุณากะโร**
ปุณโณอังคุลิมาโล จะ **อุปาลี นันทะสีวะลี**
เถราปัญจะ อิเม ชาตา **นะลาเต ตีละกา มะมะ**
เสสาสีติ มะหาเถรา **วิชิตา ชินะสาวะกา**

เอเตสีติ มะหาเถรา	ชิตะวันโต ชิโนระสา
ชะลันตา สีละเตเชนะ	อังคะมังเคสุ สัณฐิตา
ระตะนัง ปุระโต อาสิ	ทักขะเณ เมตตะสุตตะกัง
ธะชัคคัง ปัจฉะโต อาสิ	วาเม อังคุลิมาละกัง
ขันธะโมระปริตตัญจะ	อาฏานาฏิยะสุตตะกัง
อากาเส ฉะทะนัง อาสิ	เสสา ปาการะสัณฐิตา
ชินานานา วะระสังยุตตา	สัตตัปปาการะลังกะตา
วาตะปิตตาทิสัญชาตา	พาหิรัชฌัตตุปัททะวา
อะเสสา วินะยัง ยันตุ	อะนันตะชินะ เตชะสา
วะสะโต เม สะกิจเจนะ	สะทา สัมพุทธะ ปัญชะเร
ชินะปัญชะระมัชฌัมหิ	วิหะรันตัง มะหีตะเร
สะทา ปาเลนตุมัง สัพเพ	เต มะหาปุริสาสะภา
อิจเจวะ มันโต	สุคุตโต สุรักโข
ชินานุภาเวนะ	ชิตูปัททะโว
ธัมมานุภาเวนะ	ชิตาริสังโฆ
สังฆานุภาเวนะ	ชิตันตะราโย
สัทธัมมานุภาวะปาลิโต	จะรามิ ชินะปัญชะเร ติฯ

การเรียนพระชินบัญชรคาถา

ควรเรียนในวันพฤหัสบดีอันเป็นวันครู เครื่องบูชาครูมี ธูปหอม ๕ ดอก, เทียนขาวขี้ผึ้งแท้หนัก ๑ บาท ๕ เล่ม, ดอกบัวขาว ๕ ดอก, ดอกมะลิ ๑ พาน เป็นการบูชาครู ให้ระลึกถึงท่านเจ้าของพระคาถาเดิมจากประเทศลังกา ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จท่านได้นำมาคัดลอกและเรียบเรียงใหม่ แล้วจึงตั้งจิตอธิษฐานขอบารมีจากท่านทั้งสองให้ได้เรียนพระคาถานี้ได้สำเร็จเป็นประสิทธิมีคุณานุภาพตามที่พึงปรารถนาในสิ่งที่ชอบที่ควรสืบต่อๆ ไปฯ

พระคาถาอิติปิโสถอยหลัง

ติ	วา	คะ	ภะ	โธ	พุธ	นัง	สา
นุส	มะ	วะ	เท	ถา	สัต	ถิ	ระ
สา	มะ	ทัม	สะ	ริ	ปุ	โร	ตะ
นุต	อะ	ทู	วิ	กะ	โล	โต	คะ
สุ	โน	ปัน	สัม	ณะ	ระ	จะ	ชา
วิช	โธ	พุท	สัม	มา	สัม	หัง	ระ
อะ	วา	คะ	ภะ	โส	ปิ	ติ	อิ

พระคาถาอิติปิโสถอยหลังนี้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระครู-ภาวนาวรคุณ (หลวงพ่อเกตุมดี) ได้มอบให้ไว้แก่ศิษยานุศิษย์ได้ไม่นาน

ก่อนที่พระเดชพระคุณท่านจะได้ละสังขารไป ศิษยานุศิษย์ผู้ใดปรารถนาสิ่งใดในทางที่ชอบที่ควรให้ตั้งจิตด้วยสมาธิแล้วบริกรรมภาวนาตามกำลังวันที่กระทำการนั้นๆ แล้วอธิษฐานขอความสำเร็จก็จะพึงบังเกิดตามความประสงค์ ส่วนอุปเท่ห์การใช้พระคาถาที่มีอยู่ต่อไปนี้นั้นเป็นของเก่าที่โบราณาจารย์ท่านได้บันทึกไว้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ของเก่าที่มีค่าให้คงอยู่จึงได้นำมาพิมพ์ต่อท้ายไว้ด้วย

อุปเท่ห์การใช้

จะกล่าวอุปโท พระอิติปิโสถอยหลัง ผู้ใดเรียนได้ ไว้เป็นปิยังศัตรูนึกหวังบ่มิกล้ำกราย เป็นที่เสน่หา เทพาอารักษ์ มนุษย์หญิงชาย สิ่งใดปรารถนา ภาวนาอย่าคลาย ถ้วนร้อยแปดหมาย ทำเมื่อเที่ยงคือ คนรักหนักหนา คือดังญาติกา ทั้งอายุยืน จะทำสิ่งไร ตั้งใจอย่าขืน คือ อย่าเป็นอื่น บ่ายหน้าหันบูรพ์ ไม่รักซ้อนแกะทำ พระภควัมอย่าสูญ ใส่น้ำมันแช่ เสกแปรเป็นคุณ (น้ำมันจันทน์) บ่ายหน้าหันบูรพ์ จนพระลุกนั่ง ใช้เป็นเสน่ห์ ล่องหนกำบัง ออกสงครามเจรจา ท้าวพระยาปิยังฝูงชนทั่วทั้ง รักนักรักหนา ถ้าท่านจองจำ ตั้งจิตบริกรรม ด้วยพระคาถามนต์น้ำหมากนั้น สิบสี่คาบครา ถูกต้องขื่อคา ลุ่ยหลุดบัดใจ ถ้าหาน้ำหมากมิได้ อาจารย์กล่าวไว้ ใช่ร่ายเป่าไป ขื่อคาอันแข็ง อ่อนคือลนไฟ เสกสิ่งใดๆ กินคงกระพัน สิบสามคาบนา สิบห้าคาบว่า ใช้เป็นจังงังโดยท่านกล่าวมา เอาลิ้นแทงเพดาน สิบห้าคาบอย่าคลาด เป่าไปอย่าคลา กระทืบตีนออกมา อาวุธศาสตราลุ่ยหลุดจากมือ สิบเอ็ดคาบนั้น ท่านให้เลือกถือ จังงังมนุษย์ คือถืออาวุธ ลุ่ยหลุดจากมือ มหาละลวยลือ เป็นได้เหมือนกัน ให้ร่ายเป่าไป สิบเอ็ดคาบไซร้ เป่าไปสู่มัน มันมาหาเรา

เขาผูกมัดขันชะเนาะ บ่ายหน้าจำเพาะ สู่หัวเชือกเข้า ถ้วนร้อยแปดเป่า สู่หัวเชือกเข้า ลุ่ยหลุดแลนา ถ้าจะลุยอัคคี เสกหมากกินดี เสกน้ำมนต์ทา ห้าคาบให้ไว้ ให้ใช้คาถา เสกน้ำมนต์ทา ไม่มีโภยภัย ถ้าจะล้วงตะกั่ว เสกน้ำมะกรูด ยกมือขึ้นไหว้ เจ้าประคุณทูลหัว ไม่มีอันตราย ผิว์จะแก้ คุณเขาทำแล แม้คุณทั้งหลาย ลุกยืนเหนือลม ร่ายสิบคาบโดยหมาย เป่าไปอย่าคลาย หายสิ้นสูญพลัน เมื่อทำรำลึก ตรึกหาพระพุทธะ ธรรมะ สังฆา ขอคุณบิดา อีกทั้งมารดา คุณครูอุปัชฌาย์ อยู่เหนือเกษา เสกหมากให้กิน ท่านรักนักหนา เสกน้ำล้างหน้า เมื่อมีทุกข์ภัย ทั้งสองสิ่งนี้ เสกสี่คาบครา ไม่ม้วยมรณา เทวดาดลใจ อีกหนึ่งเล่าหนา ขอดชายผ้าไว้ ผูกเป็นหัวพิรอด สิบเจ็ดคาบขอด ใส่หัวเป็นประเจียด ภาวนาเดินไป ขึ้นลงที่ไหน คนไม่เห็นเรา ปิดพิษงูตะขาบ แมลงป่องสามที คงกระพันชาตรี สิบเก้าคาบหนา แม้นเขาตามไป หักกิ่งไม้มา เสกขวางมรรคา เสกสิ่งไรไร ตามใจปรารถนา ศัตรูตามมา แคล้วคลาดไปไกล อนึ่งท่านว่าไว้ ให้เอาใบไม้ รู้นอนเจ็ดสิ่ง ตายโหงตายห่า ไปพลัดพลีมา (บัดพลี) วันภุมมาเสารี (อังคาร-เสาร์) เสกคาถานี้ร้อยแปดคาบหนา พาตัวเดินไป เข้าในหลังคา ฝูงชนทั่วหน้า พากันหลับไหล

อนึ่ง พระคาถา อิติปิ โส ถอยหลังนี้ ใช้เสกทำน้ำมนต์แก้ไข้ร้อนในเมื่อเวลาเข้าที่คับขัน อธิษฐานใช้ได้สารพัด จงฝึกหัดท่องให้ขึ้นใจ สิ่งใดเป็นมิจฉาชีพ รีบเว้นทันที ห้ามนำไปใช้ เพราะท่านบอกไว้ ว่าเป็นพุทธคุณ สนับสนุนแต่ทางที่ดี ที่เป็นกาลี จงอย่าได้จงใจ ท่านว่ามอดไหม้ยิ่งกว่าไฟเผา แล

๑๙. พระอาการะวัตตาสูตรคาถา

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง
อิติปิ โส ภะคะวา สัมมาสัมพุทโธ
อิติปิ โส ภะคะวา วิชชาจะระณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สุคะโต
อิติปิ โส ภะคะวา โลกะวิทู
อิติปิ โส ภะคะวา อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ
อิติปิ โส ภะคะวา สัตถา เทวะมะนุสสานัง
อิติปิ โส ภะคะวา พุทโธ
อิติปิ โส ภะคะวา ภะคะวาติ

พุทธะคุณณะวัคโค ปะฐะโม

อิติปิ โส ภะคะวา อะภินิหาระ ปะระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อุพารัชฌาสะยะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะนิธานะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา มะหากะรุณา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะโยคะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ชุติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ยุติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คัพภะโอกกันติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คัพภะฐิติ ปาระมิสัมปันโน

อะภินิหาระวัคโค ทุติโย

อิติปิ โส ภะคะวา คัพภะวุฏฐานะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คัพภะมะละวิระหิตะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อุตตะมะชาติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คะติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะภิรูปะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สุวัณณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สิริ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อาโรหะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะรินามะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สุนิฏฐะ ปาระมิสัมปันโน

คัพภะวุฏฐานะวัคโค ตะติโย

อิติปิ โส ภะคะวา อะภิสัมโพธิ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สีละขันธะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สะมาธิขันธะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญญาขันธะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ทะวัตติงสะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา มะหาปุริสะลักขะณะ ปาระมิสัมปันโน

อะภิสัมโพธิวัคโค จะตุตโถ

อิติปิ โส ภะคะวา มะหาปัญญา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปุถุปัญญา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา หาสะปัญญา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ชะวะนะปัญญา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ติกขะปัญญา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจะจักขุ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อัฏฐาระสะพุทธะกะระ ประมิสัมปันโน

มหาปัญญาวัคโค ปัญจะโม

อิติปิ โส ภะคะวา ทานะ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สีละ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา เนกขัมมะ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญญา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วิริยะ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ขันติ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สัจจะ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะธิษฐานะ ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา เมตตา ประมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อุเปกขา ประมิสัมปันโน

ประมิวัคโค ฉัฏโฐ

อิติปิ โส ภะคะวา ทะสะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ทะสะอุปะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ทะสะปะระมัตถะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สะมะติงสะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ตังตังชานะหะนัง ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะภิญญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สะติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สะมาธิ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วิมุตติ ปาระมิสัมปันโน

ทะสะปาระมิวัคโค สัตตะโม

อิติปิ โส ภะคะวา วิชชาจะระณะวิปัสสะนาวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา มะโนมะยิทธิวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อิทธิวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ทิพพะโสตะวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะระจิตตะวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปุพเพนิวาสานุสสะติวิชชาปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ทิพพะจักขุวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จะระณะธัมมะวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะนุปุพพะวิหาระวิชชา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จะระณะวิชชา ปาระมิสัมปันโน

วิชชาวัคโค อัฏฐะโม

อิติปิ โส ภะคะวา ปะริญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะหานะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สัจฉิกิริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ภาวะนา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะริญญาปะหานะสัจฉิกิริยาภาวะนา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จะตุธัมมะสัจจะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะฏิสัมภิทาญาณะ ปาระมิสัมปันโน

ปะริญญาณะวัคโค นะวะโม

อิติปิ โส ภะคะวา โพธิปักขิยะธัมมะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สะติปัฏฐานะปัญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สัมมัปปะธานะปัญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อิทธิปาทะปัญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อินทะริยะปัญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พะละปัญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา โพชฌังคะปัญญา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อัฏฐังคิกะมัคคะธัมมะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา มะหาปุริสะกิริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะนาวะระณะวิโมกขะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัตตะผะละวิมุตติ ปาระมิสัมปันโน

โพธิปักขิยะวัคโค ทะสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา ทะสะพะละญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ฐานาฐานะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วิปากะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สัพพัตถะคามิปะฏิปะทาญาณะ
ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา นานาธาตุญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สัตตานังนานาวิมุตติญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อินทะริยะปะโรปะริยัตติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ชานานิสังกิเลสาติกาญาณะ
ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปุพเพนิวาสานุสสะติญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จุตูปะปาตะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อาสะวักขะยะญาณะ ปาระมิสัมปันโน

ทะสะพะละญาณะ เอกาทะสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา โกฏิสะหัสสานังปะกะติสะหัสสานังหัตถีนัง
พะละธะระ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปุริสะโกฏิทะสะสะหัสสานังพะละธะระ
ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจะจักขุญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ยะมะกะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สีละคุณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คุณะ ปาระมิสัมปันโน

กายะพะละวัคโค ทวาทะสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา ถามะพะละ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ถามะพะละญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พะละ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พะละญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะโยคะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ชุติ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อุสาหะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คะเวสิญาณะ ปาระมิสัมปันโน

ถามะพะละวัคโค เตระสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา จะริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จะริยาญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา โลกัตถะจะริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา โลกัตถะจะริยาญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ญาตัตถะจะริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ญาตัตถะจะริยาญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พุทธะจะริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พุทธะจะริยาญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ติวิธะจะริยา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปาระมิ อุปะปาระมิ ปะระมัตถะปาระมิ สัมปันโน

จะริยาวัคโค จะตุททะสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจุปาทานักขันเธสุ
อะนิจจะลักขะณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจุปาทานักขันเธสุ
ทุกขะลักขะณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจุปาทานักขันเธสุ
อะนัตตะลักขะณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อายะตะเนสุ ติลักขะณะญาณะ
ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อัฏฐาระสะธาตูสุ
ติลักขะณะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วิปะริณามะลักขะณะ ปาระมิสัมปันโน

ลักขะณะวัคโค ปัณณะระสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา คะตัตฐานะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา คะตัตฐานะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วะสิตะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วะสิตะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สิกขา ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สิกขาญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สังวะระ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สังวะระญาณะ ปาระมิสัมปันโน

คะตัตถาฐานะวัคโค โสฬะสะโม

อิติปิ โส ภะคะวา พุทธะปะเวณิ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา พุทธะปะเวณิญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ยะมะกะปาฏิหาริยะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ยะมะกะปาฏิหาริยะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อะนาวะระณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปะริยันตะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา สัพพัญญุตะญาณะ ปาระมิสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จะตุวิสะติโกฏิสะตะวัชชิระ
ปาระมิสัมปันโน

ปะเวณิวัคโค สัตตะระสะโม

๒๐. ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก
(ฉบับเดิม)

๑. อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา สัมมาสัมพุทโธ วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา วิชชาจะระณะสัมปันโน วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา สุคะโต วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา โลกะวิทู วะตะ โส ภะคะวา.
อะระหันตัง สะระณัง คัจฉามิ.
อะระหันตัง สิระสา นะมามิ.
สัมมาสัมพุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.
สัมมาสัมพุทธัง สิระสา นะมามิ.
วิชชาจะระณะสัมปันนัง สะระณัง คัจฉามิ.

วิชชาจะระณะสัมปันนัง สิระสา นะมามิ.
สุคะตัง สะระณัง คัจฉามิ.
สุคะตัง สิระสา นะมามิ.
โลกะวิทัง สะระณัง คัจฉามิ.
โลกะวิทัง สิระสา นะมามิ.
๒.อิติปิ โส ภะคะวา อะนุตตะโร วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา ปุริสะทัมมะสาระถิ วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา สัตถา เทวะมะนุสสานัง วะตะ โส ภะคะวา.
อิติปิ โส ภะคะวา พุทโธ วะตะ โส ภะคะวา.
อะนุตตะรัง สะระณัง คัจฉามิ.
อะนุตตะรัง สิระสา นะมามิ.
ปุริสะทัมมะสาระถิ สะระณัง คัจฉามิ.
ปุริสะทัมมะสาระถิ สิระสา นะมามิ.
สัตถา เทวะมะนุสสานัง สะระณัง คัจฉามิ.
สัตถา เทวะมะนุสสานัง สิระสา นะมามิ.
พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.
พุทธัง สิระสา นะมามิ. อิติปิ โส ภะคะวา ฯ
๓.อิติปิ โส ภะคะวา รูปะขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมิ จะ สัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา เวทะนาขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมิ จะ สัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา สัญญาขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมิ จะ สัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา สังขาระขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมิ จะ

สัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา วิญญาณะขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมิจะ สัมปันโน.

๔. อิติปิ โส ภะคะวา ปะฐะวี ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา อาโป ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา เตโช ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา วาโย ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา อากาสะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา วิญญาณะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา จักกะวาฬะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

๕. อิติปิ โส ภะคะวา จาตุมะหาราชิกา ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา ตาวะติงสา ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา ยามา ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา ตุสิตา ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา นิมมานะระตี ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา ปะระนิมมิตะวะสะ วัตตี ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา กามาวะจะระ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา รูปาวะจะระ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา อะรูปาวะจะระ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา โลกุตตะระ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

๖. อิติปิ โส ภะคะวา ปะฐะมะฌานะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา ทุติยะฌานะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา ตติยะฌานะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.

อิติปิ โส ภะคะวา จะตุตถะฌานะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจะมะฌานะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
๗. อิติปิ โส ภะคะวา อากาสานัญจา ยะตะนะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิโส ภะคะวา วิญญานัญจายะตะนะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน
อิติปิโส ภะคะวา อากิญจัญญายะตะนะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา เนวะสัญญานา สัญญายะตะนะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน
๘. อิติปิ โส ภะคะวา โสตาปัตติมัคคะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา สะกิทาคามิมัคคะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา อะนาคามิมัคคะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัตตะมัคคะ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา โสตาปัตติผะละ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา สะกิทาคามิผะละ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา อะนาคามิผะละ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัตตะผะละ ธาตุ สะมาธิญาณะสัมปันโน.
๙. กุสะลาธัมมา อิติปิ โส ภะคะวา อะอา ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ธัมภูทีปัญจะ อิสสะโร กุสะลาธัมมา นะโมพุทธายะ นะโมธัมมายะ นะโมสังฆายะ ปัญจะพุทธา นะมามิหัง อาปามะจุปะ ทีมะสังอังขุ สังวิธาปุกะยะปะ อุปะสะชะสะเห ปาสายะโส ฯ

โสโสสะสะ อะอะอะอะนิ เตชะสุ เนมะภูจะนาวิเว อะสังวิสุโลปุสะพุภะ อิสวาสุ, สุสวาอิ, กุสะลาธัมมา จิตติ วิอัตถิ.

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง อะอา ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง

คัจฉามิ สาโพธิปัญจะ อิสสะโร ธัมมา.

กุสะลาธัมมา นันทะวิวังโก อิติ สัมมาสัมพุทโธ สุคะลาโน ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

๑๐. จาตุมะหาราชิกา อิสสะโร กุสะลาธัมมา อิติ วิชชาจะระณะสัมปันโน จุฤ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

ตาวะติงสา อิสสะโร กุสะลาธัมมา นันทะปัญจะสุคะโต โลกะวิทู มะหา เอโอ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

ยามา อิสสะโร กุสะลาธัมมา พรหมาสัททะ ปัญจะสัตตะ สัตตาปาระมี อะนุตตะโร ยะมะกะขะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตุสิตา อิสสะโร กุสะลาธัมมา ปุยะปะกะ ปุริสะทัมมะสาระถิ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

นิมมานะระตี อิสสะโร กุสะลาธัมมา เหตุโปวะ สัตถา เทวะมะนุสสานัง ตะถา ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี อิสสะโร กุสะลาธัมมา สังขาระขันโธ ทุกขังอะนิจจัง อะนัตตา รูปะขันโธ พุทธะปะผะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

พรหมา อิสสะโร กุสะลาธัมมา นัตถิปัจจะยา วินะปัญจะ ภะคะวะตายาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

๑๑. นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ พุทธิลาโภกะลา กะระกะนา เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ หุลู หุลู หุลู สะวาหายะ.

นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ วิตติ วิตติ วิตติ มิตติ มิตติ มิตติ จิตติ จิตติ วัตติ วัตติ มะยะสุ สุวัตถิ

โหนตุ หุลู หุลู หุลู สะวาหายะ.

อินทะสาวัง มะหาอินทะสาวัง พรหมสาวัง มะหาพรหมสาวัง จักกะวัตติสาวัง มะหาจักกะวัตติสาวัง เทวาสาวัง มะหาเทวาสาวัง อิสีสาวัง มะหา อิสีสาวัง มุนีสาวัง มะหามุนีสาวัง สัปปุริสะสาวัง มหาสัปปุริสะสาวัง พุทธะสาวัง ปัจเจกะพุทธะสาวัง อะระหัตตะสาวัง สัพพะสิทธิวิชชาธาระณังสาวัง สัพพะโลกาอิริยานังสาวัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ.

สาวัง คุณัง วะชะ พะลัง เตชัง วิริยัง สิทธิ กัมมัง นิพพานัง โมกขัง คุยหะกัง ทานัง สีลัง ปัญญา นิกขัง ปุญญัง ภาคะยัง ตัปปัง สุขัง สิริ รูปัง จะตุวีสะติเทสะนัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ หุลู หุลู หุลู สะวาหายะ ฯ

๑๒.นะโมพุทธัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปะขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญาขันโธ สังขาระขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม อิติปิ โส ภะคะวา.

นะโมธัมมัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปะขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญาขันโธ สังขาระขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม.

นะโมสังฆัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปะขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญาขันโธ สังขาระขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ วาหะปะริตตัง.

นะโมพุทธายะ มะอะอุ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา ยาวะตัสสะ หาโย โมนะ อุอะมะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา อุอะมะอะ วันทา นะโมพุทธายะ นะอะ กะติ นิสะระณะ อาระปะชุทธัง มะอะอุ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตาฯ

วิปัสสิต

สัพพะทุกขา สัพพะภะยา สัพพะโรคา วินัสสันตุ

กรวดน้ำ

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ ด้วยเดชะผลบุญแห่งข้าพเจ้าได้สร้างและสวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ ขอให้ค้ำชูอุดหนุนคุณบิดามารดา พระมหากษัตริย์ผู้มีพระคุณ ญาติกา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ เจ้ากรรมนายเวร และมิตรรักสนิท เพื่อนสาราสัตว์น้อยใหญ่ พระภูมิเจ้าที่ เจ้ากรุงพาลี แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระโพสพ พญายมราช นายนิรยบาล ท้าวจตุโลกะบาลทั้งสี่ ศิริพุทธอำมาตย์ ชั้นจาตุมะหาราชิกาเบื้องบนสูงสุดจนถึงภวัคคะพรหม และเบื้องล่างต่ำสุดตั้งแต่โลกันตะมหานรก และอเวจีขึ้นมา จนถึงโลกมนุษย์ สุดรอบขอบจักรวาล อนันตจักรวาล คุณพระศรีรัตนตรัย และเทพยดาทั้งหลาย ตลอดทั้งอินทร์พรหม ยมยักษ์ คนธรรพ์ นาคา พระเพลิง พระพาย พระพิรุณ ท่านทั้งหลายที่ต้องทุกข์ ขอให้พ้นจากทุกข์ ท่านทั้งหลายที่ได้สุข ขอให้ได้สุขยิ่งๆ ขึ้นไป ด้วยเดชะผลบุญแห่งข้าพเจ้าอุทิศให้ไปนี้ จงเป็นอุปนิสัยปัจจัยให้ถึงพระนิพพานในปัจจุบันและอนาคตกาลเบื้องหน้าโน้นเทอญฯ

พุทธังอนันตัง ธัมมังจักรวาลัง
สังฆังนิพพานัง ปัจจโยโหนตุ

โบราณว่าผู้ใดสร้างบุญกุศล และได้สวดภาวนายอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกเป็นประจำ เมื่อสิ้นอายุขัย (ถึงแก่กรรม) จงเขียน ***"จิเจรุนิ"*** *ใส่ปากให้ไปสู่สุคติ ในสัมปรายภพสวรรค์ด้วย*

๒๑. พุทธานุสสติ

พุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ อันว่าความตามระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า มีคุณานุภาพมากหลาย ห้ามกันเสียซึ่งความหวาดเสียว ต่อภยันตรายต่างๆ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ในธชัคคสูตรดังนี้ว่า

"ภิกษุทั้งหลาย ถ้าหากว่าความกลัวหรือความหวาดเสียว หรือขนพองสยองเกล้าเกิดแก่ท่านทั้งหลาย ผู้ไปสู่ป่าก็ดี สู่โคนไม้ก็ดี สู่เรือนเปลี่ยวก็ดี สมัยนั้นท่านทั้งหลาย พึงตามระลึกถึงเราอย่างนี้ว่า

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ

เมื่อท่านทั้งหลายตามระลึกถึงเราอยู่ ความกลัวหรือความหวาดเสียวหรือขนพองสยองเกล้าจักหายไปเพราะตถาคตเป็นอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีราคะ โทสะ โมหะ เป็นผู้ไม่กลัว ไม่สะดุ้ง ไม่ตกใจ ไม่หนี ถ้าหากเธอไม่ระลึกถึงตถาคต ก็จงระลึกถึงพระธรรมหรือพระสงฆ์เถิด ภัยต่างๆ ก็จะหมดไปเช่นเดียวกัน"

อีกประการหนึ่ง อันว่าความตามระลึกถึง พระพุทธคุณ พระธรรมคุณพระสังฆคุณเป็นอนุตตริยะ ไม่มีความตามระลึกอย่างอื่นจะยิ่งไปกว่า มีพระพุทธภาษิตในอนุตตริยสูตรแสดงไว้ดังนี้ว่า

"ภิกษุทั้งหลาย ก็ผู้ใดแลมาตามระลึกถึงตถาคต หรือสาวกของตถาคตอยู่มีความเชื่อตั้งมั่น มีความรักตั้งมั่น ถึงโดยส่วนเดียวเลื่อมใสยิ่งแล้ว ความระลึกของผู้นั้น เป็นความระลึกอย่างยิ่งกว่าความตามระลึกทั้งหลาย

เพราะเป็นไปตามเพื่อความบริสุทธิ์หมดจดของสัตว์ทั้งหลาย เพื่อก้าวพ้นจากโศกปริเทวนาการ เพื่อล่วงลับแห่งทุกข์โทมนัส เพื่อบรรลุอริยมรรคเครื่องนำสัตว์ออกไป เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง”

พระพุทธานุสสติ พระธรรมมานุสสติ พระสังฆานุสสติ มีคุณานุภาพมากหลายฉะนี้ เพราะฉะนั้นบัณฑิตที่เห็นพระคุณแล้ว จึงมีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยมั่นคง แลตามระลึกถึงอยู่ทุกทิพาราตรีกาล ด้วยว่าพระรัตนตรัยนี้มีพระคุณที่น่าระลึกถึงอยู่มากมายนัก หาที่สุดจะอุปมามิได้ ด้วยเหตุนี้ท่านโบราณาจารย์จึงได้ผูกประพันธ์ขึ้นเป็นพระคาถารัตนมาลา คือ พระพุทธคุณรัตนมาลา พระธรรมคุณรัตนมาลา พระสังฆคุณรัตนมาลา เพื่อใช้เป็นคาถาสำหรับภาวนาตามระลึกถึงคุณแห่งพระรัตนตรัย ตามที่ได้รวบรวมไว้ ณ ที่นี้ดังนี้

พระพุทธคุณรัตนมาลา ๕๖

๑. อิ-อิฏโฐ สัพพัญญุตญาณัง อิจฉันโต อาสวักขยัง
อัฏฐัง ธัมมัง อนุปปัตโต อิทธิมันตัง นมามิหัง

๒. ติ-ติณโณ โย วัฏฏะทุกขัมหา ติณณัง โลกานมุตตโม
ติสโส ภูมิ อติกกันโต ติณณัง โอฆัง นมามิหัง

๓. ปิ-ปิโย เทวมนุสสานัง ปิโย พรหมานมุตตโม
ปิโย นาคสุปัณณานัง ปิยินทริยัง นมามิหัง

๔. โส-โสกา วิรตจิตโต โย โสภมาโน สเทวเก
โสกัปปัตเต ปโมเทนโต โสภวัณณัง นมามิหัง

๕. ภ-ภัชชิตา เยน สัทธัมมา ภัตคปาเปน ตาทินา
ภเย สัตเต ปหาเสนโต ภยสันตัง นมามิหัง

๖. ค-คมิโต เยน สัทธัมโม คมาปีโต สเทวกัง
คัจฉามาโน สิวัง รัมมัง คัมยธัมมัง นมามิหัง

๗. วา-วานา นิกขมิโย ตัณหา วาจัง ภาสติ อุตตมัง
วานนิพพาปนัตถาย วายมันตัง นมามิหัง

๘. อ-อนัสสาสกสัตตานัง อัสสาสัง เทติ โย ชิโน
อนันตคุณสัมปันโน อันตคามิง นมามิหัง

๙. ร-รโต นิพพานสัมปัตเต รโต โส สัตตโมจเน
รัมมาเปติ ธ สัตเต โย รณจาคัง นมามิหัง

๑๐. หัง-หัญญเต ปาปเก ธัมเม หังสาเปติ ปรัง ชนัง
หังสมานัง มหาวีรัง หันตปาปัง นมามิหัง

๑๑. สัม-สังขตาสังขเต ธัมเม สัมมา เทเสสิ ปาณินัง
สังสารัง สังวิฆาเฏติ สสัมพุทธัง นมามิหัง

๑๒. มา-มาตาว ปาลิโต สัตเต มานถัทเธ ปมัททิโน
มานิโต เทวสังเฆหิ มานฆาฏัง นมามิหัง

๑๓. สัม-สัญจยัง ปารมิง สัมมา สัญจิตวา สุขมัตตโน
สังขารานัง ขยัง กัต๎วา สันตคามิง นมามิหัง

๑๔. พุท-พุชฌิตวา จตุสัจจานิ พุชฌาเปติ มหาชนัง
พุชฌาเปนตัง สิวัง มัคคัง พุทธเสฏฐัง นมามิหัง

๑๕. โธ-โธติ ราเค จ โทเส จ โธติ โมเห จ ปาณินัง
โธตาสวัง มหาวีรัง โธตกเลสัง นมามิหัง

๑๖. วิช-วิวิจเจว อสัทธัมมา วิจิตวา ธัมมเทสนัง
วิเวเก ฐิตจิตโต โย วิทิตันตัง นมามิหัง

๑๗. ชา-ชาติธัมโม ชราธัมโม ชาติอันโต ปกาสิโต
ชาติเสฏเฐน พุทเธน ชาติโมกขัง นมามิหัง

๑๘. จ-จยเต ปุญญสัมภาเร จเยติ สุขสัมปทัง
จชันตัง ปาปกัมมานิ จชาเปนตัง นมามิหัง

๑๙. ร-รมิตัง เยน นิพพานัง รักขิตัง โลกสันปทัง
รชโทสาทิกเลเสหิ รหิตัง ตัง นมามิหัง

๒๐. ณ-ณมิโตเยว พรหเมหิ นรเทเวหิ สัพพทา
ณทันโต สีหนาทัง โย ณทันตัง ตัง นมามิหัง

๒๑. สัม-สังสาเร ติวิเธ โลเก สัญชานาติ อนิจจโต
สัมมานิพพานสัมปัตโต สัมปัสสันตัง นมามิหัง

๒๒. ปัน-ปกเต โพธิสัมภาเร ปสัฏโฐ โส สเทวเก
ปัญญาย อสโม โหติ ปสันนัง ตัง นมามิหัง

๒๓. โน-โน เทติ นิรยัง คันตุง โน จ ปาปัง อการยิ
โน สโม อัตติ ปัญญาย โนนธัมมัง นมามิหัง

๒๔. สุ-สุนทโร วรรูเปน สุสสโร ธัมมภาสเน
สุทุททสัง ทิสาเปติ สุคตันตัง นมามิหัง

๒๕. ค-คัจฉันโต โลกิยัง ธัมมัง คัจฉันโต อมตัง ปทัง
คโต โส สัตตโมเจตุง คตัญญาณัง นมามิหัง

๒๖. โต-โตเสนโต วรธัมเมน โตสัฏฐาเน สิเว วเร
โทสัง อกาสิ ชันตูนัง โตลจิตตัง นมามิหัง

๒๗. โล-โลเภ ชหติ สัมพุทโธ โลกเสฏโฐ คุณากโร
โลเภ สัตเต ชหาเปติ โลภสันตัง นมามิหัง

๒๘. ก-กันโต โย สัพพสัตตานัง กัต์วา ทุกขักขยัง ชิโน
กเถนโต มธุรัง ธัมมัง กถาสัณหัง นมามิหัง

๒๙. วิ-วินยัง โย ปกาเสติ วิทธังเสตวา ตโย ภเว
วิเสสัญญาณสัมปันโน วิปปสันนัง นมามิหัง

๓๐. ทู-ทูเส สัตเต ปหาเสตโต ทุรัฏฐานัง ปกาสติ
ทูรัง นิพพานมาคัมม ทูสหานัง นมามิหัง

๓๑. อ-อันตัง ชาติชราทีนัง อกาสิ ทิปทุตตโม
อเนกุสสาหจิตเตน อัสสาเสนตัง นมามิหัง

๓๒. นุต-นุเทติ ราคจิตตานิ นุทาเปติ ปรัง ชนัง
นุนอัตถัง มนุสสานัง นุสาสันตัง นมามิหัง

๓๓. ต-ตโนติ กุสลัง ธัมมัง ตโนติ ธัมมเทสนัง
ตัณหาย วิจรันตานัง ตัณหาฆาฏัง นมามิหัง

๓๔. โร-โรเสนเต เนว โกเปติ โรเส เหว น กุชฌติ
โรคานัง ราคโทเสหิ โรคสันตัง นมามิหัง

๓๕. ปุ-ปุณันตัง อัตตโน ปาปัง ปุเรนตัง ทสปารมิง
ปุญญวันตัสส ราชัสส ปุตตภูตัง นมามิหัง

๓๖. ริ-ริปุราคาทิภูตังว ริทธิยา ปฏิหัญญติ
ริตตัง กัมมัง นกาเรตา ริยวังสัง นมามิหัง

๓๗. ส-สัมปันโน วรสีเลน สมาธิปวโร ชิโน
สยัมภูญาณ สัมปันโน สัณห์วาจัง นมามิหัง

๓๘. ทัม-ทันโต โย สกจิตตานิ ทมิตวาปิ สเทวกัง
ทฑันโต อมตัง เขมัง ทันตินทริยัง นมามิหัง

๓๙. ม-มหุสสเหน สัมพุทโธ มหันตัง ญาณมาคมิ
มหิตัง นรเทเวหิ มโนสุทธัง นมามิหัง

๔๐. สา-สารัง เทสิธ สัตตานัง สาเรติ อมตัง ปทัง
สารถิ วิย สาเรติ สารธัมมัง นมามิหัง

๔๑. ร-รัมมตาริยสัทธัมเม รัมมาเปติ สสาวกัง
รัมเม ฐาเน วสาเปนตัง รณหันตัง นมามิหัง

๔๒. ถิ-ถิโต โย วรนิพพาเน ถิเร ฐาเน สสาวโก
ถิรัง ฐานัง ปกาเสติ ถิตธัมมัง นมามิหัง

๔๓. สัต-สัทธัมเม เทสยิต๎วาน สันตัง นิพพานปาปกัง
สมาหิตัง สสาวกัง สันตจิตตัง นมามิหัง

๔๔. ถา-ถานัง นิพพานสังขาตัง ถาเมนาธิคโต มุนิ
ถาเน สัคคสิเว รัมเม ถาเปนตัง ตัง นมามิหัง

๔๕. เท-เทตโต โย สัคคนิพพานัง เทวมนุสสปาณินัง
เทนตัง ธัมมวรัง ทานัง เทวเสฏฐัง นมามิหัง

๔๖. ว-วันตราคัง วันตโทสัง วันตโมหัง อนาสวัง
วันทิตัง เทวพรหเมหิ วรัง พุทธัง นมามิหัง

๔๗. ม-มหตา วิริเยนาปิ มหันตัง ปารมิง อกา
มนุสสเทวพรหเมหิ มหิตัง ตัง นมามิหัง

๔๘. นุส-นุนธัมมัง ปกาเสนโต นุทนัตถาย ปาปกัง
นุนทุกขาธิปันนานัง นุทาปิตัง นมามิหัง

๔๙. สา-สาวกานัง นุสสาเสติ สารธัมเม จ ปาณินัง
สารธัมมัง มนุสสานัง สาสิตัง ตัง นมามิหัง

๕๐. นัง-นันทันโต วรสัทธัมเม นันทาเปติ มหามุนิ
นันทภูเตหิ เทเวหิ นันทนียัง นมามิหัง

๕๑. พุท-พุชฌิตาริยสัจจานิ พุชฌาเปติ สเทวกัง
พุทธญาเณหิ สัมปันนัง พุทธัง สัมมา นมามิหัง

๕๒. โธ-โธวิตัพพัง มหาวีโร โธวันโต มลมัตตโน
โธวิตวา ปาณินัง ปาปัง โธตกเลสัง นมามิหัง

๕๓. ภ-ภยมาปันนสัตตานัง ภยัง หาเปติ นายโก
ภเว สัพเพ อติกกันโต ภยสันตัง นมามิหัง

๕๔. ค-คธิโต เยน สัทธัมโม คตัญญาเณน ปาณินัง
คัณหนียัง วรธัมมัง คัณหาเปนตัง นมามิหัง

๕๕. วา-วาปิตัง ปวรัง ธัมมัง วานโมกขาย ภิกขุนัง
วาสิตัง ปวเร ธัมเม วานหานัง นมามิหัง

๕๖. ติ-ติณโณ โส สัพพาปาเปหิ ติณโณ สัคคา ปติฏฐิโต
ติเร นิพพานสังขาเต ติกขญาณัง นมามิหัง

จบพระพุทธคุณรัตนมาลา

พระธรรมคุณรัตนมาลา ๓๘

๑. ส์วาก-สวาคตันตัง สิวัง รัมมัง สวาคเณยยัง ธัมมเทสนัง
สวาหุเณยยัง ปุญญักเขตตัง สวาสภัง นมามิหัง
๒. ขา-ขาเทนโต โส สัพพปัชชัง ขายิตัง มธุรัง ธัมมัง
ขาทันตัง ติวิธัง โลกัง ขายิตันตัง นมามิหัง
๓. โต-โตเสนโต สัพพสัตตานัง โตเสนติ ธัมมเทสนัง
โตสจิตตัง สมิชฌันตัง โตสิตันตัง นมามิหัง
๔. ภ-ภคราโค ภคโทโส ภคโมโห อนุตตโร
ภคกิเลสสัตตานัง ภคตันตัง นมามิหัง
๕. ค-คัจฉันโต รัมเกสิเว คมาปิโต สเทวเก
คัจฉันโต พรหมจริยัง คัจฉันคันตัง นมามิหัง
๖. ว-วันตราคัง วันตโทสัง วันตโมหัง วันตปาปัง
วันตพาลมิจฉาทินนัง วันตตันตัง นมามิหัง
๗. ตา-ตาเรสิ สัพพสัตตานัง ตาเรสิ โอรมตีรัง
ตาเรนตัง โมกขสังสารัง ตาเรนตันตัง นมามิหัง
๘. ธัม-ธรมาเนปิ สัมพุทเธ ธัมมเทสัง นิรันตรัง
ธเรยย อมตัง ฐานัง ธเรนตันตัง นมามิหัง
๙. โม-โมหัญจ ทมโต สัตเต โมหชิเต อการยิ
มหชาเต ธัมมจารี โมหชิตัง นมามิหัง
๑๐. สัน-สัพพสัตตาโมนุโท สัพพโสกา วินาสโก
สัพพสัตต หิตกโร สัพพสันตัง นมามิหัง
๑๑. ทิฏ-ทิฏเฐ ธัมเม อนุปปัตโต ทิฏฐิกังขา ราคลุเต
ทิฏฐิทวาสัฏฐีฉินทันเต ทิฏฐิสันตัง นมามิหัง

๑๒. ฐิ-ฐิติสีลสมาจาเร ฐิติเตรส ธุตังเค
ฐิเตธัมเม ปฏิปัตติ ฐิติปทัง นมามิหัง
๑๓. โก-โกกานัง ราคปิพิโต โกธัมโมปฏิหัญญติ
โกกานัง ปุชิโต โลเก โกกานังป นมามิหัง
๑๔. อ-อัคโค เสฏโฐ วโร ธัมโม อัคคปุญโญ ปิพุชณติ
อัคคธัมมัง สุนิปุนัง อัคคสันตัง นมามิหัง
๑๕. กา-กาเรนโต โส สิเวรัชเช การเย ธัมมจาริเย
ภาตัพเพ สุสิกขากาเม กาเรนตันตัง นมามิหัง
๑๖. ลิ-ลิโต โย สัพพทุกขสุ ลิถขิเต ปฏิกัตตเย
ลิมปิเตปิ สุวัณเณน ลิถขันตันตัง นมามิหัง
๑๗. โก-โก ปุคคโล สทิโสมัง โก ธัมมัง อภิปูชยิ
โก วันทติ ธัมมรสัง โก สัลโลตัง นมามิหัง
๑๘. เอ-เอสติ พุทธวจนัง เอสติ ธัมมมุตตมัง
เอสติ สัคคโมกขัญเจ เอสสันตัง นมามิหัง
๑๙. หิ-หิเนถาเนนชายันเต หิเนปาเป ติสุคติง
หิเนโมห สเมชาเล หินตันตัง นมามิหัง
๒๐. ปัส-ปักกโต โพธิสัมภาเร ปสัฏโฐ โส สเทวเก
ปัญญาย อสโม โหติ ปสันโนตัง นมามิหัง
๒๑. สิ-สีเลน สุคติง ยันติ สีเลน โภคสัมปทา
สีเลน นิพพุติง ยันติ สีลธรัง นมามิหัง
๒๒. โก-โกโยอัคคปัญโญปุพเพ โกธชเห อธิคัจฉิ
โกธัมมัญจ วิชานาติ โกธวันทัง นมามิหัง
๒๓. โอ-โอนโต สัพพกิเลสัง โอนโต สัพพมลัง
โอน โต ทิฏฐิชาลัญจ โอนโตตัง นมามิหัง

๒๔. ป-ปัญญา จ เสฏโฐ โลกัสมิง ปัญญา อัปปติ ปุคคโล
ปัญญาย อสโม โหติ ปสันโนตัง นมามิหัง
๒๕. น-นรานรหิตัง เทวัง นรเทเวหิ ปูชิตัง
นรานัง กามปังเกหิ สุคตัง ชินัง นมามิหัง
๒๖. ยิ-ยิชฌเต สัพพสัตตานัง ยิชฌตัง เทวพรหเมหิ
ยิชฌิสสติ จ ปาณินัง ยิชฌตันตัง นมามิหัง
๒๗. โก-โกธังชหติ ปาปกัง โกธนัง ธนนาสสติ
โกธังชเห สุขปัตติ โกธนุทธัง นมามิหัง
๒๘. ปัจ-ปัญจา ภิญญานรตาปชา ปชหิตา ปาปกาโย
ปัปโปติ โส ติวิปุลโล ปโชตันตัง นมามิหัง
๒๙. จัต-จริต์วา พรหมจริยัง จชันตัง สุวิหัญญติ
จชันตัง สัพพทาเนน จชันตันตัง นมามิหัง
๓๐. ตัง-ตโนติ กุสลัง กัมมัง ตโนติ สัพพวิริยัง
ตโนติ สีลสมาธิง ตันตรายัง นมามิหัง
๓๑. เว-เวรันโนทินนพันทันติ เวรัง เตสังปสัมปติ
เวรัง เวเรน เวรานิ เวรสันตัง นมามิหัง
๓๒. ทิ-ทีฆายุโก หหูปัญญา ทีฆรัตโต มหาสาโล
ทีฆา โภเคนะปัญเญน ทีฆรัตตัง นมามิหัง
๓๓. ตัพ-ตโต ทุกขา ปมุญจันโต ตโต โมเจติ ปาณิโย
ตโต ราคาทิ กิเลโส ตโต โมหัง นมามิหัง
๓๔. โภ-โภนโต เทว สังฆาโยติ โภคาเสฏโฐ จ ปาปิโก
โภคานิ ปริปุณณโส โภค สันตัง นมามิหัง
๓๕. วิญ-วิรติ สัพพทุกขัสมา วิริยันนา มีทุลลภา
วิริยา สุขสัมปันนา วิริยันตัง นมามิหัง

๓๖. ญู-ญูตัญญาเณหิ สัมปันนัง ญูต โยค ปสัมปติ
ญูตัญญาณทัสสนัญเจ ญูต โยคัง นมามิหัง
๓๗. หี-หิสันติ สัพพโทสานิ หิสันติ สัพพภยานิ
หิส โมหา สัตตาคตา หิสันตันตัง นมามิหัง
๓๘. ติ-ติณโณ โย วัฏฏทุกขัมหา ติณณา โลกานมุตตโม
ติสโส ภูมิ อติกกันโต ติณณัง โอฆัง นมามิหัง

จบพระธรรมคุณรัตนมาลา

พระสังฆคุณรัตนมาลา ๑๔

๑. สุ-สุทธสีเลน สัมปันโน สุฏฐปัตโต จ โย สังโฆ
สุนทโร สาสโนธโร สุนทรัง ปิ นมามิหัง
๒. ป-ปฏิสัมภิทา จ ตัสโส ปสัฏโฐ โส อนุตตโร
ปัญญา อนุตตโร โลเก ปสัฏฐัง ปิ นมามิหัง
๓. ฐิ-ฐิตถิ ปราชิโต สัตถา ฐิตถาชิรา จ สาสเน
ฐิตถิยา พุทธวัจจเน ฐิตถตันตัง นมามิหัง
๔. ปัน-ปสัฏโฐ ธัมมคัมภีโร ปัญญาวันโต อลังกโต
ปสันโต อัตถธัมมัญจ ปเสฏฐัง ปิ นมามิหัง
๕. โน-โน เจติ กุสลัง กัมมัง โน จ ปาปัง อการยิ
โนนตังพุชฌิตัง ธัมมัง โนทีสันตัง นมามิหัง
๖. ภ-ภคราโค ภคโทโส ภคโมโห จ ปาณีนัง
ภคกิเลสสัตตานัง ภคตันตัง นมามิหัง

๗. ค-คัจฉันโต โลกิกิยังธัมมัง คัจฉันโต โลกุตตรัมปิ
คัจฉ เทว กิเลเสหิ คมิตันตัง นมามิหัง
๘. ว-วัณเณติ กุสลัง ธัมมัง วัณเณตี สีลสัมปันนัง
วัณเณติ สีลรักขิตัง วัณณวันตัง นมามิหัง
๙. โต-โตเสนโต เทวมนุสเส โตเสนโต ธัมมเทสยิ
โตเสติ ทุฏฐจิตตานิ โนเสนตันตัง นมามิหัง
๑๐. สา-สาสนัง สัมปฏิจฉันนัง สาสนันตัง สิวัง รัมมัง
สาสนา อนุสาเสยยัง สาสนันตัง นมามิหัง
๑๑. ว-วันตราคัง วันตโทสัง วันตโมหัง ทิฏฐิฉันนัง
วันตันตัง สัพพปาปานิ วันตกเลสัง นมามิหัง
๑๒. ก-กโรนโต สีลสมาธิ กโรนติ มลมัตตโน
กโรนโต กัมมัฏฐานานิ กโรนตันตัง นมามิหัง
๑๓. สัง-สังสาเร สังสรันโตโส สังสาเร โส วิมุญจโส
สังสารทุกขโตโมเจ สังสัฏฐัง ปิ นมามิหัง
๑๔. โฆ-โฆร ทุกขักขยัง กัต์วา โฆสาเปติสุรนรัง
โฆสยิตวา ติปิฏกัง โฆรตันตัง นมามิหัง

จบพระสังฆคุณรัตนมาลา

๒๒. ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์

ภิกษุทั้งหลาย กิจอันใด ที่ศาสดาผู้เอ็นดูแสวงหาประโยชน์เกื้อกูล อาศัยความเอ็นดูแล้วจะถึงทำแก่สาวกทั้งหลายฯ

ภิกษุทั้งหลาย นั่นโคนไม้ทั้งหลาย นั่นเรือนว่างทั้งหลายฯ

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเพียรเผากิเลส อย่าได้ประมาทฯ พวกเธอทั้งหลายอย่าได้เป็นผู้ที่ต้องร้อนใจในภายหลังเลย นี่แลเป็นพระวาจาเครื่องพร่ำสอนพวกเธอทั้งหลายของเราฯ

๒๓. ภาษิตธรรม ของท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต

เขาไม่ถาม	**อย่าตะกราม**	**ตะกละกล่าว**
ไก่สามหาว	**มิใช่ยาม**	**ตะกรามขัน**
กลัวไว้หน้า	**กล้าไว้หลัง**	**ระวังทัน**
คนทุกวัน	**แปดเหลี่ยม**	**สิบสองคม**
คนหน้าเนื้อ	**ใจเสือ**	**ก็เหลือคบ**
ข้างนอกกลบ	**หวานไว้**	**ข้างในขม**
มะนาวเกลี้ยง	**ก็ไม่ล้น**	**เท่าคนกลม**
เร็วกว่าลม	**เหลี่ยมลบ**	**ตลบตะแลง**
ฝนจะตก	**เท่าไร**	**น้ำไม่ขัง**
ย่อมไหลหลั่ง	**ลงรู**	**คูระแหง**
รสไม่รู้	**ดุจจวัก**	**ที่ตักแกง**
จนปากแหว่ง	**เปรี้ยวหวาน**	**ไม่พานรู้**

ถึงมีหู	มีอยู่	ดังหูกระทะ
มีตาปะปะ	เหมือนตาสับปะรด	น่าอดสู
ถึงมีปาก	ปากพล่อย	ดังหอยปู
มีเท้าคู้	มือตาย	เหมือนไม่มี
กระจกส่อง	มองเด่น	จะเห็นหน้า
ปัญญาส่อง	ปัญญา	ชื่นจ่มใส
ตัวของตัว	ชั่วดี	มีเพียงใด
ไม่ต้องไป	หาหมอดู	ก็รู้ดี
จิตไม่ตาย	รูปไม่ตาย	อย่าหมายผิด
รูปกับจิต	บอกหมด	ปลดสงสัย
รูปทั้งกอง	เปรียบเหมือนฟอง	ชลาลัย
เกิดขึ้นแล้ว	ก็ดับไป	เป็นธรรมดา.

ไม่ใกล้ไม่ไกล ไม่ไปไม่มา ไม่ตึงไม่หย่อน อยู่ในระหว่างทุกข์ ระหว่างธาตุ ระหว่างอากาศ ทำจิตใจบริสุทธิ์ เหลืออยู่แต่รูปกับนาม ให้ลมเดินไปตามวิธี เกิดช่องว่างปรากฏ ธรรมเครื่องว่างปรากฏ แก่สติแลญาณ ย่อมเป็นที่ตั้งอาศัย รับรองสติให้ตั้งอยู่ในอาการว่าง ไม่คิดไม่นึกไม่เกาะขันธ์อายะตะนะเรียกว่าอุปาทานดับ เมื่ออายะตะนะไม่มีสัตว์บุคคลเกาะ ไม่มีเกิด วิมุตติเครื่องแจ้งแห่งกิเลส ที่เหลืออยู่ที่หมด ก็ย่อมรู้ด้วยตนเอง เพียงเท่านี้ท่านก็จะบังเกิดเต็มภูมิธรรม วิมุตติเครื่องแจ้ง เวทติยะนิโรธ เป็นเหตุให้ขันธ์ อดีตอนาคตปัจจุบัน ลำดับตามลักษณะวิปัสสนาญาณ เรียกว่าบุคคลถึงอนุปาทิเสสบุคคลข้อความที่กล่าวมานี้ เพื่อให้รู้ชัดจะได้ดับความไม่รู้ชัด ถ้าจะกล่าวโดยการกระทำจริงๆ ก็จะกระทำสั้นนิดเดียว หรือปล่อยสติที่ธาตุทรงว่างเปล่าตามลม ตั้งแต่ปลายเท้าตลอดศีรษะ และ

ศีรษะตลอดปลายเท้า จนช่องว่างปรากฏทั่วกาย ก่อนให้สติและญาณว่าง ปรากฏสติ มีเพียงเท่านี้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทุกประการ

ธรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ เป็นวิธีนั่งสมาธิอย่างพระอริยเจ้า ตั้งแต่พระโสดาบันเป็นต้นไป จัตตุปรายหิ จัตตริปะมุทโท ทะจาปิฐานานิ อภัพโพบ่มิอาจจะเกตุง เพื่อจะกระทำให้แจ้งซึ่งอริยะทั้ง ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ละกายะทิฏฐิ ไม่ถือเนื้อถือตัว ถือชาติถือตระกูล ถือเราถือเขา วิจิกิจฉา ความเคลือบแคลงสงสัยไม่มี ในคุณพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า ไม่มีสีลัพตะปรามาส ไม่บนเบี้ยเสียขวัญ เข้าผีทรงเจ้า เซ่นเหล้าและยาเมี่ยงหมาก บูชาไม่มี ขาดปริเฉทประหารตามกำลังของตนชั่วขณะจิตหนึ่ง ท่านว่าโสโสตะปฏิญาณพระธรรม ละมิจฉามรรค ทำภัยและเวรให้สิ้นไปด้วยขันติและเมตตา เข้าถึงซึ่งเป็นโอรสของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุคคลผู้นั้นได้เห็นห้องช่องมหานิพพาน สัจจริงจังสัจจะถาวะโร มนุษย์สัตว์ปฏิบัติตามคำสอน จะตัดรอนมลทินสิ้นทุกข์โข เมื่อดับจิตผลบรรพชิตสุเมโธ วิมานคือสถานแห่งบ้านเรือน ครั้นจุติมาเกิดกำเนิดมนุษย์ จะผ่องผุดโสภาหาไม่เหมือน ด้วยกุศลประจักษ์เป็นหลักเตือน ดุจเป็นเพื่อนมิตรแท้เฝ้าแลดู ท่านทั้งหลายชายหญิงสิ่งประสงค์ อย่าอาวรณ์สงสัยใจหดหู่ ฟังให้ดีถือชัดจัดเป็นครู จะกอบกู้ใจประกอบระบอบธรรม จงหมั่นเชื่อหมั่นจำทำให้เห็น จะเด่นเหมาะสมกายคมสัน รักโอวาทถือโอวาทอย่าคลาดคล่ำ บุญจะทำสัตว์โลกมีโชคชัย ข้อที่ว่าดีจะได้ดี ภาษิตนี้บอกตรงไม่สงสัย ถ้าทำชั่วผลชั่วนำตัวไป ลงสู่ในทุกขาน่าเสียดาย อันโลภะโทสะโมหะโหด อย่าโลภอย่าหลงบรรจงหมาย จะทำตัวให้มีราคีคาย ถือให้ได้ยังให้ติดคิดให้ดี อันศีลังทั้งห้าอุตส่าห์เถิด เป็นบ่อเกิดสุขแสนแคนวิถี สุขกับทุกข์บุญบาปทราบกันดี ตัดราคีอย่าลุกุศลทาน มนุษย์เลิศเกิดทรัพย์คนนับหน้า เห็นกับตาในปัจจุบันอันไพศาล เราทำดีสร้างดีมีศีลทาน เกิดผลญาณตามส่ง

ดังหงษ์ทอง จงตริตรึกนึกให้ถูกผูกให้ทราบ บุญกรรมบาปทำชั่วจิตมัวหมอง อยู่ที่ไหนทำที่ไหนควรไตร่ตรอง ผลสนองบุญเสนออย่าแผลอกาย ชักบาลีชี้เตือนเพื่อนมนุษย์ ชักเอาธรรมยุทธเป็นจุดหมาย ระตะนังทั้งสามงามเพริศพราย อย่าทำลายหัตถ์ชูขึ้นบูชา อย่าให้ขาดนึกถึงบาทบพิตอดิศร ท่านเข้าสู่นิพพานนานมายังถาวร ฝากคำสอนกับพระสงฆ์ทรงศีลา ท่านทั้งหลายชายหญิงสิ่งทั้งหลาย เร่งขวนขวายก่อสร้างทางสิกขา ใครไม่เชื่อเบื่อในรสพจนาถเกลียดโอวาทความตรัสที่ขัดใถ จะเห็นเหตุเพศชั่วในตัวแท้ หนุ่มสาวเฒ่าแก่แน่สักขี สัจจังเวใช่จะแกล้งแต่งวาที คงเกิดมีเข้าสักวันอันทุกข์ภัย จิตไม่ตายรูปไม่ตายอย่าหมายผิด รูปกับจิตบอกหมดปลดสงสัย รูปทั้งกองเปรียบเหมือนฟองชลาลัย เกิดขึ้นแล้วก็ดับไปเป็นธรรมดา ให้รู้จริงเห็นใจตามเป็นจริง จิตสงบนิ่งเข้าสู่ชลังอุเบกขา รู้จิตรู้จบพบธรรมะถึงพุทธะตัดให้หมดโทษมหันต์ ตัณหาจิตคิดลำบากยากครามครัน เพราะนับวันยิ่งจะห่างทางนิพพานนะท่านเอยฯ

๒๔. พระไตรลักษณ์คำกลอน

พระไตรลักษณ์หนักหน่วงในดวงจิต สุขุมคิดตรึกตรองให้นักหนา พิศเพ่งเล็งดูพระอนัตตา เป็นไม้เท้าก้าวหน้าหาหนทาง พระทุกขังตั้งไว้ให้มั่นคง ค่อยดำรงชำระประสระสาง อวิชชาพาหลงกำบังทาง พระทุกขังแผ้วถางสว่างเตือน กำจัดมืดโมโหให้ผ่องแผ้ว เหมือนดวงแก้วชูเชิดประเสริฐเฟือน เอาสติตั้งไว้เป็นความเพียร ด้วยจำเนียรก่อสร้างในทางธรรม พระไตรลักษณ์ตักเตือนให้บริสุทธิ์ เหมือนมงกุฎสุดเหลืองเรืองอร่าม ดูงามขำรัศมีศรีใสวิไลล้ำ พระคุณธรรมเกื้อหนุนการุญงาม บรรดาศีลบริสุทธิ์ก็พร้อมเสร็จ เหมือนเกราะเพ็ชรสวมใส่ในสนาม คอยป้องกันอวิชชาสง่างาม จะพาข้ามด่านเขตกิเลสมาร พระกรซ้ายทรงพระขรรค์อัน

ผ่องศรี พระกรขวาทรงเครื่องศาสตราวุธ บริสุทธิ์เสด็จสอดพระแสงศรี เมตตาพาจิตให้เปรมปรีดิ์ จะข่มขี่อกุศลให้ม้วยมรณ์ พระกรุณาเบื้องขวา รักษาสโมสร มุทิตาเป็นโยธาซ้ายพระกร ไม่ย่อหย่อนต่อภัยสิ่งไรมี พวกเสนาฆ่ามารราญณรงค์ คือพรหมวิหารอุเบกขา ย่อมประหารมารม้วยให้มรณา ด้วยปัญญาเป็นดวงมณีนิล สำหรับส่องสว่างกระจ่างแจ่ม คือ องค์กสิณจะมีคมนอนธการก็สูญสิ้น องค์กสิณสุกสว่างกระจ่างใจ เสร็จจะนั่งเหนือหลังสินธพชาติ คืออิทธิบาททั้งสี่จะมีไหน ผ่อนพักอาชาพาเดินดำเนินไป เข้าหนทางใหญ่คือพระอัฏฐังคิกมรรค ผลทานเป็นเสบียงลำเลียงส่ง จะข้ามดงแดนเขตกิเลสมาร สัจจังตั้งไว้เป็นศรัทธา ด้วยปัญญาอุปถัมภ์มาค้ำชู ไม่ย่อหย่อนผ่อนชักอาชาชาญ พระยามารแลเห็นก็อดสู พระยามัจจุราชก็ไม่อาจจะแลดู ปิดประตูจตุราไม่อาวรณ์ วิริยะล้ำเลิศประเสริฐนัก ดังอินทร์องค์ทรงศักดิ์สโมสร บรรพชาดังว่าเป็นพระเมรุธรไม่ย่อหย่อนต่อความที่พากเพียร สมาธิส่องตามส่งให้ตรงทาง วิปัสสนาแผ้วถางซึ่งหนามเสี้ยน พระโพชฌงค์ทรงโฉมคือโคมเทียน ไม่แวะเวียนตามส่งถึงนิพพาน ใครได้แล้วเหมือนได้แก้วมโนนึก ไม่ตรองตรึกที่จะยากในสงสาร ไปเสวยรมย์ชมสุขทุกประการ เหนือวิมานเมืองฟ้าสุราลัย สุขอะไรจะมาสุขเหมือนเมืองแก้ว สุขเลิศแล้วสุขยิ่งทุกสิ่งสรรพ์ พ้นวิสัยใครเลยจะเทียมกัน เป็นมหันตะมโหฬารพาร นะท่านทั้งหลาย เอย.

๒๕. พุทธทำนาย

อุกาสะ สิริสักยะมุนี พระพุทธโคดม พระบรมโลกนาถศาสดาจารย์ ญาณสัพพัญญู อันเป็นพระบรมครู ผู้ได้สั่งสอนแก่ฝูงเทพนิกร อินทร์ พรหมยมยักษ์ ทั่วทั้งอนันตจักรวาล พระองค์ผู้ทรงญาณ มาสงสารแก่ฝูงประชาชนคนทั้งหลายอยู่ภายหลัง พระองค์ได้ยับยั้งตั้งพระพุทธศักราชศาสนาไว้ให้ถ้วนห้าพันพระวรรษา อติกกันตา ถ้าจะคณานับฤดูเดือน ก็ได้หกหมื่นเดือนมากครามครัน ถ้าจะคณานับทิวาวัน ก็ได้ล้านแปดแสนวันเป็นกำหนด ถ้าจะคณานับพระอุโบสถ ถ้าจะกำหนดเป็นฤดูก็ได้หมื่นห้าพันฤดู สมเด็จพระบรมครูเจ้าทรงกล่าวไว้ว่า แม้บุคคลใดตั้งจิตลงปลงจิตตั้ง ฟังพระพุทธศักราช บุคคลผู้นั้นก็จะระลึกชาติขึ้นได้ตามจิตใจปรารถนา จะนึกเอาชั้นอินทร์ชั้นพรหมก็จะสมดังความคิด กุศลนั้นจะขึ้นไปเนรมิตวิมานไว้คอยท่า ครั้นทำลายตายจากเบญจขันธ์ทั้งห้าลงในกาลใด บุคคลผู้นั้นไซร้ก็จะได้ขึ้นไปเสวยรมย์ชมสมบัติในรัตนกระหนกรัตนวิมานสวรรค์ จะมีทั้งหมู่นางกำนัลมานั่งแห่ห้อมล้อมอยู่อย่างสะพรั่งด้วยกุศลที่ตนได้ฟังพระพุทธศักราช พระสมณโคดมบรมโลกนาถหน่อนรินทร์ปิ่นเกล้า จำเดิมแต่พระองค์ตรัสพระสัทธรรมเทศนาไว้กับพระอานนท์ และอัครสาวกเจ้าทั้งหลาย มีพระพุทธทำนายไว้เป็นกำหนดว่า เมื่อพระตถาคตเสด็จดับขันธ์เข้าสู่พระปรินิพพานล่วงไปแล้วบ่มินาน ประมาณได้ห้าร้อยปีจะหานางภิกษุณีก็บ่มิได้ ครั้นล่วงได้พันปีก็จะไม่มีพระอรหันต์ที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ครั้นล่วงได้สองพันปี ก็จะพากันเคลื่อนคลาด จะมีนักปราชญ์ที่จะพากเพียรเล่าเรียนให้จบครบพระไตรปิฎกนั้นก็หาบ่มิได้ ครั้นล่วงได้สามพันปีก็จะมีพระภิกษุสงฆ์จะมามั่วสุมประชุมกันเป็นคณะปรกนั้นก็หาบ่มิได้ ครั้นล่วงได้สี่พันปีแล้วไซร้ บาตร

ไตรจีวรก็จะสูญสิ้น ครั้นล่วงได้ห้าพันปีก็จะพากันประมาทหมิ่น จะมีแต่ผ้าเหลืองน้อยห้อยหูพอได้รู้สำคัญว่าบุคคลผู้บวชเป็นชี ศาสนาพระชินสีห์จะสิ้นไปในปีชวดนักษัตร อัฏฐศก เดือนหก เพ็ญวันพุธ ในเวลาปัจจุสมัยใกล้รุ่ง อรุณฤกษ์เบิกอรุณแล้วพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้าที่ได้วัฒนาการเที่ยวโปรดสัตว์อยู่ในวัฏฏสงสาร ทั่วทั้งอนันตจักรวาลและพื้นธรณี ตั้งแต่พิภพนาคี จนตราบเท่าถึงดาวดึงส์สวรรค์เป็นขอบเขต แห่งท้าวเทวศบรรจุพระเกศบรรจุพระธาตุเข้าไว้ในโกฐแก้วจุฬามณีศรี ซึ่งก่อไว้เป็นสุวรรณเจดีย์ศรีสงบ รวมเข้าไว้เป็นที่อภิวันท์ไหว้แก่ฝูงเทพนิกรอินทร์พรหมในชั้นฉกามาวจรสวรรค์ มีทั้งอัครพรหมมานั่งอยู่พร้อมเพรียงเรียงพับเพียบพะแนงเชิง มีมือถือพวงมาลาและมาลัย อภิวาทน์กราบกรานด้วยเศียรเกล้าอยู่สะพรั่งบ้างยอกรขึ้นตั้งนั่งบังคมพระบรมธาตุ ครั้นพระพุทธศักราชถ้วนห้าพันพระวรรษาในกาลใด พระบรมธาตุนั้นไซร้ก็เสด็จมามั่วสุมประชุมกันในเกาะแก้วบุรีศรีซึ่งเป็นที่สันนิบาต จึงประมวลพระบรมธาตุเข้าเป็นองค์ เห็นงามเยียรยงพระองค์จะทรงทรมานทำพระยมกปาฏิหาริย์ สถิตประดิษฐานเหนือรัตนบัลลังก์แก้วมณีศรี เปล่งพระรัศมีศรีแสงกระจ่างแจ้งช่วงโชติตรัสพระธรรมเทศนาโปรดแก่เวไนยสรรพสัตว์ทั้งสี่ไซร้ ใต้ควงไม้ศรีมหาโพธิ์และโพธิ์ทอง ครั้นถ้วนเจ็ดวันแล้ว พระธาตุก็บ่ายพระพักตร์เข้าสู่เมืองแก้วแล้วอันตรธาน แผ่นดินคาลรองศาสนาแน่นได้สองแสนสี่หมื่นโยชน์ ก็จะสูงขึ้นอีกแปดพันวา ไม้ศรีมหาโพธิ์นั้นไซร้ก็จะเล็กเท่าใบพุทรา เพราะสิ้นสุดพระศาสนาก็พอบรรจบครบจำนวนถ้วนห้าพันพระวรรษา นั้นแล.

คุณลักษณะ ๖ ประการ
อันทำให้ทานที่ผู้ให้มีผลมาก

๑.	๒.
<u>คุณลักษณะของทายก</u>	<u>คุณลักษณะของปฏิคาหก</u>
<u>คือผู้ให้ ๓.</u>	<u>คือผู้รับ ๓.</u>
๑. ปุพพะเจตนา (ก่อนให้มีใจยินดี)	๑. เป็นผู้ปราศจากราคะ หรือปฏิบัติเพื่อความไม่มีราคะ
๒. มุญจนะเจตนา (กำลังให้มีใจผ่องใส)	๒. เป็นผู้ปราศจากโทสะ หรือปฏิบัติเพื่อความไม่มีโทสะ
๓. อปราประเจตนา (ให้เสร็จแล้วมีใจชื่นบาน)	๓. เป็นผู้ปราศจากโมหะ หรือปฏิบัติเพื่อความไม่มีโมหะ

ผู้ให้ทานย่อมได้รับอานิสงส์ ๕ ประการ

๑. เป็นที่รักที่ชอบใจของมหาชน

๒. มหาชนย่อมพอใจคบหาเขา

๓. เป็นผู้แกล้วกล้าไม่เก้อเขินในที่ประชุมชน

๔. ชื่อเสียงอันดีงามย่อมฟุ้งขจรไกล

๕. เป็นผู้เข้าสู่สุคติโลกสวรรค์เมื่อสิ้นชีพลง

(เวลามสูตร/ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย)

ภาคที่ ๕

๑. องค์แห่งศีล ๕ และ ศีล ๘

๒. วิธีอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร

๓. วิธีกรวดน้ำ

๓.๑ กรวดน้ำแบบสั้น (คำอุทิศของพระเจ้าพิมพิสาร)

๓.๒ กรวดน้ำแบบย่อ (คาถาติโลกวิชัย)

๓.๓ กรวดน้ำแบบยาว (คาถาของเก่าโบราณ)

๓.๔ กรวดน้ำแบบยาว (พระราชนิพนธ์ ร.๔)

๓.๕ กรวดน้ำแปล (ของสำนักเกตุมดี ฯ)

๓.๖ กรวดน้ำตอนเช้า

๓.๗ กรวดน้ำตอนเย็น

๔. บทแผ่เมตตา (อัปปะมัญญา)

๕. คำปรารถนาแบบย่อและแบบยาว

๖. คำถวาย, คำบูชา, คำภาวนา, ยะถาแปล

๗. องค์แห่งอริยมรรค ๘ ไตรสิกขา, ไตรยาน, ลักษณะของศีล, ชั้นของศีล, จิต – นิวรณ์.

คำอาราธนาพระกัมมัฏฐาน

หันทะ มะยัง กัมมัฏฐานานัง อาราธะนานัง กะโรมะ เส.ฯ

การแผ่เมตตา ๔ ชั้น

๑. แผ่ไปในตน (ด้วยการเปรียบเทียบว่า "เรารักตัวเราฉันใด ผู้อื่นก็ย่อมรักตัวเขาฉันนั้น")

๒. แผ่ไปในคนที่ตนรัก (มีบิดา-มารดา บุตร-ภริยา ครู-อาจารย์ เป็นต้น)

๓. แผ่ไปในคนที่ตนไม่รักไม่ชัง (มีสรรพสัตว์ทั้งหลาย อันหาประมาณมิได้)

๔. แผ่ไปในคนที่ตนเกลียดชัง (มีศัตรูคู่อาฆาต คนที่เคยกลั่นแกล้งคนที่ไม่ถูกชาตา เป็นต้น)

๑. องค์แห่งศีล ๕ และศีล ๘

๑. สิกขาบทที่ ๑ บัญญัติขึ้น ด้วยหวังจะปลูกมิตรเมตตาจิตในสรรพสัตว์ทุกจำพวก

๒. สิกขาบทที่ ๒ บัญญัติขึ้น ด้วยหวังจะให้มีสัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพในทางที่ชอบ เว้นจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

๓. สิกขาบทที่ ๓ บัญญัติขึ้น เพื่อที่จะป้องกันความแตกร้าว ทำให้เป็นที่ไว้วางใจซึ่งกันและกันได้

๔. สิกขาบทที่ ๔ บัญญัติขึ้น ด้วยหวังจะห้ามความตัดประโยชน์ทางวาจา

๕. สิกขาบทที่ ๕ บัญญัติขึ้น เพื่อป้องกันมิให้ละเมิดข้อห้าม ๔ ข้อข้างต้น

๖. สิกขาบทที่ ๖ บัญญัติขึ้น เพื่อปลดเปลื้องภาระ และความกังวลในเรื่องโภชนาหาร

๗. สิกขาบทที่ ๗ บัญญัติขึ้น เพื่อละความทะยานอยาก และความฟุ้งเฟ้ออันเป็นเหตุให้หมกมุ่นอยู่ในกามารมณ์

๘. สิกขาบทที่ ๘ บัญญัติขึ้น เพื่อละความสุข อันเป็นโลกียสุข

๑. ปาณาติปาต้า เวระมะณี มีองค์ ๕

๑. ปาโณ	สัตว์มีชีวิต
๒. ปาณะสัญญิตา	รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
๓. วะธะกะจิตตัง	มีจิตคิดจะฆ่า
๔. อุปักกะโม	พยายามเพื่อจะฆ่า
๕. เตนะ มะระณัง	สัตว์ตายด้วยความเพียรนั้น

พร้อมด้วยองค์ ๕ นี้จึงขาดจากปาณาติบาต.ฯ

๒. อทินนาทานา เวระมะณี มีองค์ ๕

๑. ปะระปะริคคะหิตัง	ของมีเจ้าของหวงแหน
๒. ปะระริคคะหิตะสัญญิตา	รู้อยู่ว่าของนั้นมีเจ้าของหวงแหน
๓. เถยยะจิตตัง	จิตคิดจะลัก
๔. อุปักกะโม	พยายามเพื่อจะลัก
๕. เตนะ หะระณัง	ลักของได้มาด้วยความเพียรนั้น

พร้อมด้วยองค์ ๕ นี้ จึงขาดจากอทินนาทาน.

๓. กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี มีองค์ ๔

๑. อะคะมะนียะวัตถุ	วัตถุที่ไม่ควรถึงไม่ควรเสพ
๒. ตัสมิง เสวะนะจิตตัง	จิตคิดจะเสพในอคมนียวัตถุนั้น
๓. เสวะนัปปะโยโค	เพียรเพื่อจะเสพ
๔. มัคเคนะ มัคคะปะฏิปัตติ อะธิวาสะนัง	ยังมัคให้ถึงพร้อมด้วยมัค (คือองค์กำเนิดเข้าในช่องสังวาส)

พร้อมด้วยองค์ ๔ นี้ จึงขาดจากกาเมสุมิจฉาจาร.ฯ

๔. มุสาวาทา เวระมะณี มีองค์ ๕

๑. อัตถัง วัตถุ	เรื่องไม่จริง
๒. วิสังวาทะนะจิตตัง	จิตคิดจะกล่าวให้ผิดจากความจริง
๓. ตัชโช วายาโม	พยายามกล่าวให้ผิดตามจิตคิดนั้น
๔. ปะรัสสะ ตะทัตถะ วิชานะนัง	ผู้อื่นฟังรู้ความที่กล่าวนั้น

พร้อมด้วยองค์ ๔ นี้จึงขาดจากมุสาวาท.ฯ

๕. สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวระมะณี มีองค์ ๔

๑. มะทะสะนิยัง น้ำนั้นเป็นน้ำเมา

๒. ปาตุกัมยะตาจิตตัง จิตคิดที่จะดื่มน้ำเมานั้น

๓. ตัชโช วายาโม พยายามที่จะดื่มตามจิตนั้น

๔. ปิตัปปะเวสะนัง ดื่มให้ล่วงลำคอลงไป

พร้อมด้วยองค์ ๔ นี้ จึงขาดจากสุราเมรยมัชช.ฯ

๖. วิกาละโภชะนา เวระมะณี มีองค์ ๔

๑. เวลาตั้งแต่เที่ยงไปแล้วถึงก่อนอรุณขึ้น

๒. ของเคี้ยวของกินอันสงเคราะห์เข้าในอาหาร

๓. พยายามกลืนกิน

๔. กลืนให้ไหลล่วงลำคอเข้าไปในความเพียรนั้น

พร้อมด้วยองค์ ๔ นี้จึงขาดจากวิกาละโภชะนา.ฯ

๗. นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนามาลาคันธะวิเลปะนะธาระณะมัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี มีองค์แบ่งออกเป็น ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ มีองค์ ๓

๑. เริงเล่นฟ้อนรำขับร้องเป็นต้น (ทั้งโดยตนและผู้อื่น)

๒. ไปเพื่อจะดูหรือฟังการเริงเล่นนั้น

๓. ดูหรือฟังการเริงเล่นนั้น

ตอนที่ ๒ มีองค์ ๓

๑. เครื่องประดับตกแต่งมีดอกไม้ และของหอมเป็นต้น

๒. ไม่มีเหตุเจ็บไข้ตามที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต

๓. หัดทรงตกแต่งด้วยจิตคิดจะประดับให้สวยงาม

พร้อมด้วยองค์ดังกล่าวมาจึงขาดจาก นัจจะคี.ฯ

๘. อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี มีองค์ ๓

๑. ที่นั่งที่นอนสูงใหญ่

๒. รู้ว่าที่นั่งที่นอนสูงใหญ่

๓. นั่งหรือนอนลงในที่นั่งที่นอนนั้น

พร้อมด้วยองค์ ๓ นี้ จึงขาดจาก อุจจา.ฯ

ผู้ที่เศร้าหมองด้วยเหตุอันใดอันหนึ่งแล้ว พึงวินิจฉัยตามองค์ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ในสิกขาบทนั้นๆ ถ้ายังขาดอยู่โดยที่สุดแต่สักองค์หนึ่งก็ยังไม่ขาดจากสิกขาบทนั้น ต่อเมื่อครบองค์จึงจะขาด และเป็นการขาดจากอุโบสถศีล หรือศีล ๘ ทั้งหมด (อีก ๗ ข้อ) นั้นด้วย อันขึ้นอยู่กับการสมาทานในแต่ละครั้งคราวนั้นว่าได้สมาทานศีลอะไรไว้ ไม่เหมือนศีล ๕ ขาดไปข้อหนึ่ง อีก ๔ ข้อ ยังอยู่ (วิสุง วิสุง)

เมื่อกำลังรักษาอยู่ขาดเข้าในระหว่างถ้ายังมีความพอใจในการที่จะรักษาต่อไปควรสมาทานวิรัติเสียใหม่ คงดีกว่าที่จะปล่อยทิ้งไว้ให้ขาด

การที่รักษาศีล ๕ หรืออุโบสถศีลดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ก็มีผลอานิสงส์ตรงกันข้ามกับความชั่ว คือละความชั่วได้เท่าใด ก็เป็นผลความดีเท่านั้น อีกทั้งเป็นบาทเบื้องต้นที่จะทำให้เกิด สมาธิ และปัญญา ลุ่มลึกไปโดยลำดับ

และการที่จะล่วงองค์อุโบสถทั้ง ๘ นั้น โดยย่อที่สุด มี ๒ อย่าง คือ

๑. ล่วงทางกายอย่างหนึ่ง

๒. ล่วงทางวาจาอย่างหนึ่ง

คือ ในองค์ทั้ง ๘ นั้น ถ้าพร้อมด้วย เจตนา จึงขาดจากองค์ ถ้าไม่พร้อมด้วยเจตนาก็ไม่ขาด

ในองค์ที่ ๑ และที่ ๒ จะทำเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นทำก็ตาม คงเป็นอันขาดจากองค์

ตั้งแต่องค์ที่ ๓ ไปจนถึงองค์ที่ ๘ ทำเองจึงจะขาด ใช้ให้เขาทำไม่ขาดแต่เพื่อมิให้ศีลด่างพร้อยอันเป็นเครื่องเศร้าหมองทางจิต ก็มิพึงบังควรใช้ให้เขาทำ ทำเองเรียกว่า **สาหัตถิกะประโยค** (ประโยคเกิดแต่ทำด้วยมือตนเอง)

ใช้ให้ผู้อื่นทำเรียกว่า **อาณัตติกะประโยค** (ประโยคเกิดแต่บังคับให้เขาทำ)

เพราะฉะนั้น ผู้ซึ่งมีความสำรวมระวังไม่ล่วงองค์นั้นๆ จึงเรียกว่าเป็นคนมีศีล นักปราชญ์ท่านกล่าวว่า คือเป็นเครื่องทำ กาย วาจา ให้บริสุทธิ์ เป็นอุบายที่จะกำจัดกิเลสส่วนหยาบ ซึ่งจะพึงล่วงได้ทาง กาย และวาจา

อุโบสถทั้ง ๘ องค์นี้ ว่าโดยโทษ มี ๒ อย่างคือ

๑. เป็นโทษที่ชาวโลกควรเว้นเรียกว่า **โลกะวัชชะ** อย่างหนึ่ง

๒. เป็นโทษตามที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเรียกว่า **ปัณณัตติวัชชะ** อย่างหนึ่ง

คือล่วง ๕ องค์ข้างต้น ตั้งแต่ ปาณา.ฯ จนถึง สุรา.ฯ เป็นโลกะวัชชะถึงใครจะรักษาไม่รักษาก็ตาม เมื่อประพฤติล่วงเข้าแล้ว คงเป็นโทษแก่ผู้นั้น

ส่วน ๓ องค์ข้างปลาย ตั้งแต่ วิกาละ.ฯ จนถึง อุจจาสะยะนะ.ฯ เป็นปัณณัตติวัชชะ ถ้าผู้รักษามีจิตคือกระด้างฝ่าฝืนล่วงเข้าจึงเป็นโทษ ถ้าไม่แกล้งล่วงก็ไม่มีโทษ

ถ้ากล่าวโดยเวรมี ๒ ประเภท คือ

๑. เป็นเวรอย่างหนึ่ง
๒. ไม่เป็นเวรอย่างหนึ่ง

ถ้าผู้ใดประพฤติล่วง ๕ องค์ข้างต้น ผู้นั้นต้องมีเวร กล่าวคือจะต้องรับผลมีอายุสั้น เป็นต้น

ประพฤติล่วง ๓ องค์ข้างปลาย ไม่มีเวร

๒. วิธีอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนาพระปริตร

การอาราธนา คือการเชื้อเชิญพระสงฆ์ในพิธีให้ ให้ศีล ให้สวดพระปริตร หรือให้แสดงธรรม เป็นธรรมเนียมมีมาตั้งแต่ดั้งเดิมที่จะต้องอาราธนาก่อนพระสงฆ์ จึงจะประกอบพิธีกรรมนั้นๆ และการอาราธนาที่ถือเป็นธรรมเนียมกันมาก็มีเพียง ๓ กรณีนี้เท่านั้น

วิธีอาราธนา นิยมกันว่าถ้าพระสงฆ์นั่งบนอาสนะยกสูง เจ้าภาพและแขกนั่งเก้าอี้ ผู้อาราธนาเข้าไปยืนระหว่างเจ้าภาพกับแถวพระสงฆ์ ตรงกับรูปที่ ๓ หรือที่ ๔ ห่างจากแถวพระสงฆ์พอสมควร หันหน้าไปทางโต๊ะบูชาพระ ประนมมือไหว้พระพุทธรูปก่อน แล้วยืนประนมมือตั้งตัวตรงกล่าวคำอาราธนาตามแบบที่ต้องการ ถ้าพระสงฆ์นั่งอาสนะต่ำ ธรรมดาเจ้าภาพและแขกอื่นก็นั่งกับพื้น ผู้อาราธนาต้องเข้าไปนั่งคุกเข่าต่อหน้าแถวพระสงฆ์ตรงกับองค์ที่เป็นหัวหน้า แล้วหันไปกราบพระพุทธรูปที่โต๊ะบูชา ๓ ครั้งก่อน แล้วจึงประนมมือตั้งตัวตรงหันกลับมาให้หน้าตรงกับพระสงฆ์องค์ที่เป็นหัวหน้า กล่าวคำอาราธนาที่ต้องการตามแบบ คือ

พิธีสวดมนต์เย็น อาราธนาศีล แล้วอาราธนาพระปริตร

พิธีเลี้ยงพระ อาราธนาศีล แล้วกล่าวคำถวายอาหาร

พิธีถวายทาน อาราธนาศีล แล้วกล่าวคำถวายทาน

พิธีเทศน์ ถ้าเทศน์ต่อจากสวดมนต์ ตอนสวดมนต์ไม่ต้องอาราธนาศีล เริ่มต้นด้วยการอาราธนาพระปริตรก่อน แล้วจึงอาราธนาศีล ตอนที่พระขึ้นเทศน์เมื่อพระให้ศีลเสร็จแล้ว จึงอาราธนาธรรมต่อ

ถ้าพิธีการสวดมนต์กับเทศน์ไม่ได้ต่อเนื่องกัน ให้ถือว่าเป็นคนละพิธี ตอนสวดมนต์ก็ให้อาราธนาตามแบบพิธีสวดมนต์เย็นที่กล่าวมาแล้ว ตอนเทศน์ก็เริ่มต้นด้วยการอาราธนาศีลก่อน เมื่อรับศีลจบแล้วจึงอาราธนาธรรม

พิธีสวดศพต่างๆ เช่น สวดแจง สวดพระอภิธรรม เป็นต้น ถ้าไม่มีพิธีอื่นนำหน้าให้อาราธนาศีลก่อน แล้วอาราธนาธรรม ถ้ามีพิธีอื่นนำหน้าแล้วไม่ต้องอาราธนาศีล

คำอาราธนาศีล ๕

(มะยัง) ภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ (ปัญจะ) สีลานิ (ยาจามะ)

ทุติยัมปิ (มะยัง) ภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ (ปัญจะ) สีลานิ (ยาจามะ)

ตะติยัมปิ (มะยัง) ภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ (ปัญจะ) สีลานิ (ยาจามะ)

เมื่อจะอาราธนาขอรับเป็นศีล ๘ ให้ตัดและเปลี่ยนคำบางคำ ดังนี้

ตัดคำว่า วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ ออก

เปลี่ยนคำว่า (ปัญจะ) เป็น (อัฏฐะ)

และถ้าเป็นการอาราธนาเพื่อตนเอง ให้เปลี่ยนคำบางคำดังนี้

เปลี่ยนคำว่า (มะยัง) เป็น (อะหัง)

(ยาจามะ) เป็น (ยาจามิ)

คำอาราธนาธรรม

พรัหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ
กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ
สันตีธะ สัตตาปปะระชักขะชาติกา
เทเสตุ ธัมมัง อนุกัมปิมัง ปะชัง ฯ
(สะทาหัง ภันเต ธัมมัง เทเสตุง อาราธนานัง กะโรมิ.ฯ)

คำอาราธนาพระปริตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะมังคะลังฯ
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะภะยะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะมังคะลังฯ
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะมังคะลังฯ

๓.วิธีกรวดน้ำ

เมื่อจะกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนบุญ ต้องคำนึงถึงประเพณีที่มีมาแต่โบราณกาลด้วย วิธีที่นิยมทำกันดังนี้ คือ เริ่มต้นให้เตรียมน้ำที่สะอาดใส่ภาชนะไว้พอสมควร จะเป็น คณฑี ขวดเล็กๆ แก้วน้ำ หรือขัน อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ พอพระสงฆ์เริ่มอนุโมทนาด้วยบท ยะถา... ก็ให้เริ่มกรวดน้ำโดยตั้งใจนึกอุทิศส่วนบุญ มือขวาจับภาชนะน้ำรินโดยใช้มือซ้ายช่วยประคอง แล้วว่าบทกรวดน้ำในใจไปจนจบ การหลั่งน้ำกรวดหากต้องหลั่งบนพื้นดิน ควรหลั่งลงในที่ที่สะอาดหมดจด ถ้าอยู่บนเรือนหรือสถานที่ที่ไม่ใช่พื้นดิน ต้องหาภาชนะอื่นที่สมควร เช่นถาดหรือขันเป็นต้นมารองรับน้ำกรวดไว้ เสร็จแล้วจึงนำไปเทลงดินตรงที่ที่สะอาด ห้ามใช้กระโถนหรือภาชนะที่สกปรกรองรับน้ำกรวดเป็นอันขาด เพราะน้ำที่กรวดนั้นนับเป็นสักขีพยานในการทำบุญของตน ว่าทำด้วยใจที่ใสสะอาดจริง **หากน้ำที่จะต้องใช้นั้นหายาก ก็ให้ตั้งจิตตั้งใจ อุทิศส่วนกุศลนั้นตามประสงค์ด้วยการใช้น้ำใจแทนน้ำบริสุทธิ์ อุทิศส่วนกุศลดังนี้ก็ได้**

คำกรวดนี้ที่นิยมว่ากันในเวลากรวดทั่วๆ ไปมีอยู่ ๓ แบบ คือ

แบบสั้น

แบบย่อ

แบบยาว

ว่าเฉพาะออกเสียงเป็นภาษาบาลีเท่านั้น พร้อมทั้งคำนำการกรวดน้ำดังนี้

คำนำ

หันทะ มะยัง อุททิสะนาธิฏฐานะคาถาโย ภะณามะ เสฯ

๓.๑ คำกรวดน้ำแบบสั้น

(เป็นคำอุทิศของพระเจ้าพิมพิสาร)

อิทัง เม ญาตินัง โหตุ

ทุติยัมปิ อิทัง เม ญาตินัง โหตุ

ตะติยัมปิ อิทัง เม ญาตินัง โหตุ

(หากจะเติมพุทธภาษิตต่อไปอีกว่า สุขิตา โหนตุ ญาตะโย ก็ได้)

คำแปล

ขอบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเถิด

(ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เถิด)

๓.๒ คำกรวดน้ำแบบย่อ

(เรียกว่า คาถาติโลกวิชัย)

ยังกิญจิ กุสะลัง กัมมัง กัตตัพพัง กิริยัง มะมะ
กาเยนะ วาจามะนะสา ติทะเส สุคะตัง กะตัง
เย สัตตา สัญญิโน อัตถิ เย จะ สัตตา อะสัญญิโน
กะตัง ปุญญะผะลัง มัยหัง สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต
เย ตัง กะตัง สุวิทิตัง ทินนัง ปุญญะผะลัง มะยา
เย จะ ตัตถะ นะ ชานันติ เทวา คันตะวา นิเวทะยุง
สัพเพ โลกัมหิ เย สัตตา ชีวันตาหาระเหตุกา
มะนุญญัง โภชะนัง สัพเพ ละภันตุ มะมะ เจตะสาติ.ฯ

คำแปล

กุศลกรรม ซึ่งเป็นกิริยาควรทำอันหนึ่งด้วยกาย วาจา ใจ อันจะเป็นเหตุนำไปให้เกิดในสวรรค์ชั้นไตรทศเทพ ข้าพเจ้าได้ทำแล้ว ขอสัตว์ซึ่งมีสัญญา และไม่มีสัญญาทุกหมู่เหล่า จงเป็นผู้มีส่วนได้รับผลบุญที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วนั้น เหล่าสัตว์ที่รู้ผลบุญอันที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วขอจงเป็นผู้มีส่วนได้รับผลบุญที่ข้าพเจ้าอุทิศให้ ในบรรดาสรรพสัตว์จำพวกใดไม่รู้ข่าวถึงบุญที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วนี้ ขอเทพยดาทั้งหลายจงนำไปบอกแก่สัตว์จำพวกนั้น ขอสัตว์ทุกหมู่ในชีวะโลกซึ่งเสพอาหารเป็นเครื่องเลี้ยงชีพ จงได้เสวยซึ่งโภชะอันพึงใจ ด้วยอำนาจเจตนาอุทิศของข้าพเจ้านี้เถิด.ฯ

๓.๓ คำกรวดน้ำแบบยาว
(เป็นคาถาของเก่าโบราณ)

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อุปัชฌายา คุณุตตะรา
อาจะริยูปะการา จะ มาตาปิตา จะ ญาตะกา (ปิยามะมัง)
สุริโย จันทิมา ราชา คุณะวันตา นะราปิ จะ
พรัหมะมารา จะ อินทา จะ โลกะปาลา จะ เทวะตา
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ ปุญญานิ ปะกะตานิ เม
สุขัญ จะ ติวิธัง เทนตุ ขิปปัง ปาเปถะ โว มะตัง
อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อิมินา อุททิเสนะ จะ
ขิปปาหัง สุละเภ เจวะ ตัณหุปาทานะเฉทะนัง
เย สันตาเน หินา ธัมมา ยาวะ นิพพานะโต มะมัง

นัสสันตุ สัพพะทาเยวะ ยัตถะ ชาโต ภะเว ภะเว
อุชุจิตตัง สะติปัญญา สัลเล โข วิริยัมหินา
มารา ละภันตุ โนกาสัง กาตุญจะ วิริเยสุ เม
พุทธาทิปะวะโร นาโถ ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม
นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง
เตโสตตะมานุภาเวนะ มาโรกาสัง ละภันตุ มา.ฯ

คำแปล

ด้วยผลบุญที่ข้าพเจ้ากระทำนี้ ขอพระอุปัชฌาย์ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ไพศาล อีกทั้งอาจารย์ผู้ได้สั่งสอนข้าพเจ้ามา ทั้งมารดาบิดาและคณาญาติทั้งสิ้นตลอดจนพระอาทิตย์และพระจันทร์ และพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่ในเอกเทศแห่งเมทนิดล และนรชนผู้มีคุณงามความดีทั้งหลายทุกถิ่นฐาน อีกทั้งท่านท้าวมหาพรหมกับหมู่มารและท่านท้าวมัฆวานเทวราช ทั้งเทพเจ้าผู้ฉกาจรักษาโลกทั้งสี่ทิศและพญายมราช อีกมวลมิตรสหายทั้งผู้ขวนขวายวางตนเป็นกลางและผู้เป็นศัตรูของข้าพเจ้าทุกหมู่เหล่าจงมีความเกษมสุขนิราศภัย ขอบุญที่ข้าพเจ้าได้กระทำไว้ ด้วยไตรทวาร จงบันดาลให้สำเร็จไตรพิธสุข ถึงความเกษมปราศจากทุกข์ คือพระอมตมหานฤพานโดยพลัน อีกโสดหนึ่งนั้น ด้วยบุญกรรมนี้และอุทิศเจตนานี้ ขอให้ข้าพเจ้าบรรลุทันทีซึ่งการตัดขาดตัณหาอุปาทาน ธรรมอันชั่วในสันดานจงพินาศไปหมด จนตราบเท่าถึงนิพพานสิ้นกาลทุกเมื่อเทียว แม้ว่าข้าพเจ้ายังจะท่องเที่ยวไปเกิดในภพใดๆ ก็ขอให้มีจิตซื่อตรงดำรงสติปัญญาไวชาญฉลาด ให้มีความเพียรกล้า สามารถขัดเกลากิเลสให้สูญหาย ขอหมู่มารเหล่าร้ายอย่าได้กล้ำกรายสบโอกาส เพื่อทำให้ข้าพเจ้าพินาศคลายความเพียรได้ อนึ่งไซร้พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งอันยิ่งอย่างประเสริฐ พระธรรมเป็นที่พึ่งอัน

ล้ำเลิศยิ่งประมาณ พระปัจเจกพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันไพศาลและพระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันอุดมดียิ่งประมาณของข้าพเจ้านี้ ด้วยอานุภาพอันอุดมยิ่งพิเศษสูงสุดของพระรัตนตรัย ขออย่าให้หมู่มารได้โอกาสทุกเมื่อไป เทอญ.ฯ

๓.๔ คำกรวดน้ำแบบยาว ชื่อ ปัตติทานคาถา

(พระราชนิพนธ์ใน ร. ๔)

ปุญญัสสิทานิ กะตัสสะ	ยานัญญานิ กะตานิ เม
เตสัญจะ ภาคิโน โหนตุ	สัตตานันตาปปะมาณะกา
เย ปิยา คุณะวันตา จะ	มัยหัง มาตาปิตาทะโย
ทิฏฐา เม จาปยะทิฏฐา วา	อัญเญ มัชฌัตตะเวริโน
สัตตา ติฏฐันติ โลกัสมิง	เต ภุมมา จตุโยนิกา
ปัญเจกะจะตุโวการา	สังสะรันตา ภะวาภะเว
ญาตัง เย ปัตติทานัมเม	อะนุโมทันตุ เต สะยัง
เย จิมัง นัปปะชานันติ	เทวา เตสัง นิเวทะยุง
มะยา ทินนานะปุญญานัง	อะนุโมทะนะเหตุนา
สัพเพ สัตตา สะทาโหนตุ	อะเวรา สุขะชีวิโน
เขมัปปะทัญจะ ปัปโปนตุ	เตสาสา สิชฌะตัง สุภา.ฯ

คำแปล

สัตว์ทั้งหลายไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีประมาณ จงเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญอันข้าพเจ้าทำแล้ว ณ บัดนี้ด้วย แห่งบุญทั้งหลายอื่นข้าพเจ้าทำแล้วด้วย เหล่าใดเป็นที่รักและมีคุณ มีมารดาและบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้น เหล่าที่ข้าพเจ้าเห็นแล้วหรือแม้ที่ข้าพเจ้าไม่ได้เห็นแล้ว เหล่าอื่นที่เป็นผู้มัธยัสถ์เป็นปานกลางและเป็นผู้มีเวร สัตว์ทั้งหลายตั้งอยู่ในโลกเป็นไปในภูมิสาม เป็นไป

ในกำเนิดสี่ มีขันธ์ห้า มีขันธ์หนึ่ง มีขันธ์สี่ ท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยและภพใหญ่ ความให้ส่วนบุญของข้าพเจ้าอันสัตว์ทั้งหลายเหล่าใดรู้แล้ว สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นจงอนุโมทนาเองเถิด ส่วนสัตว์ทั้งหลายเหล่าใดยังไม่รู้ซึ่งความให้ส่วนบุญของข้าพเจ้านี้ ขอเทพยดาทั้งหลาย พึงบอกแก่สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นให้รู้ (แล้วอนุโมทนา) เพราะเหตุคือ อนุโมทนาซึ่งบุญทั้งหลายอันข้าพเจ้าได้ให้แล้ว ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงเป็นผู้ไม่มีเวร เป็นผู้ดำรงสุขทุกเมื่อเถิด จงถึงซึ่งบทอันเกษม คือ พระนิพพาน ขอความปรารถนาอันดีงามของสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น จงสำเร็จเถิด.ฯ

๓.๔ คำกรวดน้ำแปล
(ของสำนักเกตุมดีฯ)

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อิมินา อุทิสเส อิเมสัง สัพพะสัตตา เทวะมะนุสสานัง ยาวะชีวัง จุติจุตัง อะระหังจุติ.ฯ

สิบนิ้วข้าจะไหว้ พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า ท่านท้าวตรึงไตร พระอิศวรนารายณ์เจ้า ท่านท้าวสหัสนัย ตัวข้าตั้งใจ ทำบุญให้ทาน กรวดน้ำจำจะแผ่ไมตรี อุทิศอธิษฐาน แผ่กุศลไป ภาคเบื้องบนทุกชั้นวิมาน ชั้นใต้ลงไป ถึงในบาดาล นอกขอบจักรวาล ครูอาจารย์ บิดามารดา ญาติวงศ์ พงศาทั่วครบ แม่โพสพท่านรักษา จบในโลกา ทั้งเพชฉลูกรรม์ ท่านมีฤทธี ธรณีคงคา ร้องสั่งบุญข้า ศรัทธาบวงสรวง เทวาทั้งปวง ช่วยโมทนา ขอเป็นทิพย์พยาน ทำบุญให้ทาน ตั้งใจปรารถนา พระภูมิพระพาย พระนาคฤๅสาย ทุกชั้นดุสิตา อากาศบรรพต ตรอกห้วยเหวผา เจ้าไพรเจ้าป่า เจ้ากรุงพาลี จะขอกรวดน้ำ จำจะแผ่ไมตรี พระอาทิตย์

พระจันทร์ พระอังคารนั้น ท่านมีฤทธี พระพุทธ พระพฤหัสบดี พระศุกร์เสาร์รี ทั้งเจ็ดองค์นี้ รักษาแดนไตร พระราหู พระเกตุ ท่านผู้วิเศษ กรวดน้ำส่งไป พญายมท้าวเวสสุวรรณ พระกาฬเจ้าบัญชีใหญ่ กรวดน้ำแผ่ไปทั่วทุกเทวา ขอน้ำใจข้า ให้ใสบริสุทธิ์ ในพระพุทธศาสนา บำเพ็ญบุญญายิ่งยิ่งขึ้นไป ศัตรูหมู่มาร แผ่ไปกราบกราน ขอเป็นมิตรพิสมัย อย่าผูกเวรกรรม คุ้มโทษโพยภัย ภายนอกภายใน ขอให้แห่งฉัน ถ้าแม้นมีชีวิตอยู่ ขอให้ร่วมรู้ ก่อสร้างโพธิญาณ ขอให้ทันองค์พระศรีอาริย์ นิพพานะปัจจะโย โหตุ.ฯ

๓.๖ กรวดน้ำตอนเช้า

๑. สัพพปัตติทานคาถา

หันทะ มะยัง สัพพะปัตติทานะคาถาโย ภะณามะ เส

๑. **บุญญัสสิทานิ กะตัสสะ ยานัญญานิ กะตานิ เม**
เตสัญจะ ภาคิโน โหนตุ สัตตานันตาปปะมาณะกา
สัตว์ทั้งหลายไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ จงมีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้ทำ ในบัดนี้ และแห่งบุญอื่นที่ได้ทำไว้ก่อนแล้ว

๒. **เย ปิยา คุณะวันตา จะ มัยหัง มาตาปิตาทะโย**
ทิฏฐา เม จาปะทิฏฐา วา อัญเญ มัชฌัตตะเวริโน
คือจะเป็นสัตว์เหล่าใด ซึ่งเป็นที่รักใคร่และมีบุญคุณ เช่น มารดาบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้น ก็ดี ที่ข้าพเจ้าเห็นแล้วหรือไม่ได้เห็น ก็ดี สัตว์เหล่าอื่นที่เป็นกลางๆ หรือเป็นคู่เวรกัน ก็ดี

๓. **สัตตา ติฏฐันติ โลกัส์มิง เตภุมมา จะตุโยนิกา**
ปัญเจกะจะตุโวการา สังสะรันตา ภะวาภะเว
สัตว์ทั้งหลาย ตั้งอยู่ในโลก อยู่ในภูมิทั้งสาม อยู่ในกำเนิดทั้งสี่ มีขันธ์ห้าขันธ์ มีขันธ์ขันธ์เดียว มีขันธ์สี่ขันธ์ กำลังท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ก็ดี

๔. **ญาตัง เย ปัตติทานัมเม อะนุโมทันตุ เต สะยัง**
เย จิมัง นัปปะชานันติ เทวา เตสัง นิเวทะยุง
สัตว์เหล่าใด รู้ส่วนบุญที่ข้าพเจ้าแผ่ให้แล้ว สัตว์เหล่านั้น จงอนุโมทนาเองเถิด ส่วนสัตว์เหล่าใด ยังไม่รู้ส่วนบุญนี้ ขอเทวดาทั้งหลาย จงบอกสัตว์เหล่านั้นให้รู้

๕. **มะยา ทินนานะ ปุญญานัง อะนุโมทะนะเหตุนา**
สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ อะเวรา สุขะชีวิโน
เขมัปปะทัญจะ ปัปโปนตุ เตสาสา สิชฌะตัง สุภา
เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาส่วนบุญที่ข้าพเจ้าแผ่ให้แล้ว สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ไม่มีเวร อยู่เป็นสุขทุกเมื่อ จงถึงบทอันเกษม กล่าวคือ พระนิพพานความปรารถนาที่ดีงามของสัตว์นั้นๆ จงสำเร็จเถิด

๒. ปัฏฐะนะฐะปะนะคาถา

หันทะ มะยัง ปัฏฐะนะ ฐะปะนะ คาถาโย ภะณามะ เส

๑. ยันทานิ เม กะตัง ปุญญัง เตนาเนนุททิเสนะ จะ
ขิปปัง สัจฉิกะเรยยาหัง ธัมเม โลกุตตะเร นะวะ
บุญใดที่ข้าพเจ้าได้กระทำในบัดนี้ เพราะบุญนั้นและการอุทิศแผ่ส่วนบุญนั้น ขอให้ข้าพเจ้าทำให้แจ้ง โลกุตตรธรรมเก้าในทันที

๒. สะเจ ตาวะ อะภัพโพหัง สังสาเร ปะนะ สังสะรัง
ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้อาภัพอยู่ ยังต้องท่องเที่ยวไปในวัฏฏสงสาร

๓. นิยะโต โพธิสัตโตวะ สัมพุทเธนะ วิยากะโต
นาฏฐาระสะปิ อะภัพพะ ฐานานิ ปาปุเณยยะหัง
ขอให้ข้าพเจ้าเป็นเหมือนโพธิสัตว์ผู้เที่ยงแท้ ได้รับพยากรณ์แต่พระพุทธเจ้าแล้ว ไม่ถึงฐานะแห่งความอาภัพ ๑๘ อย่าง

๔. ปัญจะเวรานิ วัชเชยยัง ระเมยยัง สีละรักขะเณ
ปัญจะกาเม อะลัคโคหัง วัชเชยยัง กามะปังกะโต
ข้าพเจ้าพึงเว้นจากเวรทั้งห้า พึงยินดีในการรักษาศีล ไม่เกาะเกี่ยวในกามคุณทั้งห้า พึงเว้นจากเปลือกตมกล่าวคือกาม

๕. ทุทิฏฐิยา นะ ยุชเชยยัง สังยุชเชยยัง สุทิฏฐิยา
ปาเป มิตเต นะ เสเวยยะ เสเวยยัง ปัณฑิเต สะทา
ขอให้ข้าพเจ้าไม่พึงประกอบด้วยทิฏฐิชั่ว พึงประกอบด้วยทิฏฐิที่ดีงาม ไม่พึงคบมิตรชั่ว พึงคบแต่บัณฑิตทุกเมื่อ

๖. สัทธาสะติหิโรตตัปปา ตาปะขันติคุณากะโร
อัปปะสัยโห วะ สัตตูหิ เหยยัง อะมันทะมุพหะโก
ขอให้ข้าพเจ้าเป็นบ่อที่เกิดแห่งคุณ คือ ศรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ

ความเพียร และขันติ พึงเป็นผู้ที่ศัตรูพึงครอบงำไม่ได้ ไม่เป็นคนเลว คนหลงงมงาย

๗. สัพพายาปายุปาเยสุ เฉโก ธัมมัตถะ โกวิโท
เญยเย วัตตัตวะสัชชัง เม ญาณัง อะเฌวะ มาลุโต

ขอให้ข้าพเจ้าฉลาดในอุบาย แห่งความเสื่อมและความเจริญ เป็นผู้เฉียบแหลมในอรรถและธรรม ขอให้ญาณของข้าพเจ้าเป็นไป ไม่ข้องขัดในธรรมที่ควรรู้ ดุจลมพัดไปในอากาศ ฉะนั้น

๘. ยากาจิ กุสะลา มะยาสา สุเขนะ สิชฌะตัง สะทา
เอวัง วุตตา คุณา สัพเพ โหนตุ มัยหัง ภะเว ภะเว

ความปรารถนาใด ๆ ของข้าพเจ้าที่เป็นกุศล ขอให้สำเร็จโดยง่ายทุกเมื่อ คุณที่ข้าพเจ้ากล่าวมาแล้วทั้งปวงนี้ จงมีแก่ข้าพเจ้าทุก ๆ ภพ

๙. ยะทา อุปัชชะติ โลเก สัมพุทโธ โมกขะเทสะโก
ตะทา มุตโต กุกัมเมหิ ลัทโธกาโส ภะเวยยะหัง

เมื่อใดพระพุทธเจ้าผู้แสดงธรรมเครื่องพ้นทุกข์เกิดขึ้นแล้วในโลก เมื่อนั้นขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากกรรมอันชั่วช้าทั้งหลาย เป็นผู้ได้โอกาสแห่งการบรรลุธรรม

๑๐. มะนุสสัตตัญจะ ลิงคัญจะ ปัพพัชชัญจุปะสัมปะทัง
ละภิตะวา เปสะโล สีลี ธาเรยยัง สัตถุสาสะนัง

ขอให้ข้าพเจ้าพึงได้ความเป็นมนุษย์ ได้เพศบริสุทธิ์ ได้บรรพชาอุปสมบทแล้วเป็นคนรักศีล มีศีลทรงไว้ซึ่งศาสนาของพระศาสดา

๑๑. สุขาปะฏิปะโท ขิปปา ภิญโญ สัจฉิกะเรยยะหัง
อะระหัตตะผะลัง อัคคัง วิชชาทิคุณะลังกะตัง

ขอให้เป็นผู้มีการปฏิบัติโดยสะดวก ตรัสรู้ได้พลัน กระทำให้แจ้ง ซึ่งอรหัตตผลอันเลิศ อันประกอบด้วยธรรม มีวิชชาเป็นต้น

๑๒. ยะทิ นุปปัชชะติ พุทโธ กัมมัง ปะริปูรัญจะ เม
เอวัง สันเต ละเภยยาหัง ปัจเจกะโพธิมุตตะมันติ

ถ้าหากพระพุทธเจ้าไม่บังเกิดขึ้นแต่กุศลกรรมของข้าพเจ้าเต็มเปี่ยมแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นขอให้ข้าพเจ้าพึงได้ญาณเป็นเครื่องรู้เฉพาะตนอันสูงสุดเทอญฯ

๓๗. กรวดน้ำตอนเย็น

๓.อุททิสสนาธิฏฐานคาถา

หันทะ มะยัง อุททิสสะนาธิฏฐานะคาถาโย ภะณามะ เส

๑. อิมินา ปุญญะ กัมเมนะ, ด้วยบุญนี้ อุทิศให้
อุปัชฌายา คุณุตตะรา, อุปัชฌาย์ ผู้เลิศคุณ
อาจาริยูปะการา จะ, แลอาจารย์ ผู้เกื้อหนุน
มาตา ปิตา จะ ญาตะกา, ทั้งพ่อแม่ แลปวงญาติ
สุริโย จันทิมา ราชา, สูรย์จันทร์ แลราชา
คุณะวันตา นะราปิ จะ, ผู้ทรงคุณ หรือสูงชาติ
พรหมะมารา จะ อินทา จะ, พรหมมาร และอินทราช
โลกะปาลา จะ เทวะตา, ทั้งทวยเทพ และโลกบาล
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ, ยมราช มนุษย์มิตร
มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ, ผู้เป็นกลาง ผู้จองผลาญ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ ขอให้เป็นสุขศานติ์ทุกทั่วหน้า
อย่าทุกข์ทน

ปุญญานิ ปะกะตานิ เม,	บุญผองที่ข้าทำจงช่วยอำนวยศุภผล
สุขัง จะ ติวิธัง เทนตุ,	ให้สุข สามอย่างล้น
ขิปปัง ปาเปถะ โวมะตัง,	ให้ลุถึงนิพพานพลัน(นิพพานเทอญ)
๒. เยเกจิ ขุททะกา ปาณา,	สัตว์เล็ก ทั้งหลายใด
มะหันตาปิ มะยา หะตา,	ทั้งสัตว์ใหญ่ เราห้ำหั่น
เยจาเนเก ปะมาเทนะ,	มิใช่น้อย เพราะเผลอพลัน
กายะ วาจา มะเนเหวะ,	ทางกายา วาจาจิต
ปุญญัง เม อะนุโมทันตุ,	จงอนุโมทนากุศล
คัณหันตุ ผะละมุตตะมัง,	ถือเอาผล อันอุกฤษฎ์
เวรา โณ เจ ปะมุญจันตุ,	ถ้ามีเวรจงเปลื้องปลิด
สัพพะโทสัง ขะมันตุ เม,	อดโทษข้าอย่าผูกไว้(ทั่วหน้าเทอญ)
๓. ยังกิญจิ กุสะลัง กัมมัง	กุศลกรรม อย่างใดหนึ่ง
กัตตัพพัง กิริยัง มะมะ,	เป็นกิจซึ่งควรฝักใฝ่
กาเยนะ วาจามะนะสา,	ด้วยกาย วาจาใจ
ติทะเส สุคะตัง กะตัง,	เราทำแล้ว เพื่อไปสวรรค์
เย สัตตา สัญญิโน อัตถิ	สัตว์ใดมีสัญญา
เย จะ สัตตา อะสัญญิโน,	หรือหาไม่ เป็นอสัญญี
กะตัง ปุญญะผะลัง มัยหัง,	ผลบุญ ข้าทำนั้น
สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต,	ทุก ๆ สัตว์จงมีส่วน
เย ตัง กะตัง สุวิทิตัง,	สัตว์ใดรู้ ก็เป็นอัน
ทินนัง ปุญญะผะลัง มะยา,	ว่าข้าให้แล้วตามควร
เย จะ ตัตถะ นะ ชานันติ.	สัตว์ใด มิรู้ถ้วน
เทวา คันตะวา นิเวทะยุง,	ขอเทพเจ้า จงเล่าขาน
สัพเพ โลกัมหิ เย สัตตา,	ปวงสัตว์ ในโลกีย์

ชีวันตาหาระเหตุกา,	มีชีวิต ด้วยอาหาร
มะนุญญัง โภชะนัง สัพเพ,	จงได้ โภชน์สำราญ
ละภันตุ มะมะ เจตะสา, ติ	ตามเจตนา ข้าอาณัติ (ของข้า เทอญ)
๔. อิมินา ปุญญะ กัมเมนะ,	ด้วยบุญนี้ ที่เราทำ
อิมินา อุททิเสนะ จะ,	แลอุทิศให้ปวงสัตว์
ขิปปาหัง สุละเภ เจวะ	เราพลันได้ ซึ่งการตัด
ตัณหุปาทานะ เฉทะนัง	ตัวตัณหา อุปาทาน
เย สันตาเน หินา ธัมมา,	สิ่งชั่ว ในดวงใจ
ยาวะ นิพพานะโต มะมัง	กว่าเราจะถึง ซึ่งนิพพาน
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ,	มลายสิ้นจากสันดาน
ยัตถะ ชาโต ภะเว ภะเว,	ทุกๆ ภพ ที่เราเกิด
อุชุจิตตัง สะติปัญญา,	มีจิตตรง และสติปัญญา อันประเสริฐ
สัลเลโข วิริยัมหินา,	พร้อมทั้ง ความเพียรเลิศ เป็นเครื่องขูดกิเลสหาย
มารา ละภันตุ โนกาสัง,	โอกาส อย่าพึงมี แก่หมู่มาร สิ้นทั้งหลาย
กาตุญจะ วิริเยสุ เม,	เป็นช่องประทุษร้าย ทำลายล้างความเพียรจม
พุทธาธิปะ วะโร นาโถ,	พระพุทธผู้ บวรนาถ
ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม,	พระธรรมที่ พึ่งอุดม
นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ	พระปัจเจกะพุทธะ
สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง,	สมทบพระสงฆ์ ที่พึ่งผยอง
เตโสตตะมานุภาเวนะ,	ด้วยอานุภาพนั้น

มาโรกาสัง ละภันตุ มา,	ขอหมู่มาร อย่าได้ช่อง
ทะสะปุญญานุภาเวนะ,	ด้วยเดชบุญ ทั้งสิบป้อง
มาโรกาสัง ละภันตุ มา,	อย่าเปิดโอกาส แก่มาร เทอญ.ฯ

๔. บทแผ่เมตตา (อัปปะมัญญา)

๑. **สัพเพ สัตตา, อะเวรา โหนตุ**	สัตว์ทั้งหลาย, อย่าได้มีเวรซึ่งกันและกันเลย
๒. **สัพเพ สัตตา, อัพพะยาปัชฌา โหนตุ**	สัตว์ทั้งหลาย, อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย
๓. **สัพเพ สัตตา, อะนีฆา โหนตุ**	สัตว์ทั้งหลาย, อย่าได้ทุกข์กายทุกข์ใจเลย
๔. **สัพเพ สัตตา, สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ**	สัตว์ทั้งหลาย, จงสุขกายสุขใจ, รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยให้พ้นจากอันตรายทั้งปวงเถิด
๕. **สัพเพ สัตตา, ทุกขาปะมุญจันตุ**	สัตว์ทั้งหลาย, ที่มีความทุกข์, ขอให้พ้นจากความทุกข์นั้นเถิด
๖. **สัพเพ สัตตา, ยะถาลัทธะสัมปัตติโต มา, วิคัจฉันตุ**	สัตว์ทั้งหลาย, ที่มีความสุขความเจริญ, ขอให้มีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไปเถิด, ขออย่าได้พลัดพราก, ขออย่าได้เสื่อมสูญ, จากความสุข ความเจริญนั้นเลย
๗. **สัพเพ สัตตา, กัมมะสะกา กัมมะโยนิ**	สัตว์ทั้งหลาย, มีกรรมเป็นของๆ ตน มีกรรมเป็นกำเนิด

กัมมะพันธุ	มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
กัมมะทายาโท	มีกรรมเป็นทายาท
กัมมะปะฏิสะระณา	มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย
ยัง กัมมัง กะริสสันติ	สัตว์ทั้งหลายเหล่าใด, ทำกรรมดีไว้ก็ตาม, ทำกรรมชั่วไว้ก็ตาม, สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น, ย่อมได้รับผลของกรรม, ของการกระทำนั้นๆ

ข้อ.๑.๒.	เป็นเมตตา
ข้อ.๓.๔.๕.	เป็นกรุณา
ข้อ.๖.	เป็นมุทิตา
ข้อ.๗.	เป็นอุเบกขา

๔. คำปรารถนา แบบย่อ

ข้าพเจ้า ขอตั้งสัจจะอธิษฐาน ด้วยบุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญแล้วแต่ต้นจนถึงวันนี้ ขอจงมารวมเป็นตบะเดชะ เป็นพละวะปัจจัย เป็นอุปนิสัยตามส่ง ให้เกิดสติปัญญาญาณไวชาญฉลาด ทุกภพทุกชาติตลอดชาติอย่างยิ่ง จนถึงพระนิพพาน เทอญ ฯ

(๕) คำปรารถนา แบบยาว

ด้วยกำลังศีล ที่ข้าปฏิบัติ ข้าขอตั้งสัจ ดังปรารถนา เมื่อข้าเกิดกายพ่อแม่ ข้าไซร้ ขอมีศีลห้า ประจำทั่วหน้า พี่น้องทุกคน

เมื่อข้าเกิดแล้ว จิตใจผ่องแผ้ว รูปงามกว่าคน ทั้งสติปัญญา มากมายเหลือล้น ข้าขอเป็นคน ตลอดเรื่อยไป ข้าขอทุกอย่าง สมดังตั้งใจ เมื่อข้าอยากได้ สิ่งนั้นต้องมี แต่เล็กเรื่อยไป ศีลห้าข้าไซร้ จงบังเกิดมี เพื่อนฝูง ญาติมิตร พบแต่บัณฑิต เป็นพาลไม่มี ชั่วร้ายหลีกหนี ให้อยู่ห่างไกล

ข้าเกิดทุกชาติ ขอให้องอาจ ดังพญาราชสีห์ ขอเพศเป็นชาย กลับกลายไม่มี ครบถ้วนทุกที เลื่อมใสศรัทธา วาจาคล่องแคล่ว เหมือนระฆังแก้ว ไพเราะนักหนา แต่เล็กจนตาย อย่ามีโรคภัย เบียดเบียนกายา ขอแต่ตัวข้า มีรักศักดิ์ศรี เลวร้ายไม่มี อยู่ในสันดาน

เกิดแล้วไม่ทำ ก่อกรรมแล้วหนา ชาตินี้ชาติหน้า ขออย่าได้มี ขอให้บริสุทธิ์ ดังปุยสำลี ศีลธรรมข้ามี ประจำกายา ขอทำทุกอย่าง ให้พระพุทธศาสนา ให้เจริญก้าวหน้า กุศลเกิดมี

ทุกชาติที่เกิด ขอให้ประเสริฐ สมลักษณ์ศักดิ์ศรี ทุกข์โศกอย่ามีให้สมดังใจ หูทิพย์สำเนียง ฟังเสียงอะไร ไม่ผิดเลยนา ตาทิพย์ของข้า มองไปข้างหน้า รู้ได้แม่นหมาย ว่าสิ่งเหล่านี้ ไม่มีคลาดคลาย มองไปแล้วไซร้

บอกได้ทันที

ภริยาของข้า ขอมีศีลห้า ทั้งสติปัญญา อีกงามสง่า ทั่วทั้งร่างกาย จิตใจก็ดี อย่ามีรู้หน่าย ภักดีจนตาย ไม่ขัดกันเลย ขอสร้างแต่บุญ ภริยาเกื้อหนุนสำเร็จดังหมาย ทุกอย่างขอให้ สำเร็จด้วยดี

ถึงคราวมีบุตร ขอให้ผ่องผุด ว่านอนสอนง่าย เชื่อตามคำสอน ไม่ทำเดือดร้อน บิดรมารดา มีกตัญญู รู้คุณทั่วหน้า ขอให้มีศีลห้า ทั้งสติปัญญา ยิ่งล้ำกว่าคน

ข้าเกิดทุกชาติ ขออย่าได้พลาด พุทธศาสนา เกิดมาแล้วนี้ ได้พึ่งบารมี เจ้าคุณของข้า เพื่อกตัญญู รู้คุณท่านหนา ชาตินี้ใหม่หน้า ข้าขอแทนคุณ ท่านอยู่ที่ใด ข้าขอตามไป เป็นญาติเจ้าคุณ รับใช้ท่านหนา ตามสติปัญญา ของข้าเกื้อกูล เคารพเจ้าคุณ อย่ารู้เสื่อมคลาย

เดชะกุศล ของข้าครั้งนี้ ขอจงเกิดมี รัศมีสว่างไสว ใครพบได้เห็น ขอเป็นมิตรไว้ ตลอดเรื่อยไป ดังสัจวาจา ทุกชาติข้าเกิด ขอเกื้อกำเนิด เป็นเพศหัวหน้า แต่ขออย่าผิด ในศีลทั้งห้า บริวารของข้า ห้าร้อยพอดี.ฯ

คำถวาย คำบูชา คำปรารถนาต่างๆ

คำภาวนาเมื่อยกมือขึ้นไหว้พระ

ไหว้พระพุทธรูป ว่า สาธุ พุทธัง วันทามิฯ

ไหว้พระธรรม ว่า สาธุ ธัมมัง วันทามิฯ

ไหว้พระสงฆ์ ว่า สาธุ สังฆัง วันทามิฯ

คำถวายดอกไม้ธูปเทียนเพื่อบูชา

อิมานิ มะยัง ภันเต ทีปะธูปะปุปผะวะรานิ ระตะนัตตะยัสเสวะ อะภิปูเชมะ อัมหากัง ระตะนัตตะยัสสะ ปูชา ทีฆะรัตตัง หิตะสุขาวะหา โหตุ อาสะวักขะยัปปัตติยา.ฯ

ข้าแต่พระคุณเจ้าทั้งหลายผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอบูชาธูปเทียนและดอกไม้อันประเสริฐเหล่านี้แก่พระรัตนตรัยกิริยาที่บูชาแด่พระรัตนตรัยนี้ จงเป็นผลนำมาถึงซึ่งประโยชน์เกื้อกูล ประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย,และจงเป็นไปเพื่อถึงซึ่งพระนิพพานอันเป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวะกิเลสด้วยเทอญ.ฯ

คำอธิษฐานเมื่อจบของต่างๆ ถวายพระ

สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง นิพพานัง โหตุ เม อะนาคะเต กาเล.ฯ

คำภาวนาเวลาใส่บาตรพระ

อิทัง เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง โหตุ

คำภาวนาเวลาจบขันข้าวใส่บาตรพระ

อะหัง ภันเต โภชะนานัง สาลีนัง ปะริสุทธัง พุทธะสาวะกะ-สังฆัง ปิณฑะโส โหตุ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าวสาลีอันบริสุทธิ์นี้ จงสำเร็จแก่พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้านั้นเถิด.ฯ

คำถวายข้าวพระสงฆ์

อิมานิ มะยัง ภันเต ปิณฑะปาตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุ-สังฆัสสะ โอโณชะยามะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายซึ่งของทั้งหลายมีบิณฑบาตเป็นต้น พร้อมด้วยบริวารเหล่านี้ แด่พระสงฆ์.ฯ

คำลาข้าวพระพุทธ

เสสัง มังคะลา ยาจามิ (มะ)

คำอุทิศผ้าไตรให้แก่นาคในโบสถ์

อิมานิ มะยัง ภันเต ติจีวะรานิ สะปะริวารานิ กุละปุตตัสสะ นิยยาเทมะ พุทธะสาสะนัง ปัพพาเทตุง อาสะวักขะยาวะหัง นิพพานัง โหตุ.ฯ

คำถวายผ้าไตรจีวร

อิมานิ มะยัง ภันเต ติจีวะรานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ติจีวะรานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าไตรจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าไตรจีวรพร้อมทั้งบริวารเหล่านี้ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายจตุปัจจัย

ยะมะหัง สัมมาสัมพุทธัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะโต จะตุปัจจะยานิ สะปะริวารานิ อิมินา สักกาเรนะ ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามะ.ฯ

ยะมะหัง สะวากขาตัง ภะคะวะตา ธัมมัง สะระณังคะโต จะตุปัจจะยานิ สะปะริวารานิ อิมินา สักกาเรนะ ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามะ.ฯ

ยะมะหัง สุปะฏิปันนัง สังฆัง สะระณัง คะโต จะตุปัจจะยานิ สะปะริวารานิ อิมินา สักกาเรนะ ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามะ.ฯ

คำถวายปัจจัยตั้งเป็นมูลนิธิ

ยัคเฆ ภันเต สังโฆ ปะฏิชานาตุ มะยัง ภันเต เอตานิ รูปิยานิ สะปะริวารานิ พุทธะสาสะเน ปุญญะนิธานัตถายะ สังฆัสสะ นิยยาเทมะ สาธุ โน ภันเต อะยัง พุทธะสาสะเนฯ

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน

อิมานิ มะยัง ภันเต วัสสิกะสาฏิกานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ วัสสิกะสาฏิกานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอาบน้ำฝนกับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าอาบน้ำฝนกับทั้งของบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายผ้าจำนำพรรษา

อิมานิ มะยัง ภันเต, วัสสาวาสิกะจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, วัสสาวาสิกะจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้าจำนำพรรษา กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าจำนำพรรษากับ ทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายผ้าอัจเจกจีวร

อิมานิ มะยัง ภันเต อัจเจกะจีวะรานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, อัจเจกะจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอัจเจกจีวรกับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าอัจเจกจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายผ้ากฐิน

อิมัง ภันเต สะปะริวารัง กะฐินะจีวะระทุสสัง สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัง สะปะริวารัง กะฐินะทุสสัง ปะฏิคคัณหาตุ ปะฏิคคะเหตะวา จะ อิมินา ทุสเสนะ กะฐินัง อัตถะระตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวรกับทั้งบริวารนี้ แก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ ผ้ากฐินกับทั้งบริวารนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้วจงกรานกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายสลากภัตต์

อิมานิ มะยัง ภันเต สะลากะภัตตานิ สะปะริวารานิ เอกะฉันทา หุตะวา ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ สะลากะภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย มีฉันทะเป็นอันเดียวกัน ขอน้อมถวายซึ่งสลากภัตต์ พร้อมด้วยของที่เป็นบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ซึ่งสลากภัตต์พร้อมด้วยของอันเป็นบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำอุทิศทานทั่วไป

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ ขาทะนียะโภชะนิยาทีนิ สะปะริวารานิ อายัสสะ เทมะ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายซึ่งภัตตาหาร และเครื่องบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์โปรดรับ ซึ่งภัตตาหารกับทั้งเครื่องบริวารเหล่านี้ด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ที่ไปสู่ปรโลกแล้วก็ดีที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ดี มีบิดามารดาเป็นต้น ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายข้าวสาร

อิมานิ มะยัง ภันเต ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ เอกะฉันทา หุตะวา ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย มีฉันทะเป็นอันเดียวกัน ขอน้อมถวายซึ่งข้าวสาร พร้อมด้วยของซึ่งเป็นบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ซึ่งข้าวสารพร้อมด้วยของที่เป็นบริวารเหล่านี้ของ ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้า ทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายเภสัช

(ยารักษาโรค)

อิมานิ มะยัง ภันเต เภสัชชานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ เภสัชชานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเภสัช คือยารักษาโรคต่างๆ พร้อมด้วยเครื่องบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ซึ่งเภสัชคือยารักษาโรคต่างๆ พร้อมด้วยเครื่องบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายธง

มะยัง ภันเต อิมานิ ธะชะปะฏาเกนะ ระตะนัตตะยัง อะภิปูชะยามะ อะยัง ธะชะปะฏาเกนะ ระตะนัตตะยะปูชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ.ฯ

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาพระรัตนตรัยด้วยธงนี้ อันว่าการบูชาพระรัตนตรัยด้วยธงนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายเภสัชทานมีน้ำผึ้งเป็นต้น

สะระโท นามายัน ภันเต, กาโล สัมปัตโต, ยัตถะ ตะถาคะโต, อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, สาระธิกาพาเธนะ อาพาธิกานัง, ภิกขูนัง, ปัญจะ เภสัชชานิ, อนุญญาสิ, สัปปิง, นะวะนีตัง, เตลัง, มะธุง, ผาณิตัง, มะยันทานิ, ตักกาละสะทิสัง, สัมปัตตา, ตัสสะ ภะคะวะโต, ปัญญัตตานุคัง, ทานัง, ทาตุกามา, เตสุปะริยาปันนัง, มะธุง จะ, เตลัง จะ, ผาณิตัง จะ, ภิกขูนัญเจวะ, สามเณรานัญจะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, อัยยา ยะถาวิภัตตา, มะธุทานัญจะ, เตลัง จะ, ผาณิตัง จะ, ปะฏิคคัณหาตู, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ บัดนี้สรทกาลมาถึงแล้ว ในกาลใดแล่ พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงอนุญาตเภสัช ๕ อย่างคือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อาพาธ ด้วยโรคเกิดใน

สรทกาล บัดนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายมาถึงกาลเช่นนี้แล้ว ปรารถนาจะถวายทาน ตามพระพุทธานุญาตของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น จึงถวายน้ำผึ้งกับน้ำมัน และน้ำอ้อย อันนับเข้าในเภสัช ๕ อย่างนั้น แก่ภิกษุและสามเณรทั้งหลาย ขอพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย จงรับมธุทาน เตลทาน และผาณิตทาน ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตามที่แจกถวายแล้วนั้นๆ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.ฯ

คำถวายหนังสือธรรมะ

ยัคเฆ ภันเต สังโฆ ปะฏิชานาตุ มะยัง ภันเต เอตานิ ธัมมะปะริยายะปัณณานิ สะปะริวารานิ พุทธะสาสะนิกานัง ปาวะจะนัสสะ อุคคะหะณัตถายะ ธัมมะปะริยายะ สังฆัสสะ นิยยาเทมะ สาธุ โน ภันเต อะยัง พุทธะสาสะนิกานัง ปาวะจะนัสสะ อุคคะหะณัตถายะ ธัมมะปะริยายะปัณณานัง ทานัสสะ อานิสังโส อัมหากัญเจวะ มาตาปิตุอาทีนัญจะ ปิยะชะนานัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับทราบ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอมอบถวายหนังสืออธิบายธรรมะ พร้อมทั้งของบริวารเหล่านี้แก่พระสงฆ์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ศึกษาคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขออานิสงส์แห่งการถวายหนังสืออธิบายธรรมะ เพื่อเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชน ศึกษาคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ปิยชนทั้งหลายมีบิดา มารดาเป็นต้นด้วย ตลอดกาลนานเทอญ.

คำถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร

อิมานิ มะยัง ภันเต, เสนาสะนานิ, อาคะตานาคะตัสสะ, จาตุททิสัสสะ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, เสนาสะนานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเสนาสนะเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วก็ดี ยังไม่มาก็ดี ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ เสนาสนะเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.ฯ

คำถวายศาลาโรงธรรม

มะยัง ภันเต, อิมัง สาลัง, ธัมมะสภายะ, อุททิสสะ, จาตุททิสัสสะ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมัง สาลัง, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายศาลาหลังนี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ อุทิศเพื่อเป็นสถานที่แสดงธรรม ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับศาลาหลังนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายเวจกุฎี

มะยัง ภันเต, อิมัง, วัจจะกุฎิง, อาคะตานาคะตัสสะ, จาตุททิสัสสะ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมัง วัจจะกุฎิง, ปะฎิคคัณหาตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเวจกุฎีหลังนี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วก็ดี ยังไม่มาก็ดี ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับเวจกุฎีหลังนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายสะพาน

มะยัง ภันเต, อิมัง, เสตุง, มะหาชะนานัง, สาธาระณัตถายะ จะ, นิยาเทมะ, สาธุ โน ภันเต, สังโฆ, อิมัสมิง, เสตุมหิ, นิยาทิเต, สักขิโก โหตุ, อิทัง, เสตุทานัง อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ, สังวัตตะตุ.ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอมอบถวายซึ่งสะพานนี้ เพื่อประโยชน์ทั่วไป แก่มหาชนทั้งหลาย ขอพระสงฆ์จงเป็นพยาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ในสะพานที่ข้าพเจ้าทั้งหลายได้มอบให้แล้วนี้ ขอเสตุทานนี้ จงเป็นไป เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายพระพุทธรูป

อิมัง ภันเต, พุทธะรูปัง สังฆัสสะ โอโณชะยามะ อายะติง สาสะนัสสะ อะติโรจะนายะ จะ ถาวะรายะ จะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัง พุทธะรูปัง ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งพระพุทธรูปนี้แก่พระสงฆ์ เพื่อความรุ่งเรือง เพื่อความถาวร แห่งพระศาสนา ขอพระสงฆ์โปรดรับ ซึ่งพระพุทธรูปนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายและญาติของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย ที่ไปสู่ปรโลกแล้วก็ดี ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ดี มีบิดามารดาเป็นต้น ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายกำแพง

มะยัง ภันเต อิมัง ปาการัง อารามัสสะ ปะริวาระณัตถายะ สังฆัสสะ นิยยาเทมะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัสมิง ปาการัมหิ หิยยาทิเต สักขิโก โหตุ อิมัง ปาการะทานัง อัมหากัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตกานัญจะ ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ.ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายกำแพงนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่การล้อมรอบซึ่งอารามแก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์โปรดรับซึ่งกำแพงนี้เป็นสักขีพยานแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย และเพื่อเป็นประโยชน์เกื้อกูล ประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายและญาติของข้าพเจ้าทั้งหลายมีบิดามารดาเป็นต้น ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายกระทงสำหรับลอยประทีป

มะยัง อิมานิ ปะทีเปนะ อะสุกายะ นัมมะทายะ นะทิยา ปุลิเน ฐิตัง มุนิโน ปาทะวะรัญชัง อะภิปูเชมะ อะยัง ปะทีเปนะ มุนิโน ปาทะวะลัญชัสสะ ปูชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ.ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาซึ่งรอยพระพุทธบาท ที่ตั้งอยู่เหนือหาดทราย ในแม่น้ำ ชื่อนัมมะทานทีโน้นด้วยประทีปนี้ กิริยาที่บูชารอยพระพุทธบาท ด้วยประทีปนี้ ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

คำถวายผ้าไตรอุทิศผู้ตาย

อิมานิ มะยัง ภันเต ติจีวะรานิ ภิกขุสังฆัสสะ เทมะ สาธุ โน ภันเต อะยัง ติจีวะระทานะวิปาโก อัมหากัญเจวะ มาตาปิตุ-อาทีนัญจะ ญาตะกานัง กาละกะตานัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ อัมหากัง เจตะสา.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายผ้าไตรจีวรเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอผลวิบากอันเกิดจากการถวาย ผ้าไตรจีวรนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ญาติทั้งหลายผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย มีบิดามารดา เป็นต้น ตลอดกาลนาน และขอญาติทั้งหลายมีบิดามารดาเป็นต้น จงได้รับ ส่วนบุญอันเกิดแต่ทานนี้ ตามเจตนาของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เทอญ.

คำภาวนา

เมื่อเวลาย่างเหยียบเข้าเขตวัด

วันทามิ อาราเม พัทธะเสมายัง โพธิรุกขัง เจติยัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

คำภาวนาเวลาก่อพระเจดีย์ทราย

อิมัง วาลุกัง เจติยัง อะธิฏฐามิ.

คำบูชาพระโพธิ์

วันทามิ อิมัง มะหาโพธิรุกขัง

คำปฏิญาณตนเป็นพุทธมามะกะ

(สำหรับผู้แรกเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย)

เอสาหัง ภันเต สุจิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ พุทธมามะโกติ มัง สังโฆ ธาเรตุ.ฯ

คำปรารถนาพุทธภูมิ

(สำหรับบุรุษ)

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ พุทโธ โหมิ อะนาคะเต กาเล.ฯ

(สำหรับสตรี)

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ เอกัสสะ พุทธัสสะ สาวิกายะ อิสสามิ อะนาคะเต กาเล.ฯ

คำสมาทานศีลพระโพธิสัตว์

อิมัง โพธิสัตตะสีลัง สมาทิยามิ
ทุติยัมปิ อิมัง โพธิสัตตะสีลัง สมาทิยามิ
ตะติยัมปิ อิมัง โพธิสัตตะสีลัง สมาทิยามิ

คำลาศีลพระโพธิสัตว์

อิมัง โพธิสัตตะสีลัง ปัจจุตถะรามิ
ทุติยัมปิ อิมัง โพธิสัตตะสีลัง ปัจจุตถะรามิ
ตะติยัมปิ อิมัง โพธิสัตตะสีลัง ปัจจุตถะรามิ

คำอาราธนาพระภูมิ

ภุมมัสมิง ทิสาภาเค สันติภุมมา มะหิฎฐิกา เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ อาโรคะเยนะ สุเขนะ จะ.ฯ

คำบูชาพระภูมิ

อิติ สุคะโต อะระหัง พุทโธ นะโมพุทธายะ พระภูมิเทวา พระชัยมังคะลา ขะมามิหัง.

คำถวายข้าวพระภูมิ

นะโม เม ชะยะมังคะลัง ภูมิเทวานัง สักการะวันทะนัง สูปะ-พะยัญชะนะสัมปันนัง โภชะนานัง สาลีนัง สะปะริวารัง อุทะกัง วะรัง อาคัจฉันตุ ปะริภุญชันตุ สัพพะทา ติหิตายะ สันติอุเทวานัง เตปิ ตุมเห อะนุรักขันตุ อาโรคะเยนะ สุเขนะ จะ.ฯ

คำลาข้าวพระภูมิ

สะสะ เสสัง มังคะลัง ภูมิเทวานัง ยาจามิ.ฯ

คำขอพรจากพระภูมิ

(เมื่อบูชาแล้ว)

สิโร เม ขอเดชะพระภูมิเทวารักษาที่รับพระพรมาจากพระเจ้ากรุงพาลี ขอความวัฒนาถาวรจำเริญสุขจงมี แก่ข้าพเจ้าผู้ถวายบูชา พร้อมทั้งครอบครัว บุตรบริวาร ขอให้มั่งคั่งมั่งมีเงินทอง ทรัพย์ พัสดุเนืองนองไหลหลั่งมา กิจการนานาโดยชอบอันประกอบจงสัมฤทธิ์ผล กลีชนและอุปสรรคนานาจงพินาศ ขอสรรพสิ่งอุปโภคบริโภคที่มาจงจำเริญวัฒนา ขอข้าพเจ้าจงมีอายุยาวยืนนาน พร้อมทั้งเผ่าพงศ์บริวาร บุตร หลาน เหลนลื่อ ให้บรรลือ สาธุชนแซ่ซร้องสรรเสริญ เจริญคุณ **สัพพะเทวานุภาเวนะ ชะยะสิทธิ สัพพะโสตถี ภะวันตุ เม.ฯ**

คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ

แบบที่ ๑ กายะกัมมัง วะจีกัมมัง มะโนกัมมัง สัพพะปาปัง วินัสสะตุ.ฯ

แบบที่ ๒ อิทัง มะตะกะสะรีรัง อุทะกัง วิยะ สิญจิตัง อะโหสิกัมมะ.ฯ

คำภาวนาเวลาทอดผ้าหน้าศพ

นามะรูปัง อะนิจจัง
นามะรูปัง ทุกขัง
นามะรูปัง อนัตตา.

คำภาวนาเวลาจุดศพ

แบบ ๑ อะสุจิ อะสุภัง กัมมัฏฐานัง ภาเวติ.ฯ

แบบ ๒ อะยัมปิ โข เม กาโย เอวัง ภาวี เอวังธัมโม เอวัง อะนะตีโต.ฯ

แบบ ๓ จุติ จุตัง อะระหัง จุติ.ฯ

คำถวายสังฆทานและพิธีการถวาย

ขั้นตอนการปฏิบัติ

๑. เชิญเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

๒. กล่าวนำบูชาพระรัตนตรัย ดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

พุทธะปูชา มหาเตชะวันโต

ธัมมะปูชา มะหัปปัญโญ

สังฆะปูชา มะหาโภคะวะโห

ติโลกะนาโถ อาทิปูชา มาลาอัคคี ปะฏิปัตติปูชา

๓. กล่าวคำอาราธนาศีล ๕

๔. กล่าวคำอาราธนาสงฆ์และคณะสงฆ์รับสังฆทาน

๕. ประกาศอัญเชิญเทพมาเป็นสักขีพยานและร่วมในการอนุโมทนาสาธุการ

๖. กล่าวนำคำบูชาข้าวต่อองค์พระพุทธเจ้า (ถวายข้าวพระพุทธเจ้า) ดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

อิมัง สูปะพะยัญชะนะสัมปันนัง โภชะนานัง สาลีนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมะ.

๗. กล่าวคำประกาศสังฆทาน ดังนี้

เย อะริยะ อันว่าพระอริยเจ้าทั้งหลาย **สุคะตัสสะ** แห่งพระบรมศรีสุคต **ทักขิเณยยา** ควรจะรับซึ่งจตุปัจจัยแห่งทายกอันเชื่อกรรมแลผลแล้ว แลถวาย **ทานานิ** ทานทั้งหลาย **ทินนานิ** อันบุคคลถวาย **เอเตสุ ปุคคะเลสุ** แก่พระอริยบุคคลทั้งหลาย ๑๐๘ **อิทัมปิ สังเฆ รัตตะนัง** พระสงฆ์เป็นแก้วอันประเสริฐ เลิศโลก **โหตุ** จงมีแด่บรรดาท่านทั้งหลายที่นับถือพระพุทธศาสนาด้วย กิริยา จะสำแดงซึ่งความสัตย์ ณ บัดนี้

๘. กล่าวคำถวายสังฆทาน

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ ขาทะนียะโภชะนิยาทีนิ สะปะริวารานิ ภาชะนัง ฐะเปตตะวา พุทธะปะมุขัสสะ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหารพร้อมทั้งเครื่องบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เว้นภาชนะไว้ แด่พระภิกษุสงฆ์ซึ่งมีพระพุทธะเป็นประธาน ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับซึ่งภัตตาหาร กับทั้งเครื่องบริวาร ทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย ที่ไปสู่ปรโลกแล้วก็ดีที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ดี มีบิดามารดาเป็นต้น ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

๙. กล่าวคำขออาหารจากสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว

คำถวายผ้าป่า

ขั้นตอนการปฏิบัติ

๑. ประกาศอัญเชิญเทพมาเป็นสักขีทิพย์พยานและร่วมในการอนุโมทนาสาธุการ

๒. กล่าวคำถวายผ้าป่า ดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

เอตานิ มะยัง ภันเต สะปะริวารานิ ปังสุกูละจีวะรานิ อะรัญญิกะวัตถานิ สัมพุทธัสสะ ภะคะวะโต สาวะกะภูเต อัฏฐะปุคคะเล อะริยะสังฆะ อุททิสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ เอตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายซึ่งผ้าบังสุกุล จีวรนี้พร้อมด้วยเครื่องบริวารทั้งหลายเหล่านี้แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับซึ่งผ้าบังสุกุลจีวรพร้อมด้วยเครื่องบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อประโยชน์ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายและญาติของข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย ที่ได้ไปสู่ปรโลกแล้วนั้นก็ดี ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ดี มีบิดามารดาเป็นต้น ตลอดกาลนาน เทอญ.ฯ

ยะถาแปล

(สวดทำนองสรภัญญะ)

ยะถา วาริวะหา	ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมยังสมุทรสาครให้
ปูรา ปะริปูเรนติ สาคะรัง	บริบูรณ์ได้ฉันใด
เอวะเมวะ อิโต ทินนัง	แม้ทานที่ท่านให้แล้วในโลกนี้ ย่อม
เปตานัง อุปะกัปปะติ	สำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไป แล้วได้ฉันนั้น
อิจฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง	ขออิฏฐะผลที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว
ขิปปะเมวะ สะมิชฌะตุ	จงสำเร็จโดยฉับพลัน
สัพเพ ปูเรนตุ สังกัปปา	ขอความดำริทั้งปวงจงเต็มที่
จันโท ปัณณะระโส ยะถา	เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ
มะณิโชติระโส ยะถา	เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี
สัพพีติโย วิวัชชันตุ	ความจัญไรทั้งปวงจงบำราศไป
สัพพะโรโค วินัสสะตุ	โรคทั้งปวงของท่านจงหายไป
มาเต ภะวัตวันตะราโย	อันตรายอย่ามีแก่ท่าน
สุขี ทีฆายุโก ภะวะ	ท่านจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน
อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง	พรทั้งสี่ประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ
วุฑฒาปะจายิโน จัตตาโร ธัมมา	พละ จงเจริญแก่ท่านผู้มีปรกติกราบ
วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง	ไหว้ มีปรกติอ่อนน้อมต่อท่านผู้ใหญ่ เป็นนิจ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน
รักขันตุ สัพพะเทวะตา	ขอเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงรักษาท่าน

สัพพะพุทธานุภาเวนะ	**ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า**
สะทา โสตถี ภะวันตุ เต	**ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ**
ภาวะตุ สัพพะมังคะลัง	**ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน**
รักขันตุ สัพพะเทวะตา	**ขอเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงรักษาท่าน**
สัพพะธัมมานุภาเวนะ	**ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม**
สะทา โสตถี ภะวันตุ เต	**ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ**
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	**ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน**
รักขันตุ สัพพะเทวะตา	**ขอเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงรักษาท่าน**
สัพพะสังฆานุภาเวนะ	**ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์**
สะทา โสตถี ภะวันตุ เต	**ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อเทอญ.ฯ**

องค์แห่งอริยมรรคทั้ง ๘

๑. **สัมมาทิฏฐิ** มีองค์ ๔ คือ	๑. เห็นทุกข์	(ทุกข์)
	๒. เห็นเหตุเกิดทุกข์	(สมุทัย)
	๓. เห็นความดับทุกข์	(นิโรธ)
	๔. เห็นทางดับทุกข์	(มรรค)
๒. สัมมาสังกัปปะ มีองค์ ๓ คือ	๑. ดำริจะออกจากกาม	
	๒. ดำริจะออกจากพยาบาท	
	๓. ดำริจะออกจากความเบียดเบียน	

๓. สัมมาวาจา มีองค์ ๔ คือ
๑. ไม่พูดปด
๒. ไม่พูดส่อเสียด
๓. ไม่พูดคำหยาบ
๔. ไม่พูดคำเหลวไหล

๔. สัมมากัมมันตะ มีองค์ ๓ คือ
๑. ไม่ฆ่าสัตว์
๒. ไม่ลักขโมย
๓. ไม่ประพฤติผิดในกาม

๕. สัมมาอาชีวะ มีองค์ ๒ คือ
๑. เว้นจากการเลี้ยงชีพในทางที่ผิด
๒. ประกอบการเลี้ยงชีพในทางที่ถูก

๖. สัมมาวายามะ มีองค์ ๔ คือ
๑. พยายามไม่ให้บาปเกิดขึ้น
๒. พยายามละบาปที่เกิดขึ้น
๓. พยายามทำบุญให้เกิดขึ้น
๔. พยายามรักษาบุญที่เกิดขึ้นไว้

๗. สัมมาสติ มีองค์ ๔ คือ
๑. ตั้งสติพิจารณา กาย
๒. ตั้งสติพิจารณา เวทนา
๓. ตั้งสติพิจารณา จิต
๔. ตั้งสติพิจารณา ธรรม

๘. สัมมาสมาธิ มีองค์ ๔ คือ
๑. เจริญฌานที่ ๑ (ปฐมฌาน)
๒. เจริญฌานที่ ๒ (ทุติยฌาน)
๓. เจริญฌานที่ ๓ (ตติยฌาน)
๔. เจริญฌานที่ ๔ (จตุตถฌาน)

ไตรสิกขา - ไตรยาน

อริยมรรคทั้ง ๘ เมื่อย่อลงแล้วรวมเรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล, สมาธิ, ปัญญา

๑. **ศีล** มีอริยมรรคประกอบ ๓ องค์ คือ
๑. สัมมาวาจา
๒. สัมมากัมมันตะ
๓. สัมมาอาชีวะ

๒. **สมาธิ** มีอริยมรรคประกอบ ๓ องค์ คือ
๑. สัมมาวายามะ
๒. สัมมาสติ
๓. สัมมาสมาธิ

๓. **ปัญญา** มีอริยมรรคประกอบ ๒ องค์ คือ
๑. สัมมาทิฏฐิ
๒. สัมมาสังกัปปะ

เป็นยาน ๓ (ไตรยาน) นำส่งสู่ภพภูมิทั้ง ๓ คือ มนุษย์ภูมิ, เทวภูมิ, (เทวโลก – พรหมโลก), พระนิพพาน.

๑. **มนุษย์ภูมิ** บำเพ็ญอริยมรรคให้ครบถ้วนบริบูรณ์เพียง ๓ องค์ คือ
๑. สัมมาวาจา
๒. สัมมากัมมันตะ
๓ สัมมาอาชีวะ

๒. **เทวภูมิ** บำเพ็ญอริยมรรคให้ครบถ้วนบริบูรณ์เพิ่มขึ้นอีก ๓ องค์ รวมเป็น ๖ องค์คือ
๑. สัมมาวาจา
๔. สัมมาวายามะ
๒. สัมมากัมมันตะ
๕. สัมมาสติ
๓. สัมมาอาชีวะ
๖. สัมมาสมาธิ

๓. พระนิพพาน บำเพ็ญอริยมรรคให้ครบถ้วนบริบูรณ์ทั้ง ๘ องค์ คือ

๑. สัมมาวาจา	๕. สัมมาสติ
๒. สัมมากัมมันตะ	๖. สัมมาสมาธิ
๓. สัมมาอาชีวะ	๗. สัมมาทิฏฐิ
๔. สัมมาวายามะ	๘. สัมมาสังกัปปะ

ลักษณะของศีล

ศีลมีลักษณะ ๓ คือ

๑. เจตะนา สีลัง ความตั้งใจงด เป็นศีล (สุ.ป. ๓๑/๔๖)

๒. เวระมะณี สีลัง ความเว้น เป็นศีล (สุ.ป. ๓๑/๖๖)

๓. สังวะโร สีลัง ความสำรวม เป็นศีล (สุป. ๓๑/๖๔)

ชั้นของศีล

ศีลมีชั้นต่างๆ ที่พอจะเข้าใจได้ง่ายๆ ดังนี้

๑. ศีลขาดทุน เมื่อแลเห็นโทษของการทุศีลจึงตั้งใจสมาทานปฏิญญาว่าจะรักษาศีล ๕ ศีล ๘ หรืออุโบสถศีล ก็ดี เรียกว่า ได้ทุนคือศีลไว้ ครั้นพ่ายแพ้ต่อกิเลสสิ่งยั่วยวน ประพฤติผิดปฏิญญาจึงชื่อว่า **ขาดทุน**

๒. ศีลย่อหย่อน เมื่อได้สมาทานปฏิญญาว่าจะไม่ละเมิดองค์แห่งศีลแต่ในขณะเดียวกันก็ชอบหาอุบายหลีกเลี่ยงเพื่อให้สำเร็จตามความอยากของตน เช่น

- **ไม่ฆ่าสัตว์** แต่ชอบทรมานสัตว์ กัดปลา ชนไก่ เลี้ยงสัตว์ไว้ดูเล่น อยากกินเนื้อปูแต่ไม่ยอมฆ่าเพราะกลัวศีลจะขาด จึงขอหักเอาเพียงก้ามนำไปต้มกิน ใช้สำนวนโวหารพูดจนเขาฆ่าขายให้ เป็นต้น

- **ไม่ลักทรัพย์** แต่ชอบทำการอันไม่สมควร เช่น ชอบขอ ชอบถือวิสาสะ ในข้าวของของเขา ยืมของเขาแล้วไม่สนใจจะนำส่งคืน ประพฤติแบบโตงเตง – โตงเว้า กินแต่ของเขา ของเราเก็บไว้ เป็นต้น

- **ไม่ประพฤติผิดในกาม** แต่ชอบหลีกเลี่ยงต่างๆ เช่น ชอบทำอาการสุงสิง ใกล้เคียง เข้าในที่ๆไม่ควรเข้า อยู่ในที่ๆ ไม่ควรอยู่ ชอบหากำไรในทางที่จะเป็นกามมิจฉาจาร

- **ไม่พูดเท็จ** แต่ชอบพูดส่อเสียด ยุให้รำตำให้รั่ว เพื่อให้เขารักตนบ้าง แตกร้าวกันบ้าง นินทาว่าร้ายเปรียบเปรยต่าง ๆ เป็นต้น

- **ไม่ดื่มน้ำเมา** แต่ชอบเข้าไปนั่งมั่วสุมในสถานขายสุราเมรัยจำหน่าย จ่ายแจกเสียเองบ้าง ต้มขายเสียเองบ้าง ออกทุนทรัพย์ให้เขาซื้อดื่มกินหรือให้เขาตั้งกิจการจำหน่ายและทำขายเสียเองบ้าง

- **ไม่กินอาหารล่วงเวลา** ไม่ขบไม่เคี้ยวไม่กลืนเป็นชิ้นล่วงลำคอจริงแต่ก็ชอบดูดชอบอม พอเผลอสติก็ขบก็เคี้ยวเข้าจนได้ ตั้งใจว่าจะสมาทานศีลองค์นี้ในวันนี้ แต่ก็ชอบเผลอผลัดเวลาไปขอรับเอาในตอนเย็นๆ เถอะเพื่อจะได้ดื่มกินเสียให้อิ่มหนำสำราญเสียก่อน

- **ไม่ดูไม่ฟังการเล่นเต้นรำขับร้องประโคมตบแต่งร่างกาย** แต่ก็ชอบหลีกเลี่ยงว่า ดูและฟัง เพื่อประกอบการพิจารณาเสร็จแล้วก็เผลอใจตบมือหัวเราะเข้าจนได้ แต่งกายประณีตงดงาม ถึงแม้ว่าจะอยู่ในเครื่อง

แบบของผู้ทรงศีล ก็ขอให้ประณีตงดงามในแบบของผู้ทรงศีลก็เอาดีละ

- **ไม่นั่งไม่นอนในที่นอนที่นั่งอันสูงใหญ่ประณีต** แต่ก็ชอบหลีกเลี่ยงนอนด้วยเสื่อจริงแต่ขอปูซ้อนๆ กันสัก ๒-๓ ผืน เก้าอี้บุนวมบุนุ่น สำลี ตั้งไว้ ก็ลองนั่งดูด้วยถือว่าเขาตั้งไว้รับรองแขกคนทั่วๆ ไป สรุปแล้วชอบใช้คำว่าไม่เป็นไรปลอบใจไปเรื่อยๆ

๓. **ศีลเสมอตัว** คือเมื่อตั้งใจสมาทานแล้ว ก็พยายามไม่ล่วงละเมิดให้ศีลขาดตกบกพร่องด่างพร้อย หรือย่อหย่อนหลีกเลี่ยงแต่ก็ไม่พยายามทำคุณพิเศษ อันเป็นส่วนกำไรของศีลให้เกิดขึ้น

๔. **ศีลได้กำไร** ได้แก่ศีลของผู้สมาทานปฏิญญา แล้วก็พยายามทำศีลนั้นให้เป็นบาทเป็นภาคพื้นไม่หยุดนิ่งแต่เพียงนั้น เช่น

- **ไม่ฆ่าสัตว์** แล้วยังพยายามช่วยสงเคราะห์สัตว์ให้พ้นทุกข์ด้วยเมตตา กรุณา ไม่เป็นคนใจจืดใจดำ ข่มเหงรังแกสัตว์อันมีภูมิธรรม ความเป็นอยู่ต่ำต้อยกว่าตน

- **ไม่ลักทรัพย์** แล้วยังมีใจเผื่อแผ่กว้างขวางบริจาคทรัพย์สิ่งของและ ความสุขเฉลี่ยให้ผู้อื่น เพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม ตามกาลเวลาและกำลังที่พอจะอำนวยให้กระทำได้

- **ไม่ประพฤติผิดในกาม** แล้วยังมองเห็นโทษและความมักมากในกาม มั่นอยู่ในสทารสันโดษ ยินดีแต่ในคู่ของตน และยังหาโอกาสประพฤติปฏิบัติเป็นกามวิรัติเข้ารักษาอุโบสถศีล เป็นต้น

- **ไม่พูดเท็จ** แล้วยังมีเจตนาที่จะเว้นจากการ พูดส่อเสียด ยุยง พูดคำหยาบ คำโปรยประโยชน์ แล้วประพฤติปฏิบัติในการพูดคำจริง คำ

อ่อนหวาน คำอันเป็นประโยชน์ และคำอันเป็นสุภาษิต แสดงธรรมแสดงคุณแสดงโทษ แก่ผู้ที่ยังไม่รู้ เอื้อเฟื้อแนะนำตามควรแก่บุคคลอันเหมาะกับสถานที่และกาลเวลา

- **ไม่ดื่มน้ำเมา** แล้วยังพยายามบรรเทาความประมาททางใจ ด้วยการดำรงสติให้เพียบพร้อมบริบูรณ์ในทุกขณะ

- **ไม่กินอาหารล่วงเวลา** ก็ไม่กินจริงๆ พยายามปลดเปลื้องคำว่า "ไม่เป็นไร" ให้พ้นไปจากจิตใจ

- **ไม่ดูไม่ฟังการเล่นเต้นรำขับร้องประโคมตบแต่งร่างกาย** ก็ไม่ข้องแวะแตะต้องจริงๆ ปลดเปลื้องความอยากเด่นอยากดังที่ยังแอบแฝงอยู่ในจิตใจให้ขาดออกไป

- **ไม่นั่งไม่นอนในที่นอนที่นั่งอันสูงใหญ่ประณีต** ด้วยการดำรงสติไว้เป็นนิจว่า สิ่งนั้นสิ่งนี้ยังเป็นข้าศึกกับศีลข้อนี้ ลดความคิดเข้าข้างตัวเองลงให้หมด

จิต – นิวรณ์

จิตนั้นท่านเปรียบเหมือนน้ำอันมีปกติภาพใสสะอาดบริสุทธิ์ ส่วนนิวรณ์หรือปริยุฎฐานกิเลสนั้น ท่านเปรียบเหมือนสิ่งที่เป็นโทษมาทำให้น้ำนั้นเสียปกติภาพไป ดังนี้

๑. กามฉันท์	เหมือนสีต่างๆ มาทำให้น้ำขุ่นและเปลี่ยนสีไป
๒. พยาบาท	เหมือนความร้อนมาทำให้น้ำนั้นร้อนและเดือดพล่านไป
๓. ถีนมิทธะ	เหมือนจอกและแหนที่ลอยมาปกปิดน้ำนั้นไว้
๔. อุทธัจจกุกกุจจะ	เหมือนความกระเพื่อมของน้ำ
๕. วิจิกิจฉา	เหมือนตมหรือตะกอนมาทำให้น้ำขุ่น

เมื่อน้ำถูกโทษเหล่านี้ประทุษร้ายแล้ว ย่อมกลายเป็นน้ำที่เสียปกติภาพไป บุคคลย่อมไม่อาจใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ จะส่งดูเงาหน้าของตนก็แลไม่เห็นและก็ไม่สามารถมองเห็นสรรพสิ่งต่างๆ ที่ตกจมอยู่ในน้ำนั้นได้

ท่านจึงสอนให้พยายามกำจัดนิวรณ์ทั้ง ๕ นั้นด้วยองค์แห่งฌานอันเป็นคู่ปราบกัน เพื่อชำระล้างจิตใจให้กลับมีปกติภาพอันใสสะอาดบริสุทธิ์ตามเดิม

ปกิณกะ

๑. ความมุ่งหมายในการอยู่ดิถีปริวาสและธุดงควัตร
๒. วิธีการสมาทานรุกขมูล ธุดงควัตร อธิษฐานที่ และถอนที่
๓. ข้อปฏิบัติในการอยู่ดิถีปริวาสและธุดงควัตร
๔. กำหนดการบำเพ็ญบารมีร่วมกันในรอบปี
๕. สรรพยาศักดิ์สิทธิ (บ่อน้ำยาทิพย์) และปูชนียวัตถุที่ควรบูชา
๖. การทำวัตรสวดมนต์ประจำวัน (อาทิตย์ – เสาร์)

คาถาบูชา
พระธาตุในพรหมโลกและดาวดึงส์

พรหมะโลเกทุสสะธาตุ วามะอักขะกะธาตุโย
สัพเพ พรหมาภิปูเชนติ ถูปัง ทวาทะสะโยชะนัง
ตาวะติงสัมหิเทวานะ จุฬามะณี จะ เกสะกัง
สัพเพเทวาภิปูเชนติ ถูปัญ จะ จะตุโยชะนัง
ปูชิตานะระเทเวหิ อะหัง วันทามิ ธาตุโย ฯ

คาถาบูชา
พระธาตุ ๘๔,๐๐๐ องค์ในชมพูทวีป

อัฏฐาระเส เทวะวัสสะสะเต ธัมมา โสโก ราชาอะหุ
จะตุราสีติสะหัสสา เจติยา จะ การาปิตา
ปูชิตานะระเทเวหิ อะหัง วันทามิ ธาตุโย ฯ
สัตตะโทณานิ ธาตูนิ ชัมพูทีเป ปะติฏฐิตา
จะตุราสีติสะหัสสา เจติยา ปะติยา ปะติมัณฑิตา
ปูชิตานะระเทเวหิ อะหัง วันทามิ ธาตุโย ฯ

คาถาบูชา
พระธาตุในลังกาทวีป

อะปะเรนะ สะมะเยนะ ทุฏโฐนามะนะราธิโป
เอกะโทณัญ จะ ธาตูนัง ลังกาทีเป ปะติฏฐิ ตัง
ปูชิตานะระเทเวหิ อะหัง วันทามิ ธาตุโย ฯ

๑. ความมุ่งหมายในการอยู่ ดิถีปริวาสกัมมัฏฐานและธุดงควัตร

๑. เพื่ออาศัยธุดงควัตร สร้างบารมีตามเยี่ยงอย่างบรมโพธิสัตว์ และอัครสาวกที่ได้เคยสร้างบารมีมาแล้วแต่ในอดีต

๒. เพื่อจะได้ฝึกฝนพระกัมมัฏฐานเป็นอย่างยิ่งเฉพาะคราว ในสายการปฏิบัติ (มัชฌิมาปฏิปทา) ของสำนักเกตุมดีฯ

๓. เพื่อจะได้สร้างกุศลอย่างยิ่ง, เพื่อปลงกรรมเก่า ทั้งในอดีตชาติและปัจจุบันชาติ ให้เป็นอโหสิกรรม (ถ้ามีกรรมเก่าติดตามมา)

๔. ถ้าไม่มีกรรมเก่าติดมา ก็จะได้เสริมสร้างบารมีในทางปฏิบัติให้ดำเนินไปสู่มรรคผลนิพพาน

๕. เพื่ออุทิศกุศลไปให้ บิดามารดา ท่านผู้มีพระคุณ เจ้ากรรมนายเวร สรรพสัตว์ทั้งหลาย เทวดาทั้งปวง และญาติทั้งหลาย ด้วยการตั้งจิตที่แน่วแน่

๒. วิธีการสมาทานรุกขมูล, ธุดงควัตร, อธิษฐานที่ และถอนที่

เตรียมที่อยู่ให้เรียบร้อย ดูว่าเป็นกลางแจ้งหรือว่าเป็นโคนต้นไม้ พึงตั้งใจให้แน่วแน่ แล้วจุดธูปเทียน พร้อมกับตั้ง นะโม ๓ จบ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ระลึกถึงพระรัตนตรัย แล้วใช้มือขวาวนที่ใต้เสื่อตรงหัวนอน วน

จากซ้ายไปขวา (หัวแม่มือไปหานิ้วก้อย) พร้อมกับกล่าวคำอธิษฐานว่า ดังนี้

อิมัง ปะฐะวิยัง อธิฏฐามิ
ทุติยัมปิ อิมัง ปะฐะวิยัง อธิฏฐามิ
ตะติยัมปิ อิมัง ปะฐะวิยัง อธิฏฐามิ

เสร็จแล้วตั้งใจพนมมือกล่าวคำสมาทาน ดังต่อไปนี้

ผู้อยู่โคนต้นไม้ให้ว่า ดังนี้ (สมาทานรุกขมูล)

ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ รุกขะมูลิกังคัง สะมาทิยามิ
ทุติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ รุกขะมูลิกังคัง สะมาทิยามิ
ตะติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ รุกขะมูลิกังคัง สะมาทิยามิ

ผู้อยู่กลางแจ้งให้ว่า ดังนี้ (สมาทานอัพโภกาศ)

ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ อัพโพกาสิกังคัง สะมาทิยามิ
ทุติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ อัพโพกาสิกังคัง สะมาทิยามิ
ตะติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ อัพโพกาสิกังคัง สะมาทิยามิ

เป็นอันเสร็จพิธีการอธิษฐานที่และสมาทานธุดงควัตร

การถอนที่

ครั้นรุ่งเช้าได้อรุณแล้วจึงให้อธิษฐานถอนที่ เพื่อปลดปล่อยสรรพสัตว์ที่ต้องถูกกักกันอยู่เพราะคำอธิษฐานเมื่อตอนกลางคืนนั้นไปสู่ความเป็นอิสระ ให้ปฏิบัติดังนี้

ตั้งใจให้แน่วแน่แล้วจุดธูปจุดเทียน พร้อมกับตั้ง นะโม ๓ จบ ระลึกถึง คุณพระรัตนตรัย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

แล้วใช้มือขวาวนที่ดินใต้เสื่อ ตรงที่ที่ได้วนไว้เมื่อตอนกลางคืน วนกลับจากขวามาซ้าย (นิ้วก้อยมาหาหัวแม่มือ) พร้อมกับกล่าวคำอธิษฐานถอนที่ว่า

อิมัง ปะฐะวิยัง ปะจุทธะรามิ
ทุติยัมปิ อิมัง ปะฐะวิยัง ปะจุทธะรามิ
ตะติยัมปิ อิมัง ปะฐะวิยัง ปะจุทธะรามิ

เสร็จแล้วตั้งใจพนมมือกล่าวคำลาสมาทาน ดังต่อไปนี้

ผู้อยู่โคนต้นไม้กล่าวคำลารุกขมูล ว่าดังนี้ (ลาสมาทาน)

ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ รุกขะมูลิกังคัง ปะจุทธะรามิ
ทุติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ รุกขะมูลิกังคัง ปะจุทธะรามิ
ตะติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ รุกขะมูลิกังคัง ปะจุทธะรามิ

ผู้อยู่กลางแจ้งกล่าวคำลาอัพโภกาศ ว่าดังนี้ (ลาสมาทาน)

ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ อัพโภกาสิกังคัง ปัจจุทธะรามิ

ทุติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ อัพโภกาสิกังคัง ปัจจุทธะรามิ

ตะติยัมปิ ฉันนัญจะ มูลัญจะ ปะฏิกขิปามิ อัพโภกาสิกังคัง ปัจจุทธะรามิ

ต่อไปให้พึงตั้งใจกรวดน้ำอุทิศกุศลไปให้ บิดามารดา ครูอาจารย์ พระมหากษัตริย์ ท่านผู้มีพระคุณ สรรพสัตว์ทั้งหลาย เจ้ากรรมนายเวร เทวดาทั้งปวงและญาติทั้งหลาย แล้วจึงตั้งความปรารถนาขอในสิ่งที่ตนต้องการอันอยู่ในขอบข่ายของศีลธรรมต่อไป แล้วจึงกราบลง ๓ ครั้ง เป็นอันเสร็จพิธีการถอนที่และการลาธุดงควัตร.

หลวงพ่อเกตุมดีฯ บอกว่า

"มักมีญาติโยมชอบถามอาตมาว่า มีความลำบากอย่างไรบ้างนั้น อาตมานึกไม่ออก เพราะอาตมาไม่เคยคิดว่าลำบากเลย เพราะความทุกข์ยากลำบากนั้นเป็นธรรมะปฏิบัติที่เพิ่มปัญญาบารมีอย่างยิ่งที่อาตมาต้องการที่สุด"

(จากหนังสือพิธีฉลองสมณศักดิ์ชั้นเอกฝ่ายวิปัสสนาธุระ และต้อนรับการกลับจากเดินธุดงค์รอบโลก ๕ ต.ค. ๑๘)

๓. ข้อปฏิบัติ
ในการอยู่ติถีปริวาสและธุดงควัตร

๑. ท่านที่สมาทานศีล ๘ ต้องนุ่งขาว - ห่มขาว ท่านที่สมาทานศีล ๕ ไม่สมควร นุ่งขาว – ห่มขาว

๒.ต้องรับศีลปรมัตถ์ (ขึ้นธรรม) ปฏิบัติธรรมพระกรรมฐาน

๓.รายการที่ต้องปฏิบัติประจำวัน มีดังนี้

๐๓.๐๐ น. เสียงสัญญาณระฆังปลุกให้ทุกคนลุกขึ้นพร้อมกัน

๐๓.๓๐ น. ทุกคนมาพร้อมกันที่หน้าองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ พร้อมด้วยธูปคนละ ๑ ดอก แล้วส่งให้กับหัวหน้า (หญิงนั่งด้านซ้าย ชายนั่งด้านขวา เมื่อเวลาหันหน้าเข้าสู่องค์พระบรมธาตุ) หัวหน้านำบูชาพระและอาราธนาพระกัมมัฏฐาน แล้วกลับไปปรกเพื่อปฏิบัติพระกัมมัฏฐานต่อไปครั้งละประมาณ ๓๐ นาที จนถึงเวลา ๐๕.๐๐ น. จึงมารวมพร้อมกันที่หน้าองค์พระบรมธาตุเพื่อทำวัตรเช้า

๐๕.๐๐ น. หัวหน้ากล่าวนำทำวัตรเช้า เสร็จแล้วกล่าวรับอรุณ

๐๗.๐๐ น. รับประทานอาหารเช้า (ข้าวต้ม) ซึ่งทางวัดจัดเลี้ยง และขอความร่วมมือในการช่วยทำความสะอาดภาชนะของตน เมื่อรับประทานเสร็จแล้ว และห้ามนำอาหารออกไปรับประทานนอกสถานที่ที่จัดเลี้ยง

๐๘.๐๐ น. พักผ่อนบำเพ็ญบุญตามอัธยาศัยไปจนถึงเวลา ๑๑.๐๐ น.

๑๑.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน (อาหารหนัก) ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการรับประทานตอนเช้า

๑๒.๐๐ น. พักผ่อนและบำเพ็ญบุญตามอัธยาศัยไปจนถึงเวลา ๑๖.๐๐น.

๑๖.๐๐ น. เสียงสัญญาณระฆังเตรียมตัวทำวัตรเย็น ทุกคนมาพร้อมกันที่หน้าองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ การนั่งคงปฏิบัติเช่นเดียวกับเมื่อเวลา ๐๗.๐๐ น. (หญิงนั่งด้านซ้าย ชายนั่งด้านขวา)

๑๖.๓๐ น. หัวหน้ากล่าวนำทำวัตรเย็น เสร็จแล้วนำปฏิบัติพระกัมมัฏฐานประมาณ ๓๐ นาที เสร็จแล้วพักผ่อนบำเพ็ญบุญตามอัธยาศัยไปจนถึงเวลา ๒๐.๐๐ น.

๒๐.๐๐ น. เสียงสัญญาณระฆังให้ทุกคนไปรวมพร้อมกันที่หน้าองค์พระบรมธาตุเพื่อสมาทานศีล รับศีลปรมัตถ์, หรือขอบวชเป็นสิกขมานา (บวชพราหมณ์) และขอบวชเป็นศีลชีวินี (บวชชี) แล้วพระเดชพระคุณหลวงพ่อหรือองค์แทน ลงให้สมาทานศีลให้ศีลปรมัตถ์ให้ศีลแก่ผู้ขอบวช ให้โอวาทและตอบปัญหาธรรม ณ อาสนะหน้าองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์

๒๒.๐๐ น. ผู้ปฏิบัติธรรมกลับคืนสู่ปรกที่พักของตน เพื่อเตรียมตัวอธิษฐานที่ธุดงควัตร เจ้าหน้าที่บัณฑิตจะกล่าวนำการปฏิบัติทางเครื่องขยายเสียง ต่อจากนั้นเป็นการพักผ่อน (ต้องระมัดระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น และห้ามนอนในบริเวณพระบรมธาตุเกตุมวดีย์) หรือจะปฏิบัติพระกัมมัฏฐานเป็นการส่วนตัว

ต่อไปก็ได้ตามอัธยาศัย จนถึงเวลา ๐๓.๐๐ น.

๔. ข้อที่ผู้ปฏิบัติพึงสังวร

๔.๑ เมื่อท่านรู้สึกตัวว่า ตัวเองย่อหย่อนในการปฏิบัติธรรม ดังกล่าว ต้องเพิ่มบารมีทดแทน (อย่างใดอย่างหนึ่ง) ดังนี้

ก. เจริญพระพุทธคุณ ๑๐๘ จบ (พระพุทธคุณ ๕๖ พระธรรมคุณ ๓๘ พระสังฆคุณ ๑๔)

ข. กวาดทำความสะอาดลานพระบรมธาตุเกตุมวดีย์

ค. ล้างและทำความสะอาดส้วม และห้องน้ำที่ได้ใช้ร่วมกัน

๔.๒ พยายามให้เคร่งครัดในเขตสัจจะอธิษฐานของท่าน

๔.๓ แต่ละปรกที่พักต้องอยู่ห่างกันอย่างน้อย ๖ ศอก (๓ เมตร) และเมื่อนอนครบ ๓ คืน แล้วต้องย้ายปรกเปลี่ยนที่ ปรกที่พักต้องสะอาด และมีระเบียบไม่รกรุงรังไปด้วยสัมภาระที่ไม่จำเป็น ห้ามแจกซองเรี่ยไรการบุญเด็ดขาด และห้ามทำอาหารรับประทานบริเวณปรก

คุณสมบัติของอุบาสก ๕ ประการ

อุบาสกพึงตั้งอยู่ในสมบัติ ๕ ประการดังนี้

๑. ประกอบด้วยศรัทธา

๒. มีศีลบริสุทธิ์

๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว คือเชื่อกรรม

๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพุทธศาสนา

๕. บำเพ็ญบุญแต่ในพุทธศาสนา

ปัญจะมาเร

๑. **ขันธมาร** มี ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ

๒. **กิเลสมาร** คือความเศร้าหมองใจ เมื่อถูกกิเลส (โลภะ โทสะ โมหะ) เข้าครอบงำ

๓. **อภิสังขารมาร** หมายถึงการกระทำทุจริต เห็นผิดเป็นชอบ เช่น การทำความชั่วบางอย่าง ส่งผลให้สุขกายแต่มิได้สุขใจ เพราะเสียในด้านคุณธรรม

๔. **มัจจุมาร** หมายถึงความตาย

๕. **เทวปุตมาร** หมายถึง เทพเทวะหรือผู้มีอิสริยยศ มีจิตเป็นมิจฉาทิฏฐิ ไม่ดำรงอยู่ในสัมมาทิฏฐิ มีการริษยากลั่นแกล้งผู้บำเพ็ญคุณธรรมความดี

วิรัติ ๓

๑. **สัมปัตตวิรัติ** คือการงดเว้นจากบาปที่มาถึงเข้าแม้มิได้ตั้งใจสมาทานไว้ก่อน (แม้เมื่อมีโอกาสทำบาปก็ไม่ทำ)

๒. **สมาทานวิรัติ** คือการงดเว้นจากบาปเพราะตั้งใจไว้ว่าจะไม่ทำอย่างนั้นๆ อันท่านเรียกว่าสมาทาน (งดเว้นได้ด้วยการสมาทาน)

๓. **สมุทเฉทวิรัติ** คือการงดเว้นจากบาปได้อย่างเด็ดขาดเพราะอริยมรรคตามขอบเขตของมรรคและผลนั้นๆ (เช่น พระโสดาบันละการล่วงศีล ๕ ได้เด็ดขาดเป็นต้น)

๔. กำหนดการบำเพ็ญบารมีร่วมกัน
ตลอดรอบปี ของวัดเกตุมดีศรีวราราม

ที่	เรื่อง	กำหนดการ
๑.	ทำบุญถวายสังฆทานแด่พระภิกษุสงฆ์	- ทุกวันพระตลอดปี เวลา ๐๘.๐๐ น.
๒.	ทำบุญเข้าพรรษา ๓ วัน	- เริ่มวันขึ้น ๑๔ – ๑๕ ค่ำถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ มีพิธีเวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา (๑๕ ค่ำ) และถวายผ้าอาบน้ำฝนแด่พระสงฆ์ และเป็นวันรับ – รักษาอุโบสถศีลเป็นวันแรกในรอบปี
๓.	ทำบุญฟังเทศน์พระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร	- ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เวลา ๑๓.๐๐ น.
๔.	ทำบุญสารทไทย ๓ วัน	- เริ่มวันแรม ๑๔-๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ถึงขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๑
๕.	ทำบุญออกพรรษา ๓ วัน	- เริ่มวันขึ้น ๑๔ – ๑๕ ค่ำ ถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ มีตักบาตรเทโวรอบองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ ในวันแรม ๑ ค่ำด้วย ตามกำหนดการของญาติโยมที่จะกำหนดขึ้นในแต่ละปีไป
๗.	ทำบุญงานนมัสการพระบรมธาตุเกตุมวดีย์, ฟังเทศน์คาถาพัน, พิธีเวียนเทียนปทักษิณาวัตร, ลอย	- เริ่มวันขึ้น ๑๔- ๑๕ ค่ำ ถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ มีตักบาตรจตุรทิศ และญาติโยมอธิษฐานธุดงควัตรปฏิบัติบูชา(วันขึ้น ๑๔ ค่ำ ตอนเช้า ไม่มีการถวาย

ที่	เรื่อง	กำหนดการ
	กระทงลอยโคม ๓ วัน	สังฆทาน พิธีการเริ่มแต่ตอนเย็นด้วยพิธีสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เย็นเปิดงาน รุ่งขึ้นจึงทำบุญถวายสังฆทานรวม ๒ วัน และวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เป็นวันสุดท้ายในการรับรักษาอุโบสถศีลในรอบปี
๘.	ทำบุญงานปริวาสรุ่นอุกฤษฎ์ ๑๐ วัน	- เริ่มวันแรม ๑๐ ค่ำเดือนอ้าย ถึงวันขึ้น ๕ ค่ำ เดือนยี่ทุกปี รวม ๑๐ วัน
๙.	ทำบุญส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่	- เริ่มวันที่ ๓๑ ธ.ค. ถึง ๑ ม.ค. ของทุกปี
๑๐.	งานถือศีลกินเจ	- เริ่มตามเทศกาลตรุษจีนของแต่ละปี
๑๑.	ทำบุญงานปริวาสกรรมรุ่นใหญ่ ๑๐ วันมีงานนมัสการพระพุทธสิหิงค์, ฟังเทศน์คาถาพัน, ฟังพระสงฆ์สวดซ้อมพระปาฏิโมกข์, พิธีเวียนเทียนวันมาฆบูชา, พิธีมหาพุทธาภิเศก (และมักควบกับงานอื่นๆ เช่น งานสังคายนาถวายสังฆทานทั้งสำรับซึ่ง ๗ ปีทำครั้งหนึ่ง ได้ทำมาแล้ว ๕ ครั้ง เมื่อปี พ.ศ.	- เริ่มวันขึ้น ๗ ค่ำถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๓ (ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองหน ก็เลื่อนไปเดือน ๔ ให้ตรงกับวันมาฆบูชา โดยจะมีกำหนดการแจ้งให้ทราบแต่ละปี)

ที่	เรื่อง	กำหนดการ
	๒๕๐๗ - ๑๔ - ๒๑ - ๒๘ - ๓๕ ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำลังกระทำอยู่ และครั้งต่อไปเป็นครั้งที่ ๗ จะกระทำใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๙)	
๑๒.	ทำบุญตรุษไทย ๓ วัน	- เริ่มวันแรม ๑๔-๑๕ ค่ำเดือน ๔ และขึ้น ๑ ค่ำเดือน ๕
๑๓.	ทำบุญสงกรานต์ ๕ วัน มีงานสรงน้ำพระภิกษุสามเณร ทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ล่วงลับ	- มีในเดือนเมษายน (จะมีกำหนดการแจ้งให้ทราบเป็นปีๆ ไป)
๑๔.	ทำบุญถวายสลากภัตต์มะม่วงและผลไม้ต่างๆ เป็นสังฆทาน ๑ วัน	- กำหนดเลื่อนตามฤดูกาลมะม่วงสุก ซึ่งจะได้กำหนดวันแจ้งให้ทราบเป็นปีๆ ไป
๑๕.	ทำบุญวันวิสาขบูชา ๓ วัน มีทอดผ้าป่า บูชาพระอริยสงฆ์ ๑๐๘ พิธีเวียนเทียนรอบองค์พระบรม-ธาตุเกตุมวดีย์, ญาติโยมอธิษฐานธุดงควัตร, ตักบาตรจตุรทิศ	- เริ่มวันขึ้น ๑๔-๑๕ค่ำ ถึงแรม ๑ ค่ำเดือน ๖ (ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองหนก็เลื่อนไปเดือน ๗ จะได้มีกำหนดการแจ้งให้ทราบเป็นปีๆ ไป อนึ่ง วันขึ้น ๑๔ ค่ำ ตอนเช้าไม่มีการถวายสังฆทาน พิธีการเริ่มแต่ตอนเย็นด้วยพิธีสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เย็นเปิดงานรุ่งขึ้นจึงทำบุญถวายสังฆทานรวม ๒ วัน)

๕. สรรพคุณศักดิ์สิทธิ์ของยา ที่มีปรากฏอยู่ในอาณาเขตแห่ง พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ฯ

สรรพยาทั้งหลายที่เกิดขึ้นในอาณาเขตแห่งพระบรมธาตุเกตุมวดีย์ฯ นี้มีสรรพคุณต่างๆ ดังต่อไปนี้

๕.๑ น้ำยาบ่อกาน้ำ

เป็นน้ำยาแม่ธาตุน้ำ มีสรรพคุณรักษาโรคขาดธาตุน้ำต่างๆ เช่น ผอมแห้ง, โรคผิวหนัง, โรคอาการวิปริตต่างๆ ซึ่งไม่สามารถจะรักษาให้หายในที่อื่นๆ ได้ น้ำยาแม่ธาตุน้ำนี้ใช้เฉพาะอาบและรับประทาน เท่านั้น บ่อยานี้ตั้งอยู่นอกกำแพงแก้วด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ขององค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ **ท่านพระฤาษีฟ้ารุ่ง**เป็นผู้สร้างและเป็นเจ้าของยาฯ

๕.๒ น้ำยาบ่อลิงลม

เป็นน้ำยาแม่ธาตุลม มีสรรพคุณรักษาได้สารพัดโรค โรคใดรักษาในที่ใดไม่บรรเทา หรือแม้แต่โรคที่เป็นบ้าใบ้เสียสติ โดยที่มิได้เป็นมาแต่กำเนิด ย่อมรักษาได้หายทั้งสิ้น น้ำยาแม่ธาตุลมนี้ใช้เฉพาะรับประทาน**เพียงอย่างเดียวเท่านั้น** ห้ามใช้อาบหรือล้างลูบหน้าทาเนื้อตัว หรือนำไปใช้อย่างอื่น บ่อยานี้ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ในองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ ท่าน**พระฤาษีฟ้าสาง** เป็นผู้สร้างและเป็นเจ้าของยาฯ

๕.๓ น้ำยาบ่อช้างสาร

เป็นน้ำยาแม่ธาตุดิน มีสรรพคุณรักษาโรคที่ทำให้ธาตุดินวิปริต เช่นกลากเกลื้อน, กุฏฐัง, กระดูกเคลื่อนหักแตกเป็นต้น น้ำยาแม่ธาตุดินนี้ **ใช้เฉพาะรับประทานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น** ห้ามใช้อาบหรือล้างลูบหน้าทาเนื้อตัวหรือนำไปใช้เป็นอย่างอื่น บ่อยานี้ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกในองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ ท่านพระฤาษีปุสสะ เป็นผู้สร้างและเป็นเจ้าของยาฯ

๕.๔ น้ำยาบ่อราชสีห์

เป็นน้ำยาแม่ธาตุไฟ มีสรรพคุณรักษาโรคประสาทพิการ, จิตฟุ้งซ่าน, นอนไม่หลับ เป็นต้น น้ำยาแม่ธาตุไฟนี้ **ใช้เฉพาะรับประทานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น** ห้ามใช้อาบหรือล้างลูบหน้าทาเนื้อตัว หรือนำไปใช้เป็นอย่างอื่น บ่อยานี้ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือในองค์พระบรมธาตุเกตุมวดีย์ **ท่านพระฤาษีดาวเรือง** เป็นผู้สร้างและเป็นเจ้าของยาฯ

อนึ่ง หากโรคใดมีอาการหนักและเป็นมานานปี ให้ใช้ยาทั้ง ๔ บ่อนี้รักษา และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลชะงัดยิ่งขึ้น ควรให้ผู้ขอรับการรักษาได้รักษาศีล ๕ ให้หมดจดตลอดเป็นเวลา ๓ เดือน หรือตลอดเวลาที่ทำการรักษาตนอยู่นั้น ฯ

น้ำยาทั้ง ๔ บ่อนี้ เมื่อผู้ใดต้องการ ให้บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๑๑ ดอก อธิษฐานขอเอาไปและเก็บรักษาไว้ในที่อันสมควร ห้ามนำไปเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยน หากฝ่าฝืนยานั้นๆ จะเสื่อมคุณภาพ เพราะผิดจากสัจจะที่พระโพธิสัตว์ท่านได้อธิษฐานเอาไว้เพื่อให้เป็นทาน

๕.๕ แนะนำปูชนียวัตถุที่ควรบูชา ในวัดเกตุมดีศรีวราราม

พระบรมธาตุเกตุมวดีย์

เป็นพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระเกตุธาตุของพระ-พุทธเจ้าและถือเป็นหลักเป็นประธานของวัด บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๑๑ ดอกเมื่อจะอธิษฐานขอบารมีฯ

พระพุทธสิหิงค์ฯ

เป็นพระพุทธรูปเงินอยู่ในพระอุโบสถ ทางทิศตะวันออกขององค์พระบรมธาตุ ฯ ถือเป็นพระประธานของวัด บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๑๑ ดอก เมื่อจะอธิษฐานขอบารมี ฯ

พระสีวลีเถระ

เป็นรูปพระหล่อด้วยโลหะ สูง ๖ ศอก ในลักษณะเดินธุดงค์ อยู่บนภูเขาจำลองหลังพระอุโบสถพระพุทธสิหิงค์ฯ บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๑๑ ดอก เมื่อจะอธิษฐานขอบารมีฯ

ท่านพ่อบัณฑูรสิงห์ธรรมบัณฑิต

เป็นรูปหล่อด้วยโลหะอยู่ในปราสาทบัณฑูรสิงห์ ถือเป็นปรมาจารย์ของคณะศิษย์ในสำนักนี้ ท่านเป็นผู้สร้างบารมีพระโพธิสัตว์ และเป็นผู้ให้กำเนิดสถานที่นี้ อีกทั้งเป็นอาจารย์สอนพระกรรมฐานแก่ศิษย์ บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๙ ดอก เมื่อจะอธิษฐานขอบารมีฯ (ปัจจุบันนี้ประดิษฐานอยู่ ณ หอประชุมสงฆ์องค์หนึ่ง และสร้างขึ้นใหม่อีก ๑ องค์ ประดิษฐานอยู่ ณ ตำหนัก "แพ-นุ่ม")

ท่านท้าวมหาราชทั้ง ๔

เป็นรูปปั้นท่านท้าวมหาราชทั้ง ๔ องค์ ปัจจุบันอยู่บนลานพระบรม-ธาตุด้านหน้ามณฑปพ่อหมอโกมารภัจจ์ทั้ง ๔ องค์ มีพระนาม และหน้าที่แตกต่างกันดังนี้

๑. **ท่านท้าวธตรฎฐ์** เป็นรูปปั้นเทวดาถือพระขรรค์ มีรัศมีสีเหลืองนวล ทำหน้าที่ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้านทิศตะวันออก

๒. **ท่านท้าววิรุฬหก** เป็นรูปปั้นเทวดาถือพระขรรค์ มีรัศมีสีชมพู ทำหน้าที่ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้านทิศใต้

๓. **ท่านท้าววิรูปักษ์** เป็นรูปปั้นเทวดาถือพระแสงศร มีรัศมีสีเขียวคราม ทำหน้าที่ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้านทิศตะวันตก

๔. **ท่านท้าวเวสสุวัณ** เป็นรูปปั้นเจ้ากรรมนายเวร ยืนถือตะบอง มีรัศมีสีเขียวมรกตหรือสีทอง ทำหน้าที่ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้านทิศเหนือและโลกมนุษย์ทั้งหมด มีนามเรียกต่างๆ ว่า ท้าวจตุโลกบาล หรือเจ้ากรรมนายเวร หรือท้าวกุเวรุราช หรือมหาราชทั้งสี่ หรือพญายมบาล และท้าวเวสสุวัณ ทั้ง ๔ องค์นี้บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๕ ดอก บูชาเมื่อจะอธิษฐานขอบารมีฯ (ปัจจุบันนี้ทางวัดได้สร้างขึ้นใหม่อีก ๑ องค์ พร้อมทั้งทหารของท่าน ๑ ตน ประดิษฐานอยู่นอกกำแพงแก้วด้านเหนือของององค์พระบรมธาตุฯ)

พระฤาษีพระโพธิสัตว์

เป็นรูปปั้นพระฤาษีอยู่ในซุ้มประตูภายในกำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันออกขององค์พระบรมธาตุฯ บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๙ ดอก เมื่อจะอธิษฐานขอบารมีฯ

พระฤาษีไพรวัน

เป็นรูปปั้นพระฤาษีครึ่งองค์ ประดิษฐานรวมอยู่กับพระฤาษีพระโพธิสัตว์ บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๙ ดอก เมื่อจะอธิษฐานขอบารมี ฯ

พ่อหมอโกมารภัจจ์

เป็นรูปปั้นอยู่บนมณฑปภายในกำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ขององค์พระบรมธาตุฯ บูชาด้วยธูป เทียน ดอกไม้ ใช้ธูป ๙ ดอก เมื่อจะอธิษฐานขอบารมีให้ช่วยอันเกี่ยวด้วยโรคภัยไข้เจ็บฯ

ศพหลวงพ่อเกตุมดี (พระครูภาวนาวรคุณ)

พระเดชพระคุณท่านได้ทิ้งสังขารไปเมื่อ ๒๗ ต.ค. ๒๙ เวลา ๒๑.๒๗ น. บรรดาศิษยานุศิษย์มีท่านพระครูไพศาลสาครกิจ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนี้เป็นต้น ได้เก็บร่างท่านประดิษฐานไว้เพื่อสักการบูชาและเป็นอนุสรณ์แห่งคุณความดี ณ ตำหนักแพ-นุ่ม ทุกๆ คืนจะมีการสวดพระอภิธรรมถวายตลอดมา ตั้งแต่วันมรณภาพจนกระทั่งบัดนี้ และเมื่อถึงวันมรณภาพในแต่ละรอบปี ทางวัดและศิษยานุศิษย์ก็ได้จัดทำทักษิณานุปทานการบุญถวายกุศลแด่พระเดชพระคุณท่านทุกๆ ปีตลอดมา

๖. การทำวัตรสวดมนต์ประจำวัน
(อาทิตย์ – เสาร์)

สำหรับอุบาสกและอุบาสิกา

ใช้ประกอบกับหนังสือสวดมนต์

ของ

สำนักวัดเกตุมดีฯ

วันอาทิตย์

เช้า

(๐๔.๐๐น. ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริตร (บทอุเทตะฯ)	๕๒
๘. อภัยปริตร (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ (นะกาโร สุวัณโณฯ)	๑๓๕
๑๒. คาถาโพธิบาท	๑๖๙
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๑
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (อิมินาใหญ่)	๒๒๕
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันอาทิตย์
เย็น
(๑๖.๐๐ น. ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (โย จักขุมาฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ-ราชะโต วาฯ)	๔๓
๑๑. บทขัดมงคลสูตร	๔๔
๑๒. มังคะละสุตตัง (มงคล ๓๘ ประการ)	
๑๓. โมรปริตร (บทอะเปตะฯ)	๕๒
๑๔. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๕. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๖. วันทาใหญ่	๒๑
๑๗. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๘. กรวดน้ำ (แปล)	๒๒๘
๑๙. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘

๒๐. ทุกขัปปัตตา (บทส่งเทวดา)

๒๑. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดเพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการะวัตตาสูตรคาถา

๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา

๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

วันจันทร์

เช้า

(๐๔.๐๐ น. ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริต (บท อุเทตะฯ)	๕๒
๘. อภัยปริต (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. นมัสการพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ (นะกาโร กุกกุสันโธฯ)	๑๓๕
๑๒. คาถาโพธิบาท (ทะสะ ทิสา รัสมิงฯ)	๑๖๕
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๐
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (คาถาติโลกวิชัย)	๒๒๔
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันจันทร์

เย็น

(๐๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (สัมพุทเธฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ - ราชะโต วาฯ)	๔๓
๑๑. บทขัดระตะนะสูตร (ปะณิธานะโตฯ)	๔๖
๑๒. ระตะนะสูตร	๔๖
๑๓. โมรปริตร (บท อะเปตะฯ)	๕๒
๑๔. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๕. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๖. วันทาใหญ่	๒๑
๑๗. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๘. กรวดน้ำ (แปล)	๒๒๘
๑๙. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘

๒๐. บทส่งเทวดา (ทุกขัปปัตตาฯ)
๒๑. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดเพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการะวัตตาสูตรคาถา
๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา
๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร
๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

วันอังคาร

เช้า

(๐๔.๐๐ น. - ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริตร (บทอุเทตะฯ)	๕๒
๘. อภัยปริตร (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๖ พระองค์	๑๓๗
๑๒. คาถาโพธิบาท (บูรพารัสมิงฯ)	๑๖๙
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๑
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (อิมินาใหญ่)	๒๒๕
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันอังคาร
เย็น
(๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (โย จักขุมาฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ ราชะโต วาฯ)	๔๓
๑๑. บทขัดกะระณียะเมตตาสูตร (ยัสสานุภาวะโตฯ)	๔๙
๑๒. กะระณียะเมตตาสูตร	๔๙
๑๓. บทขัดขันธปริตร (สัพพาสีวิสะชาตินังฯ)	๕๐
๑๔. ขันธปริตร	๕๐
๑๕. ฉัททันตปริตร	๖๘
๑๖. โมรปริตร (บทอะเปตะฯ)	๕๒
๑๗. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๘. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๙. วันทาใหญ่	๒๑

๒๐. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน
๒๑. กรวดน้ำ (แปล) ๒๒๘
๒๒.แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ) ๒๓๖-๒๓๘
๒๓. บทส่งเทวดา (ทุกขัปปัตตาฯ)
๒๔. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดเพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการะวัตตาสูตรคาถา
๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา
๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร
๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

วันพุธ
เช้า
(๐๔.๐๐ น. - ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริต (บทอุเทตะฯ)	๕๒
๘. อภัยปริตร (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. นมัสการพระพุทธเจ้า ๑๐ ทิศ	๑๓๘
๑๒. คาถาโพธิบาท (ย่อ) (ทะสะ ทิสา รัสมิงฯ)	๑๖๙
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๑
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (คาถาติโลกวิชัย)	๒๒๔
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันพุธ
เย็น
(๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (โย จักขุมาฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ ราชะโต วาฯ)	๔๓
๑๑. บทขัดวัฏฏกปริตร (ปุเรนตัมโพธิสัมภาเรฯ)	๕๓
๑๒. วัฏฏกปริตร	๕๓
๑๓. มงคลจักรวาฬใหญ่	๑๓๔
๑๔. ปริตตานุภาวคาถา (นักขัตตะยักขะภูตานังฯ)	๗๒
๑๕. โมรปริตร (บทอะเปตะฯ)	๕๒
๑๖. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๗. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๘. วันทาใหญ่	๒๑
๑๙. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	

๒๐. กรวดน้ำ (แปล) ๒๒๘
๒๑. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ) ๒๓๖-๒๓๘
๒๒. บทส่งเทวดา (ทุกขัปปัตตาฯ)
๒๓. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดเพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการะวัตตาสูตรคาถา
๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา
๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร
๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

วันพฤหัสบดี
เช้า
(๐๔.๐๐ น. - ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริตร (บทอุเทตะฯ)	๕๔
๘. อภัยปริตร (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. พระบารมี ๓๐ ทัศ	๑๓๙
๑๒. คาถาโพธิบาท (บูรพารัสมิงฯ)	๑๖๙
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๑
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (อิมินาใหญ่)	๒๒๕
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันพฤหัสบดี
เย็น
(๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (โย จักขุมาฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ ราชะโต วาฯ)	๔๓
๑๑. บทขัดธชัคคปริตร (ยัสสานุสสะระเณนาปีฯ)	๕๔
๑๒. ธชัคคปริตร	๕๔
๑๓. โมรปริตร (บทอะเปตะฯ)	๕๒
๑๔. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๕. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๖. วันทาใหญ่	๒๑
๑๗. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๘. กรวดน้ำ (แปล)	๒๒๘
๑๙. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘

๒๐. บทส่งเทวดา (ทุกขัปปัตตาฯ)

๒๑. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดเพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการะวัตตาสูตรคาถา

๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา

๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

วันศุกร์

เช้า

(๐๔.๐๐ น. - ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริตร (บทอุเทตะฯ)	๕๒
๘. อภัยปริตร (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. บังคมลายลักษณ์พระพุทธบาท	๑๔๗
๑๒. คาถาโพธิบาท (ย่อ) (ทะสะทิสา รัสมิงฯ)	๑๖๙
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๑
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (คาถาติโลกวิชัย)	๒๒๕
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันศุกร์
เย็น
(๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (โย จักขุมาฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ ราชะโต วาฯ)	๔๕
๑๑. บทขัดอาฏานาฏิยะปริตร (อัปปะสันเนหิฯ)	๕๗
๑๒. อาฏานาฏิยะปริตร	๕๗
๑๓. โมรปริตร (บทอะเปตะฯ)	๕๒
๑๔. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๕. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๖. วันทาใหญ่	๒๑
๑๗. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๘. กรวดน้ำ (แปล)	๒๒๘
๑๙. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘

๒๐. บทส่งเทวดา (ทุกขัปปัตตาฯ)
๒๑. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดที่เพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการะวัตตาสูตรคาถา
๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา
๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร
๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

วันเสาร์

เช้า

(๐๔.๐๐ น. - ๐๖.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเช้า	๑๑
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. สมาทานศีล	
๕. พุทธชัยมงคลคาถา	๑๘
๖. มงคลจักรวาฬน้อย	๒๐
๗. โมรปริตร (บทอุเทตะฯ)	๕๒
๘. อภัยปริตร (บทยันทุนฯ)	๖๕
๙. ปัตติทานะคาถา (ยา เทวะตาฯ)	๒๓
๑๐. ทะวัตติงสาการะปาโฐ (อัตถิ อิมัสมิง กาเยฯ)	๑๔๑
๑๑. ชินะบัญชรคาถา	๑๗๕
๑๒. คาถาโพธิบาท (บูรพารัสมิงฯ)	๑๖๙
๑๓. เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ (เมตตายะ ภิกขะเวฯ)	๑๔๐
๑๔. วันทาใหญ่	๒๑
๑๕. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	
๑๖. กรวดน้ำ (อิมินาใหญ่)	๒๒๕
๑๗. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ)	๒๓๖-๒๓๘
๑๘. วันทาพระ	๒๒
๑๙. รับอรุณ	๒๒

วันเสาร์

เย็น

(๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)

เรื่อง	หน้า
๑. ทำวัตรเย็น	๓๓
๒. นมัสการพระอรหันต์ ๘ ทิศ	๑๓๘
๓. นมัสการพระพุทธสิหิงค์	(๕)
๔. อาการ ๓๒ (แปล)	๑๔๓
๕. อาราธนาพระปริตร-ชุมนุมเทวดา	๓๘-๓๙
๖. ปุพพะภาคะนะมะการะ (นะโมฯ)	
๗. สะระณะคะมะนะปาฐะ (พุทธัง สะระณังฯ)	๔๐
๘. นะมะการะสิทธิคาถา (โย จักขุมาฯ)	๔๐
๙. นะโมการะอัฏฐะกะ (นะโม ๘ บท)	๔๒
๑๐. บทขัดต้นตำนาน (เย สันตาฯ ราชะโต วาฯ)	๔๓
๑๑. บทขัดอังคุลิมาละปริตร (ปะริตตัง ยัมภะณันตัสสะฯ)	๖๓
๑๒. อังคุลิมาละปริตร	๖๓
๑๓. บทขัดโพชฌังคปริตร (สังสาเร สังสะรันตานังฯ)	๖๔
๑๔. โพชฌังคปริตร	๖๔
๑๕. โมรปริตร (บทอะเปตะฯ)	๕๒
๑๖. คาถามงคลจักรวาฬ ๘ ทิศ	๑๗๐
๑๗. คาถาอุณหิสวิชัย	๑๖๗
๑๘. วันทาใหญ่	๒๑
๑๙. อาราธนาพระกัมมัฏฐาน	

๒๐. กรวดน้ำ (แปล) ๒๒๘

๒๑. แผ่เมตตา-คำปรารถนา (ย่อ) ๒๓๖-๒๓๘

๒๒.บทส่งเทวดา (ทุกขัปปัตตาฯ)

๒๓. วันทาพระธาตุ ๗๑

บทสวดที่เพิ่มเติมเฉพาะวันพระเวลาเย็น

๑. วันพระขึ้น ๘ ค่ำ สวดพระอาการวัตตาสูตรคาถา

๒. วันพระแรม ๘ ค่ำ สวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกคาถา

๓. วันพระกลางเดือน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) สวดพระธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๔. วันพระสิ้นเดือน (แรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ) สวดมหาสมัยสูตร

พระอริยบุคคล ๑๐๘

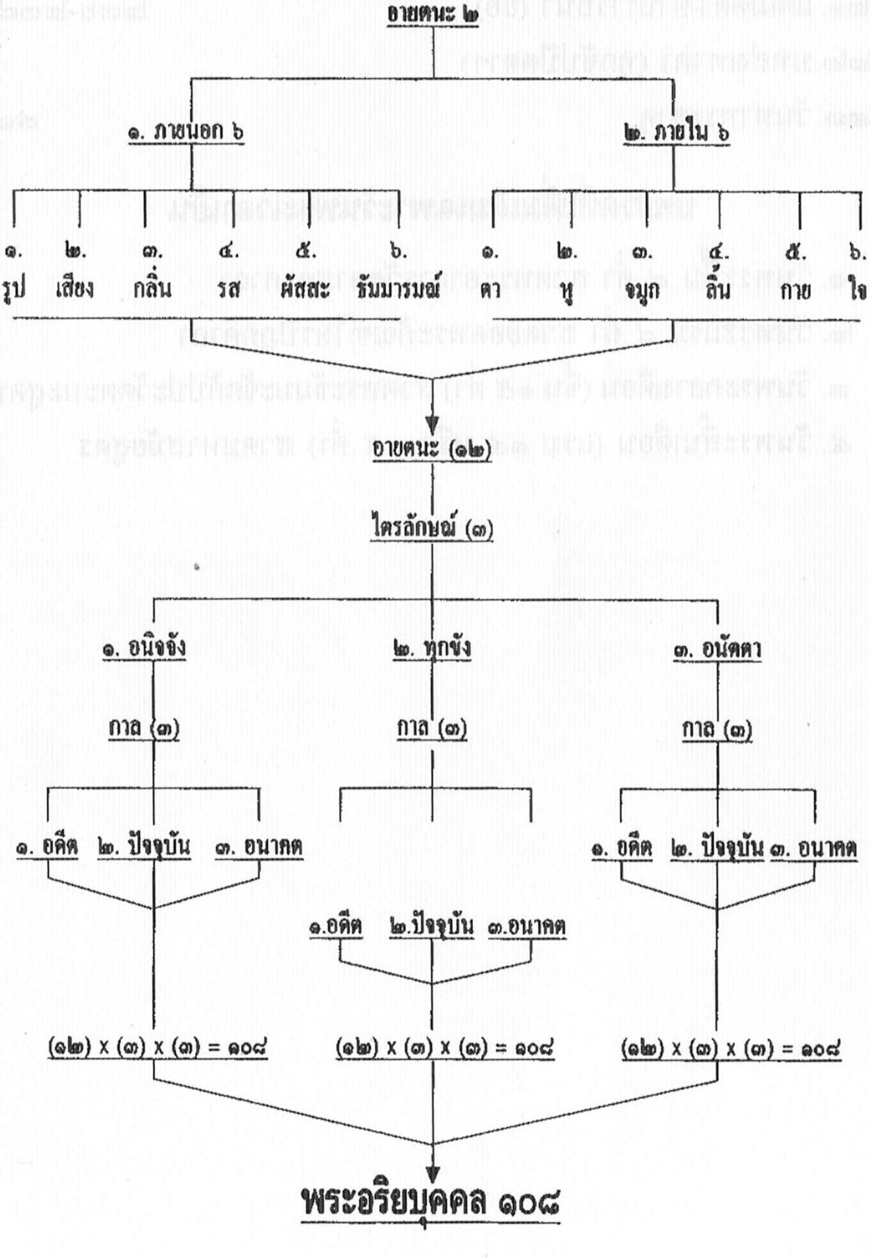

การควบคุมและรายงานความประพฤติของมวลมนุษย์

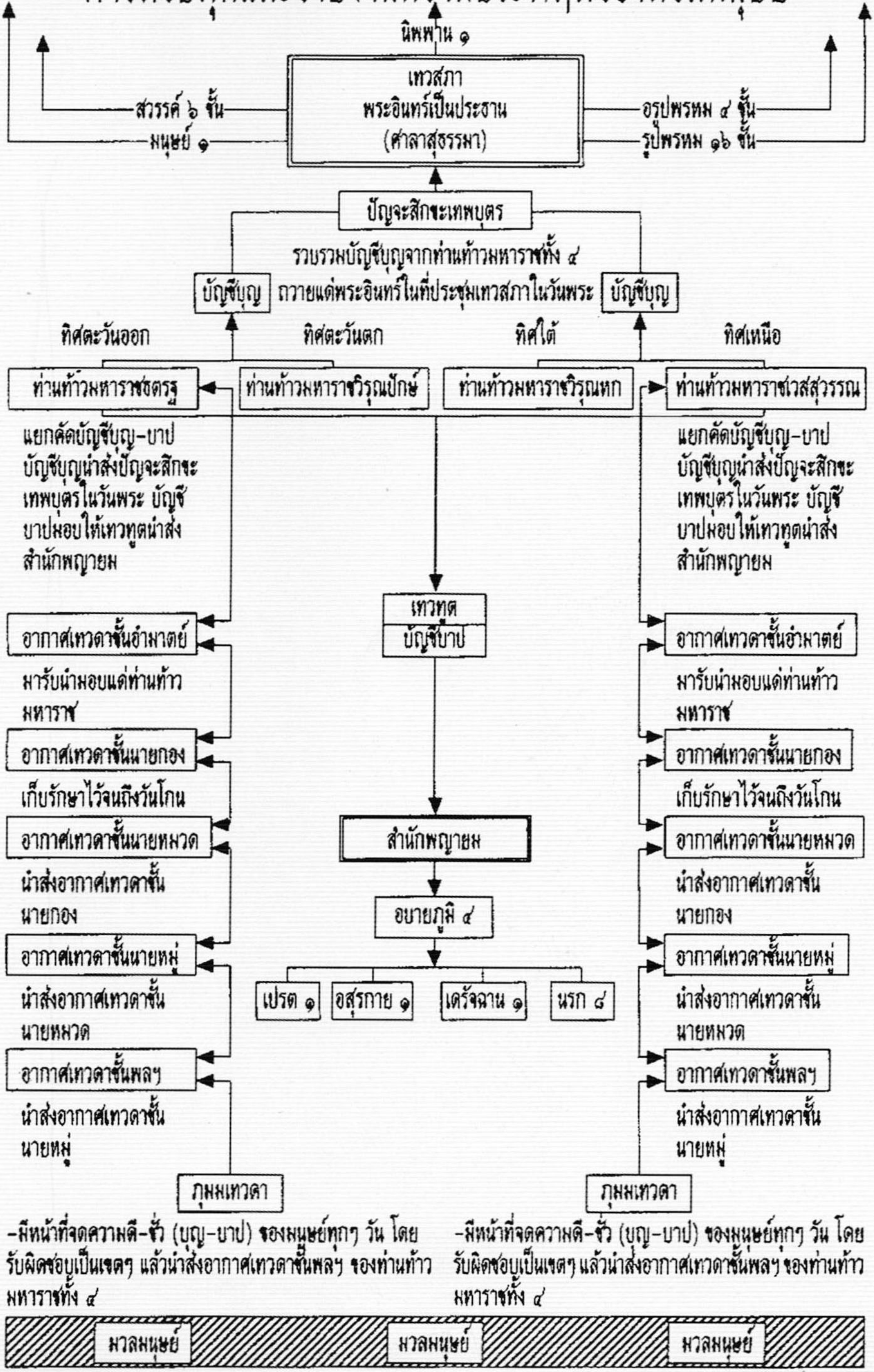

ข้อเปรียบเทียบในการให้ทาน
(ทานบารมี)

๑. ให้ทานกับสัตว์เดียรฉาน ๑๐๐ ตัว เท่ากับให้ทานกับมนุษย์ชั้นเลวไม่มีคุณธรรม ๑ คน

๒. ให้ทานกับมนุษย์ชั้นเลว ๑๐๐ คน เท่ากับให้ทานกับมนุษย์ที่รักษาศีลห้า ๑ ข้อ ๑ คน

๓. ให้ทานกับมนุษย์มีศีลห้า ๑ ข้อ ๑๐๐ คน เท่ากับให้ทานกับมนุษย์ที่รักษาศีลห้า ๒ ข้อ ๑ คน

๔. ให้ทานกับมนุษย์มีศีลห้า ๒ ข้อ ๑๐๐ คน เท่ากับให้ทานกับมนุษย์ที่รักษาศีลห้า ๓ ข้อ ๑ คน

๕. ให้ทานกับมนุษย์มีศีลห้า ๓ ข้อ ๑๐๐ คน เท่ากับให้ทานกับมนุษย์ที่รักษาศีลห้า ๔ ข้อ ๑ คน

๖. ให้ทานกับมนุษย์มีศีลห้า ๔ ข้อ ๑๐๐ คน เท่ากับให้ทานกับมนุษย์ที่รักษาศีลห้า ๕ ข้อ ๑ คน

๗. ให้ทานกับมนุษย์มีศีลห้า ๕ ข้อ ๑๐๐ คน เท่ากับให้ทานกับ **พระโสดาบัน** ๑ องค์

๘. ให้ทานกับ **พระโสดาบัน** ๑๐๐ องค์ เท่ากับให้ทานกับ **พระสกทาคามี** ๑ องค์

๙. ให้ทานกับ **พระสกทาคามี** ๑๐๐ องค์ เท่ากับให้ทานกับ **พระอนาคามี** ๑ องค์

๑๐. ให้ทานกับ **พระอนาคามี** ๑๐๐ องค์ เท่ากับถวายทานกับ **พระอรหันตขีณาสพ** ๑ องค์

๑๑. ถวายทานกับ **พระอรหันตขีณาสพ** ๑๐๐ องค์ เท่ากับถวายทานกับ **พระปัจเจกพุทธเจ้า** ๑ พระองค์

๑๒. ถวายทานกับ **พระปัจเจกพุทธเจ้า** ๑๐๐ พระองค์ เท่ากับถวายทานกับ **พระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ๑ พระองค์

๑๓. ถวายทานกับ **พระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ๑๐๐ พระองค์ เท่ากับ **ถวายสังฆทาน** ต่อพระภิกษุสงฆ์อันมีพระพุทธะเป็นประทาน ๑ ครั้ง

เกตุมดีศรีวราราม มีพิธีถวาย **สังฆทาน** ทุกๆ วันพระมิได้เว้นตลอดรอบปี
(๘ ค่ำ, ๑๕ ค่ำ, วันพระสิ้นเดือน)

วัดเกตุมดีศรีวราราม ๑๒/๒๕๖๐